T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

DOKTORA TEZİ

SOSYAL EŞİTLİK ve SOSYAL ADALET KAVRAMLARININ KAMUSAL AÇIK ALANLAR KAPSAMINDA İNCELENMESİ

Muhibe Aslı ALP

DANIŞMAN
Doç. Dr. Mert EKŞİ

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Peyzaj Mimarlığı Programı

İSTANBUL-2021

Bu çalışma, 24.08.2021 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Peyzaj Mimarlığı Programında Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

Doç. Dr. Mert EKŞİ(Danışman)
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Orman Fakültesi

Doç. Dr. Ebru ERBAŞ GÜRLER
İstanbul Teknik Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Nurgül ERDEM
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Orman Fakültesi

Prof. Dr. Zeki DEMİR
Düzce Üniversitesi
Orman Fakültesi

Doç. Dr. Nilüfer KART AKTAŞ
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Orman Fakültesi

20.04.2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 9/2 ve 22/2 maddeleri gereğince; Bu Lisansüstü teze, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'nın abonesi olduğu intihal yazılım programı kullanılarak Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün belirlemiş olduğu ölçütlere uygun rapor alınmıştır.

ÖNSÖZ

Doktora çalışmamın her aşamasında yardım ve desteklerini esirgemeyen, bilgi ve deneyimlerini her daim paylaşan, beni cesaretlendiren ve her daim yol gösteren çok değerli hocam Doç. Dr. Sayın Mert EKŞİ'ye en içten dileklerimle teşekkür ederim.

Tez İzleme Komitemde yer alan, görüş ve önerileri ile tezimi yönlendiren çok değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Sayın Nurgül ERDEM'e ve Doç. Dr. Sayın Ebru ERBAŞ GÜRLER'e çok teşekkür ederim.

Öğrenimim süresince görev yaptığım kurum olan İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Orman Fakültesi'ndeki tüm akademik ve idari personele teşekkür ederim. Peyzaj Mimarlığı Bölümü Akademik kadrosuna ve hocam Doç. Dr. Sayın Nilüfer KART AKTAŞ'a desteklerinden ve katkılarından dolayı içtenlikle teşekkür ederim. Sayın hocam Prof. Dr. Zeki DEMİR'e katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Bu süreçte yanımda olan, beni destekleyen ve en önemlisi heyecanımı benimle paylaşan arkadaşlarıma ayrı ayrı tüm içtenliğimle teşekkür ederim.

Özellikle anket çalışmalarında yardımcı olan tüm değerli öğrenci arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak; hayatımın her anında maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen, her zaman yanımda ve arkamda olduklarını hissettiren, beni yüreklendiren, bana inanan, benimle hayal kuran canım anneme, canım babama ve canım kardeşime sonsuz sevgi ve minnetlerimi sunarım. Sabrınız, emeğiniz, heyecanınız için tüm kalbimle teşekkür ederim.

Ağustos 2021 Muhibe Aslı ALP

Aileme,

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ ..... **v**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xi**
TABLO LİSTESİ ..... **xix**
SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ ..... **xxi**
ÖZET ..... **xxii**
SUMMARY ..... **xxiv**
1. GİRİŞ **1**
2. GENEL KISIMLAR **7**
2.1.KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR 7
2.2.KENTSEL KAMUSAL YEŞİL ALANLAR (PARKLAR) 9
2.3.SOSYAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK, SOSYAL ADALET VE SOSYAL EŞİTLİK BAKIMINDAN PARKLAR 13
3. MALZEME VE YÖNTEM **26**
3.1.MALZEME 26
3.1.1.Genel Durum 26
3.1.2.Beşiktaş İlçesi Nüfus ve Hanehalkı Verileri 29
3.1.3.Yeşil Alan Varlığı 34
3.1.4.Beşiktaş ilçesi Rayiç Bedel Değerlendirmesi 36
3.1.5. Yeşil Alan Yönetimi Bakımından Beşiktaş İlçesi 38
3.2.YÖNTEM 39
4. BULGULAR **47**
4.1.MEVCUT DURUM ANALİZLERİ 47
4.1.1.İlçe Bazında Mevcut Durum Analizi 47
4.1.1.1.Beşiktaş İlçesi Yapı-Zemin İlişkisi *47*
4.1.1.2.Beşiktaş İlçesi Arazi Kullanımı *48*
4.1.1.3.Beşiktaş İlçesi Kat Sayısına Göre Bina Dağılımı *49*
4.1.1.4.Beşiktaş İlçesi Park Dağılımı *51*
4.1.1.5.Beşiktaş İlçesi Ulaşım Ağı *52*
4.1.1.6.Beşiktaş İlçesi Eğim Durumu *53*

4.1.1.7.Beşiktaş İlçesi Ulaşım Ağı (Eğimli) *54*
4.1.1.8.Park Hizmet Alanı *55*
4.1.1.9.Eğim Gruplarına Göre Park Hizmet Alanı (1000m) *60*
4.1.1.10.Hizmet Alanları (Eğim Gruplarına Göre Dağılımları) *61*
4.1.1.11. Nüfus Yoğunluğu *70*
4.1.1.12. Mahalle Sınırları İçindeki Parkların Büyüklüğüne Göre Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı *71*
4.1.2.Mahalleler Bazında Arazi Kullanım Paftaları 72
4.1.2.1.Abbasağa Mahallesi *72*
4.1.2.2.Akat Mahallesi *73*
4.1.2.3.Arnavutköy Mahallesi *75*
4.1.2.4.Balmumcu Mahallesi *77*
4.1.2.5.Bebek Mahallesi *79*
4.1.2.6.Cihannüma Mahallesi *81*
4.1.2.7.Dikilitaş Mahallesi *83*
4.1.2.8.Etiler Mahallesi *85*
4.1.2.9.Gayrettepe Mahallesi *87*
4.1.2.10.Konaklar Mahallesi *89*
4.1.2.11.Kuruçeşme Mahallesi *91*
4.1.2.12.Kültür Mahallesi *93*
4.1.2.13.Levazım Mahallesi *95*
4.1.2.14.Muradiye Mahallesi *97*
4.1.2.15.Levent Mahallesi *99*
4.1.2.16.Mecidiye Mahallesi *101*
4.1.2.17.Nisbetiye Mahallesi *103*
4.1.2.18.Ortaköy Mahallesi *105*
4.1.2.19.Sinanpaşa Mahallesi *107*
4.1.2.20.Türkali Mahallesi *108*
4.1.2.21.Ulus Mahallesi *110*
4.1.2.22.Vişnezade Mahallesi *112*
4.1.2.23.Yıldız Mahallesi *114*
4.1.3.Bölüm Sonucu 119
4.2.UZMAN ANKETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 123
4.2.1.Kelime Bulutu 123
4.2.1.1. Kodlara Göre Kelime Bulutu *123*

4.2.1.2. Belgelerde Sıklıkla Tekrarlanan Kelimelere Göre Oluşturulan Kelime Bulutu 124
4.2.2.Kodlar ve Değerlendirmeler 124
4.2.2.1.Erişilebilirlik 124
4.2.2.2.Adil Park Dağılımı 128
4.2.2.3.Sınıflandırma 133
4.2.2.4.Kapasite 136
4.2.2.5.Donatı Elemanları 138
4.2.2.6.Konum 140
4.2.2.7.Tasarım ve Planlama 143
4.2.2.8.Yönetim 147
4.2.2.9.Katılım Süreci 153
4.2.2.10.COVID-19 Sürecinde Yeşil Alan Kullanımı 156
4.2.2.11.İBB Sorumluluk Alanına Giren Parklar 159
4.2.2.12.En Yoğun Kullanılan Parklar 161
4.2.13.1.Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri 161
4.2.3.Likert Tipi Soruların Değerlendirilmesi 165
4.2.3.1.Beşiktaş Belediyesi Uzmanlarının Değerlendirilmesi 165
4.2.3.2.İstanbul Büyükşehir Belediyesi Uzmanlarının Değerlendirmeleri 168
4.2.3.3.Benzer Yargıların Ortalama Puanlar Bağlamında Karşılaştırılması 170
4.2.4.Bölüm Sonucu 171
4.3.HALK ANKETLERİNİN ANALİZİ 172
4.3.1.Sosyo-ekonomik Yapıya İlişkin Soruların Sıklık ve Frekans Analizi 172
4.3.2.Beşiktaş Genelinde Park Kullanımlarına Ait Sorulara İlişkin Değerlendirmeler 175
4.3.3.Park Kullanımlarına İlişkin Likert Tipi Soruların Frekans Dağılımı 177
4.3.4.Pandemi Sürecinde Park Kullanımı 180
4.3.5.Yargıların Değerlendirilmesi 182
4.3.6.Kikare Analizleri 188
4.3.6.1.Cinsiyet-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni 188
4.3.6.2.Cinsiyet-Park Kullanım Amacı 189
4.3.6.3.Cinsiyet-Parkta Geçirilen Süre 190
4.3.6.4.Cinsiyet-Parkın En Sık Kiminle Kullanıldığı 190
4.3.6.5.Cinsiyet-Park Kullanım Sıklığı 191
4.3.6.6.Cinsiyet-En Sık Kullanılan Parkın Eve-İşe Uzaklığı 191

4.3.6.7.Cinsiyet-Mahalledeki Aktif Yeşil Alan Miktarı Yeterliliği 192
4.3.6.8.Cinsiyet-Parka Ulaşım Şekli 193
4.3.6.9.Yaş-En Sık Kullanılan Parkın Mahallede Olma Durumu 193
4.3.6.10.Medeni Durum-Parka En Sık Kiminle Gelindiği 194
4.3.6.11.Medeni Durum-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni 195
4.3.6.12.Çocuk Varlığı-En Sık Kullanılan Parkın Nerede Olduğu 195
4.3.6.13.Çocuk Varlığı-Parkın Hangi Amaçla Kullanıldığı 196
4.3.6.14.Çocuk Varlığı-Parka En Sık Kiminle Gelindiği 197
4.3.6.15.Çocuk Varlığı-Parkta Geçirilen Süre 197
4.3.6.16.Çocuk Varlığı-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni 197
4.3.6.17.Günlük Çalışma Süresi-En Sık Kullanılan Parkın Eve İşe Uzaklığı 198
4.3.6.18.Günlük Çalışma Süresi-En Sık Kullanılan Parkın Yaşanılan Mahallede Olması 199
4.3.7.Korelasyon Analizleri 199
4.3.8.Bölüm Sonucu 201
4.4.BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ AÇIK MİKROFON BULUŞMALARI VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 201
5. TARTIŞMA VE SONUÇ 205
5.1.MEVCUT DURUM DEĞERLENDİRMESİ 205
5.2.YÖNETİM DURUMUNA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME 209
5.3.KULLANICI DEĞERLENDİRMELERİ 213
KAYNAKLAR 225
EKLER 236
EK 1.HALK ANKETİ SORULARI 236
EK 2. BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ UZMAN ANKETİ 247
EK 3. İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ UZMAN ANKETİ 251
ÖZGEÇMİŞ 256

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 2.1. Kentlerin Sürdürülebilirliği ve Kent Parkları İlişkisi 11

Şekil 2.2. Park, Yeşil Alan ve Açık Alanların Sınıflandırma Şemaları 12

Şekil 2.3.Mevcut duruma ilişkin görsel 18

Şekil 2.4. Çevresel Adalet Nasıl Sağlanır/Sağlanabilir? 19

Şekil 3.1.Coğrafi Konum Haritası 28

Şekil 3.2.Beşiktaş İlçesi Mahallelerin Alan Dağılım Oranı (%) 29

Şekil 3.3.Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı 30

Şekil 3.4.0-9 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı 30

Şekil 3.5.10-14 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı 31

Şekil 3.6.15-24 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı 31

Şekil 3.7.25-34 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı 32

Şekil 3.8.35-54 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı 32

Şekil 3.9. 55-64 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı 33

Şekil 3.10. 65 Yaş ve Üstü Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı 33

Şekil 3.11. World Cities Culture Forum Verilerine Göre Dünya Şehirleri Yeşil Alan Dağılımı 35

Şekil 3.12.Yeşil Alan Dağılım Grafiği 36

Şekil 3.13.Beşiktaş Rayiç Bedel Haritası 38

Şekil 3.14.Yöntem Akış Şeması 46

Şekil 4.1.Beşiktaş İlçesi Şekil-Zemin İlişkisi Haritası 47

Şekil 4.2.Beşiktaş İlçesi Arazi Kullanım Haritası 48

Şekil 4.3.İlçe Bazında Yapıların Kullanım Şekline Göre Dağılımı 49

Şekil 4.4. İlçe Bazında Kat Sayıları Dağılımı 49

Şekil 4.5. Kat Sayılarına Göre Bina Dağılımı 50

Şekil 4.6. Park Dağılım Haritası.....51

Şekil 4.7. İlçe Ulaşım Ağı Haritası.....52

Şekil 4.8.Eğim Grupları Haritası 53

Şekil 4.9.Eğim Gruplarına Ait Oransal Dağılım 54

Şekil 4.10.Ulaşım Ağı Haritası (Eğim Gruplarına Göre) 54

Şekil 4.11.Park Hizmet Alanı Haritası 55

Şekil 4.12.Park Hizmet Alanına Göre Hizmet Verdiği Nüfus Oranı 56

Şekil 4.13.Parkların 0-200 m'de Hizmet ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı.....56

Şekil 4.14.Hizmet Alan Nüfus (200 m).....57

Şekil 4.15.Parkların 0-300 m'de Hizmet ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı.....57

Şekil 4.16.Hizmet Alan Nüfus (300 m).....58

Şekil 4.17.Parkların 0-500 m'de Hizmet ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı.....58

Şekil 4.18.Hizmet Alan Nüfus (500 m).....59

Şekil 4.19.Hizmet Alan Nüfus (1000 m).....60

Şekil 4.20.1000 m Hizmet Alanının Eğim Gruplarına Göre Dağılımı.....61

Şekil 4.21.Eğim Gruplarına Göre Park Hizmeti Dağılımı.....62

Şekil 4.22.0-12 Eğim Grubu İçin Parkların 0-200 m'de Hizmet Ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı.....63

Şekil 4.23.0-200 m (0-12 Eğim)-0-200 m karşılaştırması.....63

Şekil 4.24.Eğim Gruplarına Göre Park Hizmeti Dağılımı (300 m).....64

Şekil 4.25.0-12 Eğim Grubu İçin Parkların 0-300 m'de Hizmet Ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı.....65

Şekil 4.26.0-300 m (0-12 Eğim)-0-300 m karşılaştırması.....65

Şekil 4.27. Eğim Gruplarına Göre Park Hizmeti Dağılımı (500 m).....66

Şekil 4.28.0-12 Eğim Grubu İçin Parkların 0-500 m'de Hizmet Ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı.....67

Şekil 4.29.0-500 m (0-12 Eğim)-0-500 m karşılaştırması.....67

Şekil 4.30.Eğim Gruplarına Göre Park Hizmeti Dağılımı (1000 m).....68

Şekil 4.31.0-12 Eğim Grubu İçin Parkların 0-1000 m'de Hizmet Ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı.....69

Şekil 4.32.0-1000 m (0-12 Eğim)-0-1000 m karşılaştırması.....69

Şekil 4.33. Beşiktaş İlçesi Nüfus Yoğunluğu Haritası 70

Şekil 4.34.Mahalle Bazında Kişi Başına Düşen Park Miktarı Dağılımı 71

Şekil 4.35.Abbasağa Mahallesi Arazi Kullanım Haritası.....72

Şekil 4.36.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı.....73

Şekil 4.37. Akat Mahallesi Arazi Kullanım Haritası.....74

Şekil 4.38. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı.....74

Şekil 4.39. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 75

Şekil 4.40. Arnavutköy Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 76

Şekil 4.41. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı.....76

Şekil 4.42.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 77

Şekil 4.43.Balmumcu Mahallesi Arazi Kullanım Haritası.....78

Şekil 4.44.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı.....78

Şekil 4.45.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 79

Şekil 4.46. Bebek Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 80

Şekil 4.47. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı.....80

Şekil 4.48. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 81

Şekil 4.49.Cihannüma Mahallesi Arazi Kullanım Haritası.....82

Şekil 4.50.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı.....82

Şekil 4.51.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 83

Şekil 4.52. Dikilitaş Mahallesi Arazi Kullanım Haritası.....84

Şekil 4.53. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı.....84

Şekil 4.54. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 85

Şekil 4.55. Etiler Mahallesi Arazi Kullanım Haritası.....86

Şekil 4.56.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 86
Şekil 4.57.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 87
Şekil 4.58.Gayrettepe Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 88
Şekil 4.59.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 88
Şekil 4.60.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 89
Şekil 4.61.Konaklar Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 90
Şekil 4.62.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 90
Şekil 4.63.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 91
Şekil 4.64.Kuruçeşme Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 92
Şekil 4.65.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 92
Şekil 4.66.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 93
Şekil 4.67.Kültür Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 94
Şekil 4.68.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 94
Şekil 4.69.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 95
Şekil 4.70.Levazım Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 96
Şekil 4.71.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 96
Şekil 4.72.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 97
Şekil 4.73. Muradiye Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 98
Şekil 4.74. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 98
Şekil 4.75. Levent Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 99
Şekil 4.76. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 100
Şekil 4.77. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 100
Şekil 4.78. Mecidiye Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 101
Şekil 4.79. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 102
Şekil 4.80. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 102
Şekil 4.81. Nisbetiye Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 103
Şekil 4.82. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 104

Şekil 4.83. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 104
Şekil 4.84. Ortaköy Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 105
Şekil 4.85. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 106
Şekil 4.86. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 106
Şekil 4.87. Sinanpaşa Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 107
Şekil 4.88. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 108
Şekil 4.89. Türkali Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 109
Şekil 4.90. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 109
Şekil 4.91. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 110
Şekil 4.92. Ulus Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 111
Şekil 4.93. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 111
Şekil 4.94. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 112
Şekil 4.95. Vişnezade Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 113
Şekil 4.96. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 113
Şekil 4.97. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 114
Şekil 4.98. Yıldız Mahallesi Arazi Kullanım Haritası 115
Şekil 4.99. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı 115
Şekil 4.100. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı 116
Şekil 4.101. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m, 500 m ve 1000 m'de Hizmet Alanı 116
Şekil 4.102. Kod ve alt kodlar Kelime Bulutu 123
Şekil 4.103. Tüm belgeler için Kelime Bulutu 124
Şekil 4.104. Erişilebilirlikle İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı ...125
Şekil 4.105. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 125
Şekil 4.106. Erişilebilirlik Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli) 126
Şekil 4.107. Adil Park Dağılımı ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı 129
Şekil 4.108. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 130

Şekil 4.109.Adil Park Dağılımı Erişilebilirlik Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli) 130

Şekil 4.110. Adil Park Dağılımının Sağlanamadığını Düşünenlerin Verdiği Yanıtların Dağılımı 132

Şekil 4.111. Adil Park Dağılımının Sağlanabilmesi İçin Dikkate Alınması Gereken Unsurlar 133

Şekil 4.112. Park Kullanımı İhtiyacına İlişkin Verilen Yanıtların Dağılımı 133

Şekil 4.113. Sınıflandırma ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı 134

Şekil 4.114. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 134

Şekil 4.115. Sınıflandırma Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli) 135

Şekil 4.116. Kapasite ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı 136

Şekil 4.117. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 136

Şekil 4.118. Kapasite Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli) 137

Şekil 4.119. Donatı Elemanları ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı 138

Şekil 4.120. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 139

Şekil 4.121.Donatı elemanları Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli) 140

Şekil 4.122. Konum ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı 141

Şekil 4.123. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 141

Şekil 4.124. Topoğrafyaya İlişkin Verilen Yanıtların Dağılımı 142

Şekil 4.125. Konum Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli) 142

Şekil 4.126. Tasarım ve Planlama ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı 143

Şekil 4.127. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 144

Şekil 4.128. Tasarım ve Planlama Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli) 144

Şekil 4.129. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 145

Şekil 4.130. Alan Etüdünde Dikkat Edilen Unsurlar 147

Şekil 4.131. Yönetim ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı 147

Şekil 4.132. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 148

Şekil 4.133. Yönetimle İlgili Yapılan Kodlamalar.....148

Şekil 4.134. Parkların İdamesine İlişkin Yanıtlar.....150

Şekil 4.135. Belediyelerin Stratejilerine İlişkin Verilen Yanıtların Kod Dağılımı 151

Şekil 4.136. Bütçe Konusuna İlişkin Kod Dağılımı 152

Şekil 4.137. Yönetim Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli).....153

Şekil 4.138. Katılım Süreci ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı.....154

Şekil 4.139. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 154

Şekil 4.140. Katılım Süreci Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli).....155

Şekil 4.141. COVID-19 Sürecinde Yeşil Alan Kullanımı ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı 156

Şekil 4.142. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 157

Şekil 4.143. COVID 19 Sürecinde Yeşil Alan Kullanımına İlişkin Verilen Yanıtların Dağılımı.....157

Şekil 4.144.Covid 19 Süreci Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli).....158

Şekil 4.145. İBB Sorumluluk Alanı ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı.....159

Şekil 4.146. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 160

Şekil 4.147. İBB Sorumluluk Alanına Giren Parklar Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli).....160

Şekil 4.148. En Yoğun Kullanılan Parklar ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı.....161

Şekil 4.149. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı 162

Şekil 4.150. En Yoğun Kullanılan Parklar Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli) 162

Şekil 4.151. Kod İlişki Haritası (Yazar Tarafından En Fazla Tekrar Edilen Kodlar Baz Alınarak Oluşturulmuştur).....165

Şekil 4.152. Cinsiyet-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni.....189

Şekil 4.153. Cinsiyet-Park Kullanım Amacı 189

Şekil 4.154. Cinsiyet-Parkta Geçirilen Süre 190
Şekil 4.155. Cinsiyet-Parkın En Sık Kiminle Kullanıldığı 190
Şekil 4.156. Cinsiyet-Park Kullanım Sıklığı 191
Şekil 4.157. Cinsiyet-En Sık Kullanılan Parkın Eve-İşe Uzaklığı 192
Şekil 4.158.Cinsiyet-Mahalledeki Aktif Yeşil Alan Miktarı Yeterliliği 192
Şekil 4.159. Cinsiyet-Parka Ulaşım Şekli 193
Şekil 4.160. Yaş-En Sık Kullanılan Parkın Mahallede Olma Durumu 194
Şekil 4.161. Medeni Durum-Parka En Sık Kiminle Gelindiği 194
Şekil 4.162. Medeni Durum-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni 195
Şekil 4.163.Çocuk Varlığı-En Sık Kullanılan Parkın Nerede Olduğu 196
Şekil 4.164. Çocuk Varlığı-Parkın Hangi Amaçla Kullanıldığı 196
Şekil 4.165. Çocuk Varlığı-Parka En Sık Kiminle Gelindiği 197
Şekil 4.166. Çocuk Varlığı-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni 198
Şekil 4.167. Günlük Çalışma Süresi-En Sık Kullanılan Parkın Eve İşe Uzaklığı 199
Şekil 4.168. Günlük Çalışma Süresi-En Sık Kullanılan Parkın Yaşanılan Mahallede Olması 199
Şekil 4.169. Açık Mikrofon Buluşmalarından Bir Görüntü 202
Şekil 4.170. Açık Mikrofon Buluşmalarından Bir Görüntü (Yazar tarafından fotoğraflanmıştır, 2019) 202
Şekil 4.171. Kelime Bulutu 203
Şekil 5.1.500 m Mesafe İçinde Park Hizmet Alanının Farklı Koşullar Bağlamında Dağılım Yüzdesi 207

TABLO LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 2.1. NRPA park sınıflandırmalarına ilişkin özellikler.....13

Tablo 3.1.Yaş Gruplarına göre Yabancı Uyruklu Nüfus Dağılımı.....34

Tablo 3.2. Rayiç Bedel Sınıflaması (http://harita.kent95.org/istanbul).....37

Tablo 3.3.Mahalleler Bazında Rayiç Bedellerin İncelenmesi 37

Tablo 3.4.Belediye Çalışanlarına Yönelik Olarak Gerçekleştirilen Anket Çalışması.....42

Tablo 3.5.Ankette Yer Alan Bölümler ve İçerikleri.....44

Tablo 4.1. Mahalle Bazında Aktif Yeşil Alanlara (park) Ait Genel Özellikler.....117

Tablo 4.2.Korelasyon Analiz Tablosu.....119

Tablo 4.3.Park Hizmet Alanına Giren Nüfusun Koşullara Göre Dağılımı 122

Tablo 4.4. Beşiktaş Belediyesi Uzman Anketi Yanıtları.....166

Tablo 4.5.İBB Uzman Anketi Yanıtları.....168

Tablo 4.6. İBB-Beşiktaş Belediyesi Anket Sonucu Karşılaştırması 171

Tablo 4.7.Halk Anketi Sosyo-ekonomik Duruma İlişkin Verilerin Dağılımı 172

Tablo 4.8.Frekans Dağılımı (1. Yargı) 177

Tablo 4.9.Frekans Dağılımı (2. Yargı) 177

Tablo 4.10.Frekans Dağılımı (3. Yargı) 178

Tablo 4.11.Frekans Dağılımı (4. Yargı) 178

Tablo 4.12. Frekans Dağılımı (5. Yargı) 178

Tablo 4.13.Frekans Dağılımı (6. Yargı) 179

Tablo 4.14.Frekans Dağılımı (7. Yargı) 179

Tablo 4.15.Frekans Dağılımı (8. Yargı) 179

Tablo 4.16.Frekans Dağılımı (9. Yargı) 180

Tablo 4.17.Frekans Dağılımı (10. Yargı) 180

Tablo 4.18.Frekans Dağılımı (11. Yargı) 180
Tablo 4.19.Frekans Dağılımı (12. Yargı) 181
Tablo 4.20.Frekans Dağılımı (14. Yargı) 181
Tablo 4.21.Frekans Dağılımı (15. Yargı) 181
Tablo 4.22.Frekans Dağılımı (16. Yargı) 182
Tablo 4.23.Frekans Dağılımı (17. Yargı) 182
Tablo 4.24.Yargılara Verilen Yanıtlara Ait Frekans Tablosu 182
Tablo 4.25.Korelasyon Analiz Tablosu 200
Tablo 4.26. Korelasyon Analiz Tablosu 201
Tablo 5.1.Genel Değerlendirme 208

SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ

Simgeler	**Açıklama**
m	: Metre
m^2	: Metrekare
%	: Yüzde
km	: Kilometre

Kısaltmalar	**Açıklama**
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
BB	: Beşiktaş Belediyesi
İBB	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sitemi
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
WHO	: World Health Organization

ÖZET

DOKTORA TEZİ

SOSYAL EŞİTLİK ve SOSYAL ADALET KAVRAMLARININ KAMUSAL AÇIK ALANLAR KAPSAMINDA İNCELENMESİ

Muhibe Aslı ALP

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mert EKŞİ

Kentlerde bulunan kamusal alanlar; kentlilerin fiziksel ve ruhsal sağlığına katkı sunan, rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayan, sosyalleşme imkanları oluşturan alanlardır. Parklar ise kentlerdeki en önemli yeşil alanlardır.

Yeşil alanlar, kent içerisinde yapılardan arda kalan alanlar olarak değerlendirilen, kısıtlı bir kaynaktır. Bu alanların ihtiyaca ve nüfusa göre dengeli bir planlama ile kent sakinlerine ulaştırılması hem yerel yönetimlerin hem de tasarımcıların en önemli görevidir. Bu kapsamda yeşil alanların kentlerdeki dağılımları, nitelikleri, büyüklükleri, erişilebilirlikleri gibi özelliklerinin topluma eşit ve adil olarak dağıtılması, son yıllarda karşımıza çıkan salgın koşullarıyla birlikte iyice önem kazanmıştır.

Bu çalışma kapsamında Beşiktaş ilçesinde bulunan parklar; sosyal eşitlik ve sosyal adalet ilkeleri bağlamında incelenmiş ve dağıtım, erişilebilirlik, yönetim ve halk görüşü açısından değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda; ürün olarak parklar, yönetim olarak belediyeler ve kullanıcı olarak ise halk düşünülmüştür.

Çalışmanın birinci aşamasında mevcut durumun tespiti yapılmıştır. İkinci aşamada parkların idamesinden ve yönetiminden sorumlu belediyeler ile görüşülmüş ve verilen yanıtlar neticesinde çıkarımlar yapılmıştır. Üçüncü aşamada ise; parklara ilişkin halk görüşüne başvurulmuştur. Gerçekleştirilen çalışmada elde edilen bulgular ile değerlendirmelerde farklı bakış açılarından meydana gelebilecek değişkenlerin varlığını sorgulayabilmek, ilişki varlığının

değerini ve önemini vurgulayarak bundan sonraki çalışmalar için öneriler sunmak hedeflenmektedir.

Çalışmanın sonucunda; Beşiktaş ilçesi genelinde park hizmetinin ulaştığı nüfusun değişken koşullarda erişiminin farklılaşabildiği görülmüştür. Özellikle bazı parkların nüfus baskısı yaşayabileceği, aslında bu durumun da mevcut park büyüklüğü ya da niteliği ile örtüşmediği düşünülmektedir. Belediyelerdeki uzmanların yanıtları benzerlik göstermektedir. Özellikle adil park dağılımı konusu ile bütçe, idame, katılım, erişilebilirlik, yürünebilirlik ve yönetim gibi konular ilişkilendirilmiştir. Tasarım ve planlama; bütçe, topoğrafya, kullanıcı yoğunluğu, erişilebilirlik, fonksiyonellik, istek ve beklentilerin tespiti konusu ile ilişkilendirilmiştir. İdame konusu ise; park büyüklüğü, bütçe, yönetim ve donatı elemanları konuları ile ilgili bulunmuştur. Kullanıcılar için yapılan değerlendirmeler sonucunda ise; kullanıcıların cinsiyeti, yaşı, gün içinde çalışma süreleri, medeni durumları, çocuk sahibi olma durumu gibi konularda istek, beklentiler, park kullanım biçimleri yönünden farklılaşmalar olduğu görülmektedir. Çalışmada park ihtiyacı varlığının aslında her kullanıcı için önemli olduğu ve günümüz koşullarında (yoğun çalışma saatleri, pandemi koşulları vb.) kendilerine yakın olan (örneğin; evlerine, iş yerlerine vb.) bir parka ihtiyaç duydukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Ağustos 2021, 281 sayfa.

Anahtar kelimeler: Sosyal Adalet ve Sosyal Eşitlik, Park, Erişilebilirlik, Halk Görüşü, Yönetim

SUMMARY

Ph.D. THESIS

EXAMINATION of SOCIAL EQUITY and SOCIAL JUSTICE CONCEPTS within the SCOPE of PUBLIC OPEN SPACES

Muhibe Aslı ALP

Istanbul University-Cerrahpasa

Institute of Graduate Studies

Department of Landscape Architecture

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mert EKŞİ

Public spaces in cities are areas that contribute to the physical and mental health of the citizens, meet their recreational needs and provide socialization opportunities. Yet, parks are the most important public green spaces in cities.

Green areas are a limited resource that are considered as surplus areas in the city. It is the most important mission of both local governments and designers to deliver these areas to the residents of the city with a balanced planning regarding their needs and population density. In this context, the egalitarian distribution of green areas in the cities, such as their qualities, size, accessibility, etc., has gained importance with the pandemic conditions that have emerged in recent years.

Within the scope of this study, the parks in Beşiktaş district were evaluated in the context of social equity and social justice principles and evaluated in terms of distribution, accessibility, management and public opinion. In this context, parks are cosidered as products, whereas the municipalities as management and the public as users.

In the first stage of the study, the current situation was evaluated. In the second phase of the study, interviews were performed with the municipalities responsible for the maintenance and management of the parks and deductions were made as a result of the answers given. In the third phase; public opinion regarding the parks was consulted. With findings obtained in the study, it is aimed to question the existence of variables that may occur from different perspectives in the evaluations, to emphasize the value and importance of the existence of a relationship in between and to offer suggestions for future studies.

As a result of the study, it has been observed that the access of the population reached by the parking service in Beşiktaş district can differ under variable conditions. Especially, it was seen that some parks may experience population pressure, and this situation does not coincide with the size or quality of the existing park. The answers of the specialists in the municipalities are similar. Particularly, the issue of equatible park distribution has been associated with issues such as budget, maintenance, participation, accessibility, walkability and management. Design and planning is associated with budget, topography, user density, accessibility, functionality and determination of requests and expectations. The maintenance issue is related with the park size, budget, management and equipment. The evaluations made for the users revealed that there are differences in terms of requests, expectations, and park usage patterns in parameters such as gender, age, working hours during the day, marital status and having children. In the study, it was concluded that the need for parking areas is actually important for every user and that they need a park that is close to the spaces they spend time in their daily routine (i.e. homes, offices etc.) in today's conditions (busy working hours, traffic, pandemic conditions, etc.).

August 2021, 281 pages.

Keywords: Social Justice and Social Equity, Park, Accessibility, Public Opinion, Management

1. GİRİŞ

Kentler; sosyal, kültürel, ekonomik gelişmeler neticesinde insanların temel yaşam alanları olmuştur (Ekşi ve Çizmecioğlu, 2018). Bu gelişmeler sonucunda; kentlere olan yönelim hızlanmış, beraberinde gelen yoğun kentleşme ile de pek çok sorun ortaya çıkmıştır. Tüm dünyada ve ülkemizde kentlerin hem ekolojik anlamda hem de insanların sosyalleşme, fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli olan kamusal alanların; varlığı, niteliği, oluşum, planlanma süreçleri, halkın kamusal alanların varlığındaki yeri, kamusal alanların yönetimi gibi konular sıklıkla tartışılır hale gelmiştir.

Kamusal açık alanlar ülkeden ülkeye, kentten kente yönetimleri, uygulamaları, tasarımları ya da oluşumları açısından farklılıklar göstermektedir. Taşçı (2014)'e göre; kamusal açık alanlar "*özellikle metropollerde birer kartvizit görevi görürler"*. Yine bu alanlar görsel bir *"kentsel pazarlama"* içinde kente uygun bir izlenim verebilmek için yetkililer tarafından kullanılan bir araç olarak değerlendirilirler. Ancak kentsel çevrenin önemli bir unsuru olan ve doğrudan yaşam kalitesine katkı sağlayan kamusal açık alanlar aslında günümüz koşullarında nitelik ve nicelik bakımından azalma eğilimindedir (Nasution ve Zahrah, 2012). Giderek azalan ve niteliksiz hale geldiği düşünülen bu alanlarda; değerlendirme biçimi ne olursa olsun **çevresel** adalet sorunlarının yaşandığı görülmektedir. Sosyal ve ekolojik anlamda oldukça sık tartışılan bu konu; aslında kent ekolojisinin iyileştirilmesinin, kentlinin sosyal yaşam kalitesinin iyileştirilmesi kadar önemli olduğunu ve bu iki durumun birbirini tamamladığı görüşünü öne çıkarmaktadır. Bu noktada kamusal alanların adaletsiz dağılımları, farklı ekolojik etkiler oluşturmasının yanı sıra, fiziksel aktivite eşitsizliklerine, sosyalleşme imkanlarının farklılaşmasına sebebiyet vermektedir.

Kısıtlı kalan ve genellikle yapılardan arda kalan yerlerin değerlendirilmesiyle oluşan kentsel yeşil alanlarla, giderek artan toplum nüfusu arasında denge sağlamak için; planlamacılar, tasarımcılar ve yöneticiler hem geleneksel park uygulamalarına yönelmiş hem de olanca kaynağın en iyi şekilde geliştirilmesini ve kullanımını sağlayacak sosyal ihtiyaçların da karşılanmasını amaçlayan yenilikçi stratejiler aramaya başlamıştır. Bunun bir sonucu olarak tüm dünyada yeşil alanların dağılımları, büyüklükleri, erişilebilirlikleri, kullanım şekilleri, gereksinimler üzerine çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Ancak yine de planlamanın kentin

yeşil alan gereksinimlerine yeterli düzeyde karşılık verdiği söylenemez. Dolayısıyla bunun da planlama sürecinde "*toplumsal faydadan daha çok bireysel faydanın önemsendiği*" gerçeğinin yattığı söylenmektedir (Karataş ve Kılıç, 2017). Tonnelat (2010); bu duruma istinaden "*"kentsel rekabetin baskısı altında kentin biçimi ve yaşam kalitesi açısından hem sakinler hem de ziyaretçiler için temsilleri*" sorununa dikkat çekmektedir.

Aslında yeşil alan miktarının ve varlığının ortaya çıkarılmasının yanında; hangi yaşam tarzındaki insanların bu alanları kullandığı, kullanım biçimleri, aktif yeşil alanların ne kadarının gerçek anlamda toplum tarafından erişilebilir, ne kadarının gerçekten nitelikli alanlar olduğu gibi konuların da tartışılması gereklidir. Ayrıca; mekânsal dağılımı ve talepleri anlamanın aslında belirli eşitsizliklerin ele alınmasına ve şehir için sosyal eşitlik ve adalet sağlanmasında yardımcı olabileceği ifade edilmektedir (Feng ve diğ., 2019).

Bunların yanı sıra; günümüz kentlerinde sıklıkla aktif rekreasyon ihtiyacını karşılamaya yönelik bir seçenek olarak sunulan kapalı ve açık özel alanları toplumdaki tüm bireyler için eşit şartların sağlanabileceği alanlar olarak değerlendirmek doğru olmamaktadır. Bu bağlamda, kamusal alanların sosyal bilimler açısından "*tartışılabilir alan, konuşulabilir alan*" olmasının yanı sıra bir de "*erişilebilir alan"* olması bakımından önemi vardır. Bu alanlara erişebilmek sosyal bir ihtiyaçtır. Bu düşünce ülkemizde 19. yüzyılla birlikte mesire alanlarının kullanımına ilişkin yayınlanan "Tenbihname" de ifade edilmiştir. Buna göre; *"insanların yeşil alanlara gidip oralardan istifade etmesi insan tabiatının en temel ihtiyaçlarından biri olarak belirtilmiş ve bu alanlara gidilebilmesi için herkese devlet tarafından izin verilmiştir"* (Küçük, 2019).

Bir diğer önemli konu olarak; kamusal alanların, özellikle de en yoğun ve aktif kullanılan ve konumuz olan parkların planlaması aşamasında halkın katılımcı olması, yani planlamada ve sonrasında *halk temsili* önem taşımaktadır. Halkın ihtiyaçları, beklentileri, halkın yaşam tarzı gibi konuların tespit edilmesi; kamusal alanların önemli özelliklerinden olan sosyal birleştiricilik özelliğinin yanı sıra aidiyet duygusunun sağlanmasında etkili olabilecektir. Konu hakkında fikir ve bilgi sahibi olan halk her zamankinden daha sahiplenici olacak ve bu sayede yönetime ve mekâna daha fazla güvenecektir. Bunun yanı sıra; kullanıcıların deneyimsel erişilebilirliği de en az bu kadar değerlidir. Kullanıcıların kamusal parklardaki tüm kullanım deneyimlerini planlamada dikkate almak gereklidir. Yeşil alan varlığının tek başına yeterli olmadığının anlaşıldığı günümüz koşullarında, hangi bireyin ya da topluluğun yeşil alanlardan nasıl etkilendiği ya da yeşil alanları nasıl etkilediği konularının da tartışılması gereklidir.

Kullanıcı, planlayıcı ve yönetici arasında kurulacak ilişki kaliteli parkların oluşturulmasında etkili olacaktır.

Bu tez çalışmasında İstanbul ili Beşiktaş ilçesi parkları çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında Beşiktaş ilçesi mahallelerinin aktif kentsel yeşil alanlar (park) bakımından mevcut durumunun belirlenmesi amacıyla analizler gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda Beşiktaş ilçesi nüfus verileri, yeşil alan büyüklükleri, mahalleler bazında parkların dağılımı, park hizmet alanları, parkların erişilebilirliklerine ilişkin mevcut durumu tespit edilmiştir. Çalışmanın ikinci aşamasında; Beşiktaş Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde çalışan uzmanlara parkların oluşum süreçlerine ilişkin (tasarım/planlama öncesi, tasarım/planlama süreci ve tasarım/planlama sonrası) sorular yöneltilmiştir. Bu sayede konunun ilk yetkilisi olan belediyelerin park planlama sürecinden parkların idamesine kadar tüm süreç yaklaşımları hakkında bilgi edinilmiştir. Üçüncü aşamada ise; halkın Beşiktaş ilçesindeki parkların durumlarına ilişkin değerlendirmelerinin ölçüldüğü halk anketi uygulanmıştır. Çalışmada; ürün olarak kamusal açık alanlar konu bakımından parklar; üreten ve yöneten olarak belediyeler (idare) ve kullanıcı olarak halk tanımlanmıştır.

Bu bağlamda şekillenen araştırma sorularımız aşağıda belirtilmiştir.

1) Ürün-İdare ve Kullanıcı arasında mevcut durumda nasıl bir ilişki vardır?
2) Ürün-İdare ve Kullanıcı arasındaki ilişki nasıl olursa sosyal eşitlik ve sosyal adalet kamusal açık alanlar (parklar) bağlamında sağlanabilir?
3) İdare; Üreten ve yöneten olarak kamusal alanları oluştururken ve kent içinde bu alanları dağıtırken hangi koşulları gözetiyor?
4) İdare; kamusal alanlarda nasıl bir yaklaşım belirliyor? (Yalnızca haritadan bakarak, nicel olarak sağladığı koşulları yeterli mi görüyor?)
5) İdareciler ile kullanıcıların parklardan beklentileri benzer midir? Optimum yaklaşımlar her iki paydaş bağlamında nasıl sağlanabilir?
6) Parkların kullanım durumlarını, yönetimlerini, anlamlarını etkileyen kriterler nelerdir? Nasıl tespit edilebilir?
7) Parkların dağılımları bağlamında adaletli bir uygulama var mıdır?
8) Kullanıcı parklar hakkında söz sahibi midir? Olmalı mıdır? Ne düzeyde olmalıdır?
9) Kullanıcıların parklardan beklentileri ile yöneticilerin parkların oluşturulmasında verdikleri öncelikler benzer midir?

10) Aynı anda herkes tarafından erişilebilir olan, kaliteli olan, adil dağılan, ortak endişe paydası etrafında şekillenen hem kentli hem de yönetici/karar vericiyi dengeleyen parklar nasıl oluşturulabilir?
11) Mevcut durum, halk ve yöneticiler bakımından parklarla ilgili ortaya çıkan sonuçlar benzer midir?

Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Çalışmanın amacı; özellikle kentlilerin çeşitli gereksinimlerini karşılamak için kullandıkları parkların sosyal adalet ve sosyal eşitlik parametrelerinden *dağıtım/dağılım, erişilebilirlik, yönetim ve katılım (halk görüşü)* bağlamında Beşiktaş ilçesi kapsamında incelenmesidir.

Bu bağlamda; Beşiktaş ilçesindeki mevcut parkların dağılım/dağıtım, yeşil alan miktarı, park hizmet alanı ve erişilebilirlik yönünden değerlendirilmesi amacıyla mevcut durum analizleri,

Parkların oluşum kriterleri, park planlama, tasarım ve yönetim yaklaşımları bağlamında çeşitli boyutların sorgulanması, bu doğrultuda Beşiktaş ilçesi parklarının idamesi ve yönetiminden sorumlu belediyelerde çalışan uzmanların görüşlerinin alınması ve değerlendirilmesi,

İlçedeki mevcut parkların kullanıcılar açısından değerlendirilmesi amacıyla Beşiktaş ilçesinde yaşayan ya da çalışan kişilerin görüşünün alınması ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Çalışmada; kentsel eşitlik planlaması ile politikacılar ve karar vericiler için özellikle ilçe bazında mevcut durumu ortaya koymak, durumu kısıtlar ve beklentiler bakımından çok boyutlu değerlendirilerek, sosyal bütünlüğün sağlanmasına katkı sağlayacak öneriler sunmak hedeflenmiştir.

Çalışmanın Önemi

Tüm dünyada çevresel adalet kavramlarına verilen önem artmaktadır. Öte yandan kentlerde hem nüfus artmakta hem de kentleşmenin artışı ile yapısal alanlar plansız bir biçimde dağıtılmaktadır. Yalnızca yapılardan arda kalan alanların yeşil alanlara çevrilmesi kentsel yeşil alanların dağılımları ve nitelikleri açısından adaletsiz ve eşit olmayan uygulamalara sebep olmaktadır.

Mevcut kamusal alanların optimum fayda sağlayacak şekilde değerlendirilebilmesi için halkın öncelikleri ve belki de eşitlik sorgusu ile yönetimin yaptıkları/yapacakları/yapabileceklerinin değerlendirilmesi ve bunların ilişkilendirilmesi önemlidir. Bu sayede hem politika yapıcılar hem de kentliler için ortak çözüm önerileri sunmanın mümkün olabileceği düşünülmektedir. Belirli yakınlık, büyüklük ve kalite parametreleri ile ilgili parklara erişimdeki eşitsizliklerin belirlenmesi, bu tür eşitsizliklerin giderilmesi için hedeflenmiş peyzaj planlama stratejilerinin geliştirilmesine yardımcı olabilecektir. Eşitsizlik nedenleri öznel ifadelerdense daha fazla ölçülebilir olabilmelidir. Bunu sağlayabilmek kolay olmasa da pek çok farklı görüşün ve mevcudun birlikte analiz edilmesi önemlidir. Sosyal eşitlik ve adaletin kamusal alanlarda sağlanması kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamasının çok ötesinde kaynakların adil ve uzun ömürlü kullanımları bakımından da değerlidir.

Araştırma sorularının başında; aynı anda herkes tarafından erişilebilir olan, eşit dağılan/paylaşılan ortak endişe paydası etrafında şekillenebilen hem kentli hem de yönetici/ karar vericiyi dengeleyen alanlar nasıl oluşturulabilir sorusu sorulmuştur. Bunu gerçekleştirebilmek için hangi koşulların göz önünde bulundurulması gerektiği sorgulanmıştır. Kentin şekillenmesinde kentlinin katkısı araştırılmıştır.

Aslında **biz** “erişilebilir parklar, kaliteli parklar tasarlıyoruz” söyleminin aksine gerçekte neyin var olduğu, öznel bakış açıları ve yorumlardan ziyade, uygulamada da erişilebilir olanın, dağılanın ya da değerli olanın nasıl sağlanabileceği konusunda kaygının oluşması amacıyla konu ele alınmıştır.

Bu kavramların kentsel yeşil alanlar üzerindeki karşılığını görebilmek, halk değerlendirmeleri (kullanıcı), mevcut durum (ürün=park) ve belediye (üreten) arasındaki ilişkinin değerini ve önemini vurgulamak,

Değerlendirmelerde farklı bakış açılarından meydana gelebilecek değişkenlerin varlığını sorgulayabilmek,

İlişki varlığının değerini ve önemini vurgulayarak bundan sonraki bakış açıları için öneriler sunmak hedeflenmiştir.

Çalışmanın Sınırları

Çalışma sırasında yaşanan en büyük zorluk uzman anketleri ve halk anketlerinin uygulama döneminde pandemi sürecinin başlamış olmasıdır. Uzman anketleri için yarı yapılandırılmış görüşme olarak planlanan çalışma yerine anket soruları açık uçlu olarak hazırlanarak, ilgili birimlerde çalışan kullanıcılara gerekli yazışmalar ve görüşmeler neticesinde iletilmiştir. Ancak uzmanların çoğu bu çalışmaya ilgisiz kalarak, yanıt vermemişlerdir. Pandemi sürecinde devam eden halk anketinde özellikle mahalle muhtarlıklarının çoğunun çalışmaya destek olmadığı görülmüştür. Akademik çalışmalarda her yönetim tipinin desteğini almak çalışmaların daha fazla kullanıcıya ulaşması, çalışmanın yönetimsel deneyimlerle de şekillenebilmesi açısından oldukça kıymetlidir. Ancak salgın sürecinde kısıtlamaların olması yüz yüze anket yapma olasılığını düşürmüştür. Özellikle 65 yaş ve üstü bireylerin pandemi sürecinde yaşadıkları yoğun kısıtlamalar bu yaş grubundaki kullanıcıların ankete erişim ihtimalini düşürmüştür.

Çalışmada kullanılan sosyo-ekonomik yapıya ilişkin yapılacak olan çalışma, verilerin mahalle bazında olmaması sebebiyle yeterli detayda sunulamamıştır.

Çalışmada kullanılan materyallerin temini aşamasında, her bir veri için uzun süren yazışmalar yapmak, buna rağmen ilgili verilerin eksik temin edilmesi ya da edilememesi çalışmaların sürecini uzatmış ve verimi düşürmüştür.

Çalışma kapsamında yürünebilirlik bakımından trafik yoğunluğu dikkate alınmamıştır. Farklı yaş gruplarının farklı olabilecek olan yürüme istekleri göz ardı edilerek, literatürdeki mesafeler göz önüne alınarak, tüm kullanıcılar bakımından aynı şekilde değerlendirilmiştir.

Parkların hizmet alanlarının içinde yer alan binalarda yaşayan kullanıcıların bu parkları kullandığı varsayılmıştır.

Çalışmada karşılaşılan en büyük sorunlardan biri de veri yetersizliği, eksikliği ya da istenilen detayda paylaşılmamasıdır. Kamu kurum ve kuruluşlarından temin edilen veriler araştırma için yeterli detay içeriğine sahip değildir. Bunlara örnek olarak TÜİK verileri verilebilir. Veriler genellikle ilçe bazındadır ve detaylı karşılaştırmalar yapmak için mahalle ölçeğinde veri temin etmek her konu için mümkün olmamıştır. Mahalle düzeyinde ekonomik durum bakımından değerlendirme yapılabilecek veri temin edilememiştir.

2. GENEL KISIMLAR

Kentler "*üç farklı güç grubunun oluşturduğu bir ürün"* olarak değerlendirilmekte ve bu güçler; *"kentte yaşayanlar, ekonomik aktörlerin etkinlikleri ve arazi kullanımı seçimleri, farklı politikaların ürettikleri projeler ve taleplerle, bu güçleri düzenlemeye çalışan plancılar ve seçilmişler*" olarak sıralanmıştır (Gökgür, 2017). Tanyeli (2017) kentleri; "*kim olduğumuz, hangi biçimde yaşadığımız ve toplumumuzun doğasını ne olarak kavradığımız ve onları bir özsaygı ilkesi çerçevesinin dışında nasıl sevebileceğimiz bağlamında*" önemli bulmaktadır. Durguter (2012); medeniyetin kentlerle başladığını, ticaretin, kültürün, sanatın kentlerle geliştiğini, var olduğunu, kentlerin sağlıklı ve sürdürülebilir gelişmesinin ve halkın yaşam kalitesine ilişkin artışın sağlanmasının ise; kent yönetimlerinin sorumluluğu olduğunu düşünmektedir. Tüm bu ifadelerin özünde hem kentlerin insan yaşamında hem de insanların kentlerin şekillenmesinde önemli bir yere sahip olduğu sonucu çıkmaktadır.

Öztan (1968); insan ve kent ilişkisinde (*insan-şehir münasebetleri*) nüfus artışı, insanların yaşama tarzlarındaki düşünce değişiklikleri, bunlarla birlikte kentlerin sosyal, ekonomik ve fiziksel bakımdan aynı tempoda olmamaları gibi çözümü zor problemler yarattığı ve insanların mekân değişikliklerine götürdüğünü daha o yıllarda ifade etmiştir.

Günümüzde giderek kalabalıklaşan kentlerle ihtiyaç, beklentiler, yaşam tarzı vb. itibari ile değişen kentliler arasında oluşan dinamikte tüm paydaşlar bakımından sağlanacak dengeli çözümlerin gerekliliği artmıştır. Sosyal bütünleşmeyi de destekleyen şehircilik anlayışına -ki bu bizim ülkemiz için yeni bir bakış açısı- rağmen dünyada kamusal alanlara verilen değerin azaldığı tartışılırken; 2020 yılında tüm dünyanın yaşadığı ve hala devam eden pandemi sürecinin bu alanlara olan erişim talebini arttırdığını göstermiştir (Geng ve diğ., 2021). Aslında pandemi süreci hem toplum hem de kent yöneticileri tarafından bu alanların öneminin asla göz ardı edilmemesinin gerekliliğini bir kez daha ortaya koymuştur.

2.1.KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Madanipour (1999); "Why are the Design And Development of Public Spaces Significant for Cities?" isimli çalışmasında; kentsel tasarıma olan ilginin büyük kısmının şehirlerde kamusal alanların yaratılması ve yönetilmesine odaklandığını ifade etmektedir. Çalışmasında vurguladığı konulardan biri; kamusal alanın sosyal bütünleşmeyi ve hoşgörüyü destekleyen bir

şehircilik anlayışının ortaya çıkmasında önemli olduğudur. Ancak araştırmacı geçmişle kıyasladığında, çoğu döneme göre kentlerdeki kamusal alana verilen önemin azaldığını ifade etmektedir.

Stahle (2006) "Sociotope Mapping: Exploring Public Open Space and its Multiple Use Values in Urban and Landscape Planning Practice" isimli çalışmasında; yalnızca plancıların değil, kullanıcıların alanı ve perspektifinden bakmaya artan bir talep olduğunu dile getirmektedir. Bu bağlamda sosyotop haritalamadan (Sociotope Mapping) söz etmekte ve bu haritalamayı kullanıcıların algıladıkları alanların bir temsili olarak görmektedir. Stockholm için 5 basamaktan oluşan bir uygulama yapmıştır. Bunlar; açık alan tanımı, uzman değerlendirmesi, kullanıcı değerlendirmesi, sentez ve haritalamadır.

Feng ve diğ. (2019)'nin "The Distribution and Accessibility of Urban Parks in Beijing, China: Implications of Social Equity" isimli çalışmasında amaç; kentsel parkların erişilebilirliğinin sosyal eşitliğini ve kentsel parkların mekânsal dağılım modellerini analiz etmek, tüm sakinler ve yaşlılar için kentsel park erişilebilirliği ile nüfus dağılımı arasındaki ilişkileri değerlendirmek ve kentsel eşitlik planlaması için sosyal eşitliğin etkilerini bulmaktır. Çalışmanın sonucunda; mekânsal eşitlik ve sosyal eşitliğin birbirinden farklı olduğu sonucuna vararak, özellikle kentsel parkların ve nüfusun mekânsal dağılımı arasında bir uyumsuzluk tespit etmişlerdir.

Nasution ve diğ. (2014)'nin "Community Perception on Public Open Space and Quality of Life in Medan, Indonesia" isimli çalışma sonucunda; kentsel açık alanlar ve hayat/yaşam kalitesi arasında önemli bir ilişki olduğunu görmüşlerdir. Çalışmada iki tür veri toplamışlardır. Bunlardan ilki alan araştırması ve gözlem yoluyla elde edilen kamusal açık alanın fiziksel ve aktif yönleridir. Bu verilerle, kamusal açık alan kalitesi ve insanların yoğun kullanımları üzerine bilgiler elde etmişlerdir. Diğeri ise; halkın kamusal açık alan algısını ölçmek istedikleri soru-cevap şeklindedir (ankete dayalı röportaj).

Macedo ve Haddad (2016)'nın "Equitable Distribution of Open Space: Using Spatial Analysis to Evaluate Urban Parks in Curitiba, Brazil" isimli çalışmasında, kentsel parkları ile bilinen bir yerin hangi mahallerinin yürüme mesafesinde park erişiminden yararlandığını tespit etmek ve daha iyi ve daha kötü mahalleler arasındaki sosyo-ekonomik farklılıkları görmek istemişlerdir.

Kahraman (2014) "İnsan İhtiyaçları ve Mekânsal Elverişlilik Kavramları Perspektifinde Yaşanılır Olgusu ve Mekânsal Kalite" isimli çalışmasında; insanlar tarafından oluşturulan

kamusal mekanların hem kendi ihtiyaçları çerçevesinde, değer ölçütleri ile mekânda şekillenirken hem de oluşan yeni mekanların etkisiyle yeni ihtiyaçlara sahip olabileceğini dile getirmektedir. Bu noktada ise kamusal mekanların önemli olduğunu, özellikle *"insanların ihtiyaçları, davranışları, mekanla olan etkileşimleri"* çerçevesinde değerlendirilmesinin önemini vurgulayarak, *"kalite ölçütlerinin ve tercih edilirliklerinin"* anlaşılmasının önemini belirtmektedir.

Almohamad ve diğ. (2018) "Assessing Spatial Equity and Accessibility of Public Green Spaces in Aleppo City, Syria" isimli çalışmasında; Suriye'de yaşanan savaş nedeniyle yeşil alanlara olan ihtiyacın arttığını, şu an şehrin eteklerinde kurulduğu söylenen bahçeler olsa dahi, hizmetten yoksun olduklarını ve özellikle çocuklar için cep ve mahalle parkı ölçeğinde yeşil alanlara ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir.

Shuib ve ark. (2015) "Community Participation Strategies in Planning for Urban Parks" isimli çalışmalarında; açık alanların, parkların ya da yeşil alanların yaşam kalitesini ve kentin çevresel kalitesini arttırabileceğinden yola çıkarak, parkların yararları hakkındaki düşünceleri, park değerlerine ilişkin kriterleri ve stratejilerin park planlamasında uygulanabilirliğini araştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda; başarılı kent parklarına ilişkin tercihler ve topluluk değerleri hakkında temel bilgiler sunabilmeyi hedeflemişlerdir.

Timperio ve ark. (2007) "Is Availability of Public Open Space Equitable Across Areas?" isimli çalışmalarında; kamusal açık alanlara yakınlığın açık alan kullanım yoğunluğunu etkilediğini belirtmişlerdir. Bu konuyu da fiziksel aktivitenin belirleyicileri birlikte değerlendirilmesinin önemli olduğunu söylemektedirler. Araştırma soruları; düşük sosyo-ekonomik seviyedeki mahallelerin, yüksek sosyo-ekonomik seviyedeki mahallelere göre daha az kamusal açık alana sahip olup olmadığıdır.

2.2.KENTSEL KAMUSAL YEŞİL ALANLAR (PARKLAR)

Dünyada kentler giderek kalabalıklaşmaktadır. Bu kalabalıklaşmada kentlerin insanların pek çok ihtiyacını karşılayabilecekleri yaşama mekanları olarak görmelerinin yani kent cazibesinin etkisi büyüktür. Öte yandan bu kalabalıklaşma ülkemizde; Ekşi ve Çizmecioğlu (2018)'nun aktardığına göre; 5447 ve 6360 sayılı yasalar sonucunda şehir statüsü kazanan bazı bölgeler sebebiyle de meydana gelmiştir. Çalışmaya göre; 1927 yılında nüfusun %28'i kentte yaşamaktayken, 2008 yılı itibari ile bu yüzde %70'e çıkmıştır. Hızla büyüme gösteren kentlerde

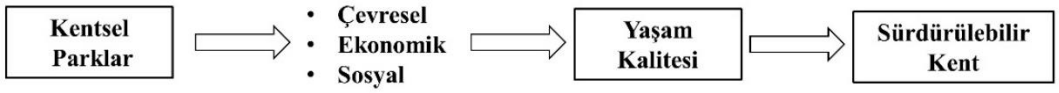
kentlilerin eğitim, sağlık, iş vb. gibi ihtiyaçlarının adaletli karşılanmasının gerekliliği kadar kendi fiziksel, ruhsal, zihinsel, sosyal ihtiyaçlarını da karşılamaya yönelik bir takım kent içi alanlara da ihtiyaç duyduğu bir gerçektir. Bu bakımdan; kentsel çevredeki önemli unsurlardan biri kamusal açık alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kamusal alan kavramı Türk Dil Kurumuna göre; "*Kamuya ait, kamu ile ilgili işlerin yapıldığı yer"* olarak tanımlanmaktadır (https://sozluk.gov.tr/, Erişim Tarihi: 06.03.2020). Kamu ise; "*Kamuya ait, kamu ile ilgili işlerin yapıldığı yer, bir ülkedeki halkın bütünü, halk, amme ya da hep, bütün"* olarak ifade edilmektedir. Kentsel açık alanlar; erken uygarlıklardan günümüze kültürel, politik ve ekonomik yaşamın kritik alanları olarak görülmüşlerdir (Stanley ve diğ., 2012).

Kamusal alanlar kendi içinde bir hiyerarşiye sahiptirler. Erturan (2011)'a göre bu alanlar; "*kaldırım, sokak, mahalle parkı gibi daha küçük ölçekteki alanlardan daha üst ölçekte yer alan cadde, ana cadde, meydan ve kent parkları"* gibi farklı özellikteki alanları kapsayabilir. Farklı biçimlerde, büyüklüklerde karşımıza çıkan kamusal alanlar; temel özellikleri bağlamında birbirlerine benzemektedirler. Önemli işlevleri arasında ise; "*toplumsallaşmaya, kentsel kimliğin oluşumuna katkı sağlaması*" sayılmaktadır (Taşçı, 2014).

Birçok çalışma kamusal açık alanları yaşamın niteliğine olumlu katkı sağlayan önemli kentsel çevre unsurlarından biri olarak değerlendirmektedir (Nasution ve Zahrah, 2012). Erdönmez ve Çelik (2016); *kamusal alanda gerçekleştirilen aktivitelerle bireyin kent içindeki varlığı ve kentin bireyler için anlamları arasında ilişki* kurmuşlardır. Bu ilişkilerin fiziksel ya da sosyal açıdan fark etmeksizin kamusal alanlar tarafından ne kadar destekleniyorsa o kadar güçlü olacağı belirtilmektedir. Bu bakımdan; kamusal alanları sosyal etkileşimin güçlü olduğu alanlar olarak ifade etmek mümkündür. Kamusal alanın; *"en iyi şekilde sosyal ve mekânsal uygulamaları ve algılamaları etkileyen karmaşık bir sosyal yapı"* olarak da görüldüğü belirtilmektedir (Johnson ve Glover, 2013). Kamusal alanlar küresel ayrışma göstergeleri olan sınıf, etnik köken, ırk ayrımı, cinsiyet (United Nations Human Settlements Programme, 2004) gibi hoş görülmeyen *"hastalıkları"* hafifletme bakımından önemli bir araç olarak görülerek, sosyal kalkınma ve sosyal adalet konularında ortaya çıkan sorunları da ele almaktadır (Tonnelat, 2010).

Kent içindeki önemli kamusal mekânlar arasında sayılan parklar; kentin önemli yeşil alanlarındandır. Kentsel yeşil alanlar zaman, mekân, kullanıcı özellikleri gibi çeşitli faktörlerden etkilenmesi sebebiyle farklı kalıplar içinde değerlendirilmiş ve çalışmalarda değişen özellikler neticesinde farklı sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ancak önemli bir nokta var ki, yeşil alanların dağılımı ve bu alanlara olan erişim kolaylığı kentsel ortamlarda sosyal ve ekolojik fonksiyonlara önemli katkılar sağlamaktadır (Barbosa ve diğ., 2007). Kentsel yeşil alanlar; birçok hastalıkla mücadele eden aynı zamanda da kent sakinlerine özellikle sağlıklarına yönelik yaşam iyileştirmeye yardımcı olabilecek çok çeşitli ekosistem hizmetlerine sahiptir (Wolch ve diğ., 2014). Ayrıca bu alanlar kentlerin sağlıklı bir şekilde gelişmesi bakımından da değerlidir (Emür ve Onsekiz, 2007). Bu anlamda kentlerin sürdürebilirliği ve kent parkları arasındaki ilişki ve kavramsal bağlantıları Chiesura (2004); aşağıdaki şekilde göstermiştir (Şekil 2.1).

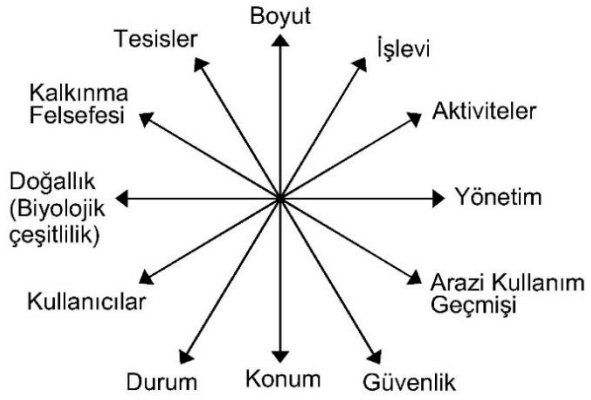

Şekil 2.1. Kentlerin Sürdürülebilirliği ve Kent Parkları İlişkisi

Kentsel yeşil alanlar hem kent hem de kentli için önemlidir. Genel ifade ile yeşil alanların: duygusal, entelektüel, sosyal ve fiziksel faydalar sağladığı söylenebilir (Huang, 2010). Kentsel yeşil alanlar kentlinin refahını sağlamak için yararlanılan en önemli kaynaklardandır. Bu alanlar, birçok insanın günlük olarak kullandığı kentsel hizmetlerdir ve psikolojik sağlık açısından, insanların yaşam standardını, duygusunu, bağımsız ve demokratik yapıya ve sosyo-ekonomik statüye bakılmaksızın etkileyen alanlardır (Abbasi ve diğ., 2016). Kentsel yeşil alanlar; *rekreasyon, sosyal, iletişim, estetik zevkler ve eğitim için geniş fırsatlar sağlar ve aynı zamanda bölge sakinlerinin psiko-fizyolojik* sağlığını desteklemektedir (Zhou ve Rana, 2012).

İyi planlanan ve tasarlanan açık alanlar ki özellikle yeşil mekânlar, kent ve kentli üzerinde pozitif etkiye sahiptir. Bununla birlikte kentin sağlıklı gelişimine, doluluk-boşluk dengesinin sağlanmasına, kent içindeki farklı alanlar arasında tampon bölgeler oluşturulmasına katkı sunarlar (Turan ve diğ., 2016). Kentsel yeşil alanlara yakın olmanın sağlık açısından da önemli faydaları vardır ve kaliteli yeşil alanların fiziksel bir aktivite amaçlı kullanım olasılıkları oldukça fazladır (Taylor ve diğ., 2011). Kentsel yeşil alanlar farklı büyüklüklerde, farklı yaş grupları, farklı hizmet alanlarında yapılabilmektedir. Tüm dünyada yeşil alanlar farklı

büyüklüklerde ve farklı niteliklerdedir. Genel olarak, park, yeşil alan ve açık alan varlıklarına ilişkin olarak oluşturulan sınıflandırma şemaları; parkın büyüklüğüne, varsayılan işlevine, coğrafi konumuna, park içindeki tesislerin türlerine, parkın doğallık derecesine dayandırılmaktadır ve park sınıflandırmaları ya da tipolojileri aşağıdaki gibi detaylandırılmıştır (Şekil 2.2) (Byrne ve Sipe, 2010).

Şekil 2.2. Park, Yeşil Alan ve Açık Alanların Sınıflandırma Şemaları

Kentsel açık yeşil alanlardan konumuz kapsamında değerlendirilen parklar; kentsel yeşil alanların en önemli çeşitlerindendir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde park; *"bir yerleşme merkezinde halkın gezip hava alması için düzenlenmiş ağaçlı ve çiçekli bahçe"* olarak tanımlanmaktadır (https://sozluk.gov.tr/, Erişim Tarihi: 09.01.2020). Kentsel olanakların çoğunda olduğu gibi, parklar da sakinler için derin, sosyal ve kişisel bağlanma alanlarını çevreleyen, sınırlandırılmış nispeten küçük bölgelerdeki yerel nüfuslara fayda sağlamak için tasarlanmaktadır (Lara-Valencia ve García-Pérez, 2015).

Parkların işlevleri ya da başka bir deyişle kullanım değerleri için 11 ölçüt listelemişlerdir. Bu değerleri; *estetik, eğitim, iyileştirici (tedavi edici), ekolojik, bilimsel, zihinsel, tarihsel/kültürel, manevi/etik, ruhsal, ekonomik ve rekreasyonel* olarak sıralamışlardır (Manning ve diğ., 1996).

Parkların sınıflandırılmaları konusunda parkların hizmet alanı, hizmet verdiği nüfus büyüklüğü, parka olan yürüme mesafeleri, parkların konumlandırılmaları vb. gibi konular da değerlendirilerek oluşturulan park sınıflandırmaları da mevcuttur. Kurum ve kuruluşların sınıflamalarının yanı sıra çalışmalar sonucunda oluşan sınıflandırmalar da mevcuttur. Amerika'da National Recreation and Park Association açık alanların ortadan kalkması, insanların daha yoğun mahallelerde yaşamaya başlaması, oyun ve eğlence için yeşil alan

eksikliğinin zararlı etkilerinin tespiti sonucunda kökenleri 1900'lere dayanan ve resmen 1965 yılında kurulan (NRPA) (https://www.nrpa.org/about-national-recreation-and-park-association/) günümüzde de "herkes harika parkı hak eder" düşüncesi ile çalışmalarına devam etmektedir. Bu kurumun yapmış olduğu sınıflandırma; Schebella ve diğ. (2012)'nin; Mertes ve Hall, 1996; Brown 2008'den aktardığına göre 5 sınıfta toplanmıştır (Tablo 2.1).

Tablo 2.1. NRPA park sınıflandırmalarına ilişkin özellikler

Sınıflama	**Boyut ve Yer Göstergeleri**
Mini-Park **Mahalle Parkı** **Okul-Park**	Mini park; 230-400 m^2 arasında bir açık alan, konut ortamında ve <400 m yürüme mesafesinde Mahalle Parkı; 2-4 ha arasında, 400-800 m yürüme mesafesinde Okul Parkı; Değişken büyüklük, okul tarafından belirlenen yer
Kamu Parkı **Büyük Kent Parkı**	Kamu (topluluk) parkı; 12-20 ha arasında, 800 m-5 km yürüme (erişim) mesafesinde Büyük kent parkı; genellikle en az 20 ha, optimal ≥30 ha'dır, genelikle tüm topluluğa hizmet eder
Özel Kullanım **Spor Kompleksi**	Özel kullanım; boyut ve konum değişkendir Spor kompleksi; genellikle 16-32 ha optimum, stratejik olarak konumlandırılmış minimum 10 ha alan
Doğal Kaynak Alanları	Boyut değişkendir, konum müsaitlik ve fırsata bağlıdır
Park Parkurları/Doğrusal Parklar	Parkurlar; 1000 kişi başına 2 ha, konum değişkendir

Kent ve kentli bakımından sağlanan onca fayda göz önünde bulundurulduğunda; dünyada bu alanların dağılımları, planlamaları, tasarımları, bu alanların şekillenmesi, bu alanların şekillenmesindeki eşitsizlikler, koşullar, erişilebilirlik vb. gibi konular sıkça tartışılır hale gelmiştir.

2.3.SOSYAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK, SOSYAL ADALET VE SOSYAL EŞİTLİK BAKIMINDAN PARKLAR

Enyedi (2002); sosyal sürdürülebilirliği, *"yerel toplumun harmonik gelişimini gerektiren bir tür ilerleme"* olarak tanımlamaktadır. Sosyal sürdürülebilirlik; çeşitli sosyal grupların aynı zamanda farklı kültürel kökene sahip olanların birlikte barış içinde yaşamalarını sağlayacak bir

çevre oluşturan, entegrasyonu arttıran ve tüm vatandaş gruplarının yaşam koşullarını iyileştirmeye amaçlayan bir kavramdır. Yazara göre; *çevresel sürdürülebilirlik sosyal sürdürülebilirlik* olmadan anlaşılmazdır. Öte yandan sosyal açıdan sürdürülebilir topluluklar *"eşitlikçi, bağlantılı, çeşitli ve demokratiktir"* ve iyi bir yaşam kalitesi sağlar (McKenzie, 2004). Literatürde sosyal sürdürülebilirlik ve kentsel mekânlar arasındaki ilişkinin kurulduğu bu kapsamdaki ilk tanımlama Var (2015)'in aktardığına göre; 2000 yılında Polese ve Stren tarafından yapılmıştır. Sosyal sürdürülebilirlik kavramı bir yerde zaman içinde değişim olasılığı yüksek olan dinamik bir kavram olarak nitelendirilmektedir. Bu nedenle de zaman yönüne uygun koşulun oluşturulması, yapı ve süreç sunumu hakkında düşünmek literatür aracılığı ile vurgulanan önemli bir konu olarak aktarılmaktadır (Ghahramanpouri ve diğ., 2013).

Vallance ve diğ. (2011) sosyal sürdürülebilirlik literatürünü biraz kafa karıştırıcı ve çelişkili bulmaktadır. Üç tip sosyal sürdürülebilirlik belirlemişlerdir. İlki yoksulluk ve eşitsizliği ele alan kalkınma sürdürülebilirliği, ikincisi biyofiziksel çevresel hedeflere ulaşmak için davranış değişiklikleri konusunda endişeleriyle sürdürülebilirlik köprüsü ve sosyal ve ekonomik değişim bağlamında sosyo-kültürel örüntülerin ve uygulamaların korunmasını ifade eden bakım sürdürülebilirliği olarak ifade etmektedirler.

Bu karışıklığı aşağıdaki ikililer arasındaki çelişki ile göstermişlerdir. Bunlar;

- "İnsanların ihtiyaç duydukları (gelişme) ve biyolojik-fiziksel çevre (köprü) için neyin iyi olduğu
- İnsanların neye ihtiyacının olduğu (gelişme) ile insanların ne istediği (bakım)
- Biyofiziksel çevre (köprü) ve insanların istediği (bakım) için iyi olan şey".

Kentsel Sosyal Sürdürülebilirlik bazı fiziksel ve fiziksel olmayan etmenlere bağlıdır. Bunlar;

Fiziksel Olmayan Faktörler	Ağırlıklı Fiziksel Faktörler
• Eğitim, Öğretim	Medenilik
• Sosyal Adalet	Çekici kamusal mekan
• Katılım ve Sosyal Demokrasi	İyi konut
• Sağlık, Yaşam Kalitesi, Sağlık	Yerel Çevre Kalitesi ve Tesis
• Sosyal Sermaye	Erişilebilirlik
• Topluluk	Sürdürülebilir Kentsel Tasarım
• Güvenlik	Çevre
• Süreklilik hakkı	Yürünebilir Çevre

- Gelirlerin adil dağılımı
- Sosyal Düzen
- Sosyal Uyum
- Toplum Uyumu
- Sosyal Ağlar
- Sosyal Etkileşim
- Toplum ve Aidiyet Duygusu
- İş
- Yerleşim Dengesi
- Aktif Topluluk Organizasyonları
- Kültürel Adalet
- Kentsel Mutluluk
- Sosyal Sürdürülebilirlik, Sosyal Ağlar, halk katılımı, yer duygusu, halk kararlılığı ve güvenliğe bağlı olarak değerlendirilir (Dempsey ve diğ. 2011).

Sosyal sürdürülebilirlik bağlamında değerlendirilen sosyal eşitlik kavramı içinde oluşturulan sınıflamalarda özellikle erişilebilirlik, arazi kullanım şekli, çevrenin niteliği, altyapı planlaması, kentsel politika tasarımları, idame, kültürel çeşitlilik gibi alt başlıklar oluşturulmuştur. Toplumun sürdürülebilirliği bağlamında ise; katılım, güvenlik, algı, çevre kalitesi, memnuniyet, sosyal etkileşim, kimlik, mekân duygusu vb. gibi alt başlıklar yer almaktadır. Bu sınıflamalar farklı araştırmacılar tarafından yapılmıştır (Beşikci, 2018). Sosyal eşitlik Talen (2008)'e göre; *"planlama boyutunda insanların ve kaynakların uzamsal dağılımı olarak dağıtıcı eşitlik-kimin ne elde ettiğini dengeleme"* meselesi olarak da tanımlanmaktadır. Sosyal eşitliğin amacı; kaynaklara erişimin eşitlenmesi olarak da ifade edilmektedir. Farklı konularda yaşanan eşitsizlik sosyal dışlanmanın da nedenleri arasında görülmektedir (Çakır, 2002).

McKenzie (2004); eşitlik için toplumun tüm üyelerine özellikle de en fakir ve savunmasız olanlara eşit fırsatlar ve sonuçlar sağladığını ifade etmektedir. Eşitlik ayrı bir ilke olarak listelenmiş olsa dahi, temel bir bileşen olarak değerlendirilir ve diğer hiçbir ilkeden ayrılamaz. Eşitlik tüm ilkelerin incelediği bir filtre olarak yorumlanmıştır. Çeşitlilik; topluluk çeşitliliğini destekler ve teşvik eder, birbirine bağlılık; topluluk, resmi, gayri resmi ve kurumsal düzeyde topluluk içinde ve dışında bağlantılılığı destekleyen süreçler, sistemler ve yapılar sağlar, yaşam kalitesi; topluluk, temel ihtiyaçların karşılanmasını sağlar ve birey, grup ve toplum düzeyindeki

tüm üyeler için iyi bir yaşam kalitesi sağlar, demokrasi ve yönetişim için ise; toplum demokratik süreçler ve açık ve hesap verebilir yönetişim yapılarını sağladığını ifade etmektedir.

Berke ve Conroy (2000)'un; sürdürülebilir kalkınma tanımları ve yerel kapsamlı planları değerlendirmek için sundukları ilkelerden biri de yine eşitlik ilkesidir. Bunu; arazi kullanım alışkanlıkları, düşük gelirli nüfusun koşullarını tanıma, geliştirme, onları temel çevre sağlığı ve insanlık onur düzeylerinden mahrum etmemek olarak belirtmişlerdir. Ayrıca sosyal ve ekonomik kaynaklara adil erişim, yoksulluğu ortadan kaldırmak ve dezavantajlı olanların ihtiyaçlarını karşılamak için şart olduğunu belirtmişlerdir. Bu ilkeyi bir topluluğun sağlıklı yerel, sosyal, ekonomik ve ekolojik sistemlerini devam ettirmeleri yönündeki uzun vadeli ele alındıkları için ise "üreme" (reproduction) ile ilişkilendirdiklerini belirtmişlerdir.

Sosyal adaleti Metin (2010); *"toplumun ürettiği tüm imkânların o toplumu oluşturan üyeler tarafından adil bir şekilde paylaştırılması*" olarak tanımlamıştır. Sosyal adalet Harvey (2003)'e göre; normatif bir kavramdır. Pek çok konu üzerinde düşünülmesi gereken kavramlardan olan "eşitlik ve adalet" tüm dünyada kamusal alanlar bağlamında da sorgulanmaktadır. Örneğin; Çin'de sosyal adaletin ve ekolojik düşünceli medeniyet uygulaması, sakinlerin kamu parkı kaynaklarına kolay ve eşit şekilde erişimini gerektirdiği düşüncesi vardır (Feng ve diğ., 2019).

Öte yandan Mears ve diğ. (2019); "yeşil alan dağılımının eşitliğini, yeşil alanın sağlığı geliştirme ve yoğunluğa bağlı sağlık eşitsizliklerini azaltma potansiyeli nedeniyle önemli bir çevresel adalet sorunu" şeklinde ifade etmektedir. Bunların yanı sıra; "Yeni Şehircilerin" fiziksel tasarım önerileriyle birlikte gelen politika, kurumsal, programatik ve süreç gereksinimleri olmadan, tasarımlar sosyal eşitlik hedefleriyle olan bağlantılarını kaybedebileceği vurgulanmaktadır (Talen, 2008). Yung ve Chan 2012'nin; Ancell ve Thompson-Fawcett, 2008'den aktardığına göre; "kentsel alanlar bağlamında sosyal eşitlik ve adaletin vurgulanması, kaynakların adil bir şekilde dağıtılmasını ve uzun vadeli bir vizyonu kolaylaştırarak "iyi" bir yer haline gelmelerine yardımcı olabileceği söylenmektedir. Her toplumda, her bölgede kültürel, topolojik vb. değişkenler olması sebebiyle her bir oluşum, yenileme vb. için yeni bir katılım modeli oluşturmak ihtiyacı da doğabilecektir. Sosyal etki değerlendirmelerinde analiz edilen sosyal eşitlik etkileri, erişilebilirlik ölçüsünün mekânsal olarak farklılaştırılması ve ayrıştırılması durumunda değerlendirilebilir olduğu belirtilmektedir (Geurs ve Wee, 2004).

Avrupa Kentli Hakları Deklerasyonu'na (http://www.mimarlarodasiankara.org/?id=964, Erişim Tarihi: 09.06.2020) göre; Avrupa'da yaşayan kent sakinleri güvenlik, kirletilmemiş, sağlıklı bir çevre, istihdam, konut, dolaşım, sağlık, spor ve dinlence, kültürler arası kaynaşma, kaliteli bir mimari ve fiziksel çevre, işlevlerin uyumu, katılım, ekonomik kalkınma, Sürdürülebilir Kalkınma, Mal ve Hizmetler, Doğal Zenginlikler ve Kaynaklar, kişisel Bütünlük, Belediyeler arası iş birliği, finansal yapı ve mekanizmalar ve eşitlik gibi haklara sahiptir. Yine birçok konuda karşımıza çıktığı gibi burada da eşitliğin önemli bir hak olarak değerlendirildiği gerçektir. Lefebvre (2015) "Şehir Hakkı" kitabında hem birbirine zıt hem de birbirini tamamladığını söylediği toplumsal ihtiyaçların antropolojik dayanaklarını şöyle belirtmiştir: *"güvenlik ve serbestlik ihtiyacı, kesinlik ve macera ihtiyacı, çalışmanın ve oyunun örgütlenmesi ihtiyacı, öngörülebilirlik ve öngürülemezlik, birlik ve farklılık, inziva ve karşılaşma, mübadele ve yatırım, bağımsızlık (hatta yalnızlık) ve iletişim, aciliyet ve uzun vadeli perspektif ihtiyacıdır"*.

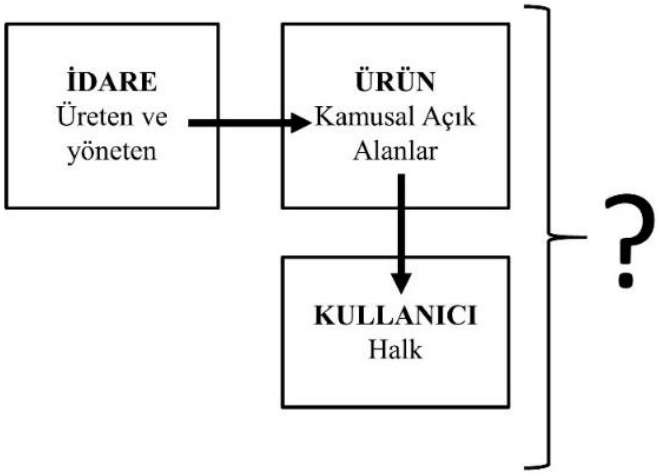
Sosyal eşitlik ve sosyal adalet temelinde önemli bir madde olarak değerlendirilen katılım kavramı farklı boyutlarıyla literatürde karşımıza çıkmaktadır. Avrupa Kentli Hakları Deklerasyonu'na göre katılım; *"Çoğulcu demokrasilerde; kurum ve kuruluşlar arasındaki dayanışmanın esas olduğu kent yönetimlerinde; gereksiz bürokrasinden arındırma, yardımlaşma ve bilgilendirme ilkelerinin sağlanması"* olarak ifade edilmektedir. Dede ve diğ., (2012)'ne göre; farklı türlerde katılımın olduğunu, katılımın yalnızca teknik bir kavram olarak değil, toplumların kültürel, sosyal, ekonomik ve geleneksel değerleri ile değerlendirilmesi gereken bir kavram olduğunu dile getirmektedirler. Atanur ve Arın (2015); katılımcı yönetim anlayışının "bireyin pasif tüketici kimliğinden sıyrılarak yapılı çevrenin biçimlendirilmesinde pay sahibi olan aktif bir kullanıcı kimliği kazanabileceğini" belirtmektedir. Çeşitli yaygınlaştırma yöntemlerinden biri olarak da kent konseylerinin sunduğu potansiyelin değerlendirilmesi gerektiğini söylenmektedir. Irvin ve Stansbury (2004); vatandaş katılım sürecinin etkinliğini değerlendirmede dikkate alınması gereken 2 fayda (süreç ve sonuçlar) ve 2 faydalanıcının (hükümet ve vatandaşlar) var olduğunu bildirmektedir.

Farklı boyutlarıyla katılım durumuna bakıldığında; özellikle doğrudan halkın kullanıp değerlendireceği alanlar için katılımcı tasarım yaklaşımı 1960'lardan beri tartışılan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaygın görüş kullanıcı katılımının yararlı olmamasıdır. Tasarımın tasarım profesyonelleri tarafından bilinmesi gerektiği söylenmektedir (Reich ve diğ.,

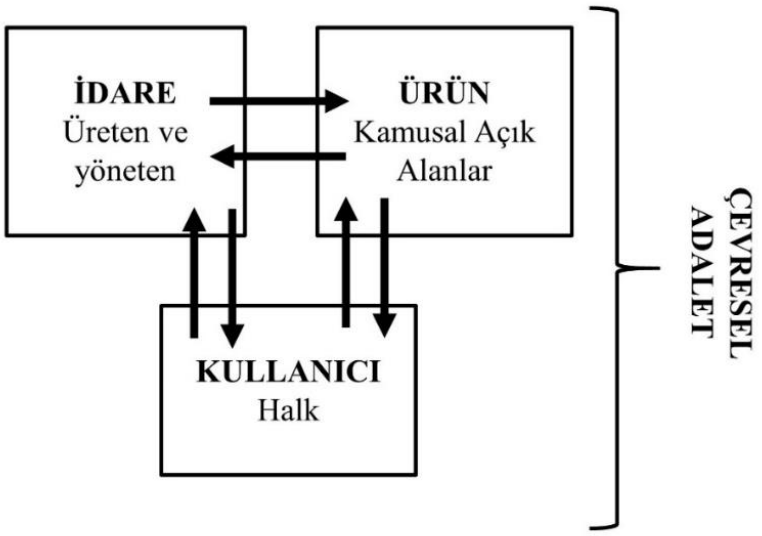
1996). Melcher (2013), 1960'lardan bu yana topluluk tasarımcılarının katılımcı tasarımın güçsüzlüğe yol açabileceğini ve çevresel adalete nasıl ulaşabileceğini araştırdığını dile getirmektedir. Yani amaç; sosyal değişimlerin yaratılması olmuştur. Katılım, halka ses vererek insanları güçlendirebilir ve bu süreçte daha fazla ses ise eşitlik yaratabilir düşüncesi ortaya çıkmıştır. Yani aslında katılım süreci ile adalet ve eşitlik ilkeleri ilişkilendirilmiştir.

Kullanıcıların özellikle tasarım sürecinin başlaması ile bu sürece katılımlarının sağlanmasının fayda sağlayıp ya da sağlamadığı ile ilgili olarak belirgin bir çıkarım söz konusu değildir. Ancak yapılan çalışmalarda kullanıcıların farklı yöntemlerle görüşlerinin alınması, sürecin öncesine ve sonrasına dahil edilmesi durumunun mutlaka değerlendirilmesi gerektiği görüşü tartışılmaya devam edilmektedir. Sürdürülebilir toplumlar oluşması için toplum katılımı kavramı değerlendirilmektedir.

Ülkemizde katılım kavramı konuşuluyor olsa dahi henüz uygulamada etkin sonuçlar gösterdiği söylenemez. Temelde yönetenlerin ürünü sunduktan sonra kullanıcılarla kuramadığı ya da kurmak istemediği iletişimden gelmeyen dönüşlerdir. Pratikte mevcut olan yönetim-ürün-kullanıcı ilişkisi ile (Şekil 2.3), çevresel adalet prensibi yaklaşımı bağlamında değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkacak ilişki (Şekil 2.4) farklıdır.

Şekil 2.3.Mevcut duruma ilişkin görsel

Şekil 2.4. Çevresel Adalet Nasıl Sağlanır/Sağlanabilir?

Katılım yoluyla eşitliği teşvik etmenin en kritik yönü; çevresel kaliteyi yöneten politika kararlarına halkın tercihlerinin ne ölçüde dahil edildiğidir. Hampton (1999)'a göre; sınırlı katılımın, katılım programlarını sonuçsuz bir "demokratik dramaya" çevirmesinin kaçınılmaz olduğu belirtilmektedir.

Yeşil alanların kalitesi konusu ise park kullanımının ana belirleyicilerinden biridir (Barbosa ve diğ., 2007). Literatürde önemli mekânsal kalite yönleri için *"kamusal, kentsel ve yeşil"* sözcüklerinin bir araya geldiği görülmektedir. Öte yandan kalite kavramı mesafe ile de ilişkilendirilmiş ve yürüyüşün gidilecek yerlerin yakınlığından etkilenebileceği söylenmiştir). Talen (2010); arazi kullanımı, sosyal ihtiyaç ve park yeri arasında daha iyi bir ilişki kurmak için *'insanlar ve parklar arasındaki bağlantıyı'* geliştirmeyi vurgulamıştır.

Kaliteli bir kentsel yeşil alan her yaşta her türlü fiziksel koşul için gereken kolaylığı sağlamalıdır. Özellikle farklı topluluk yapısındaki fiziksel aktiviteleri arttırmayı hedefleyen planlayıcılar ve halk sağlığı uygulamacıları aktif yaşamı planlamaya bu toplulukların bakış açılarını anlayarak başlamalıdır (Day, 2006).

Boyut da park kalitesinin bir ölçüsü olsa da tek ilgili özellik değildir (Ibes, 2015). Bu noktada yaşam kalitesinin arttırılması için de yeşil alandan başarı sağlamak için de büyüklükle yetinmek doğru olmayacaktır (Öztürk, 2013).

Kamusal alanın kalitesi ve genel olarak kamusal yaşam kalitesi, doğrudan kullanıcıların erişilebilirliğine bağlıdır. Günümüzde kamusal alan oluşturma ile doğrudan etkileşim sağlanır/sağlanabilir düşüncesinin yeterli olmadığı tartışılmaktadır. En güçlü kamusal alanlar erişilebilirdir denilmektedir. Erişilebilir kamusal alanların yanı sıra güvenilir kamusal alanlar oluşturmak da önemlidir. Erişilebilir olan; güvenilir olan anlamını taşımamaktadır. Hatta bazen güvenilir olma/olmama durumu; sosyal etkileşimi kısıtlama, bireysel özgürlükleri kısıtlama, dışlama durumları da söz konusu olabilmektedir (Nemeth ve Schmidt, 2011). Farklı biçimlerde yorumlanan güvenlik; kamusal açık mekanların oluşturulması ve sürdürülebilmesi gerekli görülse de bazı durumlarda sosyal etkileşimi sınırladığı, bireysel özgürlüklerin kısıtlandığı ve hatta bazen bazı kullanıcıları doğru olmayan bir biçimde dışlama durumu oluşturduğu için de eleştirilmektedir.

Erişim; geleneksel yorumlarını sadece fiziksel ya da görsel olarak değerlendirmenin ötesine geçen daha bütünsel bir erişilebilirlik anlayışı, bazı çalışmalarda yaşam kalitesini sürdürebilmek için insanların temel ihtiyaçlarını elde etme özgürlüğü ya da yeteneği olarak da değerlendirilmektedir. Halkın boş zamanları için oluşturulacak kamusal alanlar için önemli sorulardan biri sosyal değerlerin nasıl bütünleştirileceği, nasıl değerlendirileceğidir. Yaşam kalitesinin geliştirilmesini halkın boş zaman alanlarının geliştirilmesi yoluyla sağlanması amacı taşınıyorsa; boş zaman katılımın doğasını etkilediği gösterilen fiziksel, sosyal, psikolojik faktörlere karar vericiler tarafından daha fazla vurgu yapılması gerektiği söylenmektedir (Lloyd ve Auld, 2003). Halka açık parkların kent sakinleri için erişilebilirliğinin genellikle eşitsiz olduğu düşünülmektedir (Feng ve diğ. 2019). Örneğin; kent parkları gizli seyahat sürelerine ve maliyetlerine sahiptir (Chang ve Liao, 2011). Erişilebilirlik kavramı Cheng ve diğ. 2019'un aktardığına göre, belirli bir alanın mekânsal gelişimi ile ona hizmet veren ulaşım sistemi arasındaki ilişkilerin kalitesini ve kapsamını değerlendirmek için hem mekânsal hem de ulaşım araştırmalarında uzun zamandan beri kullanılmaktadır. Geurs ve Wee (2004); çalışmalarında erişilebilirliğin ölçülmesi adına 4 bileşen tanımlamışlardır. Bunlar; arazi kullanım (landuse), taşıma (transportation), zaman (temporal), bireysellik (individual)'tir. Bu maddeleri ise detaylandırmıştır. Arazi kullanım bileşeni için; "her bir varılacak nokta (iş, mağazalar, sağlık, sosyal ve rekreasyonel olanaklar) için sağlanan miktar, kalite ve mekânsal dağılma fırsatlarından oluşan arazi kullanım sistemini tanımladığı söylenmektedir. Ayrıca asıl lokasyonlardan bu fırsatlara yönelik talep (örneğin; sakinlerin yaşadığı yerde) şeklinde değerlendirmeler yapmaktadır. Taşıma bileşeni, bireyin belirli bir transfer şekli kullanarak

başlangıç ve varış noktaları arasındaki mesafeyi örtmesi için ifade edilen taşıma sistemini tanımlar. Bunlar da süreyi (seyahat, bekleme ve park etme), maliyetleri (sabit ve değişken) ve çabayı (güvenilirlik, konfor seviyesi, kaza riski vb.) değerlendirmektedir. Zamansal bileşeni, zamansal kısıtlamaları, yani günün farklı saatlerinde fırsatların bulunup bulunmadığını ve bireylerin belirli faaliyetlere (iş, rekreasyon vb.) katılmaları için mevcut zamanı yansıtır. Bireysellik bileşeni ise; ihtiyaçları (yaşa, gelire, eğitim düzeyine, hanehalkı durumuna göre), yetenekleri (insanların fiziksel durumuna, seyahat durumlarına göre) ve fırsatları (insanların gelirine, seyahat bütçesine, eğitim seviyesine göre) ifade etmektedir. Mesafe/Uzaklık bir rekreasyon alanından elde edilen faydaları hafifleten bir faktör olarak düşünülmektedir (Gomez ve diğ., 2015).

Tan ve Samsudin (2017) çalışmalarında şehirlerin farklı bölgelerinde yer alan ve daha fazla sayıda olan ancak ara sıra ziyaret edilen parklar yerine, mahalle ölçeğinde, sakinlerin günlük ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayan, erişilebilen parklar yapmanın yani mahalle ölçeğinde de park planlamaya odaklanmanın gereğini vurgulamaktadır.

Açık alanların kamu planlaması için iki farklı yaklaşım olarak "talep yaklaşımı" ve "arz yaklaşımı" temsilleri göze çarpmaktadır. Talep yaklaşımına göre; açık alanların nüfusun ihtiyaçlarını karşılaması amaçlanır. Hedef; nüfusun nitelikleri ile ilişkili olmasıdır. Arz yaklaşımı ise yüksek kaliteli doğal ve peyzaj değerlerinin korunmasını amaçlar (Maruani ve Amit-Cohen, 2007).

Lara-Valencia ve García-Pérez (2015) ve Choumert ve Salanié (2008) tarafından yapılan çalışmalarda halka açık parkların genellikle mali kısıtlamalarla sınırlanan belediyeler tarafından üretildiği tespit edilmiştir. Bu kısıtlar ise toplum talebini karşılayabilecek kaliteli park sağlama durumunu zorlaştırmaktadır. Bu kısıtlar belki de yalnızca park mevcudiyeti ve erişilebilirliği bakımından yetersizliklere neden olmayacak, Lara-Valencia ve García-Pérez (2015)'e göre; kentsel alan içindeki mahallelerde parklar farklılık gösterecektir. Aslında sağlanacak olan "mekânsal eşitlik"; Macedo, ve Haddad, (2016)'ın Pickett ve diğ. (2011) tarafından yapılan çalışmadan aktardığına göre; "sosyal eşitliğin" önemli göstergesidir.

Literatürde karşılaşılan ırk, ekonomik durum, eğitim durumu vb. gibi pek çok etken sebebiyle farklılaşabilen kentsel yeşil alanlardan faydalanma hakkı ciddiyetle hem sosyal sürdürülebilirlik hem de çevresel adalet sorunu olarak ortaya çıkmıştır. Ancak çevresel

adaletsizlik ve akabinde gelecek halk sağlığı vb. eşitsizliklerinin yanı sıra kentsel ekolojinin iyileştirilme zorunluluğu planlamacıların hem geleneksel park alanı toplamasına hem de yeşil alan kaynaklarını genişletebilme amacıyla yenilikçi stratejilere odaklanmasına yol açmıştır (Wolch ve diğ., 2014). Gomez ve diğ. (2015); kentsel yaşam kalitesi ile ilgili olarak çalışan araştırmacıların ve planlayıcıların parklar ve kamusal alanlar aracılığı ile kentsel alanlarda toplum duygusu yaratma yoluna gittiklerini ifade etmektedir. Öte yandan ziyaretlerin yanı sıra bir evden kentsel yeşil alan görüntüsünün olumlu duygular yarattığı da belirtilmektedir (Gomez ve diğ., 2015). Ancak elbette kentlerde bu derece öneme sahip kentsel yeşil alanlar maalesef her kullanıcı için eşit dağıtılabilmiş değildir. Yine park kaynaklarının şehir içi ve şehir dışı alanlarda adaletsiz dağılımı veya mekânsal tahsisi, kullanımlarında eşitsizliklere yol açmaktadır. Yine farklı sosyal gruplar arasında adil olmayan fiziksel ve psikolojik erişim ise; park kullanımlarındaki eşitsizlikleri daha da arttırmaktadır (Gibson ve diğ., 2019).

Taylor (1999), kent parklarının 19. yy. boyunca peyzaj mimarları ve park taraftarları sağlık veren özellikleri, karakter şekillendirme, aydınlanma, sosyal kontrol araçları vb. özellikleri nedeniyle tanıtılmış, desteklenmiş ve hükümetlerin yatırımlarını bu alanlara yapmaları konusunda mücadele etmiş ve sonucunda da çeşitli kullanım çatışmaları beraberinde getirse de rekreasyon hareketinin temellerinin atılmış olduğunu belirtmektedir.

Kent parkları günlük deneyimlerin paylaşıldığı ve tartışıldığı bir yer olmasının ötesine, tasarımı, konumu, insanların park hakkındaki imajı, farklı kültürel özelliklerin bir araya gelmesiyle kültürlerarası etkileşim fırsatları da içerir (Peters ve diğ., 2010).

Kentlerde oluşturulan yeşil alanlar, her ülkede farklılıklar göstermektedir. Ersoy (2009); yeşil alanların *"hizmet edilen nüfus büyüklüğü, yerleşmenin özellikleri, topoğrafya, toprak kabiliyeti ve bitki örtüsü gibi kentlerin doğal özelliklerine ve iklimsel koşullara"* göre farklılıklar gösterdiğini ileri sürmüştür. Aksoy (2014) çalışmasında aktardığı üzere; Türkiye'de yeşil alanlara ilişkin norm düzenlemelerinde Avrupa ve Amerika'dan farklı olarak daha dar kapsamlı ele alındığı ve nüfus büyüklüğüne göre değişen bir norm sisteminin uygulanmadığı vurgulanmaktadır.

Ülkemizde çalışmaya konu edilen yeşil alanlara ilişkin olarak yönetmelikte yeşil alanlara ilişkin bazı tanımlamalar ve yeşil alan uygulamalarına ilişkin kararlar alınmıştır. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği, İstanbul İmar Yönetmeliği (Sayı: 30426, Tarih: 20.05.2018), İmar Planı

Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği ve ayrıca 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı Raporu (2009) incelenmiştir.

3 Temmuz 2017 tarihli 30113 sayılı "Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğine göre yeşil alanlar: "Toplumun yararlanması için ayrılan *oyun bahçesi, çocuk bahçesi, dinlenme, gezinti, piknik, eğlence, rekreasyon* ve *rekreaktif alanları* toplamını (Metropol ölçekteki fuar, botanik ve hayvan bahçeleri ile bölgesel parklar bu alanlar kapsamındadır.), 19. maddede yer alan işlevleri ve yapılaşma koşullarını içeren yeşil alanlar;

***"Çocuk bahçeleri*:** Çocukların oyun ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılayan, bitki örtüsü ile çocukların oyun için gerekli araç gereçleri, toplamda 6 m^2'yi geçmeyen büfe ile süs havuzu, pergola ve genel tuvalet dışında başka tesis yapılamayan alanları,

Parklar: Kentte yaşayanların yeşil bitki örtüsü ile dinlenme ihtiyaçları için ayrılan, 19. maddedeki kullanımlara da yer verilebilen alanları,

***Piknik ve eğlence (rekreasyon) alanları*:** Kentin açık ve yeşil alan ihtiyacı başta olmak üzere, eğlence, dinlenme, piknik ihtiyaçlarının karşılanabildiği, kent içinde ve çevresinde günübirlik kullanıma yönelik olarak imar planı ile belirlenmiş yerleri"

(Ek:RG-01/3/2019-30701) ***Millet bahçeleri:*** Halkı doğa ile buluşturan, rekreaktif gereksinimleri karşılayan, afet anında kentin toplanma alanları olarak da kullanılabilecek, yer seçimi, alan büyüklüğü, fonksiyonları ve tasarımı gibi hususların Bakanlıkça hazırlanarak yürürlüğe konulacak Millet Bahçeleri Rehberinde belirlendiği büyük yeşil alanları" tanımlamaktadır.

Tüm bu tanımlama ve açıklamalar (millet bahçesi hariç) İstanbul Büyükşehir Belediyesi 20.05.2018 tarih ve 30426 sayılı "İstanbul İmar Yönetmeliği"nde de yer bulmaktadır. Yine burada parklar; "umumi hizmet alanı" olarak tanımlanmaktadır. Kentsel yeşil alanlarla doğrudan ilgili olarak peyzaj projeleri için; "açık ve yeşil alanlar için ekolojik, doğal ve kültürel verilere dayalı olmak üzere, peyzaj mimarlarınca hazırlanıp imzalanan, yerleşme ve yapının özelliğine göre ilgili idarece istenecek projeyi ifade eder" tanımlaması yapılmıştır.

Parklar, çocuk bahçesi, oyun alanı vb. açık ve yeşil alanlara 29030 sayılı Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'ne göre; *"sosyal altyapı alanları"* olarak ifade edilmektedir.

Ülkemizde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı ise; 2 Eylül 1999 tarihinde yayınlanan 23804 sayılı "İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik" gereğince nüfusu 0-15000, 15.000-45.000, 45.000-100.000 ve 100.000 ve üstü olması fark etmeksizin 10 m^2/kişi olarak belirlenmiştir.

Yasal-Yönetsel Çerçeve Bakımından Erişilebilirlik

Farklı düzeylerde olan kentsel parklar için eşikler ve kentsel yeşil alanlara erişim standartları farklı ülkelerdeki farklı şehir konseyleri tarafından farklı kategoriler kullanılarak kabul edildiği söylenmektedir (Almohamad ve diğ., 2018). Her birey için değişkenlik göstereceği de düşünülür. Ancak optimum değerlerin bulunması değerlidir. Bu noktada çeşitli çevre, ürün ve ulaşımlar açısından da rehberlik sağlaması amacıyla 7 maddeden oluşan bir "Evrensel Tasarım" ilkesi de belirlenmiştir. Bunlar; Eşit Kullanım, Kullanımda Esneklik, Basit ve Sezgisel Kullanım, Algılanabilir Bilgi, Hata Toleransı, Düşük Fiziksel Çaba, Yaklaşım ve Kullanım için Ölçü ve Mekandır (Story, 2001). 29030 sayılı Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nde; "Açık ve yeşil alan ile diğer sosyal ve teknik altyapı alanları bir bütün olarak, erişilebilir şekilde merkezlerle birlikte tasarlanmalıdır" denmektedir.

Bu konuya ilişkin olarak 29030 sayılı "Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği" madde 12'ye göre (14.06.2014); "imar planlarında yürüme mesafeleri; eğitim, sağlık ile yeşil alanların hizmet etki alanındaki nüfusun erişme mesafesi topografya, yapılaşma, yoğunluk, mevcut doku, doğal ve yapay eşikler dikkate alınarak planlanır" denilmektedir. Yine bu yönetmeliğe göre; "imar planlarında çocuk bahçesi, oyun alanı, açık semt spor alanı, aile sağlık merkezi, kreş, anaokulu ve ilkokul fonksiyonları takriben 500 metre, ortaokullar takriben 1000 metre, liseler ise takriben 2500 metre mesafede dikkate alınarak yaya olarak ulaşılması gereken hizmet alanında planlanabilir" denmektedir.

Yasa sistemleri tasarlanırken kabul edilen yürüme mesafelerine ilişkin olarak Ersoy (2009) çalışmasında"; "optimum" değer için 500 m, "tolere edilebilir" değer içinse 800-1000 m'nin kabul edilebilir olduğunu belirtmiştir. Boone ve diğ. (2009) tarafından Talen, 2003; Wolch ve diğ. 2005'ten aktardığı üzere; literatürde çocuklar, yaşlılar, otomobilsiz olanlar, düşük gelirli mahalleler yürüme mesafesinde bulunan parklara en çok ihtiyaç duyan gruplardır.

Melcher (2013), yaptığı çalışmada arazinin en dezavantajlı olanlar için daha erişilebilir ve daha kullanışlı olması, arazi kullanımının çevre adaletini destekleyecek şekilde değiştirilmesi olarak kabul görmekte olduğunu söylemektedir. Peschardt ve diğ. (2012) yaptıkları çalışmada; daha büyük yeşil alanlara olan mesafenin artmasının yoğun kentlerde daha az yeşil alan kullanımına sebep olurken, aslında daha küçük kamusal yeşil alanların günlük deneyim ve ihtiyaçların karşılayabileceğini söylemektedir. Çalışmasında farklı yaş grupları için ziyaret etme sıklıklarının değiştiğini bildirmektedir.

3. MALZEME VE YÖNTEM

3.1.MALZEME

Beşiktaş ilçesi, İstanbul ili geneline bakıldığında; diğer pek çok ilçe gibi hızlı bir kentleşme süreci içindedir. Salman ve Kuban (2006)'a göre, 1980'li yılların başlarında Beşiktaş ilçesindeki nüfus artmaya devam etmiş ve bunun bir sonucu olarak ortaya çıkan yasadışı inşa edilen konut alanları, af yasaları yardımıyla bölgedeki yapılaşma artmıştır (Ekşi ve Türk, 2020) ve günümüzde hızla artmaya devam etmektedir.

Beşiktaş, Osmanlı döneminden bu yana farklı sosyo-ekonomik ve kültürel yapıdaki insanların bir arada yaşadığı bir ilçedir. İlçe halen kozmopolit bir yapıdadır. Özellikle farklı uyruklara sahip kişilerin de yaşamak için seçtiği ilçelerdendir. Beşiktaş İnsani Gelişme Vakfı tarafından yapılan çalışmada değerlendirmeye alınan ilçeler arasında ekonomik durum endeksinde (https://ingev.org/dokuman/IGE-I_2020_Sunum.pdf) en üst sırada yer almaktadır. Aynı kaynağa göre; eğitim endeksi konusunda da en üst sıradadır.

Beşiktaş ilçesi konumuz olan yeşil alan varlığı bakımından değerlendirildiğinde; İstanbul ili geneli içinde nispeten aktif yeşil alan miktarı yüksek olan ilçelerden biridir. Değişken bir topoğrafyaya sahip olan bir ilçe olması sebebiyle, topoğrafik durumun etkilerinin daha net görülebileceği bir araziye sahiptir.

Farklı sosyal yapıya sahip insanların bir arada yaşaması, değişken topoğrafyası, kentleşme ve büyüme hızına rağmen yeşil alan miktarının diğer birçok ilçeye göre daha iyi durumda olması ve veri temininin nispeten daha kolay olması nedeniyle Beşiktaş ilçesi çalışma alanı olarak seçilmiştir.

3.1.1.Genel Durum

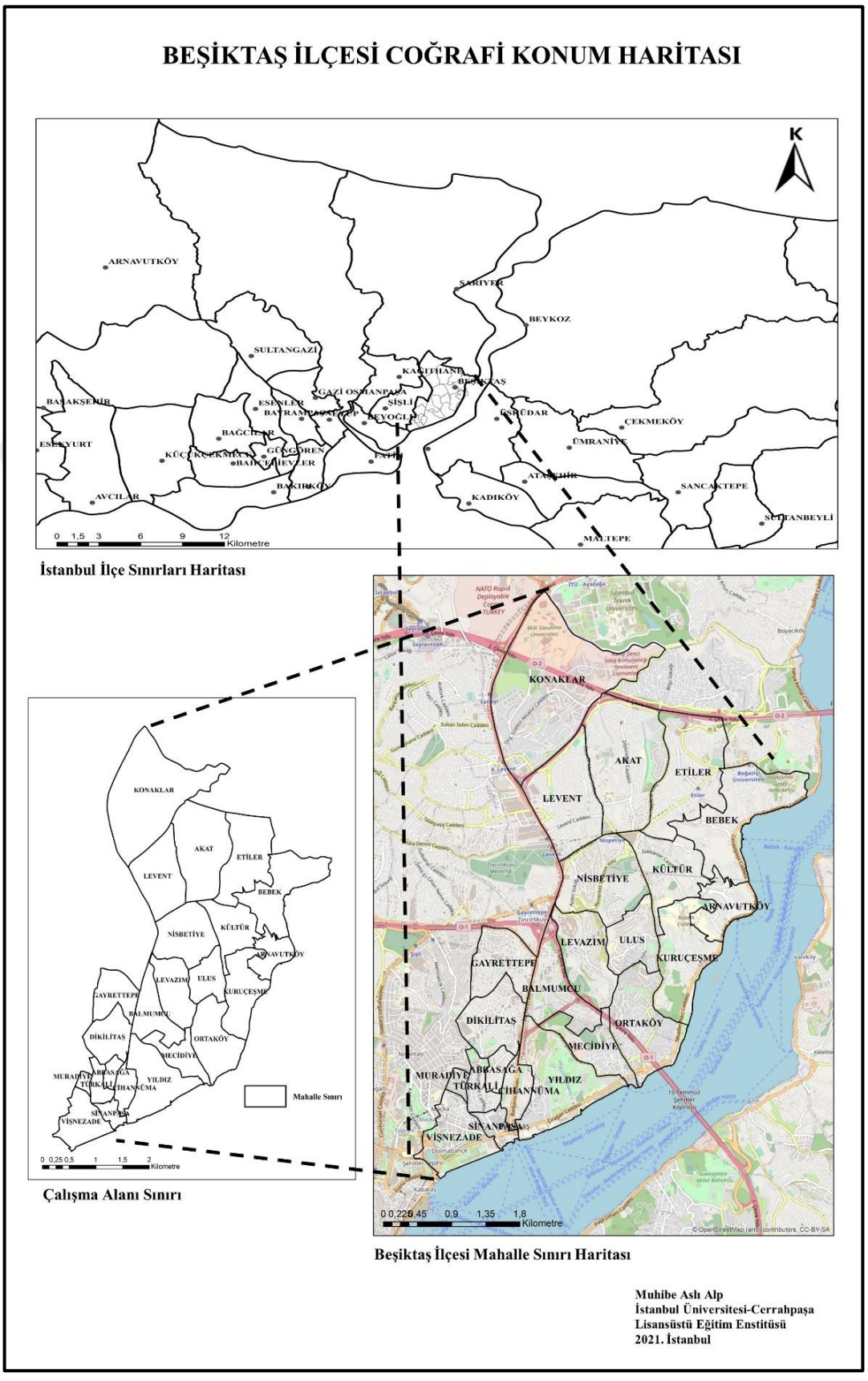
Çalışma alanı; Türkiye, Marmara Bölgesi'nde yer alan İstanbul ilinin Beşiktaş ilçesidir. 18 km^2 yüzölçümüne sahip ilçenin kuzeyinde Sarıyer ilçesi, batısında Şişli ve Kağıthane ilçeleri, güneyinde Beyoğlu ilçesi, doğusunda ise; Marmara denizi yer almaktadır (Şekil 3.1).

Beşiktaş ilçesi, Beşiktaş Kaymakamlığı verilerine göre; "21.05.1930 tarih ve 1499 sayılı Resmî Gazetede yayımlandıktan sonra yürürlüğe giren "1612 sayılı kanun" ile Beyoğlu ilçesinden

ayrılarak ilçe karakteri kazanmıştır (http://www.besiktas.gov.tr/idari-yapi, 21.04.2021). Bucağı ve köyü olmayan bu ilçede 23 mahalle bulunmaktadır. Bu mahalleler alfabetik sıraya göre şu şekildedir; Abbasağa Mahallesi, Akat Mahallesi, Arnavutköy Mahallesi, Balmumcu Mahallesi, Bebek Mahallesi, Cihannüma Mahallesi, Dikilitaş Mahallesi, Etiler Mahallesi, Gayrettepe Mahallesi, Konaklar Mahallesi, Kuruçeşme Mahallesi, Kültür Mahallesi, Levazım Mahallesi, Levent Mahallesi, Mecidiye Mahallesi, Muradiye Mahallesi, Nisbetiye Mahallesi, Ortaköy Mahallesi, Sinanpaşa Mahallesi, Türkali Mahallesi, Ulus Mahallesi, Vişnezade Mahallesi ve Yıldız Mahallesidir.

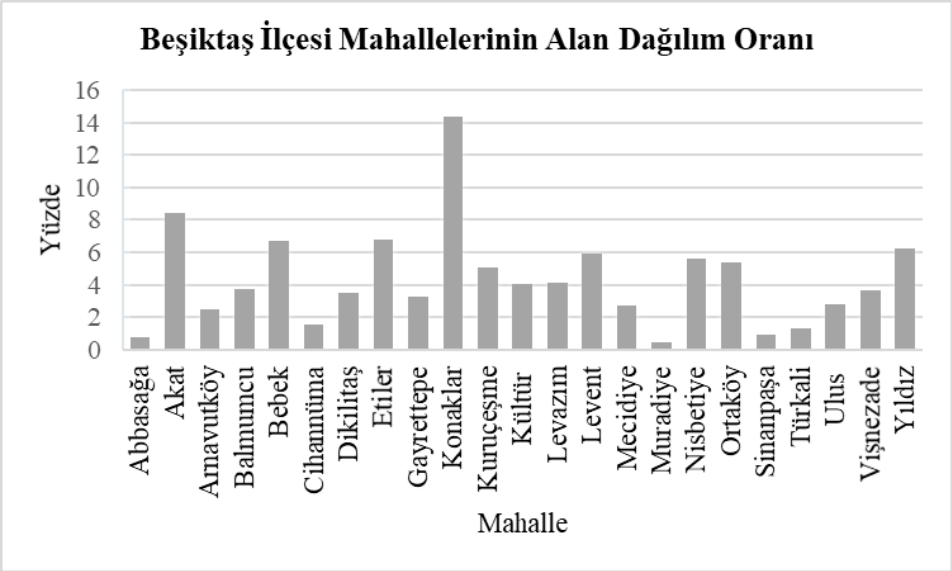
Beşiktaş ilçesi, Osmanlı döneminde hanedanların, yüksek devlet görevlilerinin ve halkın yaşadığı bir yer olmuştur (http://www.besiktas.gov.tr/sosyo---kulturel-durum). O dönemlerde farklı sosyo-ekonomik yapıdaki insanların varlığı dikkat çekmektedir. Günümüzde de yerleşim olarak bakıldığında; gecekondudan, toplu konuta, apartmandan, lüks villalara kadar farklı yapı tiplerinin varlığı yine bu sosyo-ekonomik yapıdaki farklılaşmayı gösteren etkenlerden biridir.

Beşiktaş ilçesi gece ve gündüz nüfusu oldukça farklılaşan bir ilçedir. Bu değişkenliğin oluşması noktasında; önemli eğitim kurumları yerleşkelerinin varlığı, ticaret alanlarının ilçede varlığının artması, eğlence sektörünün, turizmin artması, önemli tarihi yapıların varlığı, farklı rekreasyon imkanları vb. gibi nedenler sıralanabilmektedir. Bu durum hem hizmet edilen nüfus üzerinde bir artış oluşturmakta hem de hizmet profilinin değişkenliğini göstermektedir. Yine ilçenin ulaşımla ilgili önemli bağlantı aksları ile ilişkisi de ilçedeki nüfus ve trafik yoğunluğu üzerinde etkili olmaktadır.

Şekil 3.1.Coğrafi Konum Haritası

Mahallelerin ilçe bazında büyüklüklerine bakıldığında; en fazla alana sahip mahalle Konaklar mahallesidir. Ardından Akat mahallesi, Bebek mahallesi ve Etiler mahalleleri gelmektedir (Şekil 3.2). En az alana sahip mahalleler ise Abbasağa mahallesi ve Muradiye mahallesidir.

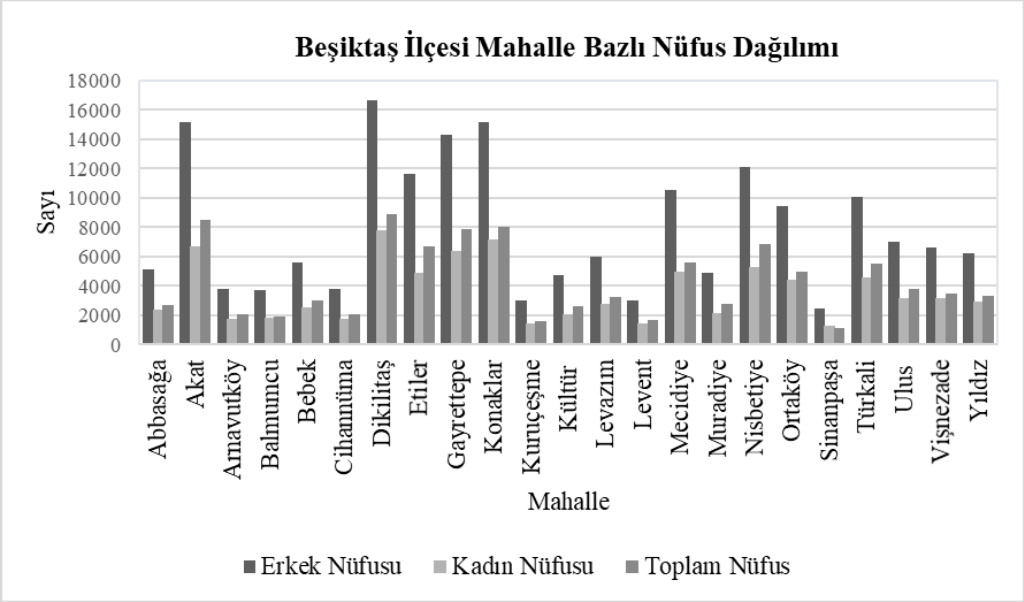

Şekil 3.2.Beşiktaş İlçesi Mahallelerin Alan Dağılım Oranı (%)

3.1.2.Beşiktaş İlçesi Nüfus ve Hanehalkı Verileri

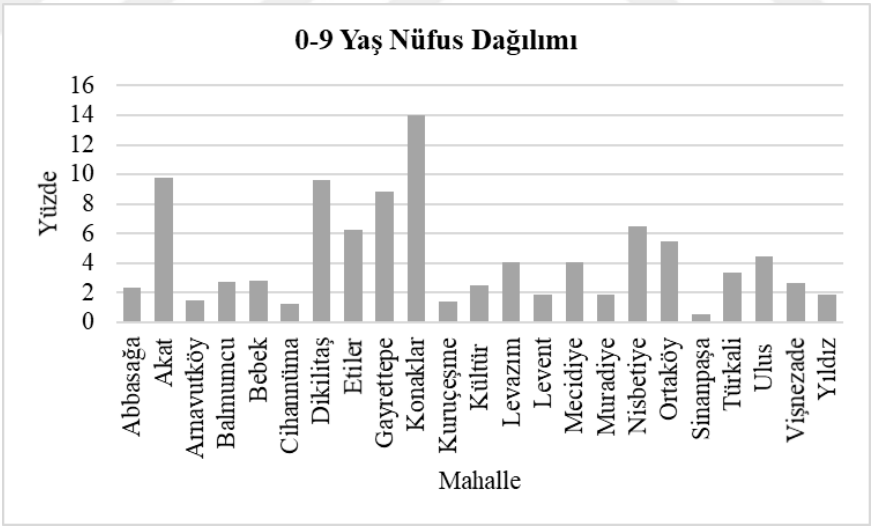
Beşiktaş ilçesi nüfus verileri Türkiye İstatistik Kurumu'ndan temin edilmiştir. TÜİK 31 Aralık 2018 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sitemi (ADNKS) verilerine göre 181.074 kişidir. 2015 yılında bu nüfus 190.032 kişi, 2016 yılında 189.536 kişi olan Beşiktaş ilçe nüfusu 2017 yılında 185.447 kişidir. Beşiktaş ilçesi yıllık nüfus artış hızı -23,9 olarak tespit edilmiştir.

2012 yılından itibaren artan nüfusun düşmesindeki temel sebepler Beşiktaş Belediyesi 2020-2024 yılları için hazırlanan Beşiktaş Belediyesi Stratejik Planda *"İstanbul içi göç, il dışı göç, ülke dışına göç, ölüm-doğum oranları farkı, konut sayısının azalması, işyeri sayısının çoğalması ve ilçemizde ikamet eden yabancı uyruklu çalışanların nüfus hareketleri"* olarak belirtilmektedir. Mahallelere göre kadın erkek ve toplam kişi sayısına göre nüfus bilgileri aşağıdaki şekilde gösterilmiştir (Şekil 3.3).

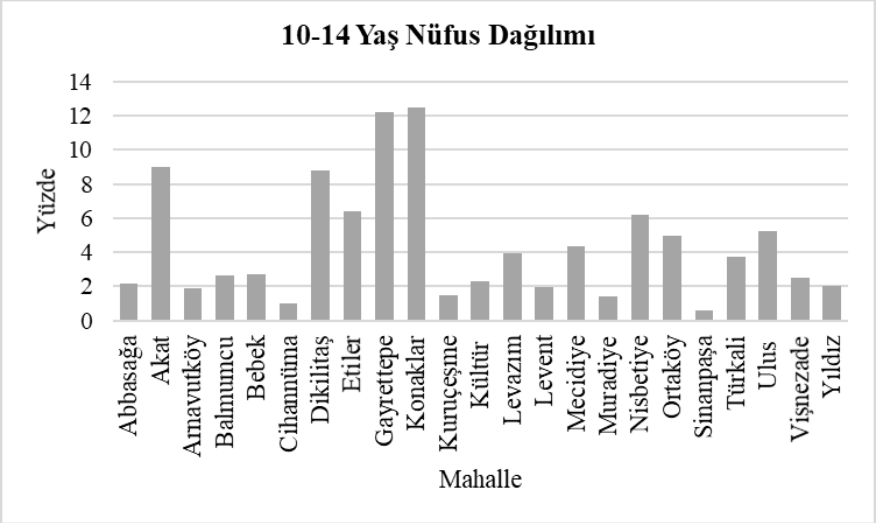
Şekil 3.3.Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı

TÜİK yaş grupları dağılımına göre 0-9 yaş arası nüfusun %14'ü Konaklar mahallesinde, %9,7'si Akat mahallesinde yaşamaktadır. Bu yaş grubu nüfusunun en düşük olduğu mahalle Sinanpaşa (%0,5) olarak tespit edilmiştir (Şekil 3.4).

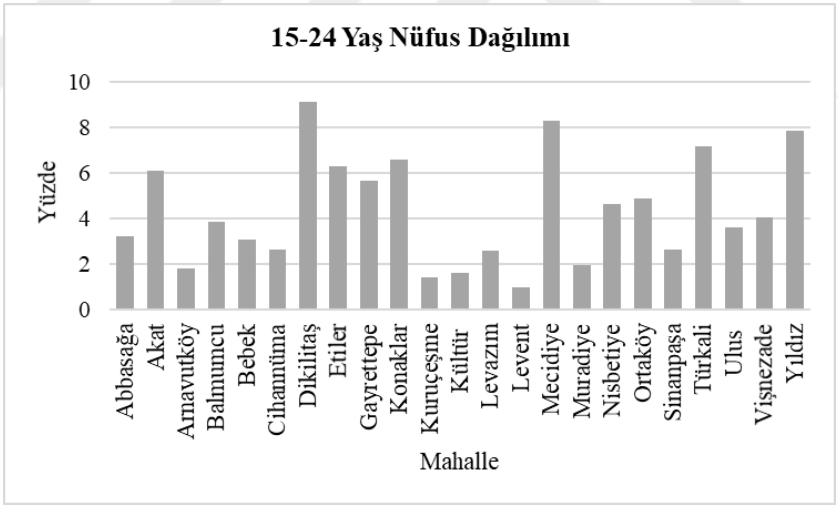
Şekil 3.4.0-9 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı

10-14 yaş grubu arasında olan nüfus en yoğun Konaklar mahallesi (%12,5) ve Gayrettepe mahallesinde (%12,2) yer almaktadır. Bu yaş grubu nüfusunun en düşük olduğu mahalle yine Sinanpaşa mahallesidir (%0,5) (Şekil 3.5).

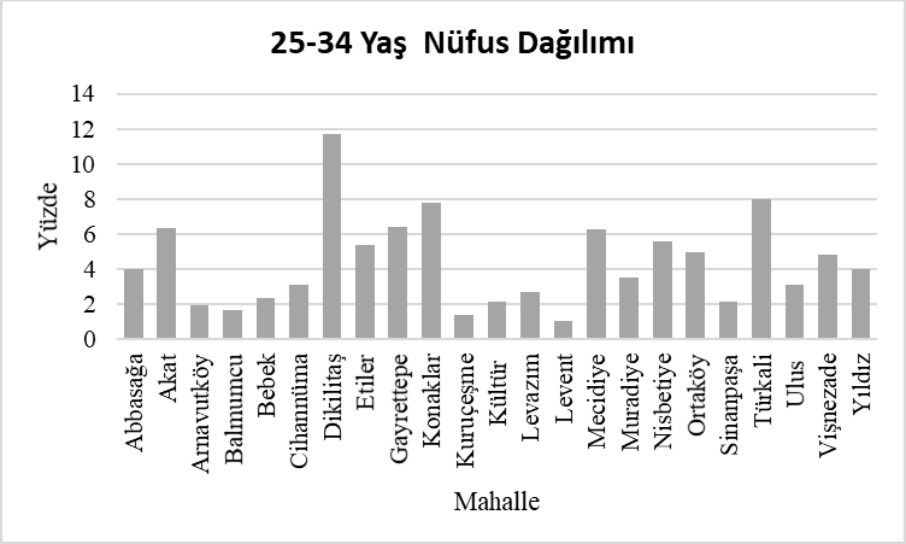
Şekil 3.5.10-14 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı

15-24 yaş arası nüfusun %9,1'i Dikilitaş mahallesinde, %8,3'ü Mecidiye mahallesinde yaşamaktadır. Bu yaş grubu için en az nüfusa sahip mahalle ise; Levent mahallesidir (%0,9) (Şekil 3.6).

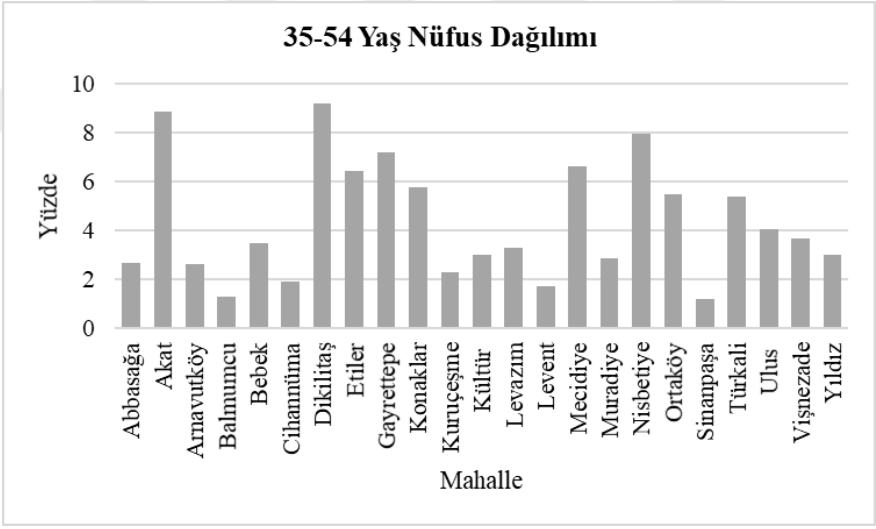
Şekil 3.6.15-24 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı

25-34 yaş arası nüfusun %11,7'si Dikilitaş mahallesinde, %7,9'u Türkali mahallesinde yaşamaktadır. Bu yaş grubunda en düşük nüfusa sahip olan mahalle (%1,04) Levent mahallesidir (Şekil 3.7).

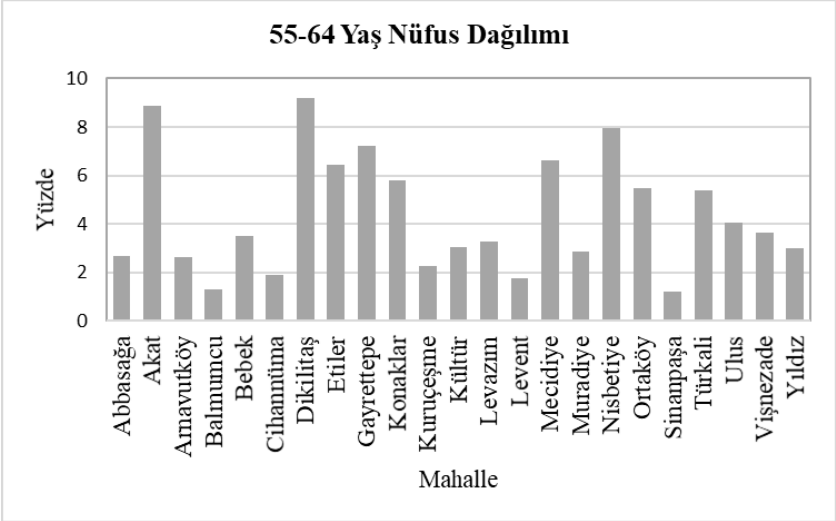
Şekil 3.7.25-34 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı

35-54 yaş arası nüfusun %9,2'si Konaklar mahallesinde, %8,98'u Dikilitaş mahallesindedir. Bu yaş grubunda en az nüfusa sahip mahalle ise Sinanpaşa mahallesidir (%1,01) (Şekil 3.8).

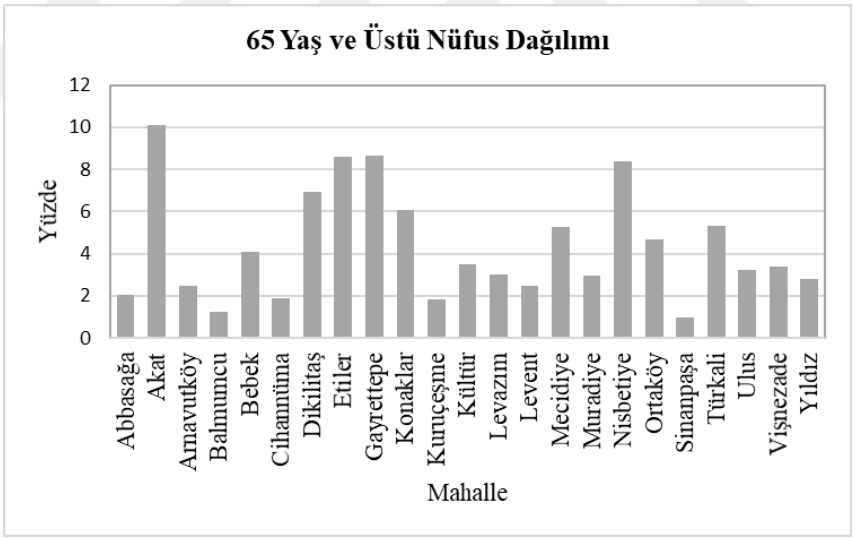
Şekil 3.8.35-54 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı

55-64 yaş arası nüfusun %9,1'i Dikilitaş mahallesinde, %8,8'i Akat mahallesinde yaşamaktadır. Bu yaş grubunda en az nüfusa sahip mahalle ise Sinanpaşa mahallesidir (%1,2) (Şekil 3.9).

Şekil 3.9. 55-64 Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı

65 yaş ve üstü nüfusun en yoğun olduğu mahalleler; Akat mahallesi (%10,12) ve Gayrettepe mahallesidir (%8,65). Bu yaş gurubunun en az oranda bulunduğu mahalle ise Sinanpaşa mahallesidir (%0,9) (Şekil 3.10).

Şekil 3.10. 65 Yaş ve Üstü Yaş Grubu Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı

Beşiktaş ilçesinde yaşayan yabancı uyruklu kişi sayısı 9.782'dir. Yaş grubuna göre yabancı uyruklu kadın ve erkek sayısı ise Tablo 3.1'de sunulmuştur. Buna göre; yabancı uyruklu nüfus en fazla 15-64 yaş grubundadır.

Tablo 3.1.Yaş Gruplarına göre Yabancı Uyruklu Nüfus Dağılımı

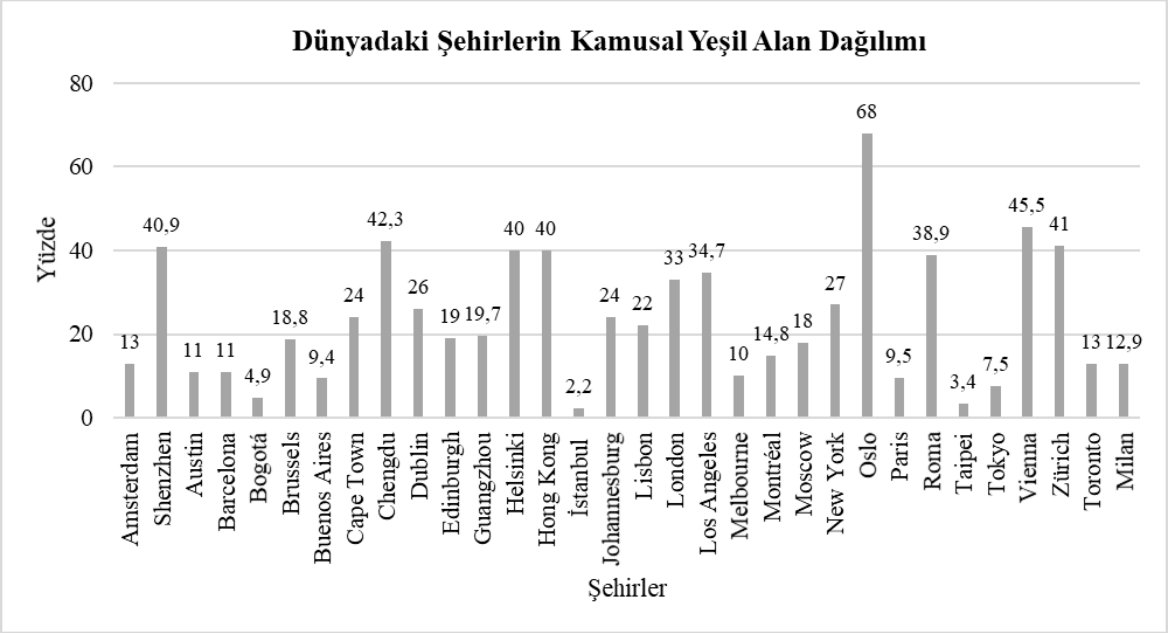
YABANCI UYRUKLU NÜFUS			0-14 YAŞ GRUBU			15-64 YAŞ GRUBU			65+ YAŞ GRUBU		
TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN
9 782	4 053	5 729	**856**	446	410	**8 600**	3 455	5 145	**326**	152	174

3.1.3.Yeşil Alan Varlığı

İstanbul ilinde; İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından oluşturulan Açık Veri Portalından alınan (https://data.ibb.gov.tr/dataset/2019-yili-park-bahce-ve-yesil-alan-verileri, (Erişim tarihi: 08.02.2020, 14.50) ve 2019 Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı'nın paylaştığı bilgilere göre; 321 adet yeşil alan bulunmaktadır. Koru sayısı 18, mesire alanı sayısı 10 ve kent ormanı ise 1'dir. Spor alanları bakımından ise; 175 adet basketbol sahası, 41 adet futbol sahası, 17 adet tenis kortu ve 430 adet kültür-fizik alanı yer almaktadır. Avrupa ve Anadolu yakasında bulunan parklarda yer alan çocuk oyun grubu sayısı ise 585'tir.

World Cities Culture Forum tarafından 2015 yılı İstanbul Büyükşehir Belediyesi verilerine dayanılarak gerçekleştirilen Kamusal Yeşil Alan Yüzdesi (*"% of public green space (parks and gardens")* değerlendirmesine göre; İstanbul'da kişi başına düşen yeşil alan miktarı %2,2'dir (http://www.worldcitiesculturefo rum.com/data/of-public-green-space-parks-and-gardens, Erişim tarihi: 08.02.2020). Aynı kaynak tarafından değerlendirmeye dahil edilen dünyanın farklı kıtalarında yer alan şehirler arasında ise; kişi başına düşen yeşil alan miktarı bakımından İstanbul'un son sırada yer aldığı görülmektedir (Şekil 3.11).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin İstanbul için yapmış olduğu analizler sonucunda (https://data.ibb.gov.tr/dataset/2019-yili-park-bahce-ve-yesil-alan-verileri, Erişim tarihi: 06.04.2021) kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 7,04 m^2 olarak belirtilmiştir. Yapılan değerlendirmeler İstanbul'un yeşil alan miktarı bakımından yeterli bir seviyede olmadığını göstermektedir.

Şekil 3.11. World Cities Culture Forum Verilerine Göre Dünya Şehirleri Yeşil Alan Dağılımı

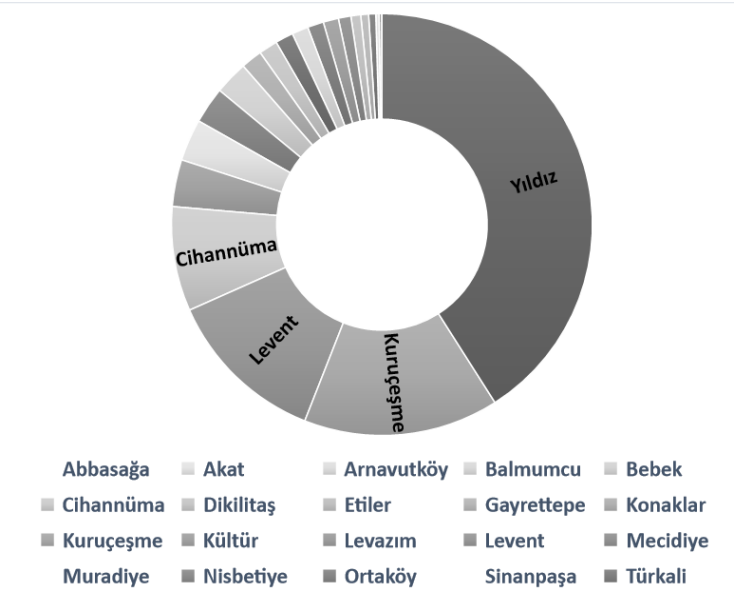
Beşiktaş ilçesi yeşil alanları incelendiğinde ise; Beşiktaş Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nden alınan 17.02.2020 tarihli veriye göre; Beşiktaş ilçesinde meydanlar ve sınırının bir kısmı Şişli İlçesi'nde yer alan Maçka Parkı da dahil olmak üzere çoğunluğu park olan 145 adet aktif yeşil alan (park) yer almaktadır. Bu yeşil alanlardan 131 adedi Beşiktaş Belediyesi'nin, 14 adedi ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin idamesi altındadır.

Beşiktaş ilçesi sınırları içerisinde yer alan 137 adet park çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Beşiktaş Belediyesi envanterinde var olan fakat meydan niteliği taşıyan bazı alanlar, Ihlamur Kasrı (Alana girişin ücretli olması sebebiyle) ile Şişli Belediyesi sınırlarında yer alan Maçka parkı çalışma kapsamında değerlendirilmemiştir.

Çalışma için belirtilen kriterler ve Beşiktaş Belediyesi yeşil alan envanteri karşılaştırıldığında 3 mahallede park olmadığı tespit edilmiştir (Şekil 3.12). Beşiktaş ilçesi genelinde kişi başına düşen park alanı miktarı 4,73 m^2'dir.

Mahalle sınırları içinde yer alan park alanının mahalle nüfusuna oranına göre; kişi başına düşen park alanı miktarı 10 m^2 ve üzerinde olan mahalle %17,3 oranındadır. Bu mahalleler Cihannüma mahallesi, Kuruçeşme mahallesi, Levent mahallesi ve Yıldız mahallesidir. Beşiktaş genelinde kişi başına düşen park alanı miktarı ile mahalleler bağlamında kişi başına düşen park alanı miktarı karşılaştırıldığında; %78,2'sinin bu miktarın altında kaldığı görülmektedir. Yine

Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlediği kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının (9 m^2) aynı sonuçlar elde edilmektedir (Şekil 3.12).

Şekil 3.12.Yeşil Alan Dağılım Grafiği

3.1.4.Beşiktaş ilçesi Rayiç Bedel Değerlendirmesi

Bir malın sahip olduğu piyasa değeri rayiç bedel olarak tanımlanmaktadır. Rayiç bedeller arz-talep durumunun bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada*; mahallelerin taşınmaz ortalama rayiç bedellerine ilişkin veriler* http://harita.kent95.org/istanbul projesinden temin edilmiştir. Yapılan 'Veriye Dayalı Politika Aracı Projesi'nde değerlerin; İstanbul ilçe belediyelerinin web sayfalarındaki e-belediyecilik sekmelerinden erişilen sokaklar itibariyle 2018 m^2 rayiç bedel değerleri üzerinden hesaplandığı açıklanmaktadır.

Yapılan projede Beşiktaş ilçesine ilişkin 5 rayiç bedel aralığı belirlenmiştir. Buna göre aşağıdaki tabloda (Tablo 3.2) rayiç bedel sınıflaması ortaya çıkmıştır.

Tablo 3.2. Rayiç Bedel Sınıflaması (http://harita.kent95.org/istanbul)

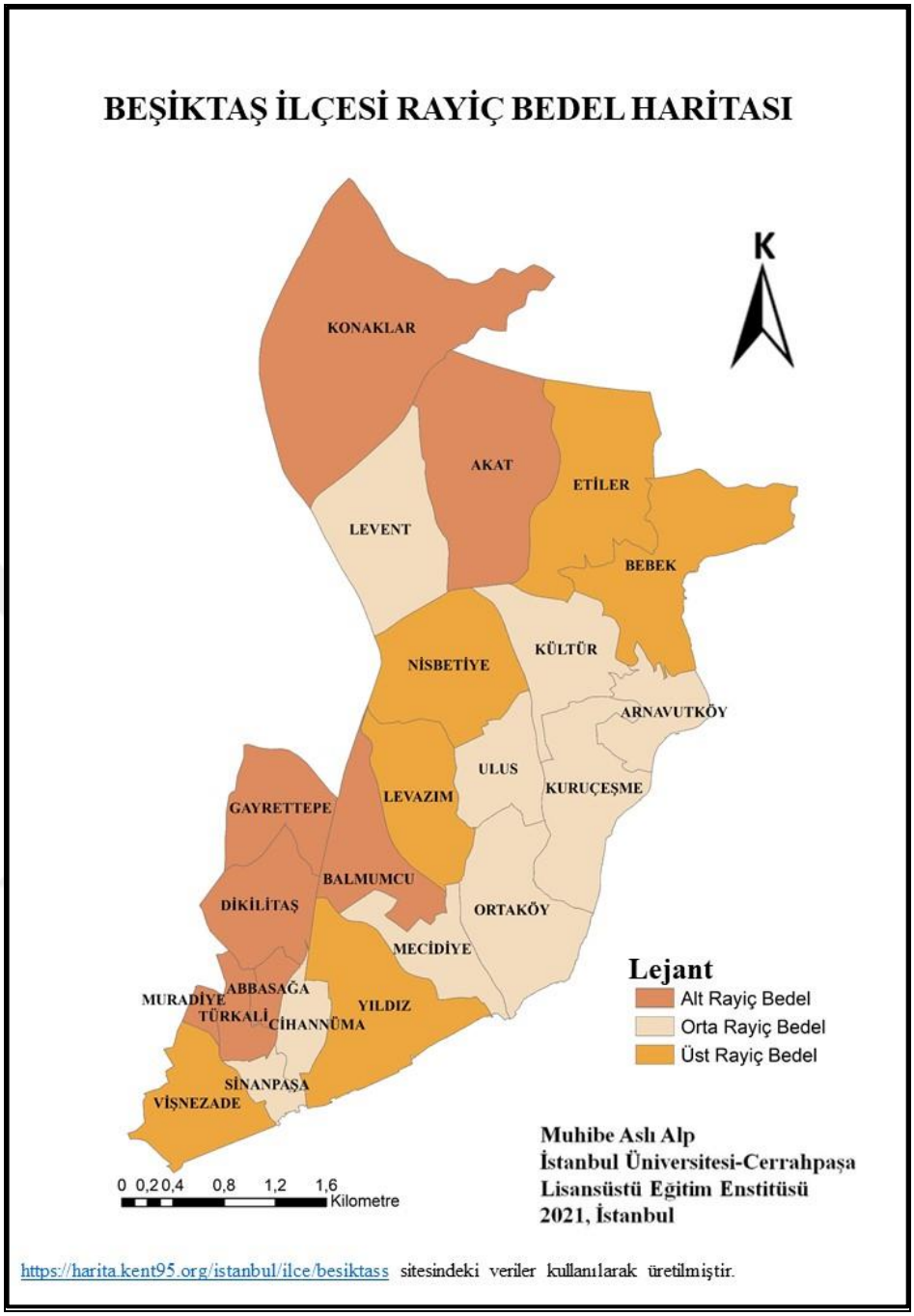
Alt (-)	3364-3831 TL/m^2
Alt	4268-4541 TL/m^2
Orta	4782-5364 TL/m^2
Üst	5531-6217 TL/m^2
Üst (+)	7141 TL/m^2

Proje sonuçlarından elde edilen rayiç bedellere göre aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır (Tablo 3.3).

Tablo 3.3.Mahalleler Bazında Rayiç Bedellerin İncelenmesi

Abbasağa	Alt Rayiç Bedel	3830.8 Tl / m^2
Akat	Alt Rayiç Bedel	4526.9 Tl / m^2
Arnavutköy	Orta Rayiç Bedel	4852.4 Tl / m^2
Balmumcu	Üst Rayiç Bedel	5671.6 Tl / m^2
Bebek	Üst Rayiç Bedel	7141.1 Tl / m^2
Cihannuma	Orta Rayiç Bedel	5112.3 Tl / m^2
Dikilitaş	Alt Rayiç Bedel	4289.3 Tl / m^2
Etiler	Üst Rayiç Bedel	5748.6 Tl / m^2
Gayrettepe	Alt Rayiç Bedel	4538.2 Tl / m^2
Konaklar	Alt Rayiç Bedel	4540.9 Tl / m^2
Kuruçesme	Orta Rayiç Bedel	4896.4 Tl / m^2
Kültür	Orta Rayiç Bedel	5271.5 Tl / m^2
Levazım	Üst Rayiç Bedel	6217 Tl / m^2
Levent	Orta Rayiç Bedel	5266.2 Tl / m^2
Mecidiye	Orta Rayiç Bedel	4802.1 Tl / m^2
Muradiye	Alt Rayiç Bedel	3363.7 Tl / m^2
Nisbetiye	Üst Rayiç Bedel	5717.6 Tl / m^2
Ortaköy	Orta Rayiç Bedel	4782 Tl / m^2
Sinanpaşa	Orta Rayiç Bedel	5363.7 Tl / m^2
Türkali	Alt Rayiç Bedel	4267.7 Tl / m^2
Ulus	Orta Rayiç Bedel	5019.9 Tl / m^2
Vişnezade	Üst Rayiç Bedel	5531.1 Tl / m^2
Yıldız	Üst Rayiç Bedel	5637.6 Tl / m^2

Beşiktaş ilçesi mahalleleri rayiç beden dağılımına ilişkin harita aşağıdadır (Şekil 3.13).

Şekil 3.13.Beşiktaş Rayiç Bedel Haritası

3.1.5. Yeşil Alan Yönetimi Bakımından Beşiktaş İlçesi

Beşiktaş Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nden alınan güncel veriye göre (17.02.2020) Beşiktaş ilçesinde park sayısı bakımından en fazla sorumluluk Beşiktaş Belediyesi'ne aittir. İlgili birime ait olan organizasyon şemasında; park ve bahçeler müdürü, buraya bağlı park ve bahçeler sorumlusu ve bu birimlerin sorumluluğu altında olan yazı işleri ve taşınır kayıt birimi, etüt ve proje birimi, yapım birimi, bakım ve kontrol birimi (4 bölge), fidanlık ve atölye birimi

ile bitki sağlığı birimi yer almaktadır. Park ve Bahçeler Müdürlüğü Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu 4857 Sayılı İş Kanunu, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu, 3194 Sayılı İmar Kanunu, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 696 Sayılı KHK, İstanbul İmar Yönetmeliği, Otopark Yönetmeliği, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği ile diğer ilgili mevzuat hükümlerine dayanılarak hazırlandığı iletilmektedir (https://besiktas.bel.tr, Erişim tarihi: 03.08.2020) ve birimlerin tüm yetki ve hizmet tanımları bu yönetmelikte yer almaktadır.

Ancak Beşiktaş İlçesi sınırı içinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin sorumluluğunda olan parklar da mevcuttur. Belediyede konu ile ilgili birim; Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığıdır. Bu birimin alt birimleri Anadolu Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Avrupa Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Yeşil Alan ve Tesisler Yapım Müdürlüğü, Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü, Enerji Yönetimi ve Aydınlatma Müdürlüğü olarak belirtilmiştir. Beşiktaş ilçesindeki parklar Avrupa Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüğü sorumluluğunda olup, bu alanların bakım, onarım ve korunmasını yapmak bu birimin sorumluğu altındadır. Her iki belediyenin ilgili birimlerinde farklı meslek disiplinlerinden uzmanlar çalışmaktadır. Bu meslekler; peyzaj mimarı, mimar, şehir ve bölge plancısı, ziraat mühendisi, orman mühendisi vb. gibidir.

3.2.YÖNTEM

Çalışma için öncelikle gerekli verilerin teminini sağlamak amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla görüşülmüştür. Beşiktaş ilçesine ait nüfus verilerinin temini için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile iletişime geçilmiştir. Beşiktaş ilçesi mahalle nüfusunun yaş gruplarına ve cinsiyete göre dağılımlarına ilişkin veriler kurumdan mahalle düzeyinde temin edilmiştir. Beşiktaş ilçesine ait mahalle düzeyinde talep edilen gelir durumu ve eğitim durumuna ilişkin veriler kurumda olmaması nedeniyle temin edilememiştir. TÜİK'ten temin edilen veriler 2018 yılına aittir.

Beşiktaş ilçesi arazi kullanım durumu ile park alanlarına ilişkin mevcut durumun analizinde kullanılmak üzere ilçeye ait halihazır altlık Beşiktaş Belediyesi'nden temin edilmiştir. Yine Beşiktaş ilçesi yeşil alan envanteri belediyenin ilgili kurumundan alınmıştır.

Mevcut durum tespiti çalışmasına geçmeden önce elde edilen halihazır altlıklardaki eksiklikler tespit edilerek, paftaya işlenmiştir. Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) yazılımı olan ArcGIS (ESRİ, ABD) verilerin analizinde kullanılmıştır. Öncelikle mevcut altlıklar ilgili yazılım kullanılarak koordinatlanmıştır. Parkların çoğunlukla mevcut altlıkta yerlerinin belirgin olmaması nedeniyle; Google Earth görüntüsü ve Beşiktaş Belediyesi Kent Otomasyon sistemindeki uydu görüntülerinin karşılaştırılması yapılarak parklar poligon olarak çizilmiştir. Çizilen poligonlara parkların öznitelik verileri işlenmiştir. Bunlar; parkın adı, parkın büyüklüğü, parkın donatı elemanı varlığı, parkın bulunduğu mahalle, parkın bulunduğu mahallenin nüfus özellikleridir. Elde edilen veriler çerçevesinde Beşiktaş ilçesi genelinde ve mahalle bazında arazi kullanım paftaları oluşturulmuştur. Paftalarda kat sayılarına göre bina dağılımları, dağılım yüzdeleri, yeşil alan (park), yapısal alan ve diğer alanlara (yol, otopark vb.) ait yüzdeler verilmiştir. Arazi kullanım paftalarında konut, ticari yapı, okul, dini tesis, spor tesisi, resmi yapılar ve parklar gösterilmiştir. Ayrıca; kat yüksekliklerine, ulaşım ağına, park dağılımlarına, park hizmet alanlarına göre Beşiktaş ilçesi geneli için paftalar oluşturulmuştur.

Çalışmada ArcGIS yazılımı eğim analizi aracı kullanılarak Beşiktaş İlçesi'nin eğim haritası oluşturulmuştur. Beşiktaş'ın topoğrafik durumu, yerleşik bir düzende olması, yapılacak analizlerde yürüme mesafelerinin en az 200 m olarak değerlendirilmesi konuları da göz önüne alınarak eğim gruplaması yapılmıştır. Eğim haritası oluştururken herkes için erişilebilir kabul edilen %6 eğim derecesi optimum (TS 12576, BM 2004) tolere edilebilir eğim derecesi ise maksimum %12 (BM, 2004) kabul edilmiştir. Buna göre; %0-6, %6-12, %12-20 ve %20 ve üstü olarak eğim grupları oluşturulmuştur. Literatürde %12'den fazla eğime sahip olan alanlar ulaşılabilirlik bakımından tehlikeli olarak değerlendirilmektedir. Çalışma kapsamında; %0-6 eğime sahip alanlar erişilebilir (eğim olarak uygun), %6-12 eğime sahip alanlar gerekirse yardımla ancak erişilebilir, %12'den fazla eğime sahip alanlar ise erişimin olmadığı alanlar olarak kabul edilmiştir.

Parkların hizmet alanlarının belirlenmesine (yürünebilir mesafe ve hizmet verdiği nüfus) yönelik çalışmanın yapılabilmesi için literatür taraması yapılmış ve literatürde tartışılan yürünebilir mesafeler tespit edilmiştir. Parkların hizmet alanını tespit edebilmek amacıyla park girişlerine noktalar atılarak sayısallaştırma yapılmıştır. Parkların hizmet alanları belirlenirken park büyüklükleri göz ardı edilmiştir. Literatür her kullanıcının belirli bir yürüme mesafesi sonucunda ulaşması gereken aktif yeşil alanın öneminden bahsetmektedir. Ancak erişilebilirliği

temsil eden bir mesafenin kullanımı konusunda net bir anlaşma yoktur. Avrupa Çevre Ajansı (The European Environment Agency), Bölgesel Politikalar Genel Müdürlüğü (DG Regional Policy) ve İtalyan Ulusal İstatistik Enstitüsü ISTAT (Italian Istituto Nazionale di Statistica) erişilebilirliği tanımlamak için "15 dakikalık yürüme mesafesi" kavramını kullanmaya başlamıştır (WHO, 2016). Yine literatürde farklı kullanıcı özelliklerindeki insanlar için oluşturulan erişilebilir mesafe standartları vardır. Örneğin 7-11 yaş grubu öğrenciler için yeşil alanın konuta olan uzaklığının 200 m olması öngörülmektedir (Bakan ve Konuk 1987'ye atfen; Koçan, 2012). 300 m mesafe de literatürde sıklıkla karşılaşılan erişim mesafesidir ve 5 dakikalık yürüme mesafesine karşılık geldiği belirtilmektedir (Gül ve ark., 2020). Ersoy (2009) 500 m'yi optimum yürüme mesafesi olarak değerlendirmektedir. Dünya sağlık örgütünün 15 dakikalık yürüme süresi değerlendirildiğinde; (yürüme hızı 4 km/s olarak (4 km/s erginler için yürüme hızı (Öztan, 1968)) düşünüldüğünde) 1000 m'ye kadar yürüme mesafesinin uygunluğu düşünülebilir. Yine; Stahle (2010), Hörnsten ve Fredman (2000) tarafından yapılan çalışmada; insanların rekreasyon alanına genellikle 1000 m'den daha uzun yürüyemedikleri söylenmektedir. Tüm bu değerlendirmeler göz önünde bulundurulduğunda 200 m, 300 m, 500 m ve 1000 m mesafeler için park büyüklüklerine bakılmaksızın tüm ilçe genelinde park hizmet alanlarına ilişkin analizler yapılmıştır. Mahalle sınırları içindeki parkların mahalleler için hizmet alanı hesabında ise 200 m, 300 m, 500 m mesafeler göz önünde bulundurulmuş, yalnızca Yıldız parkı için (kent parkı olması sebebiyle) 1000 m'deki hizmet alanı da hesaplanmıştır. Bu mesafeler içinde yer alan konutların bu alanları ziyaret etme olasılığının fazla olduğu varsayılmıştır. Bu hesaplama yapılırken engelli, yaşlı, çocuk vb. gibi kullanıcı özellikleri göz ardı edilmiştir.

Parkların belirtilen mesafeler içinde hizmet verdiği nüfusu hesaplamak amacıyla öncelikle imar planındaki veriler konut katmanı olarak ayrılmıştır. İmar planında var olan konutların alanları dikkate alınarak katlarda bulunan daire sayıları hesaplanmıştır. 0-100 m^2 alana sahip binalardaki katlarda bulunan daire sayıları 1, 101-250 m^2 alana sahip binalar için katlarda bulunan daire sayısı 2, 251-350 m^2 alana sahip binalar için katlarda bulunan daire sayıları 3, 351-450 m^2 alana sahip binalar için katlarda bulunan daire sayıları 4, 451-550 m^2 alana sahip binalar için katlarda bulunan daire sayıları 5, 551 m^2 veya üstü alana sahip binalar için katlarda bulunan daire sayılarının 6 olduğu varsayılmıştır. Bu veriler ile imar planlarında bulunan kat sayıları çarpılmış ve her bina için hane sayısı hesaplanmıştır. Her mahallenin nüfus bilgisi, hane

sayısına bölünerek her bina için bir nüfus elde edilmiştir. Excel programında yapılan hesaplamalar ArcGIS programına aktarılmıştır.

Parklar için hizmet alanı hesabı ArcGIS yazılımı araçlarından ağ analizi kullanılarak yapılmıştır. Belirlenen mesafeler için yapılan analiz sonucunda elde edilen hizmet alanı ile bina verileri çakıştırılmış ve elde edilen veri üzerinden ilçe ve mahalleler bazında sorgulamalar yapılmıştır. Parkların hizmet alanları ile eğim verileri birlikte değerlendirilerek yeni bir harita elde edilmiştir. Bu haritada eğim gruplarına göre hizmet alanları gösterilmiştir. Burada amaç; parkların belirlenen mesafede hizmet verdiği düşünülen alanların aslında yürünebilir olup olmadığını göstermektir. Elde edilen her bir veri için (farklı eğim grupları ve farklı mesafeler) nüfus hesabı yapılmıştır. Mahalleler bazında ve Beşiktaş ilçesi genelinde kişi başına düşen park alanı miktarı tespit edilmiş ve karşılaştırmalar yapılmıştır.

Çalışmanın *ikinci aşamasında;* Beşiktaş ilçesinde yer alan parkların yönetiminden ve idamesinden sorumlu olan çalışmanın önemli bir aktörü olan Beşiktaş Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü ve ilçe sınırları dahilinde yer alan parkların bir bölümünün idamesi ve yönetiminden sorumlu İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı'nda çalışan ve çalışma için gönüllü olan kişilerle anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasının içeriğinde; parkların yapımı, idamesi, halk katılımı ve yöntemleri, park sınıflandırmaları, Beşiktaş ilçesi yeşil alan miktarı ve İstanbul içindeki yeşil alan miktarı, Covid 19 sürecine bakış, parkların tasarım ve planlama aşamaları ile yönetimsel bakış açısı gibi konuların değerlendirmelerine yönelik sorular yer almaktadır (Tablo 3.4). Beşiktaş Belediyesi'nde çalışan uzmanlara 23 adet (Ek 2), İBB'de çalışan uzmanlara 19 adet (Ek 3) açık uçlu soru yöneltilmiştir.

Tablo 3.4.Belediye Çalışanlarına Yönelik Olarak Gerçekleştirilen Anket Çalışması

Tasarım Öncesi	**Yer Seçimi**	İhtiyaç Hiyerarşisinin Oluşum Süreci Yer Seçimi Kriterlerinin Belirlenmesi
	Yönetmelikler ve Bütçe	Kısıtlar Olumlu ve Olumsuz Yönler
	Erişilebilirlik	Parka Ulaşım Park İçi Ulaşım Parkın Hizmet Alanı

	Çalışılan Paydaşlar	Farklı bir Kurum ya da Kuruluşun Süreci Dahil Olma Durumu Çalışılan Meslek Grupları
	Arz-Talep Meselesinin Tespiti	İhtiyaç Hiyerarşisinin Oluşturulması
	Uzun Dönem Planları	Stratejiler
Tasarım Süreci	**Sürecin Yönetimi**	Tasarım Sürecine Dahil Olan Meslekler Sürece Dahil Olanlar Arasında Yaşanan Olumlu-Olumsuz Durumlar
	Sürece Dahil Olanlar	Paydaşlar
	Süreci Denetleyenler	Yönetim Halk
	Park Tasarımlarının Oluşturulması	Estetik Özellikler İklimsel Özellikler Çekicilik Aidiyet Duygusu Oluşturma Duyumsal Deneyim Özellikleri Aktivite Çeşitliliği
Tasarım Sonrası	**Denetleme**	Bakım Güvenlik Kullanım Durumu Gözlemleri Revizeler
	Halk Memnuniyeti	Belediyenin Süreç Sonrası Değerlendirme Yöntemi
	Pandemi	Covid 19 Salgını Sonrası Parkların Revizesi (Değişen Sosyal Ortam Koşulları, Tasarım Anlayışının Revizesi)

Tablo 3.4'te belirtilen soru sisteminin yanı sıra önceliklerin belirlenmesi amacıyla 5'li likert ölçeğinde hazırlanmış; erişilebilirlik, güvenilirlik, konfor, halk katılımı, aktivite, fonksiyonellik, donatı elemanı varlığı, estetik vb. gibi konularla ilgili sorular da yer almaktadır. Uzman anketine Beşiktaş Belediyesi'nden 7, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden ise 10 uzman yanıt vermiştir.

Anketlerdeki açık uçlu sorular, parklardaki sosyal adalet ve sosyal eşitliğin değerlendirilmesi açısından önemi olan parametrelere uygun olarak nitel araştırmalarda kullanılan bir yazılım olan MAXQDA 2020 Analytics Pro (VERBI Software GmbH, Berlin, Almanya) programında kodlanmıştır. Kodlamaya başlamadan önce anketlere verilen yanıtlar tekrar tekrar okunmuş ve her yanıt ilgili kodlamalara dahil edilmiştir. Programda, Beşiktaş Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyeleri iki ayrı dosya halinde çalışılmıştır. Her bir uzmanın yanıtı ilgili dosyada kodlanmıştır *(Örneğin; Beşiktaş Belediyesi 1. Uzman yanıt dosyası).* Bu sayede her bir belediyenin konuya ilişkin verdiği yanıtlara göre yapılan kodlara ve kod sayılarına ulaşılabilmektedir. Çalışmada oluşturulan ana kodların gerekirse alt kodları oluşturularak, sistemde düzenlenmiştir. Farklı zamanlarda programda yeniden kodlanan metinler karşılaştırılmış, gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Analizler sonucunda elde edilen kodlara göre ve tüm metinlerde geçen kelimelere göre kod bulutu elde edilmiştir. Ayrıca kod matris tarayıcısı ile belgeler karşılaştırılmalı olarak gösterilmiştir. Ayrıca Kod-alt kod bölümler modeli ile ana kodun en yoğun ilişkide olduğu kodların modeli oluşturulmuştur. Burada kodlar arasındaki çizgilerin kalınlığı ilişkinin gücünü ifade etmektedir. Uzmanların vermiş olduğu yanıtlar oluşturulan modelleri desteklemek ve yanıt-kod ilişkisini gösterebilmek amacıyla değiştirilmeden eklenmiştir.

Çalışmanın *üçüncü aşamasında ise*; Beşiktaş İlçesi'ndeki park kullanıcıları ile kullanıcı talep, beklenti ve yeşil alan varlığı (park) ile ilgili düşüncelerini tespit edebilmesi amacıyla halk anketi gerçekleştirilmiştir. Anket çalışması 5 bölümden oluşmaktadır (Tablo 3.5).

Tablo 3.5.Ankette Yer Alan Bölümler ve İçerikleri

Ankette Yer Alan Bölümler	**Soru Sayısı**	**İçerik**
1. Bölüm	12	Genel Park Kullanımlarına İlişkin Sorular
2. Bölüm	16	Mahallerinde ve Yakın Çevresinde Yer Alan Parklara İlişkin Sorular
3. Bölüm	5	Pandemi Sürecinde Park Kullanımı
4. Bölüm	24	Kalite Parametrelerine İlişkin Soruların Likert Ölçeğinde Değerlendirilmesi
5. Bölüm	13	Sosyo-ekonomik Yapıya İlişkin Sorular

Kullanıcı anketlerinin birinci bölümü genel kullanıma ilişkin bilgilerin derlenmesini amaçlayan 12 adet sorudan oluşmaktadır. Bu bölümde; *parka ulaşım biçimleri, park kullanım sıklıkları, park kullanım amaçları, parklarda geçirdikleri süre, parkı en sık kiminle kullandıkları* gibi bilgilerin tespitine yönelik sorular yer almaktadır. Ayrıca Beşiktaş ilçesi genelindeki parkların erişilebilirliklerine, bakımlı olup olmadıklarına, parklardaki insan yoğunluğuna ilişkin sorular da eklenmiştir.

İkinci bölümde; kullanıcıların yaşadıkları mahallelerde ve yakın çevresinde yer alan parklara ilişkin sorular kullanıcılara yöneltilmiştir. Bu bölümde 16 soru yer almaktadır. Kullanıcılara mahallelerindeki *parkların erişim durumları, konumları, sosyal gruplar bakımından uygunluğu, park miktarının yeterliliği, halk katılımı* vb. gibi konularda sorular yöneltilmiştir.

Üçüncü bölümde; kullanıcılara *pandemi sürecinde park kullanımına* ilişkin 5 soru sorulmuştur.

Dördüncü bölümde; *kullanıcıların erişilebilirlik, konfor ve kimlik, kullanım ve aktivite, sosyalleşme, halk katılımı* gibi konularda görüşlerinin sorulduğu likert ölçeğinde hazırlanmış sorular yer almaktadır. Bu bölümde 24 adet soru mevcuttur. Kullanıcıların belirtilen yargılar için "*kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum"* seçeneklerinden birini seçmeleri istenmiştir.

Son bölümde ise; kullanıcıların sosyo-ekonomik yapılarını tespit edebilmek amacıyla oluşturulan 13 soru yer almaktadır (Ek 1).

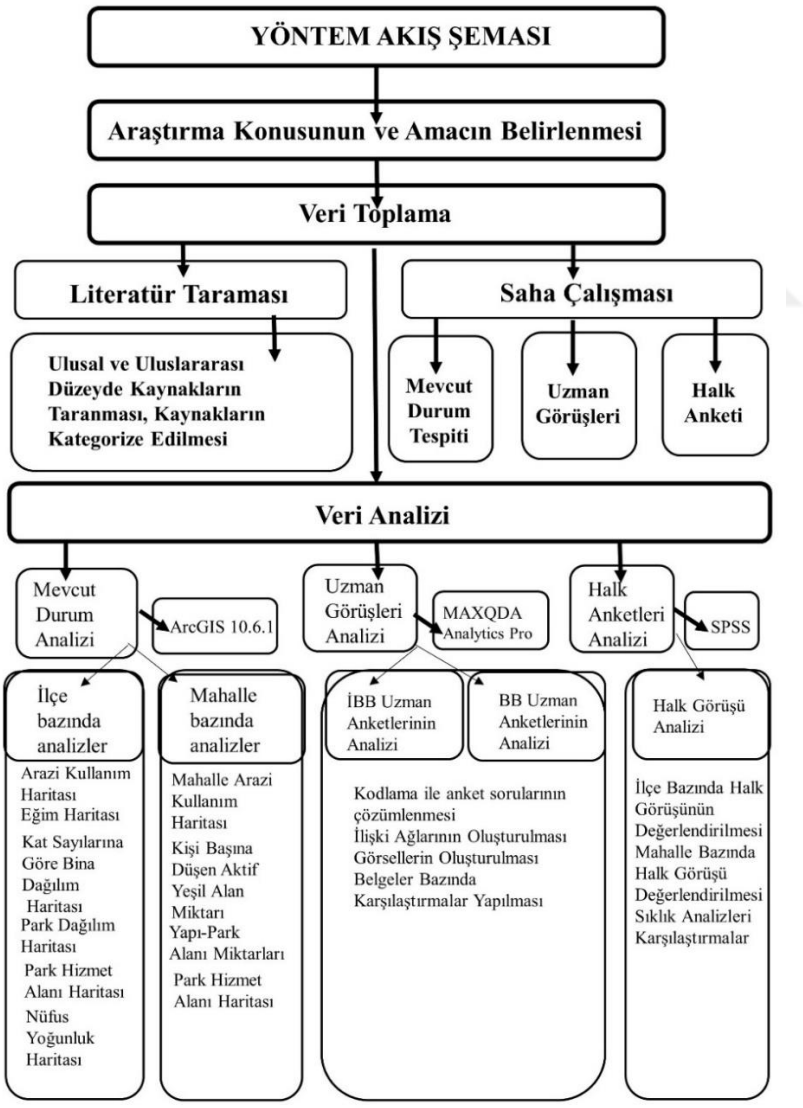
Anket uygulamasına geçmeden önce; anketin genel yapısının kullanıcılar tarafından değerlendirilmesi ve eksikliklerin giderilebilmesi amacıyla 20 kişiye pilot anket çalışması uygulanmıştır. Geri bildirimler sonucunda anket soruları yenilenmiş ve genel uygulamaya geçilmiştir. Çalışma için güven düzeyi %95 olarak belirlenmiştir ($p<0,05$). İlçe nüfusu göz önüne alındığında yapılması gereken halk anketi sayısının 384 olduğu tespit edilmiştir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004).

Anket çalışması; Temmuz 2020-Ocak 2021 tarihleri arasında yapılmıştır. Anketin planlandığı dönemde başlayan pandemi süreci anketin sahada uygulanma aşamasını etkilemiştir. Anket sorularının daha çok kullanıcıya iletilebilmesini sağlamak amacıyla sorular *"Google Formlar"* aracılığı ile çevrimiçi hale getirilmiştir. Anketlerin bir bölümü kullanıcılara bireysel olarak iletilmiş ve yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ilçedeki bazı mahalle muhtarlıkları, kurum ve

kuruluşlar aracılığıyla da anketlerin kullanıcılara ulaşması sağlanmıştır. Yine elektronik posta ve çeşitli internet erişim kanalları yardımıyla sorular kullanıcılara iletilmiştir.

Anket formlarına anketlerin yapıldığı tarih ve saat *Google Formlar* ile otomatik olarak, elden verilen anketlerde ise manuel olarak kaydedilmiştir. Anket formlarına verilen yanıtların SPPS (Statistics for Windows, v25.0, SPSS Inc., Chicago, IL., USA) yazılımında analizinin yapılabilmesi için tüm yanıtlar uygun kodlama türüne dönüştürülmüş ve programa kaydedilmiştir. Analize geçilmeden önce varsa eksikliklerin giderilmesi amacıyla verilerin kontrolü yapılmıştır.

Yöntem akış şeması aşağıdaki gibidir (Şekil 3.14).

Şekil 3.14.Yöntem Akış Şeması

4. BULGULAR

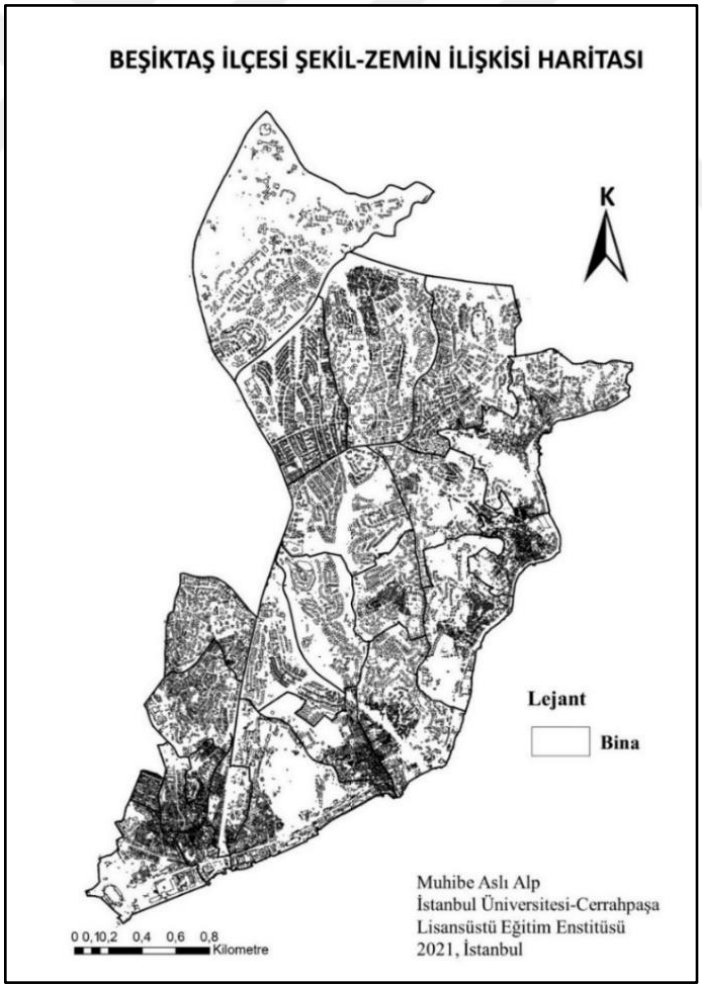
Bulgular bölümünde; ilçe bazında mevcut durum analizleri, mahalle bazında mevcut durum analizleri, uzman anketi değerlendirmeleri, halk anketi değerlendirmeleri, Beşiktaş Belediyesi "Açık Mikrofon" buluşmaları verilerinin değerlendirmeleri yapılmıştır.

4.1.MEVCUT DURUM ANALİZLERİ

4.1.1.İlçe Bazında Mevcut Durum Analizi

4.1.1.1.Beşiktaş İlçesi Yapı-Zemin İlişkisi

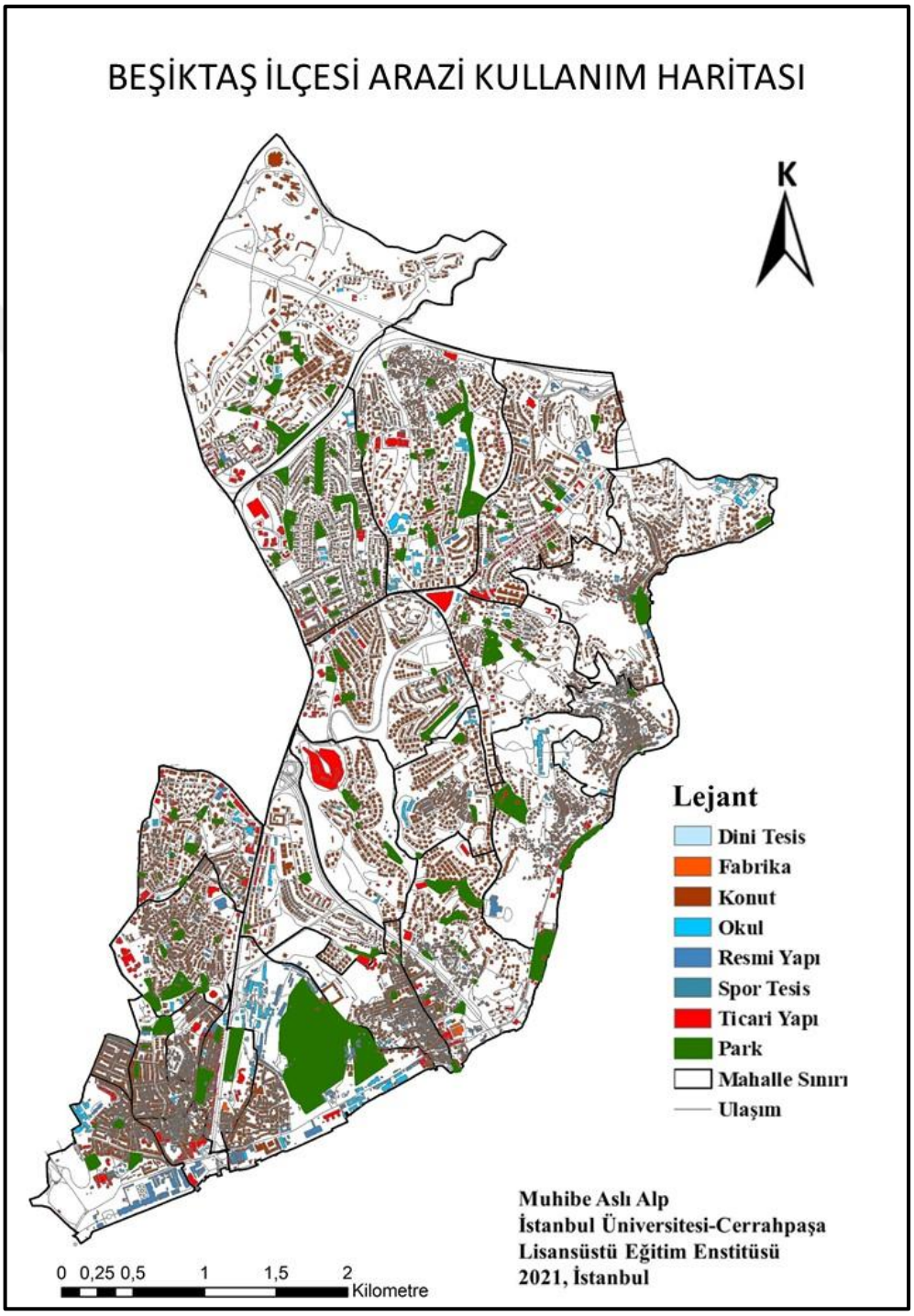
Beşiktaş ilçesinin yaklaşık %24'ü yapısal alandır. Beşiktaş ilçesinin yapı-zemin ilişkisi haritada gösterilmiştir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1.Beşiktaş İlçesi Şekil-Zemin İlişkisi Haritası

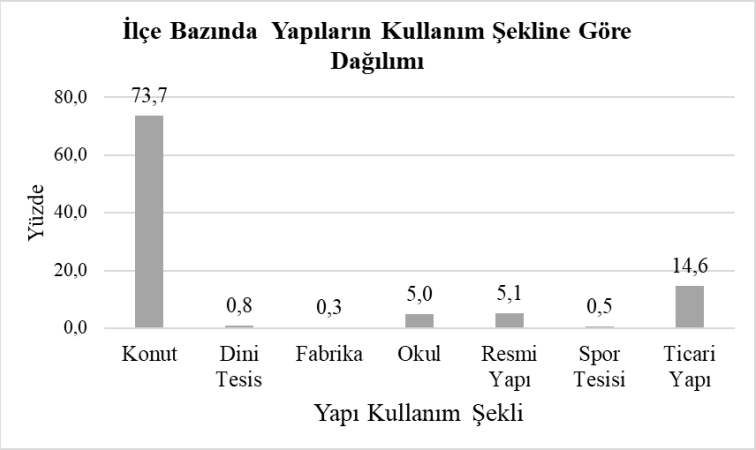
4.1.1.2.Beşiktaş İlçesi Arazi Kullanımı

Beşiktaş ilçesinin arazi kullanım haritasında konutlar, okul, resmi yapı, ticari yapı, park, yollar ve mahalle sınırlarına ilişkin veriler ortaya konmuştur (Şekil 4.2).

Şekil 4.2.Beşiktaş İlçesi Arazi Kullanım Haritası

Buna göre; Beşiktaş ilçesinde en fazla konut yoğunluğu (%73,7) vardır. İkincil olarak ticari yapı (%14,6) yoğunluğu gelmektedir. Yapıların kullanım şekillerine göre bina sayısı dağılımı grafikte ifade edilmiştir (Şekil 4.3).

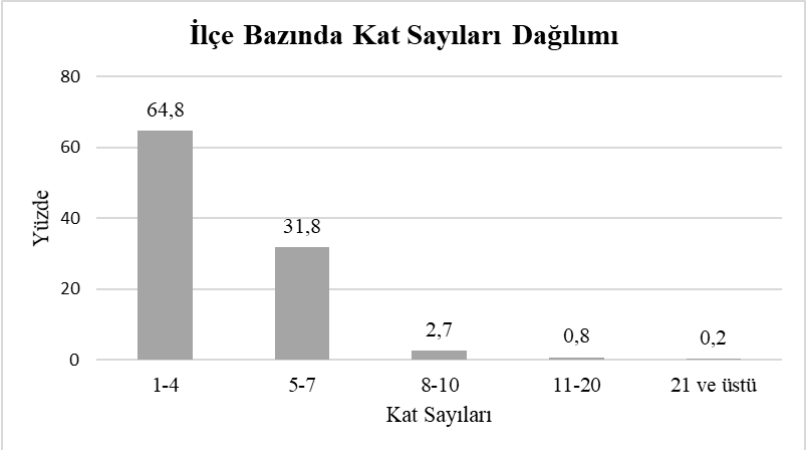

Şekil 4.3.İlçe Bazında Yapıların Kullanım Şekline Göre Dağılımı

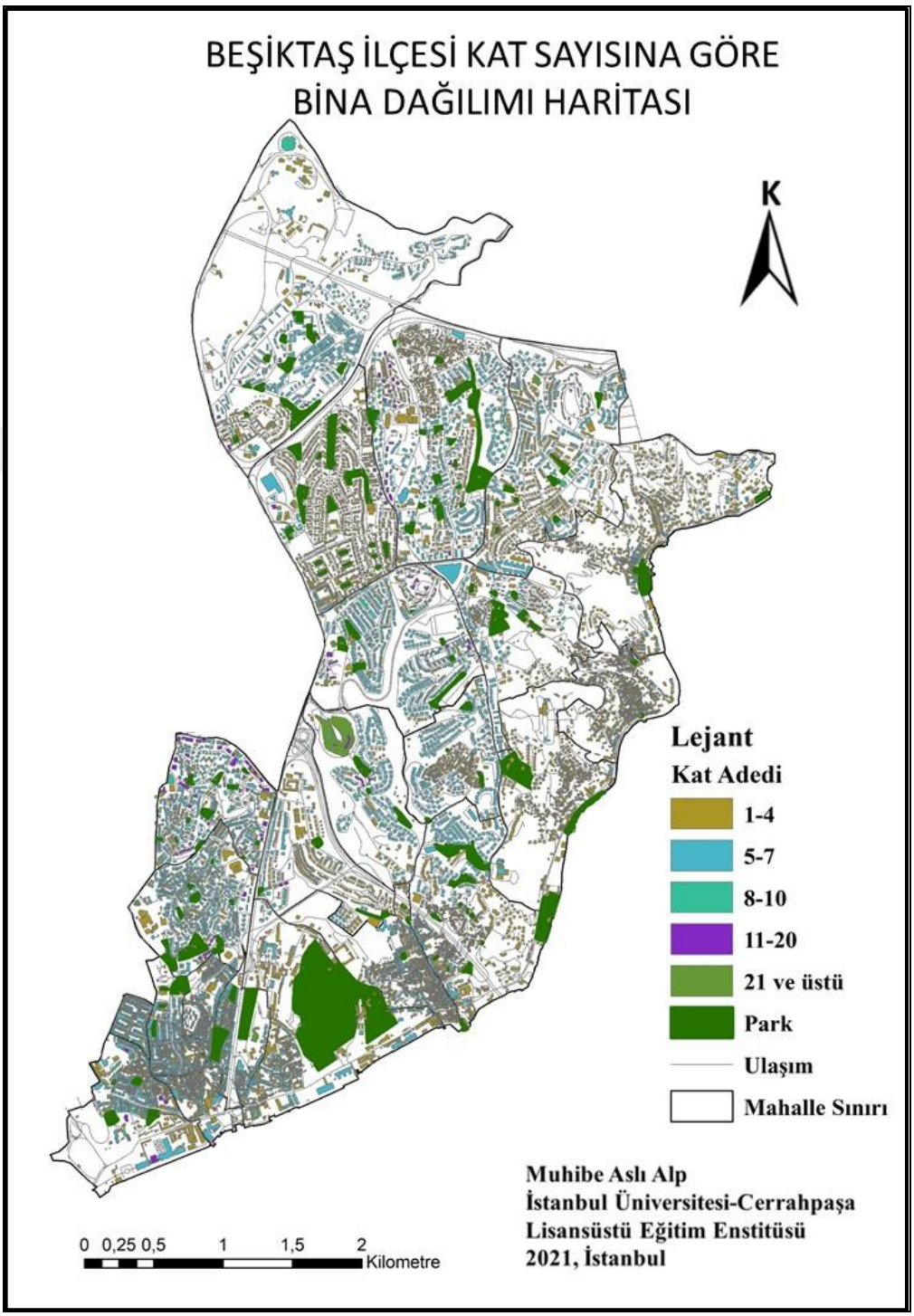
Beşiktaş ilçesinin yapı yoğunluğunu oluşturan konutlar ise çeşitlilik göstermektedir. Konut tipleri; toplu konut, apartman dairesi, toplu konut apartman dairesi, müstakil ev, gecekondu, rezidans olarak sıralanabilir.

4.1.1.3.Beşiktaş İlçesi Kat Sayısına Göre Bina Dağılımı

Beşiktaş ilçesinde bulunan konutların kat sayılarına göre dağılımına bakıldığında; Beşiktaş'ta kat yoğunluğunun en fazla 1-4 kat arasında (%64,8) olduğu görülmektedir (Şekil 4.4). Ancak ilçede 20 kat ve üstü yapıları da görmek mümkündür (Şekil 4.5).

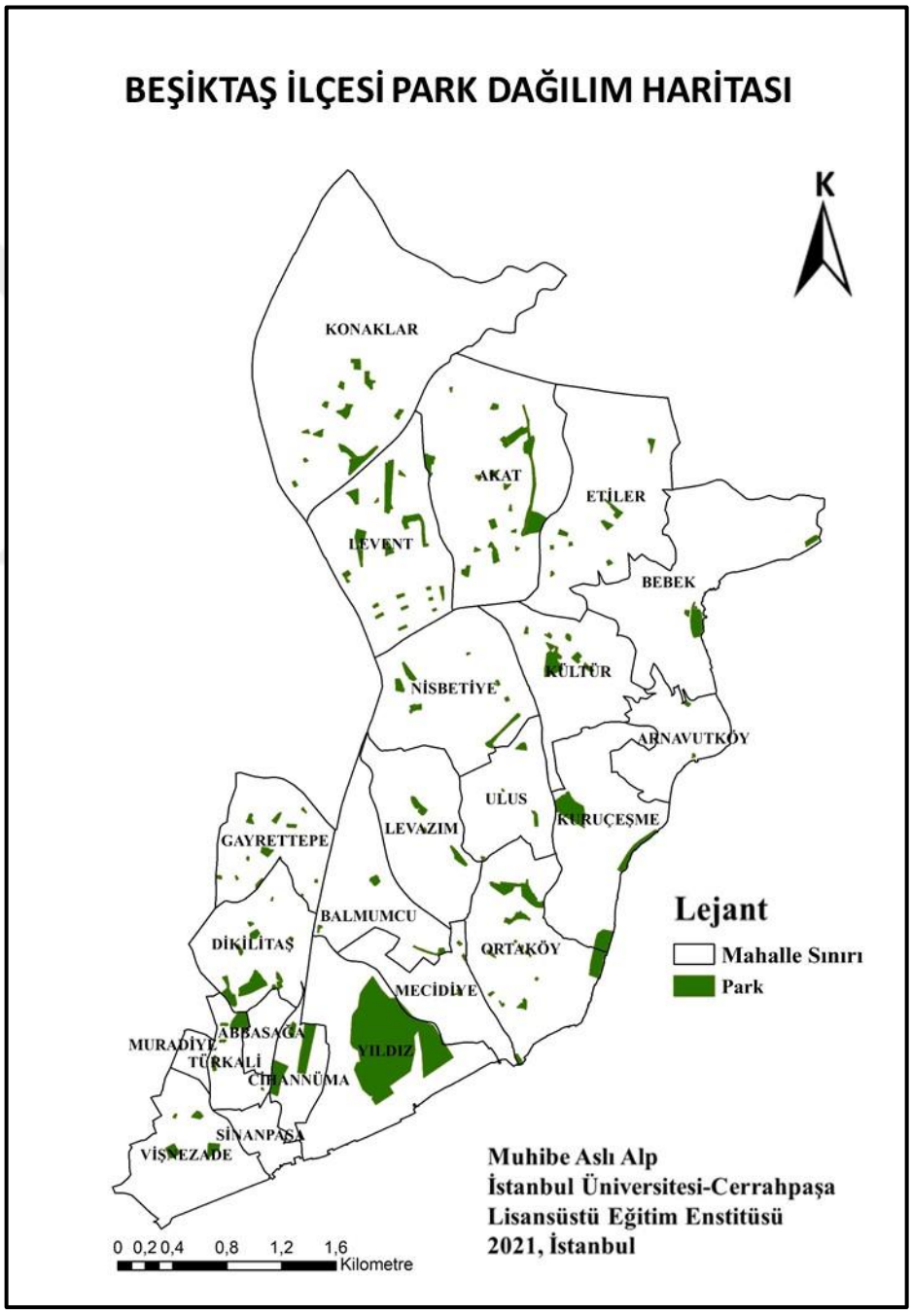
Şekil 4.4. İlçe Bazında Kat Sayıları Dağılımı

Şekil 4.5. Kat Sayılarına Göre Bina Dağılımı

4.1.1.4.Beşiktaş İlçesi Park Dağılımı

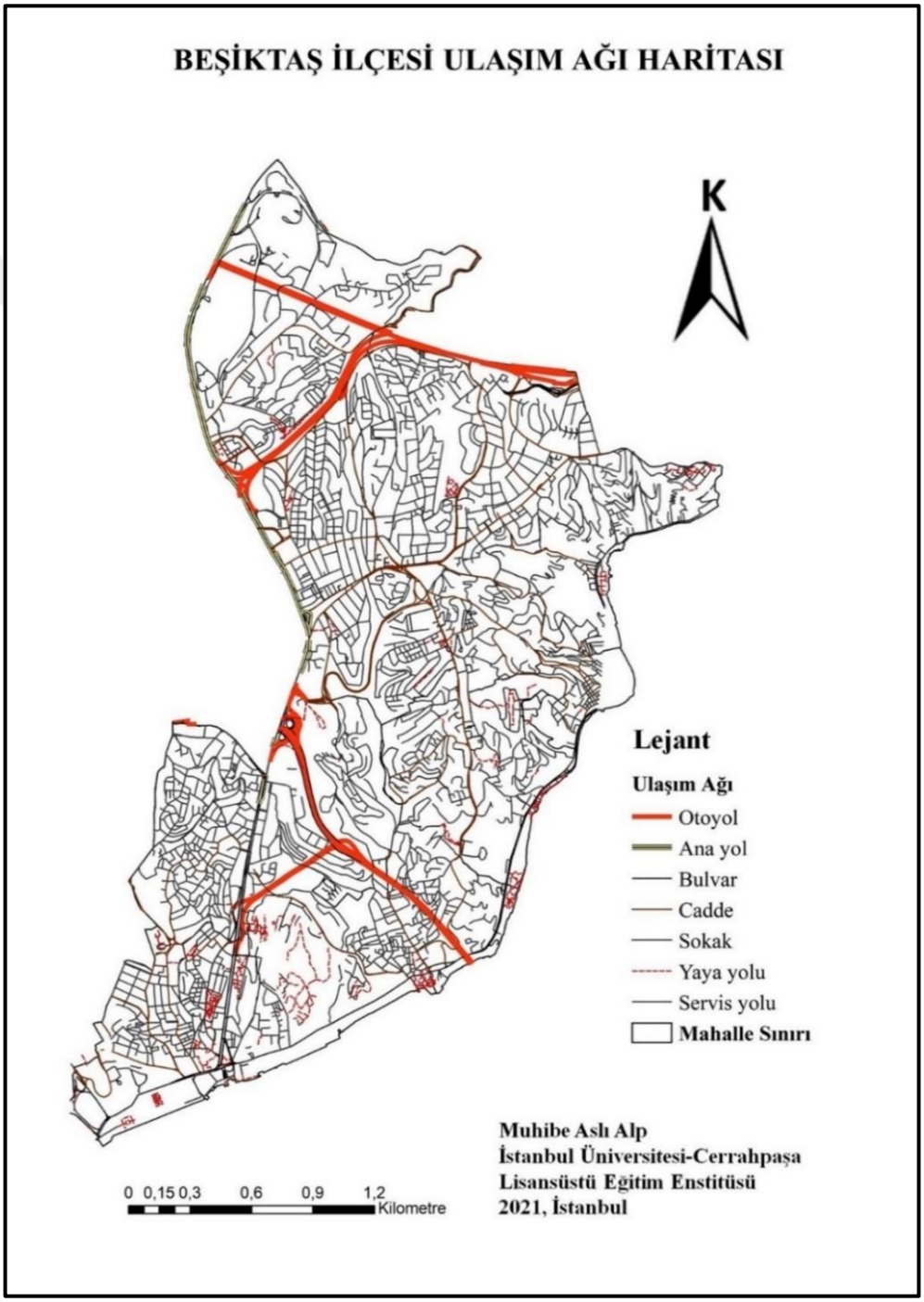
Beşiktaş ilçesinde var olan 137 adet parkın ilçe genelinde mahalle sınırlarına göre dağılımı haritada gösterilmiştir (Şekil 4.6). Beşiktaş İlçesi'nde en fazla park sayısına sahip olan mahalle Akat Mahallesidir (19 adet). En fazla park alanına sahip mahalle ise Yıldız mahallesidir (368751,42 m^{2}'dir (Tablo 4.1).

Şekil 4.6. Park Dağılım Haritası

4.1.1.5.Beşiktaş İlçesi Ulaşım Ağı

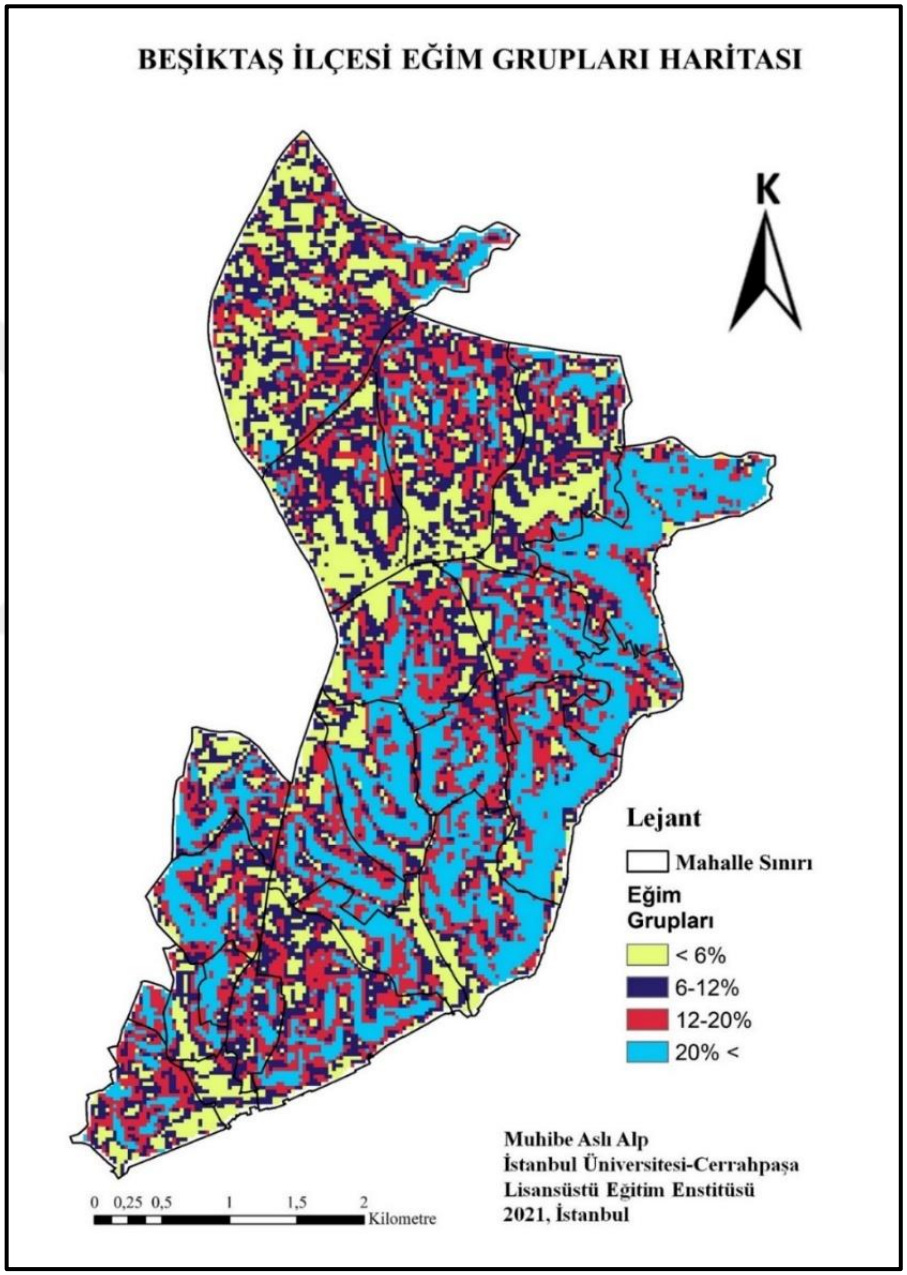
Beşiktaş ilçesine ait ulaşım ağı haritasında mevcut otoyol, anayol, bulvar, cadde, sokak, yaya yolu, servis yolu gösterilmiştir. Oluşturulan bu harita için; *"Open Street Map"* veri tabanından yararlanılmıştır (Şekil 4.7).

Şekil 4.7. İlçe Ulaşım Ağı Haritası

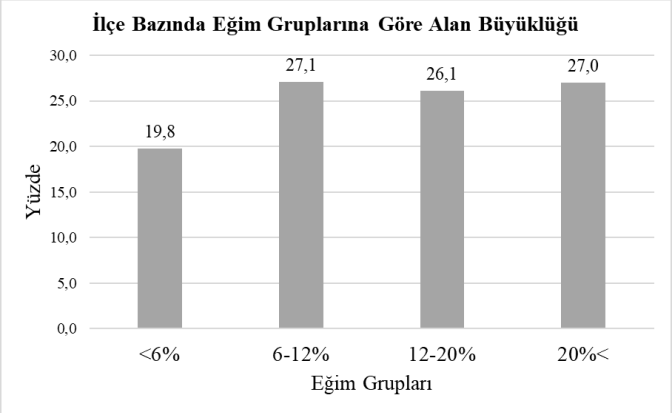
4.1.1.6.Beşiktaş İlçesi Eğim Durumu

Beşiktaş ilçesi topoğrafyası itibari ile oldukça eğimli bir yapıya sahiptir. İlçeye ilişkin hazırlanan eğim grupları haritasında %0-6, %6-12, %12-20 ve %20 ve üstü olarak sınıflama yapılmıştır (Şekil 4.8).

Şekil 4.8.Eğim Grupları Haritası

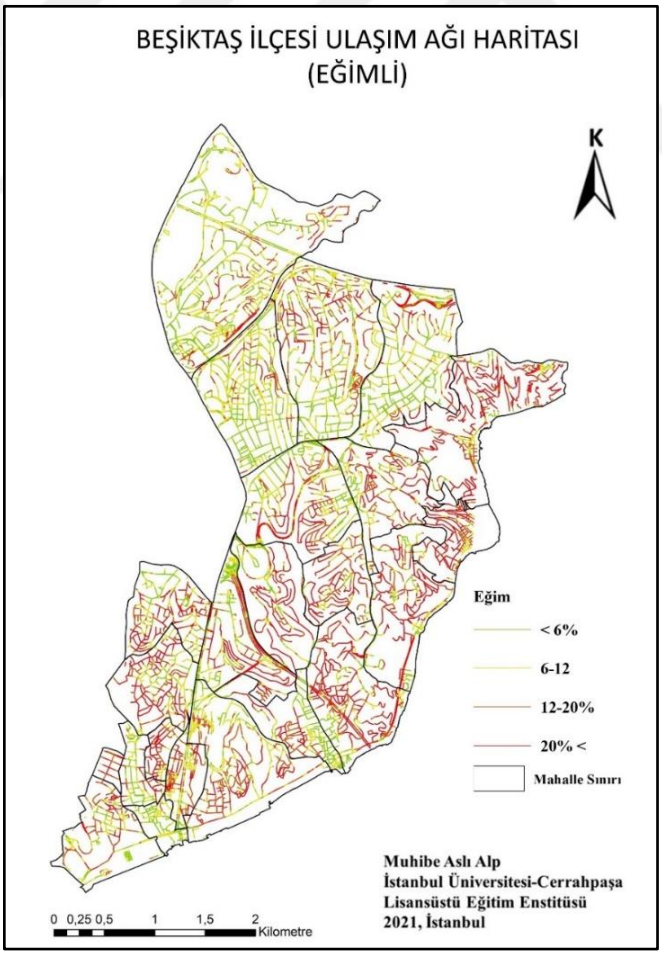
Yapılan analize göre; Beşiktaş geneli çoğunlukla %12'den fazla eğimi olan bir topoğrafyaya (%53,1) sahiptir (Şekil 4.9).

Şekil 4.9.Eğim Gruplarına Ait Oransal Dağılım

4.1.1.7.Beşiktaş İlçesi Ulaşım Ağı (Eğimli)

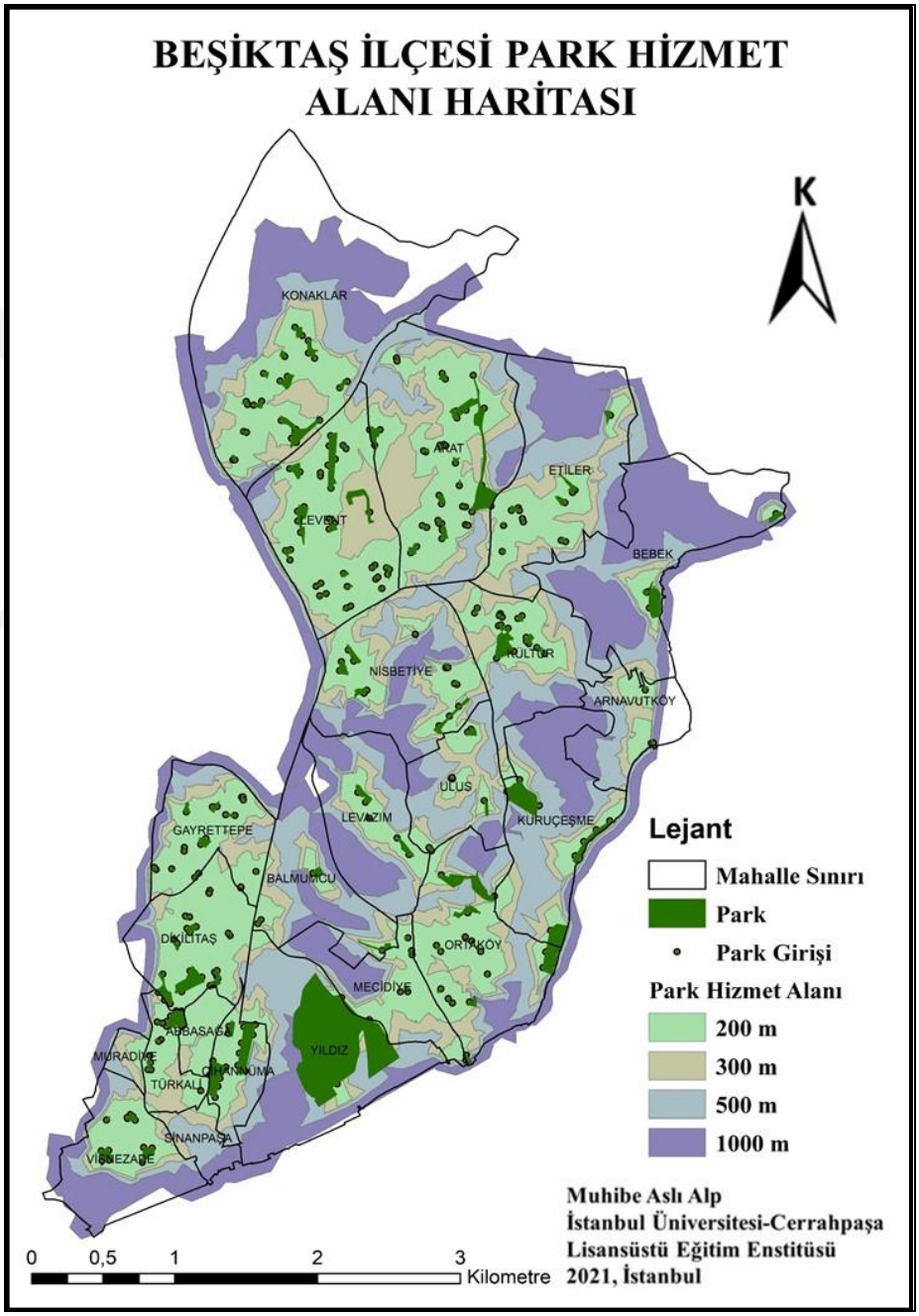
Beşiktaş ilçesi ulaşım ağı haritası ile eğim haritasının değerlendirilmesi sonucunda oluşan ulaşım ağı haritası aşağıdadır (Şekil 4.10).

Şekil 4.10.Ulaşım Ağı Haritası (Eğim Gruplarına Göre)

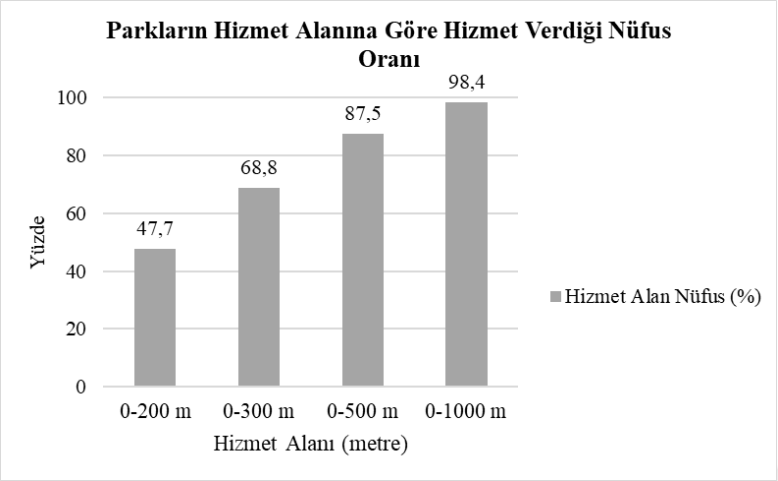
4.1.1.8.Park Hizmet Alanı

Beşiktaş ilçesindeki parkların hizmet alanları haritası parkların büyüklüklerine bakılmaksızın; 200 m, 300 m, 500 m ve 1000 m'lik hizmet alanının değerlendirilmesi neticesinde hazırlanmıştır (Şekil 4.11).

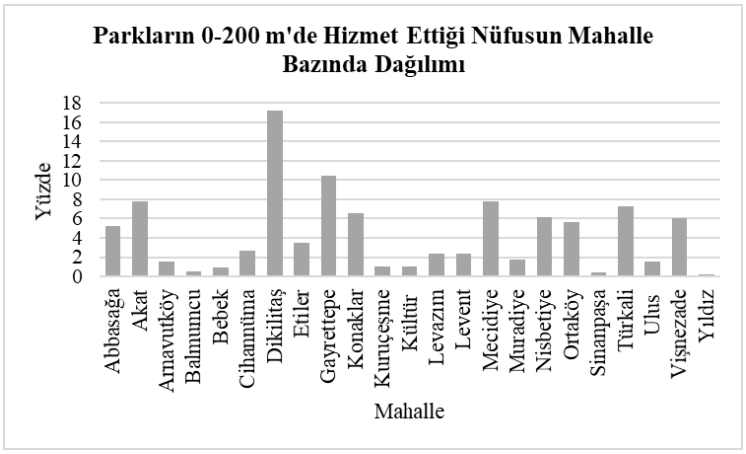
Şekil 4.11.Park Hizmet Alanı Haritası

Beşiktaş ilçesi için yapılan 0-200 m, 0-300 m, 0-500 m ve 0-1000 m'lik hizmet alanının etki ettiği nüfusun yüzde olarak dağılımı grafiktedir (Şekil 4.12). Parkların sınırları içinde bulundukları mahalleler dışında da hizmet alanı oluşturduğu varsayılarak nüfus öngörüsü yapılmıştır. Parkların 0-200 m'de hizmet ettiği toplam nüfus Beşiktaş ilçesi nüfusunun %47,7'sidir. 0-300 m'de parkların hizmet alanına giren nüfus %68,8, 0-500 m'de parkların hizmet alanına giren nüfus ise %87,5 oranındadır. 0-1000 m mesafede parklar %98,4 oranla neredeyse Beşiktaş ilçesinin tamamına hizmet vermektedir (Şekil 4.12).

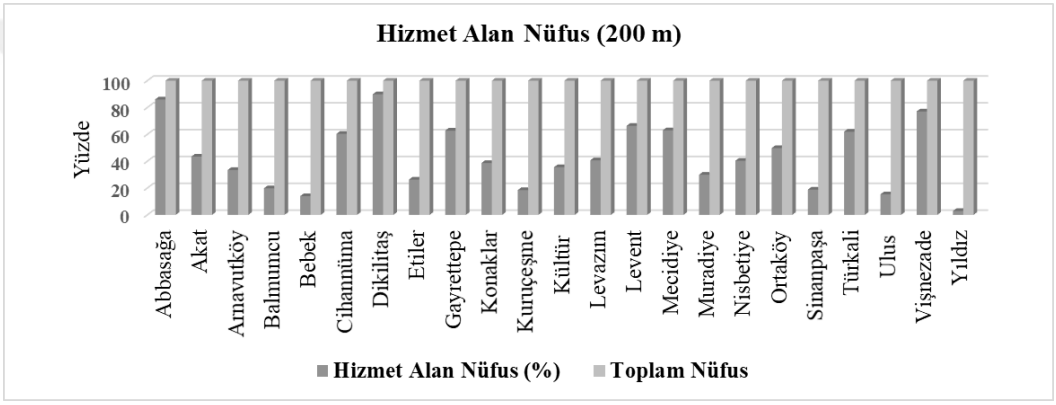
Şekil 4.12.Park Hizmet Alanına Göre Hizmet Verdiği Nüfus Oranı

Parkların 200 m'de hizmet ettikleri nüfus yoğunluğu mahalleler bağlamında farklılık göstermektedir. Parkların 0-200 m için hesaplanan hizmet alanı nüfusunun %17,3'ünü Dikilitaş mahalle nüfusu oluşturmaktadır. Bu mesafeler içinde en az hizmet alan mahalle ise Yıldız Mahallesi'dir (%0,2) (Şekil 4.13).

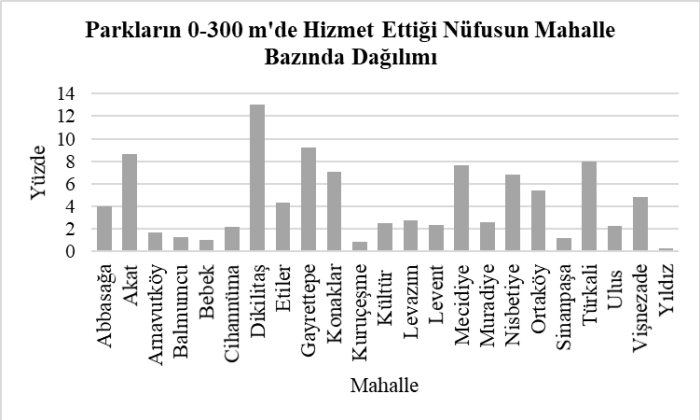
Şekil 4.13.Parkların 0-200 m'de Hizmet ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı

200 m mesafe içinde; Abbasağa mahallesinin %86'sı, Akat mahallesinin %43,4'ü, Arnavutköy mahallesinin %33,4'ü, Balmumcu mahallesinin %19,8'i, Bebek mahallesinin %13,9'u, Cihannüma mahallesinin %60,3'ü, Dikilitaş mahallesinin 89,8'i, Etiler mahallesinin %26,2'si, Gayrettepe mahallesinin %62,7'si, %Konaklar mahallesinin 38,6'sı, Kuruçeşme mahallesinin %18,4'ü, Kültür mahallesinin %35,5'i, Levazım mahallesinin %40,6'sı, Levent mahallesinin %66,3'ü, Mecidiye mahallesinin %63'ü, Muradiye mahallesinin %29,9'u, Nisbetiye mahallesinin %40,3'ü, Ortaköy mahallesinin %49,7'si, Türkali mahallesinin %62,2'si, Ulus mahallesinin %15,2'si, Vişnezade mahallesinin %77'si ve Yıldız mahallesinin %2,8'i park hizmeti almaktadır (Şekil 4.14).

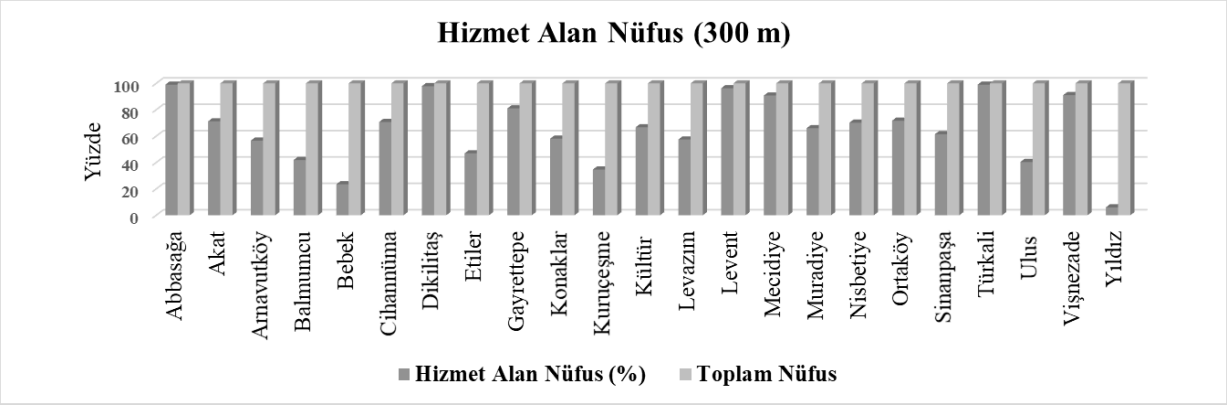
Şekil 4.14.Hizmet Alan Nüfus (200 m)

Parkların 300 m'de hizmet ettikleri nüfus yoğunluğu mahalleler bağlamında farklılık göstermektedir. Parkların 0-300 m için hesaplanan hizmet alanı nüfusunun %13'ünü Dikilitaş mahalle nüfusu oluşturmaktadır. Bu mesafeler içinde en az hizmet alan mahalle ise Yıldız Mahallesi'dir (%0,3) (Şekil 4.15).

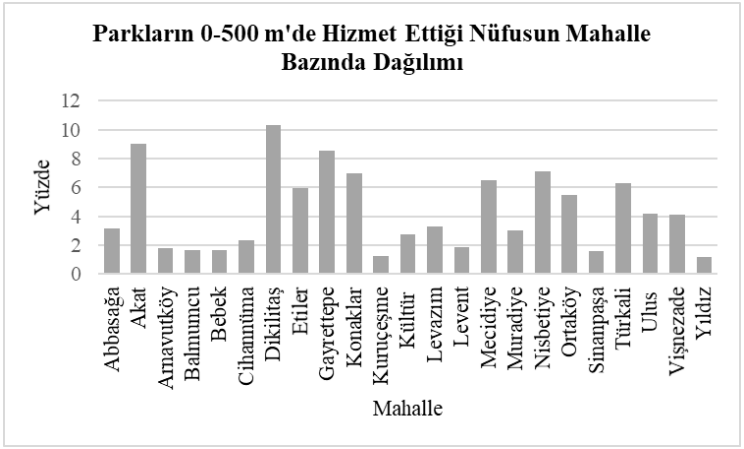
Şekil 4.15.Parkların 0-300 m'de Hizmet ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı

300 m mesafe içinde; Abbasağa mahallesinin %99'u, Akat mahallesinin %71,2'si, Arnavutköy mahallesinin %56,6'sı, Balmumcu mahallesinin %41,9'u, Bebek mahallesinin %23,5'i, Cihannüma mahallesinin %70,7'si, Dikilitaş mahallesinin %97,9'u, Etiler mahallesinin %%46,9'u, Gayrettepe mahallesinin %81'i, %Konaklar mahallesinin %58'i, Kuruçeşme mahallesinin %34,6'sı, Kültür mahallesinin %66,7'si, Levazım mahallesinin %57,4'ü, Levent mahallesinin %96,3'ü, Mecidiye mahallesinin %90,8'i, Muradiye mahallesinin %66'sı, Nisbetiye mahallesinin %70,2'si, Ortaköy mahallesinin %71,3'ü, Türkali mahallesinin %99'u, Ulus mahallesinin %40,4'ü, Vişnezade mahallesinin %91,8'i ve Yıldız mahallesinin %6'sı park hizmeti almaktadır (Şekil 4.16).

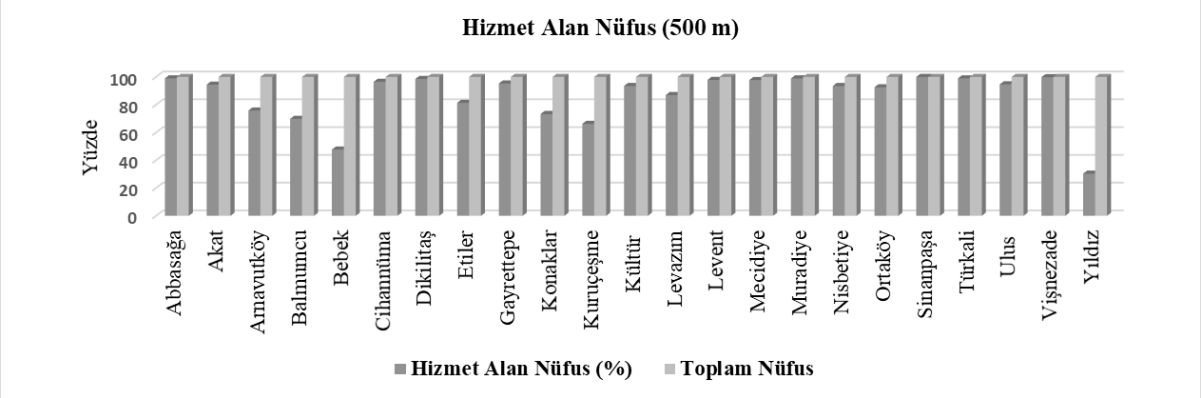
Şekil 4.16.Hizmet Alan Nüfus (300 m)

Parklar 500 m'de hizmet ettikleri nüfus yoğunluğu mahalleler bağlamında farklılık göstermektedir. Parkların 0-500 m için hesaplanan hizmet alanı %10,3'ünü Dikilitaş mahalle nüfusu oluşturmaktadır. Bu mesafeler içinde en az hizmet alan mahalle ise Yıldız Mahallesi'dir (%1,1) (Şekil 4.17).

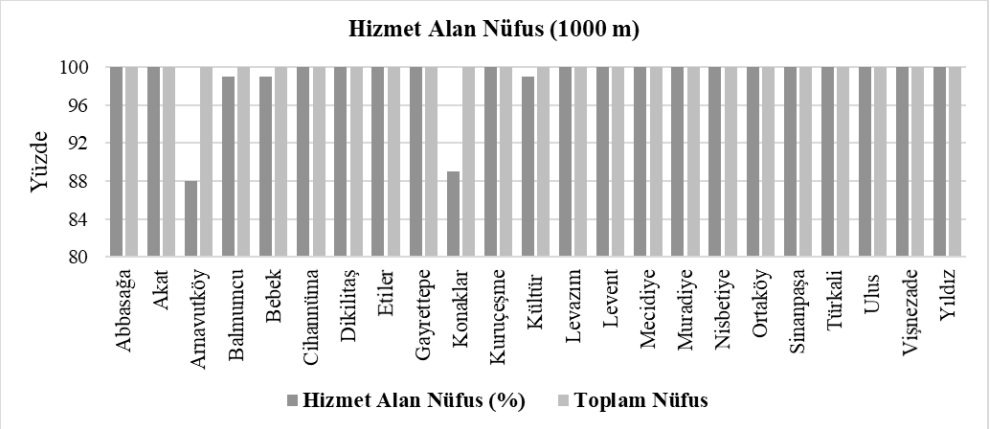
Şekil 4.17.Parkların 0-500 m'de Hizmet ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı

500 m mesafe Abbasağa mahallesinin %99'u, Akat mahallesinin %94,4'ü, Arnavutköy mahallesinin %75,8'i, Balmumcu mahallesinin %69,8'i, Bebek mahallesinin %47,7'si, Cihannüma mahallesinin %96,4'ü, Dikilitaş mahallesinin %98,5'i, Etiler mahallesinin %81,3'ü, Gayrettepe mahallesinin %95,3'ü, %Konaklar mahallesinin %73,3'ü, Kuruçeşme mahallesinin %66,2'si, Kültür mahallesinin %93,5'i, Levazım mahallesinin %87'si, Levent mahallesinin %97,8'i, Mecidiye mahallesinin %97,7'si, Muradiye mahallesinin %98,9'u, Nisbetiye mahallesinin %93,4'ü, Ortaköy mahallesinin %92,6'sı, Türkali mahallesinin %99,4'ü, Ulus mahallesinin %94,6'sı, Vişnezade mahallesinin %99,8'i ve Yıldız mahallesinin %30,3'ü hizmet almaktadır (Şekil 4.18).

Şekil 4.18.Hizmet Alan Nüfus (500 m)

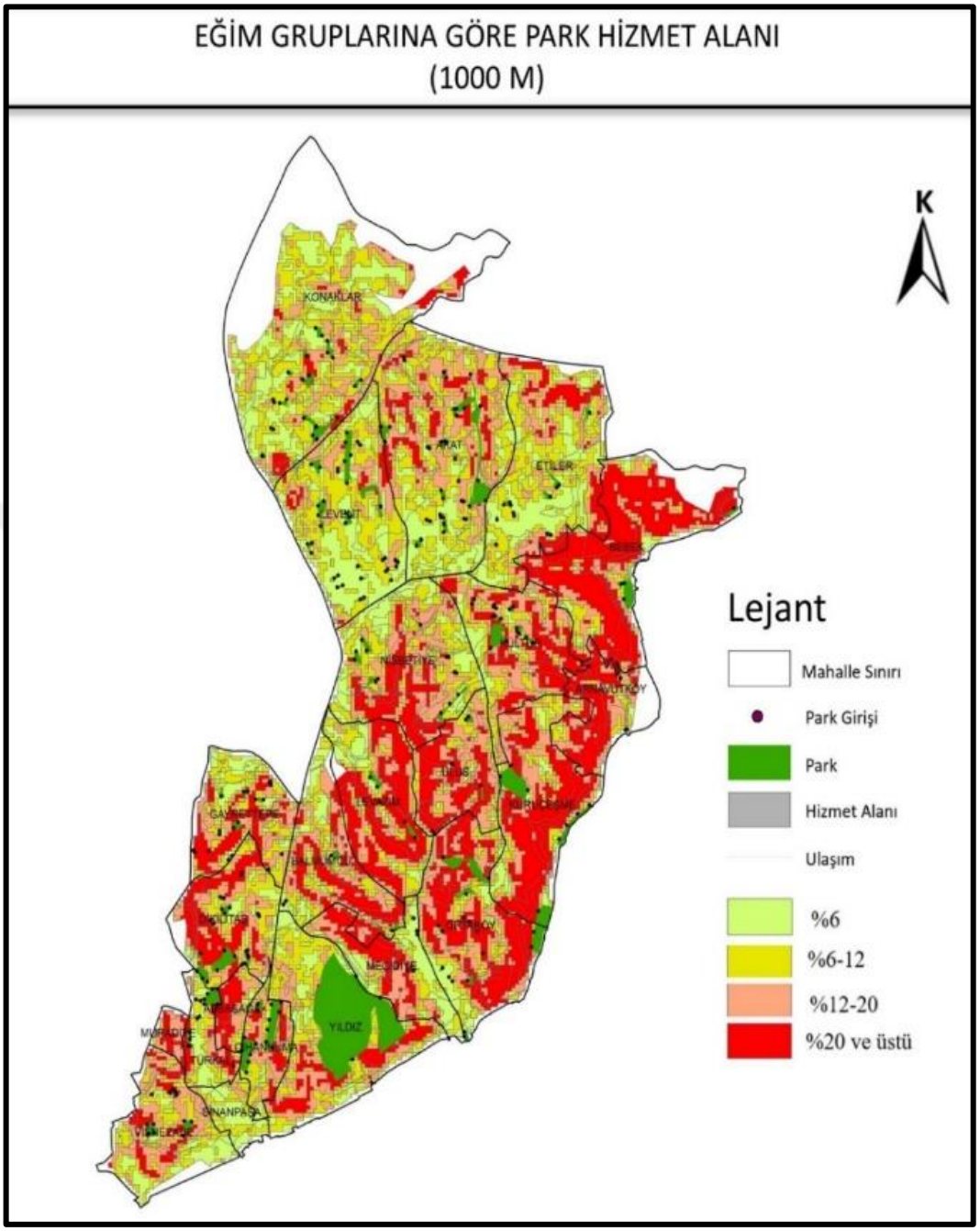
1000 m mesafe için Abbasağa mahallesinin %100'ü, Akat mahallesinin %100'ü, Arnavutköy mahallesinin %88'i, Balmumcu mahallesinin %99'u, Bebek mahallesinin %99'u, Cihannüma mahallesinin %100'ü, Dikilitaş mahallesinin %100'ü, Etiler mahallesinin %100'ü, Gayrettepe mahallesinin %100'ü, %Konaklar mahallesinin %100'ü, Kuruçeşme mahallesinin %100'ü, Kültür mahallesinin %99'u, Levazım mahallesinin %100'ü, Levent mahallesinin %100'ü, Mecidiye mahallesinin %100'ü, Muradiye mahallesinin %100'ü, Nisbetiye mahallesinin %100'ü, Ortaköy mahallesinin %100'ü, Türkali mahallesinin %100'ü, Ulus mahallesinin %100'ü, Vişnezade mahallesinin %100'ü ve Yıldız mahallesinin %100'ü hizmet almaktadır (Şekil 4.19).

Şekil 4.19.Hizmet Alan Nüfus (1000 m)

4.1.1.9.Eğim Gruplarına Göre Park Hizmet Alanı (1000m)

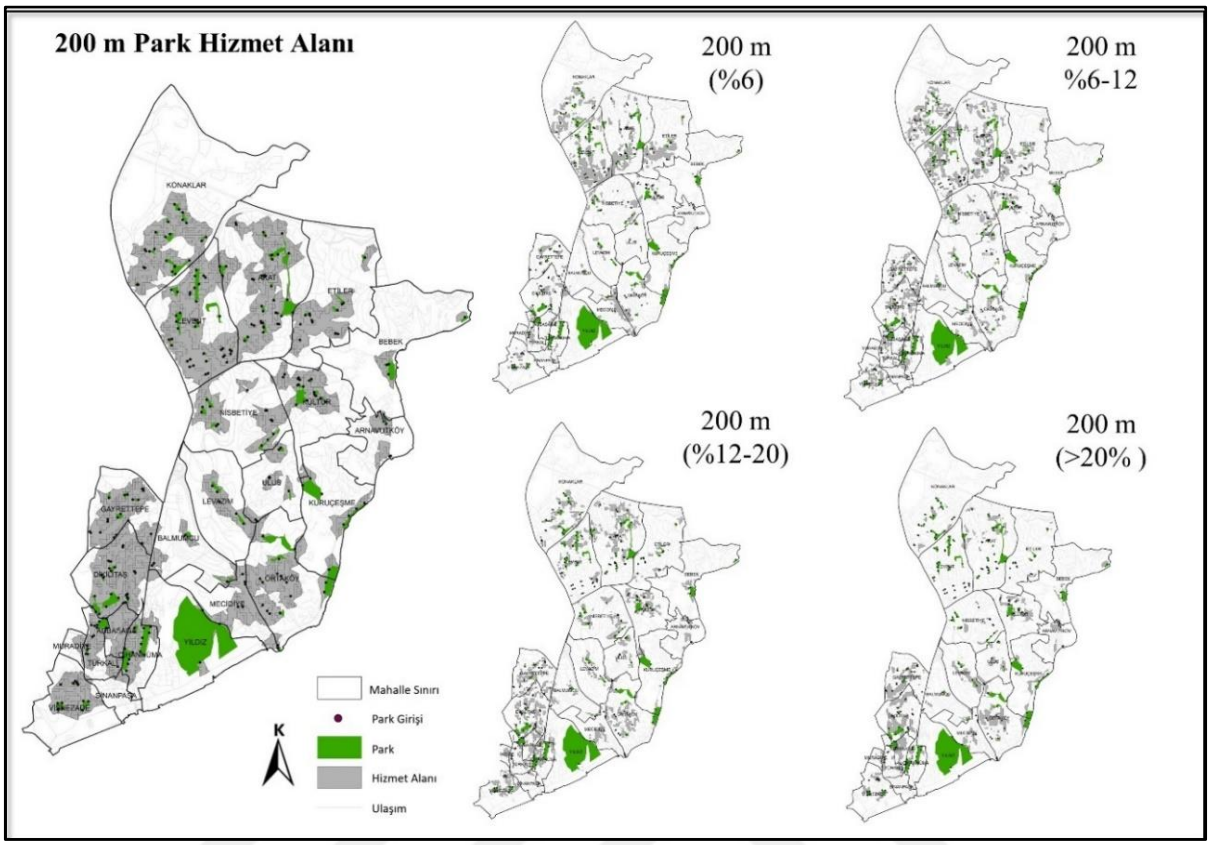
Parkların 1000 m içinde hizmet verdiği alanın %19,3'ü %6 eğime, %26,6'sı %6-12, %26,4'ü %12-20 ve %27,7'si %20'nin üzerinde eğime sahiptir. %12'den fazla eğime sahip alanların özellikle engelli kullanıcılar için tehlike oluşturduğu belirtilmektedir. Bu bakımdan değerlendirildiğinde 1000 m'lik hizmet alanının %54,1'i erişilebilir (yürünebilir) değildir (Şekil 4.20).

Şekil 4.20.1000 m Hizmet Alanının Eğim Gruplarına Göre Dağılımı

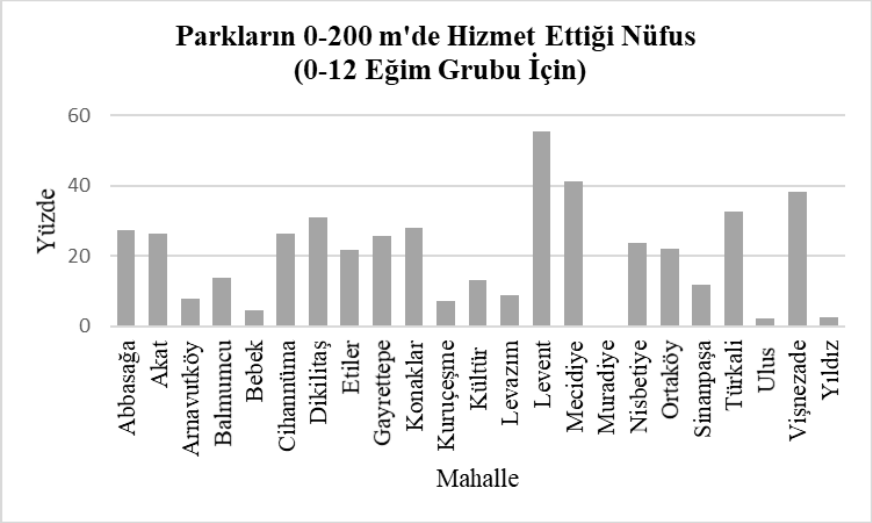
4.1.1.10.Hizmet Alanları (Eğim Gruplarına Göre Dağılımları)

Parkların hizmet ettiği mesafeler içinde 0-12 eğim grubunda yer alan yani yürünebilir sayılan bölgelerin kesiştirilmesi sonucunda hizmet alan nüfus da hesaplanmıştır. 200 m içindeki park hizmet alanının farklı eğim gruplarına ait değerlendirilmeleri sonucunda oluşan görsel aşağıdadır (Şekil 4.21).

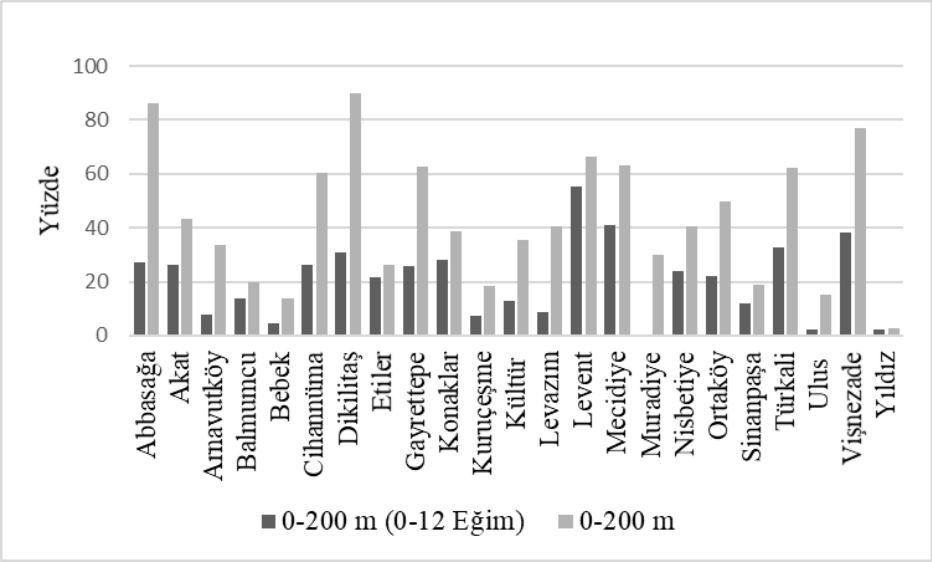
Şekil 4.21.Eğim Gruplarına Göre Park Hizmeti Dağılımı

0-200 m hizmet alanı içinde 0-12 eğim grubunda yer alan nüfusa bakıldığında; Abbasağa mahallesi nüfusunun %27,1'i, Akat mahallesi nüfusunun %26,3'ü, Arnavutköy mahallesi nüfusunun %7,9'u, Balmumcu mahallesi nüfusunun %13,7'si, Bebek mahallesi nüfusunun %4,6'sı, Cihannüma mahallesi nüfusunun %26,2'si, Dikilitaş mahallesi nüfusunun %31'i, Etiler mahallesi nüfusunun %21,6'sı, Gayrettepe mahallesi nüfusunun %25,7'si, Konaklar mahallesi nüfusunun %28,1'i, Kuruçeşme mahallesi nüfusunun %7,1'i, Kültür mahallesi nüfusunun %12,9'u, Levazım mahallesi nüfusunun %8,7'si, Levent mahallesi nüfusunun %55,3'ü, %Mecidiye mahallesi nüfusunun %41'i, Nisbetiye mahallesi nüfusunun %23,7'si, Ortaköy mahallesi nüfusunun %22'si, Sinanpaşa mahallesi nüfusunun %11,9'u, Türkali mahallesi nüfusunun % 32,7'si, Ulus mahallesi nüfusunun %2,1'i, Vişnezade mahallesi nüfusunun %38,2'si, Yıldız mahallesi nüfusunun %2,4'ü hizmet almaktadır. Muradiye mahallesi nüfusu bu eğim grubu içinde bu mesafede hizmet alamamaktadır (Şekil 4.22).

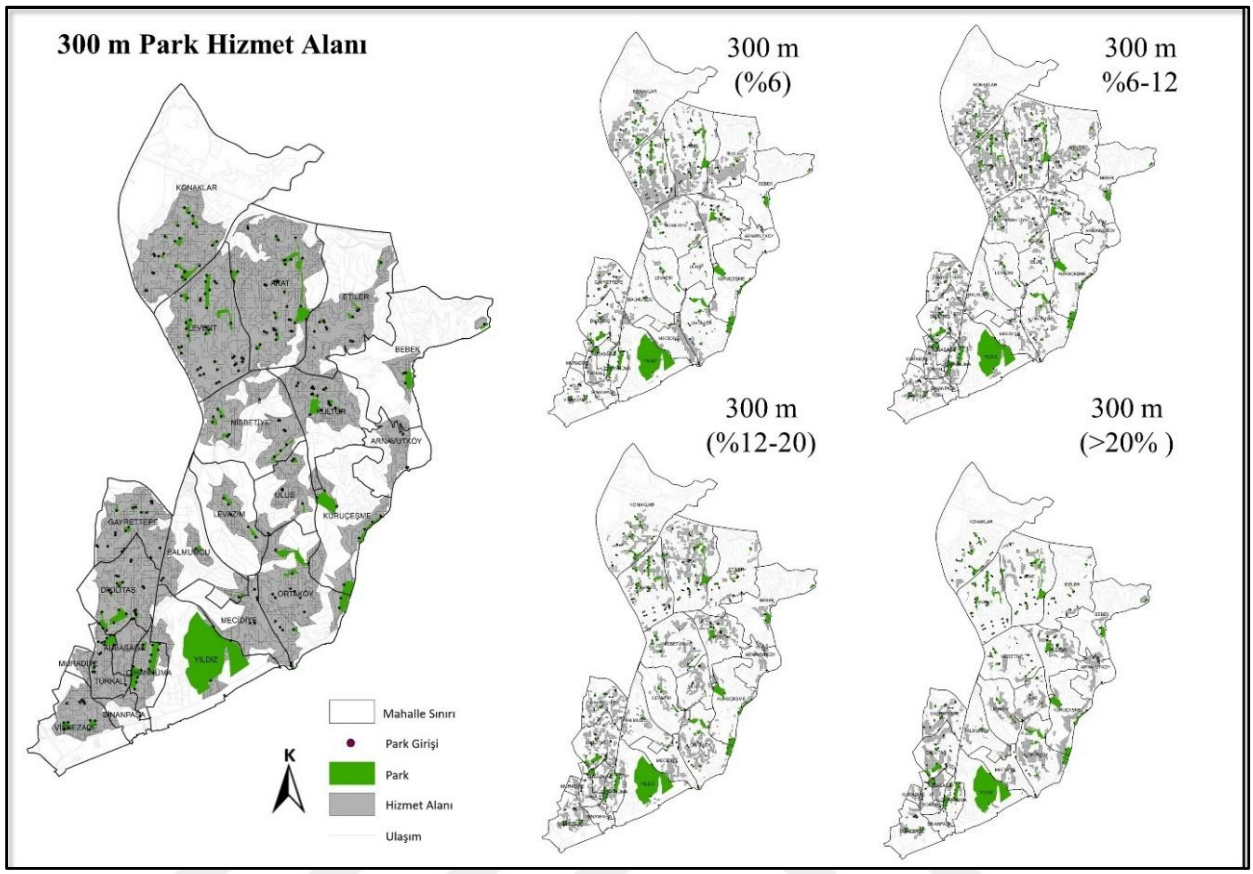
Şekil 4.22.0-12 Eğim Grubu İçin Parkların 0-200 m'de Hizmet Ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı

Parkların 0-200 m'de hizmet alanı yürünebilirlik bakımından (0-12 eğim derecesi) değerlendirildiğinde; tüm mahalleler bazında hizmet ettiği varsayılan nüfusun daha altında bir nüfusa hizmet verdiği tespit edilmiştir. Yürünebilirlik bakımından eğim durumu göz önüne alındığında; hizmet alan nüfusu en fazla azalan mahalleler Abbasağa mahallesi, Dikilitaş mahallesi, Gayrettepe mahallesi, Muradiye mahallesi olurken, hizmet aldığı nüfus bakımından topoğrafyadan en az etkilenen mahalleler Levent mahallesi, Sinanpaşa mahallesi, Etiler mahallesidir (Şekil 4.23).

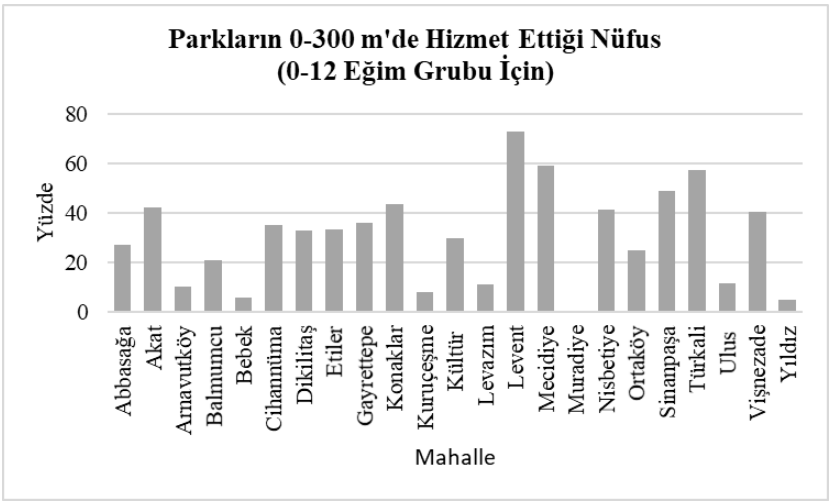
Şekil 4.23.0-200 m (0-12 Eğim)-0-200 m karşılaştırması

300 m içindeki park hizmet alanının farklı eğim gruplarına ait değerlendirilmeleri sonucunda oluşan görsel aşağıdadır (Şekil 4.24).

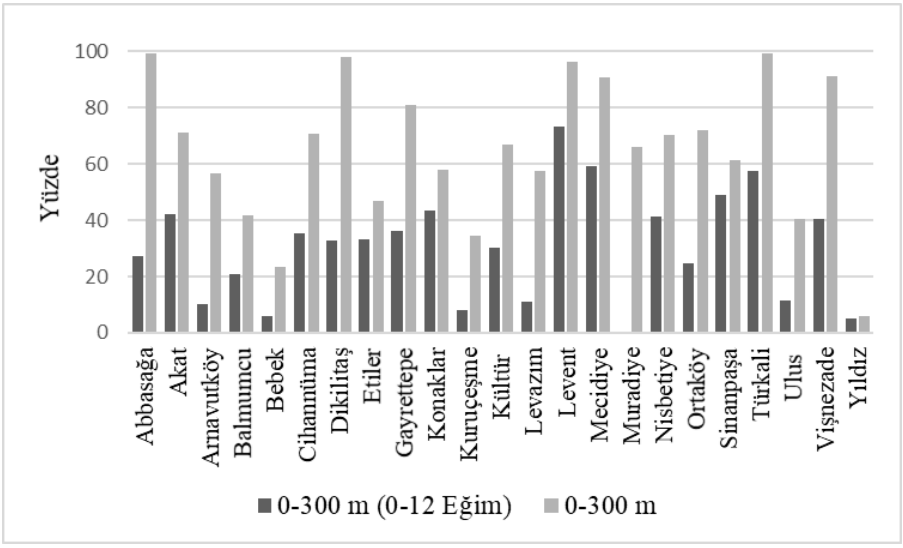
Şekil 4.24.Eğim Gruplarına Göre Park Hizmeti Dağılımı (300 m)

0-300 m hizmet alanı içinde 0-12 eğim grubunda yer alan nüfusa bakıldığında; Abbasağa mahallesi nüfusunun %27,1'i, Akat mahallesi nüfusunun %42'si, Arnavutköy mahallesi nüfusunun %10,3'ü, Balmumcu mahallesi nüfusunun %20,9'u, Bebek mahallesi nüfusunun %5,7'si, Cihannüma mahallesi nüfusunun %35,2'si, Dikilitaş mahallesi nüfusunun %32,9'u, Etiler mahallesi nüfusunun %33,3'ü, Gayrettepe mahallesi nüfusunun %36,2'si, Konaklar mahallesi nüfusunun %43,4'ü, Kuruçeşme mahallesi nüfusunun %8'i, Kültür mahallesi nüfusunun %30'u, Levazım mahallesi nüfusunun %10,9'u, Levent mahallesi nüfusunun %73,1'i, %Mecidiye mahallesi nüfusunun %59,1'i, Muradiye mahallesi nüfusunun %0,5'i, Nisbetiye mahallesi nüfusunun %41,3'ü, Ortaköy mahallesi nüfusunun %24,7'si, Sinanpaşa mahallesi nüfusunun %48,9'u, Türkali mahallesi nüfusunun %57,3'ü, Ulus mahallesi nüfusunun %11,5'i, Vişnezade mahallesi nüfusunun %40,5'i, Yıldız mahallesi nüfusunun %4,9'u hizmet almaktadır (Şekil 4.25).

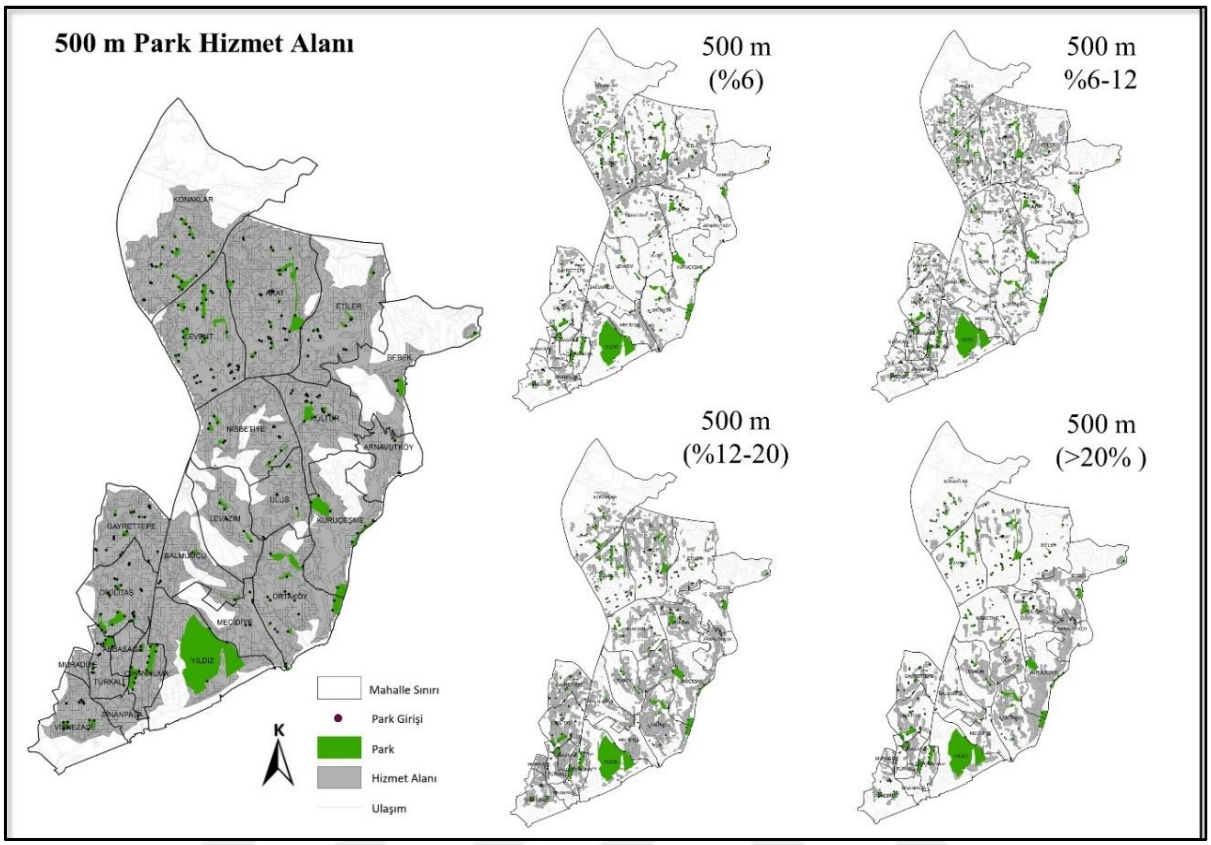
Şekil 4.25.0-12 Eğim Grubu İçin Parkların 0-300 m'de Hizmet Ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı

Parkların 0-300 m'de hizmet alanı yürünebilirlik bakımından (0-12 eğim derecesi) değerlendirildiğinde; tüm mahalleler bazında hizmet ettiği varsayılan nüfusun daha altında bir nüfusa hizmet verdiği tespit edilmiştir. Yürünebilirlik bakımından eğim durumu göz önüne alındığında hizmet alan nüfusu azalan mahalleler Abbasağa mahallesi, Dikilitaş mahallesi, Gayrettepe mahallesi, Muradiye mahallesi, Kültür mahallesi, Arnavutköy mahallesidir. Hizmet aldığı nüfus bakımından daha az farklılık yaşayan mahalleler Yıldız mahallesi, Bebek mahallesidir (Şekil 4.26).

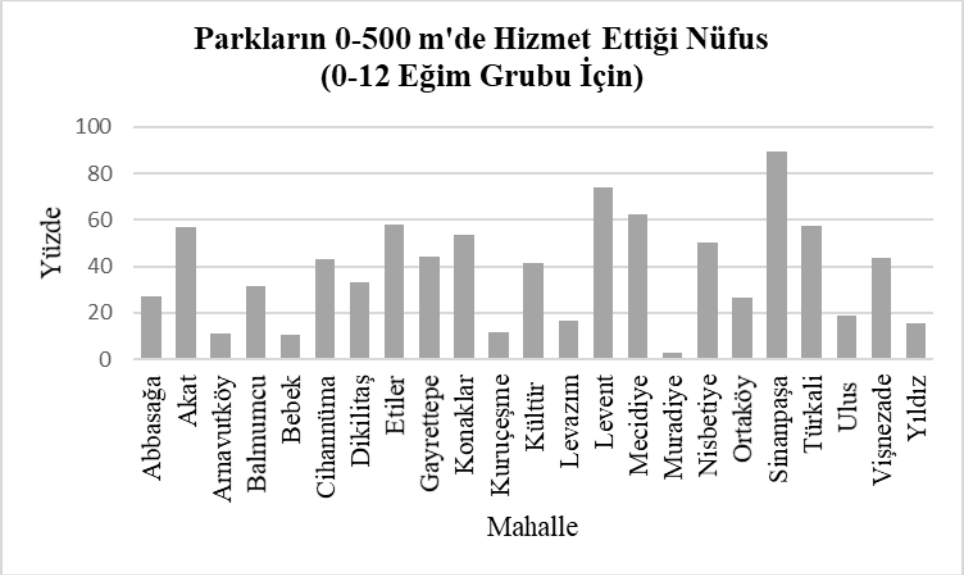
Şekil 4.26.0-300 m (0-12 Eğim)-0-300 m karşılaştırması

500 m içindeki park hizmet alanının farklı eğim gruplarına ait değerlendirilmeleri sonucunda oluşan görsel aşağıdadır (Şekil 4.27).

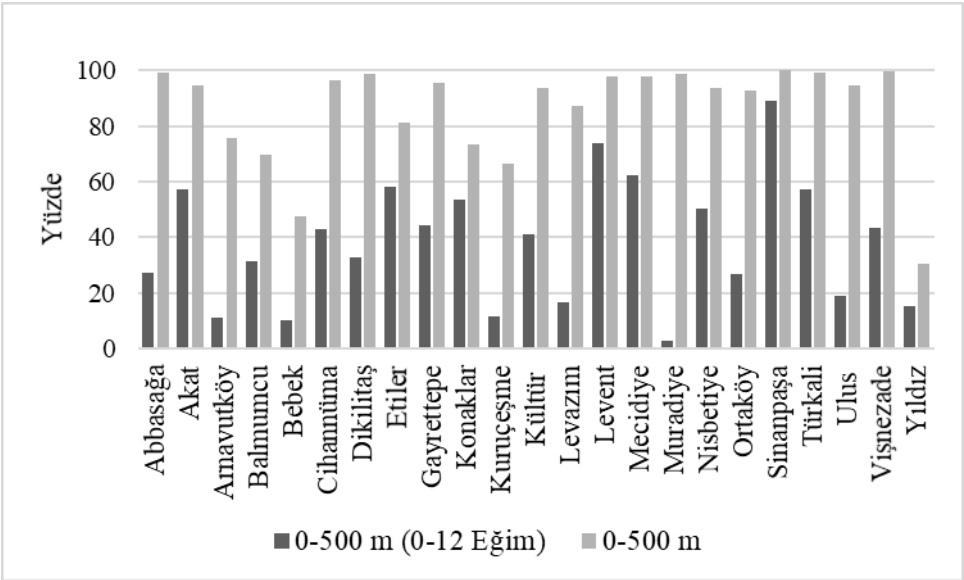
Şekil 4.27. Eğim Gruplarına Göre Park Hizmeti Dağılımı (500 m)

0-500 m hizmet alanı içinde 0-12 eğim grubunda yer alan nüfusa bakıldığında; Abbasağa mahallesi nüfusunun %27,1'i, Akat mahallesi nüfusunun %57'si, Arnavutköy mahallesi nüfusunun %11,2'si, Balmumcu mahallesi nüfusunun %31,5'i, Bebek mahallesi nüfusunun %10,4'ü, Cihannüma mahallesi nüfusunun %43,1'i, Dikilitaş mahallesi nüfusunun %32,9'u, Etiler mahallesi nüfusunun %57,9'u, Gayrettepe mahallesi nüfusunun %44,2'si, Konaklar mahallesi nüfusunun %53,6'sı, Kuruçeşme mahallesi nüfusunun %11,6'sı, Kültür mahallesi nüfusunun %41,2'si, Levazım mahallesi nüfusunun %16,6'sı, Levent mahallesi nüfusunun %73,8'i, %Mecidiye mahallesi nüfusunun %62,4'ü, Muradiye mahallesi nüfusunun %2,5'i, Nisbetiye mahallesi nüfusunun %50,2'si, Ortaköy mahallesi nüfusunun %26,6'sı, Sinanpaşa mahallesi nüfusunun %89,1'i, Türkali mahallesi nüfusunun %57,3'ü, Ulus mahallesi nüfusunun %18,8'i, Vişnezade mahallesi nüfusunun %43,4'ü, Yıldız mahallesi nüfusunun %15,4'ü hizmet almaktadır (Şekil 4.28).

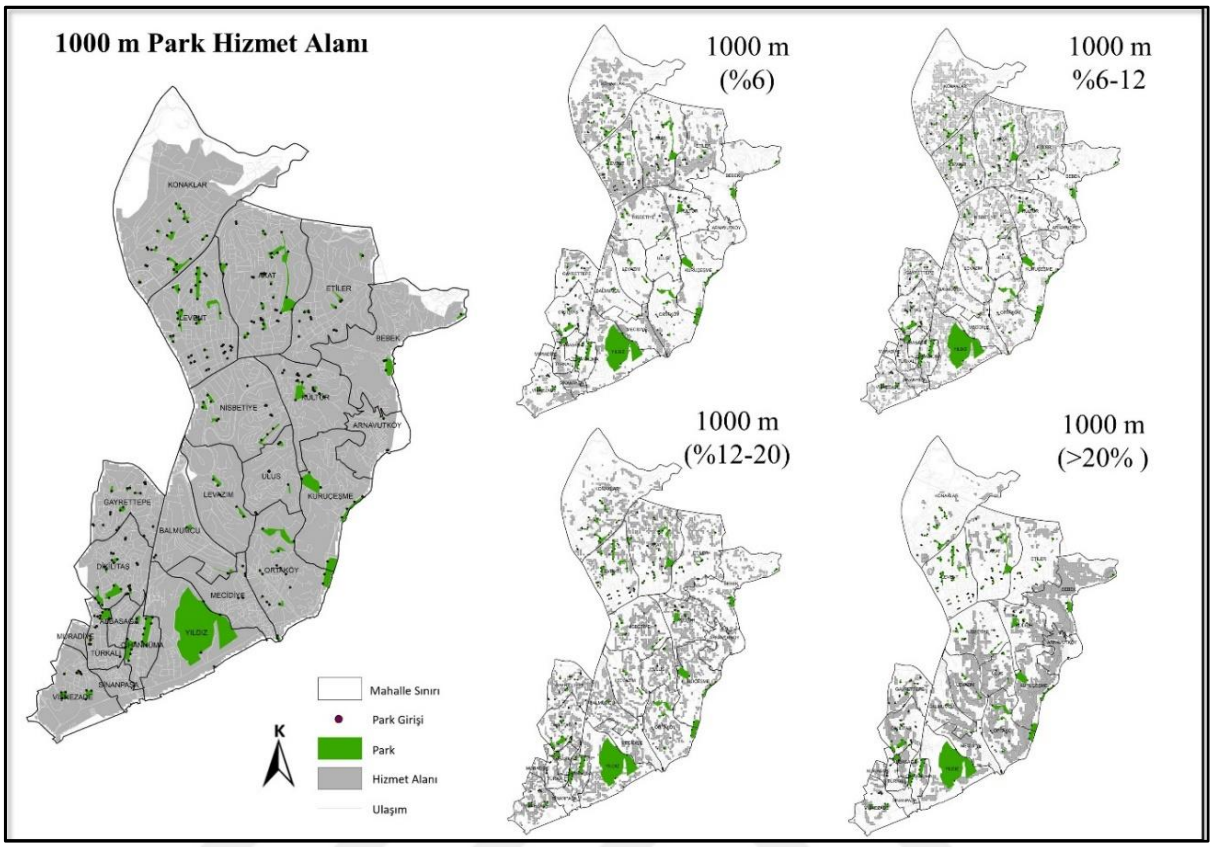
Şekil 4.28.0-12 Eğim Grubu İçin Parkların 0-500 m'de Hizmet Ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı

Parkların 0-500 m'de hizmet alanı yürünebilirlik bakımından (0-12 eğim derecesi) değerlendirildiğinde; tüm mahalleler bazında hizmet ettiği varsayılan nüfusun daha altında bir nüfusa hizmet verdiği tespit edilmiştir. Hizmet aldığı nüfus bakımından daha az farklılık yaşayan mahalleler Yıldız mahallesi, Sinanpaşa mahallesi ve Levent mahallesidir (Şekil 4.29).

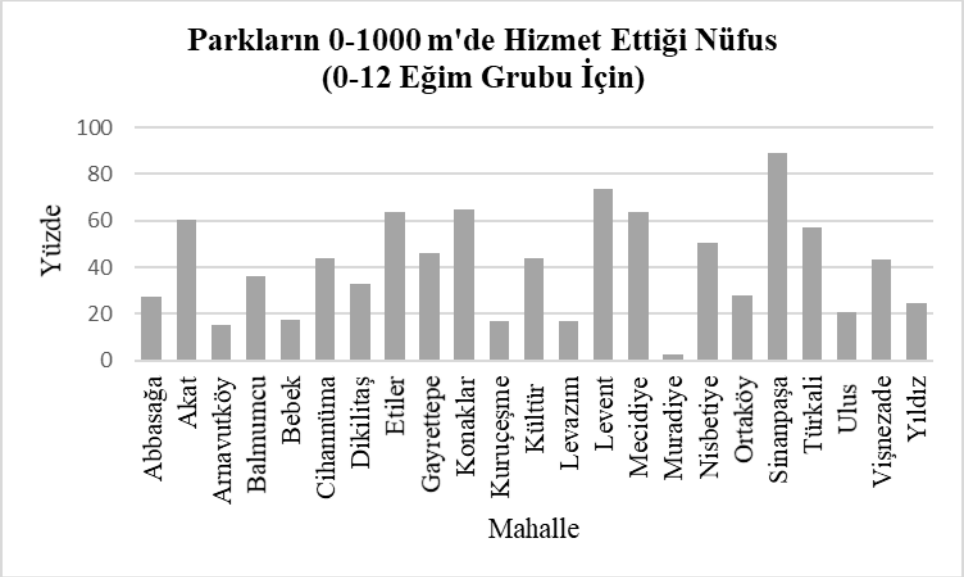
Şekil 4.29.0-500 m (0-12 Eğim)-0-500 m karşılaştırması

1000 m içindeki park hizmet alanının farklı eğim gruplarına ait değerlendirilmeleri sonucunda oluşan görsel aşağıdadır (Şekil 4.30).

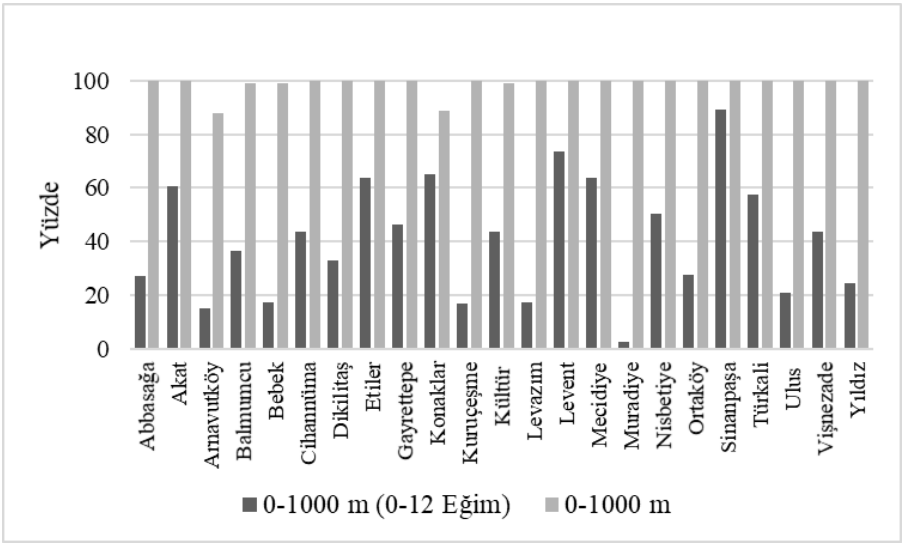
Şekil 4.30.Eğim Gruplarına Göre Park Hizmeti Dağılımı (1000 m)

0-1000 m hizmet alanı içinde 0-12 eğim grubunda yer alan nüfusa bakıldığında; Abbasağa mahallesi nüfusunun %27,1'i, Akat mahallesi nüfusunun %60,'sı, Arnavutköy mahallesi nüfusunun %15,2'si, Balmumcu mahallesi nüfusunun %36,4'ü, Bebek mahallesi nüfusunun %17,2'si, Cihannüma mahallesi nüfusunun %43,8'i, Dikilitaş mahallesi nüfusunun %32,9'u, Etiler mahallesi nüfusunun %57,9'u, Gayrettepe mahallesi nüfusunun %44,2'si, Konaklar mahallesi nüfusunun %63,9'u, Kuruçeşme mahallesi nüfusunun %16,9'u, Kültür mahallesi nüfusunun %43,8'i, Levazım mahallesi nüfusunun %17'si, Levent mahallesi nüfusunun %73,8'i, %Mecidiye mahallesi nüfusunun %63,9'u, Muradiye mahallesi nüfusunun %2,5'i, Nisbetiye mahallesi nüfusunun %50,5'i, Ortaköy mahallesi nüfusunun %27,6'sı, Sinanpaşa mahallesi nüfusunun %89,2'si, Türkali mahallesi nüfusunun %57,3'ü, Ulus mahallesi nüfusunun %20,6'sı, Vişnezade mahallesi nüfusunun %43,5'ü, Yıldız mahallesi nüfusunun %24,4'ü hizmet almaktadır (Şekil 4.31).

Şekil 4.31.0-12 Eğim Grubu İçin Parkların 0-1000 m'de Hizmet Ettiği Nüfusun Mahalle Bazında Dağılımı

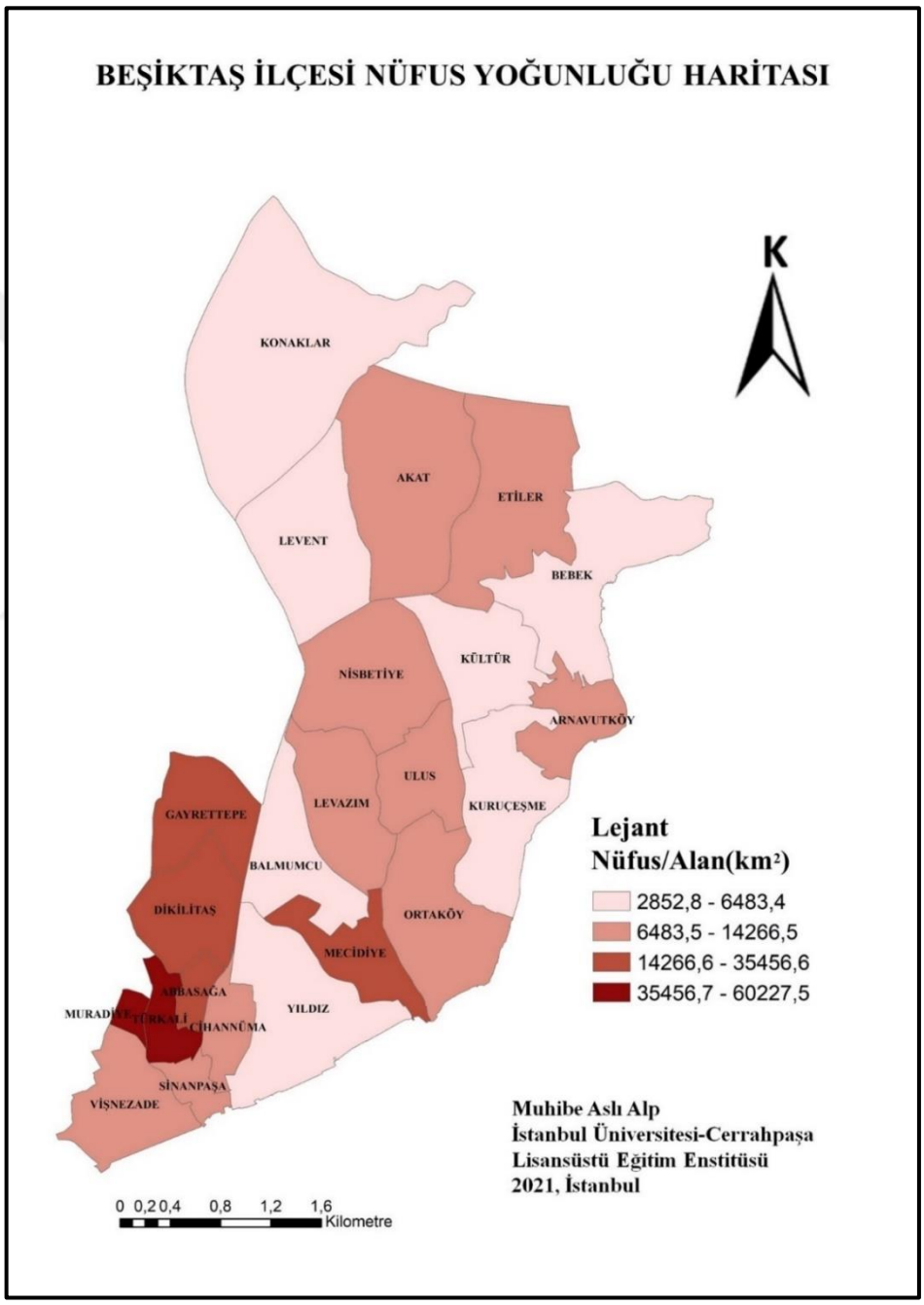
Parkların 0-1000 m'de hizmet alanı yürünebilirlik bakımından (0-12 eğim derecesi) değerlendirildiğinde; tüm mahalleler bazında hizmet ettiği varsayılan nüfusun daha altında bir nüfusa hizmet verdiği tespit edilmiştir. Hizmet aldığı nüfus bakımından daha az farklılık yaşayan mahalle Sinanpaşa mahallesidir (Şekil 4.32).

Şekil 4.32.0-1000 m (0-12 Eğim)-0-1000 m karşılaştırması

4.1.1.11. Nüfus Yoğunluğu

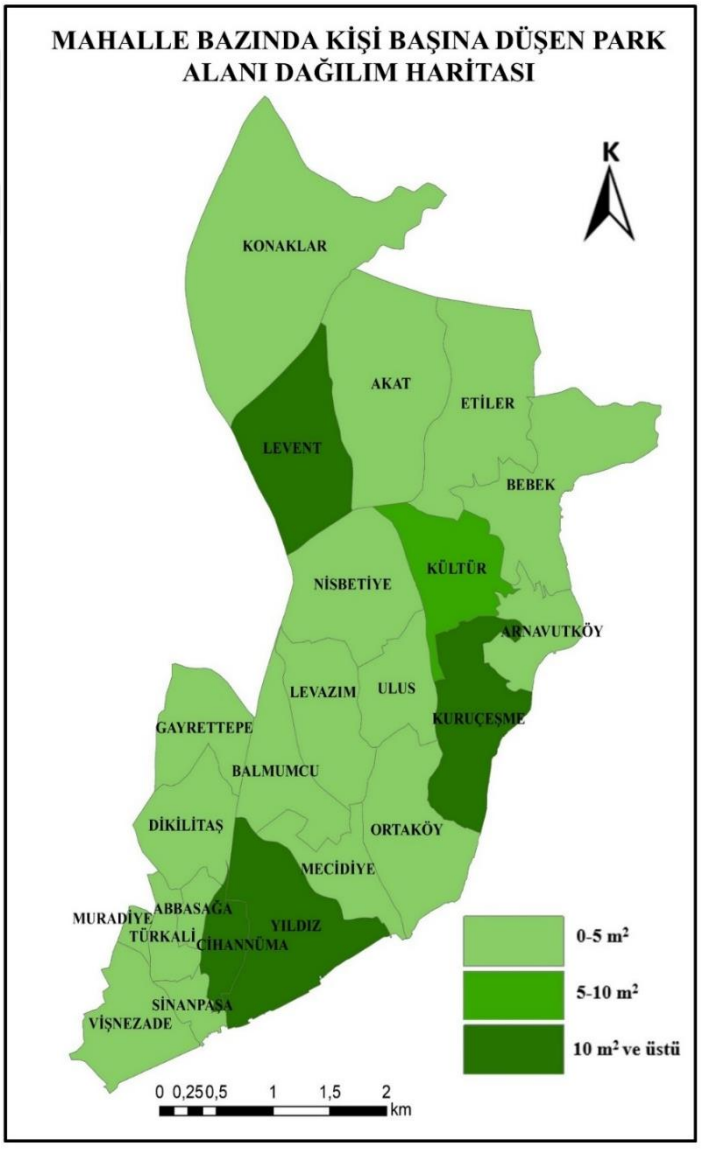
Nüfus yoğunluğu en fazla olan mahalleler Türkali ve Muradiye mahallesidir. Gayrettepe mahallesi, Dikilitaş mahallesi, Mecidiye mahallesi de yoğunluğun fazla olduğu mahallelerdendir (Şekil 4.33).

Şekil 4.33. Beşiktaş İlçesi Nüfus Yoğunluğu Haritası

4.1.1.12. Mahalle Sınırları İçindeki Parkların Büyüklüğüne Göre Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı

Mahalle sınırları içinde yer alan park büyüklüğüne göre kişi başına düşen (ADNKS 2018 verilerine göre) park alanı miktarı en fazla olan mahalle Yıldız mahallesidir. Bir park olmasına rağmen oldukça büyüktür. Kent parkı niteliği taşımaktadır. Cihannüma, Kuruçeşme ve Levent mahalleleri de kişi başına düşen park alanı miktarı diğer mahallelerden fazladır. Yıldız mahallesinin aksine bu mahallelerdeki parklar birden fazladır ve farklı büyüklüklerde, farklı konumlarda yer almaktadır (Şekil 4.34).

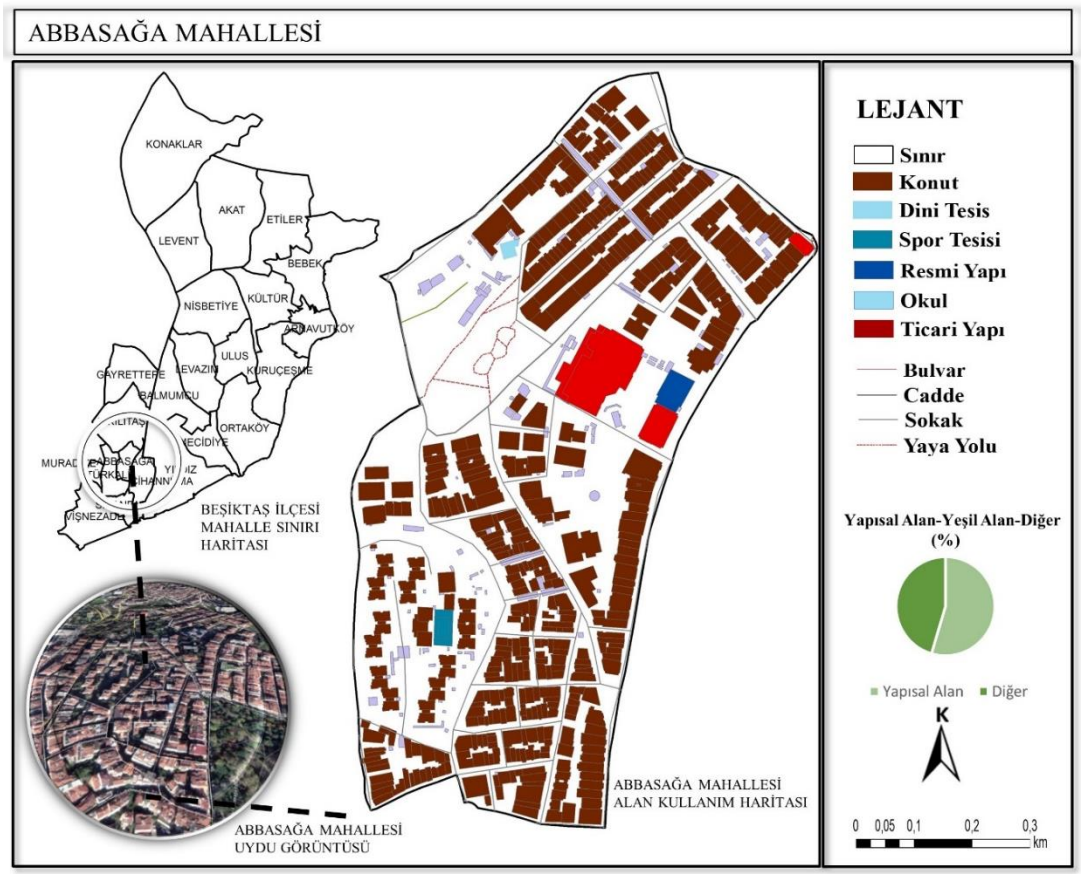

Şekil 4.34.Mahalle Bazında Kişi Başına Düşen Park Miktarı Dağılımı

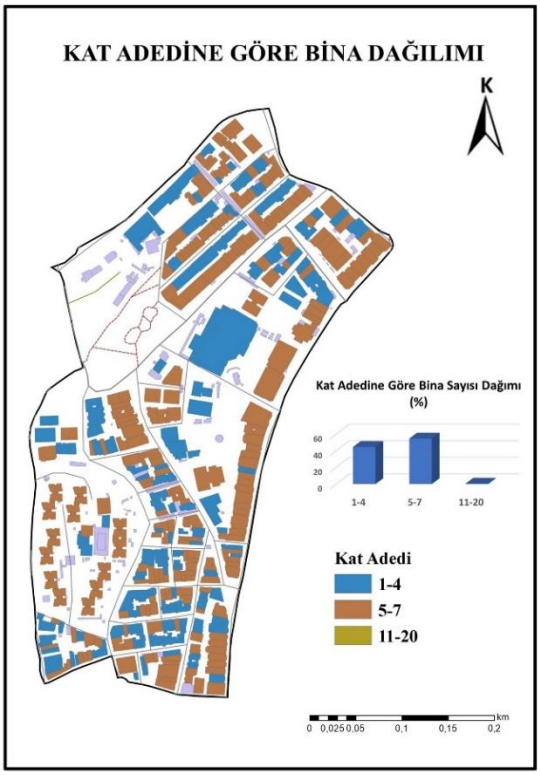
4.1.2.Mahalleler Bazında Arazi Kullanım Paftaları

4.1.2.1.Abbasağa Mahallesi

Osmanlı İmparatorluğu döneminden itibaren gelişen Abbasağa mahallesi; Beşiktaş ilçesinin yapı yoğunluğu en fazla olan mahallelerinden biridir (Yücel, 2020). Abbasağa mahallesi; Türkali mahallesi, Dikilitaş mahallesi ve Cihannüma mahallesi ile sınır komşusudur (Şekil 4.35). Mahalle toplam alanının %54,6'sı yapısal yoğunluktur. Mahallede; konut tipi olarak genellikle bitişik nizam apartman daireleri görülmektedir. Yapıların kat sayıları en fazla 5-7 (%54,7) ve 1-4 (%44,7) arasında dağılım göstermektedir (Şekil 4.36). Mahalle sınırları içinde park bulunmamaktadır. Oldukça eğimli bir topoğrafyaya sahip olan bu mahallede eğim genel olarak %12'nin üzerindedir. Eğimin bazı bölgelerde %20'nin üzerinde olduğu da görülmektedir.

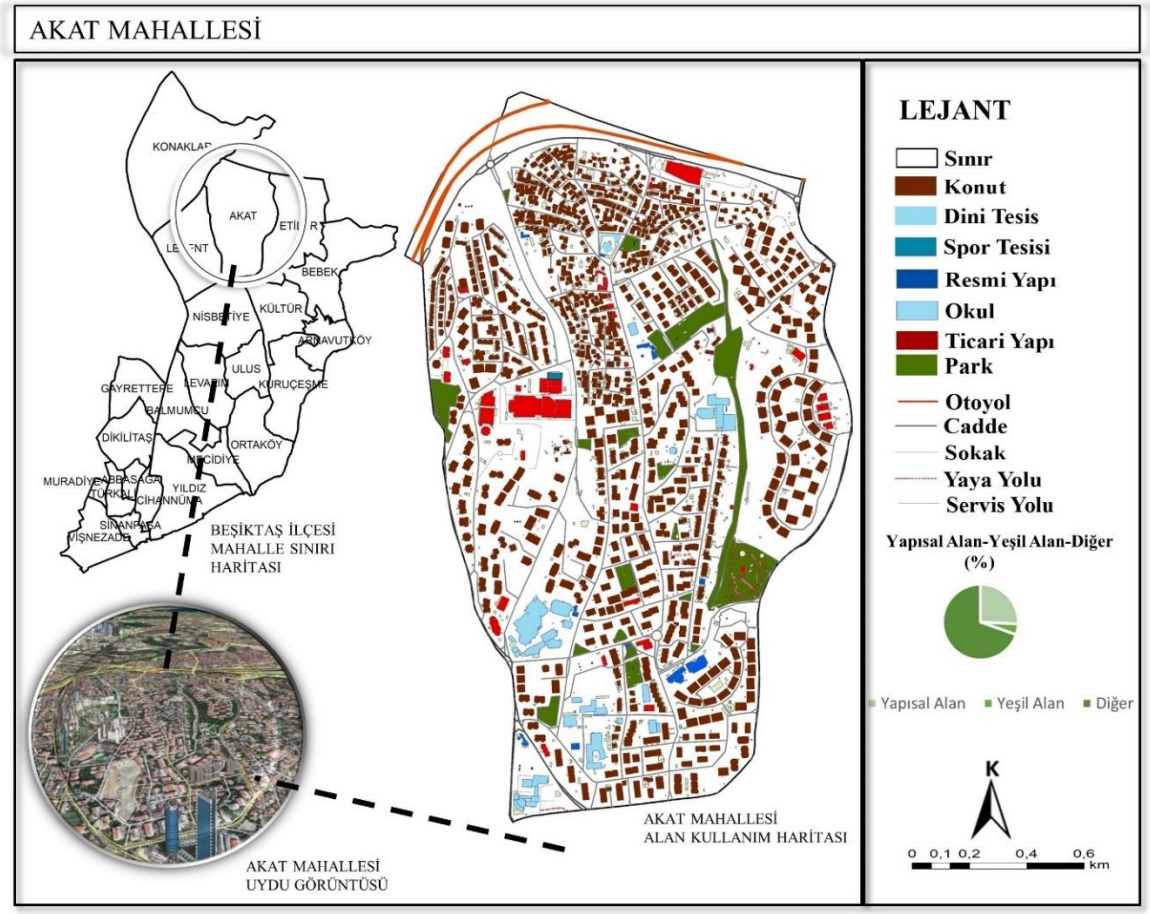
Şekil 4.35.Abbasağa Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

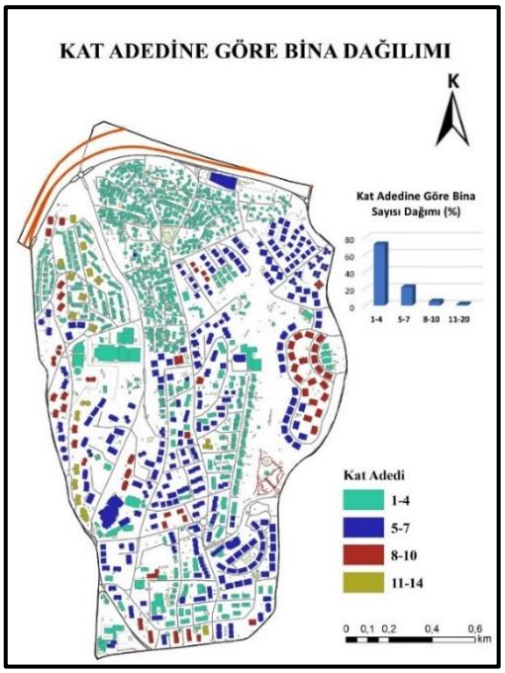
Şekil 4.36.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

4.1.2.2.Akat Mahallesi

Akat mahallesi, Beşiktaş ilçesinin farklı yapı tiplerine sahip mahallelerinden biridir. Lüks sitelerin yanı sıra gecekondu yerleşimlerini de burada görmek mümkündür. Bu durum; farklı sosyo-ekonomik yapılara sahip bir nüfusun varlığından söz edebilmeyi mümkün kılmaktadır. Akat mahallesi; Levent mahallesi, Konaklar mahallesi, Etiler mahallesi, Kültür mahallesi ve Nisbetiye mahallesi ile sınır komşusudur (Şekil 4.37). Mahallenin %25,8'ini yapı yoğunluğu, %4,6'sını ise park alanları oluşturmaktadır. Lüks konutlarda ikamet eden nüfusun kendilerine ait yeşil alanlara sahip olduğu görülmektedir. Mahallenin topoğrafyası genellikle %6-12 eğim derecesine sahiptir. Beşiktaş'ın genel topoğrafik yapısına bakıldığında; yürünebilirlik bakımından nispeten tolere edilebilir bir eğim grubu içinde yer aldığı söylenebilir. Yapıların kat sayılarına bakıldığında; 1-4 kat, 5-7 kat, 8-10 kat ve hatta 11-20 kat yüksekliğinde binalar mevcuttur. Yoğun olarak 1-4 kat (%72) arasındaki yapıları görmek mümkündür (Şekil 4.38).

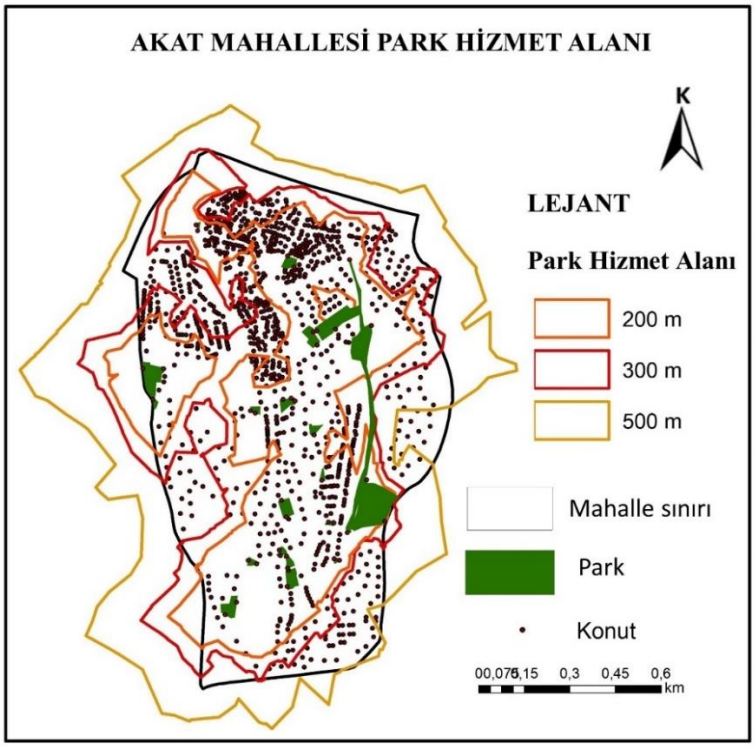

Şekil 4.37. Akat Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.38. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

Akat mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; önemli bir oranda mahalle sınırları içindeki nüfusa hizmet sağladığı görülmektedir. 200 m'de nüfusun %42,4'ü, 300 m'de %63'ü ve 500 m'de %94,6 oranında bir nüfusun mahalle sınırları içindeki bir parka erişimi vardır. Ancak bu mesafelerde hizmet alamayan konutların varlığı da görülmektedir (Şekil 4.39).

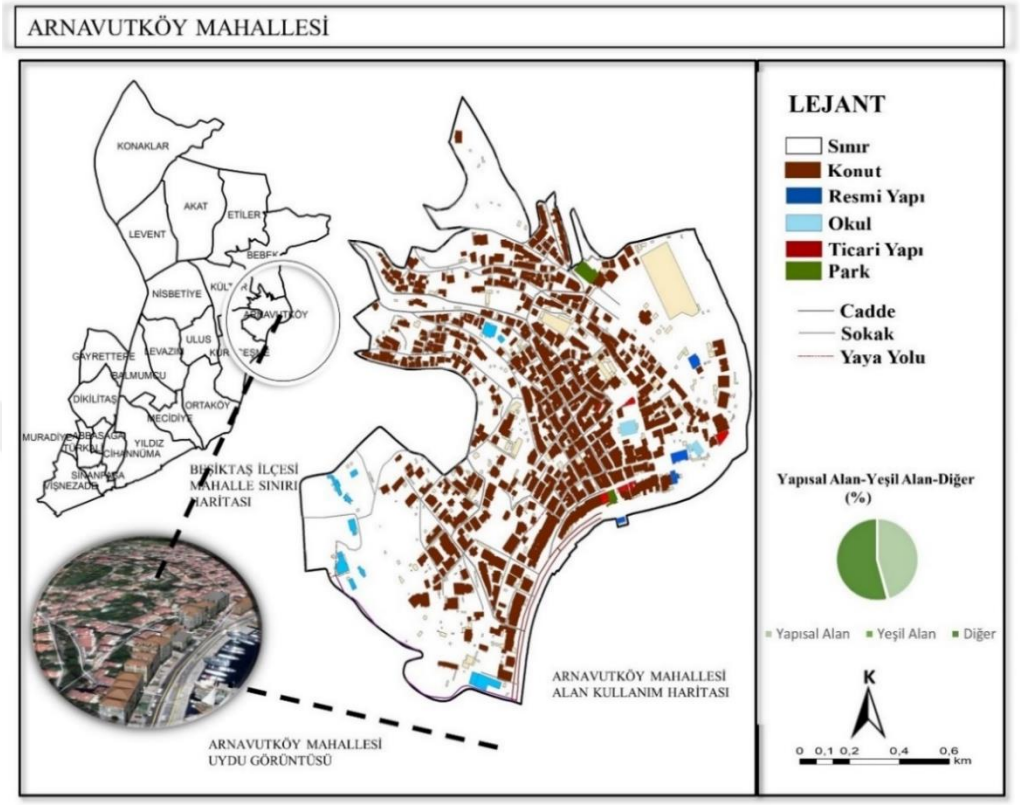

Şekil 4.39. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

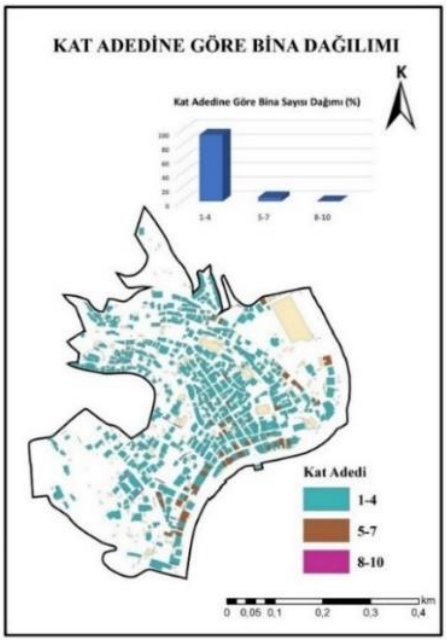
4.1.2.3.Arnavutköy Mahallesi

Erken Bizans Döneminde önemli bir ibadet merkezi olan bu mahalle 1500 yıllık bir geçmişe sahiptir (https://besiktas.bel.tr/sayfa/1656/Arnavutkoy-Mahallesi, Erişim tarihi: 02.11.2020). Arnavutköy mahallesi farklı niteliklere (sahil kullanımı, çeşitli eğlence mekanlarının bulunması) sahip olması sebebiyle Beşiktaş'ın kullanım yoğunluğu farklılaşan mahallelerinden biri olarak değerlendirilebilmektedir. Mahallenin %45,5'ini yapı yoğunluğu ve %0,3'ünü ise park alanları oluşturmaktadır (Şekil 4.40). Kıyıya yakın olan kısımlarda eğim derecesi %6-12 arasında değişirken, kıyıdan uzaklaştıkça eğimin %20'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Topoğrafyanın oldukça değişken bir yapıda olduğu ve özellikle eğimin %20'den fazla olduğu bölgelerde yürünebilirliğin sağlanamadığı söylenebilmektedir. Binalardaki kat adedi

değerlendirildiğinde; Arnavutköy mahallesinde 1-4 kat (%94,1) arasındaki yapıların yoğunlukta olduğu görülmektedir (Şekil 4.41).

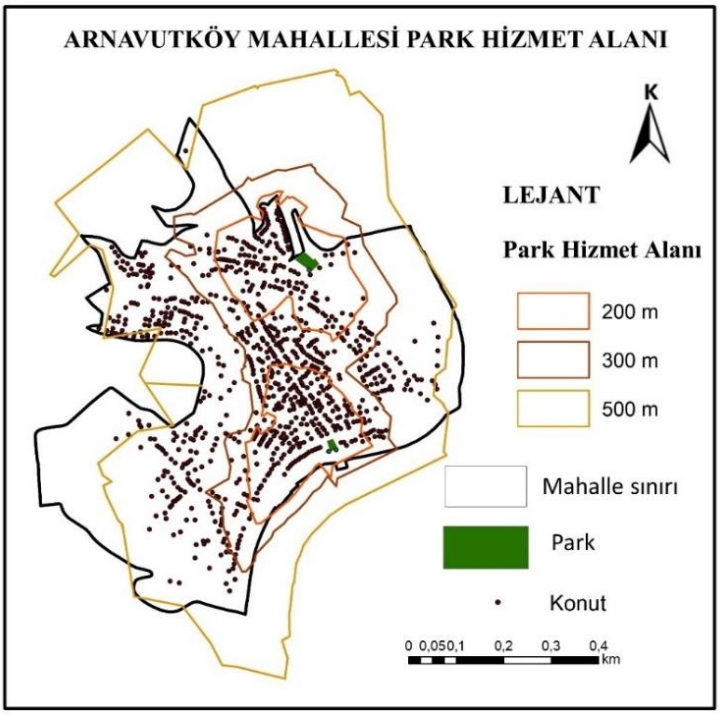

Şekil 4.40. Arnavutköy Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.41. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

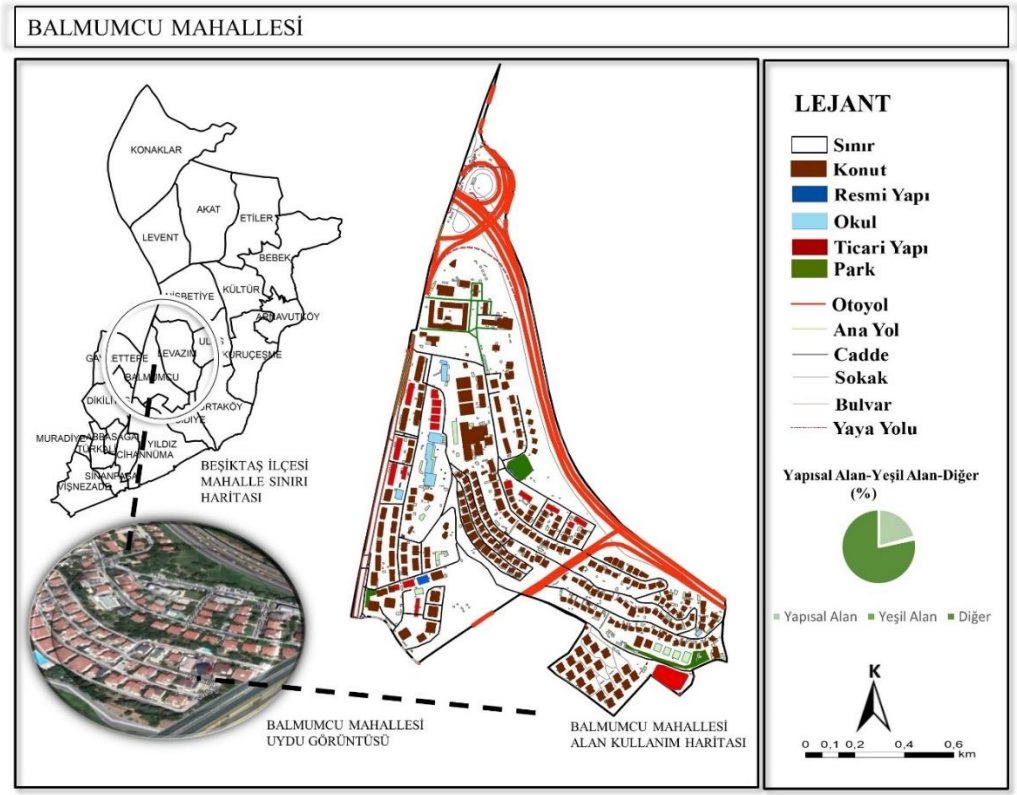
Arnavutköy mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; mahalle sınırları içindeki parkların önemli bir oranda mahalle sınırlarında yer alan nüfusa hizmet sağladığı görülmektedir. 200 m'de nüfusun %38,9'u, 300 m'de %66,5'i, 500 m'de %94,7'si mahalle sınırları içindeki parklara erişim mesafesi içindedir. Ancak bu mesafelerde hizmet alamayan konutların varlığı da görülmektedir (Şekil 4.42).

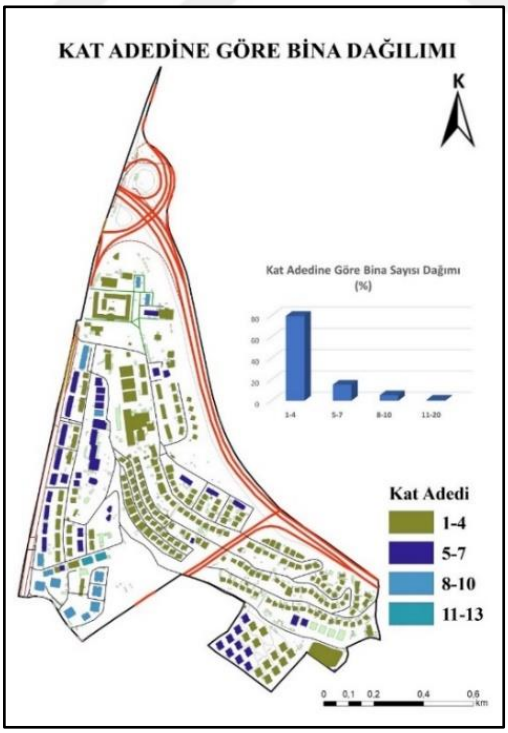
Şekil 4.42.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.4.Balmumcu Mahallesi

Balmumcu mahallesi iş yerlerinin yoğunlaşması nedeniyle yerleşik nüfusun azaldığı mahallelerden biri olmuştur. Balmumcu mahallesi; Gayrettepe mahallesi, Levazım mahallesi, Mecidiye mahallesi, daha sınırlı bir biçimde ise Dikilitaş mahallesi ve Yıldız mahallesi ile sınır komşusudur. Mahallenin %20,7'sini yapı yoğunluğu oluşturmaktadır. Askeri yerleşimlerin yoğun olduğu bir mahalledir. Mahalledeki park yoğunluğu mahallenin %1,02'sini oluşturmaktadır (Şekil 4.43). Balmumcu mahallesinin topoğrafik yapısı oldukça değişkendir. Eğim derecesi bazı bölgelerde %20'nin üzerinde olsa dahi çoğunlukla %6-12 arasında değişkenlik göstermektedir. Kat adedine göre bina yoğunluklarına bakıldığında en fazla 1-4 kat (%79,4) arasında binaların yer aldığı görülmektedir. Daha az olmakla birlikte 5-7 (%14,8), 8-10 (%4,9) ve 11-20 (%0,7) arasında kat sayısına sahip yapılar da mevcuttur (Şekil 4.44).

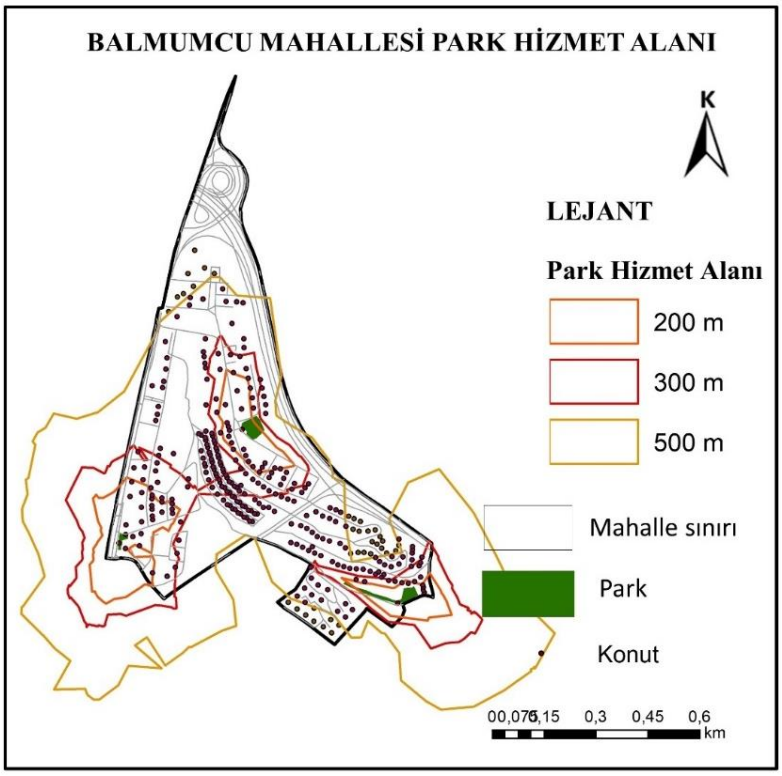

Şekil 4.43.Balmumcu Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.44.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

Balmumcu mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; mahalle sınırları içindeki parkların önemli bir oranda mevcut nüfusuna hizmet sağladığı görülmektedir. Balmumcu mahallesi içindeki parkların 200 m'de hizmet alanı içinde olan nüfus toplam nüfusun %20'si, 300 m'de %43,5 ve 500 m'de %88,3 oranındadır. Ancak bu mesafelerde hizmet alamayan konutların varlığı da görülmektedir (Şekil 4.45).

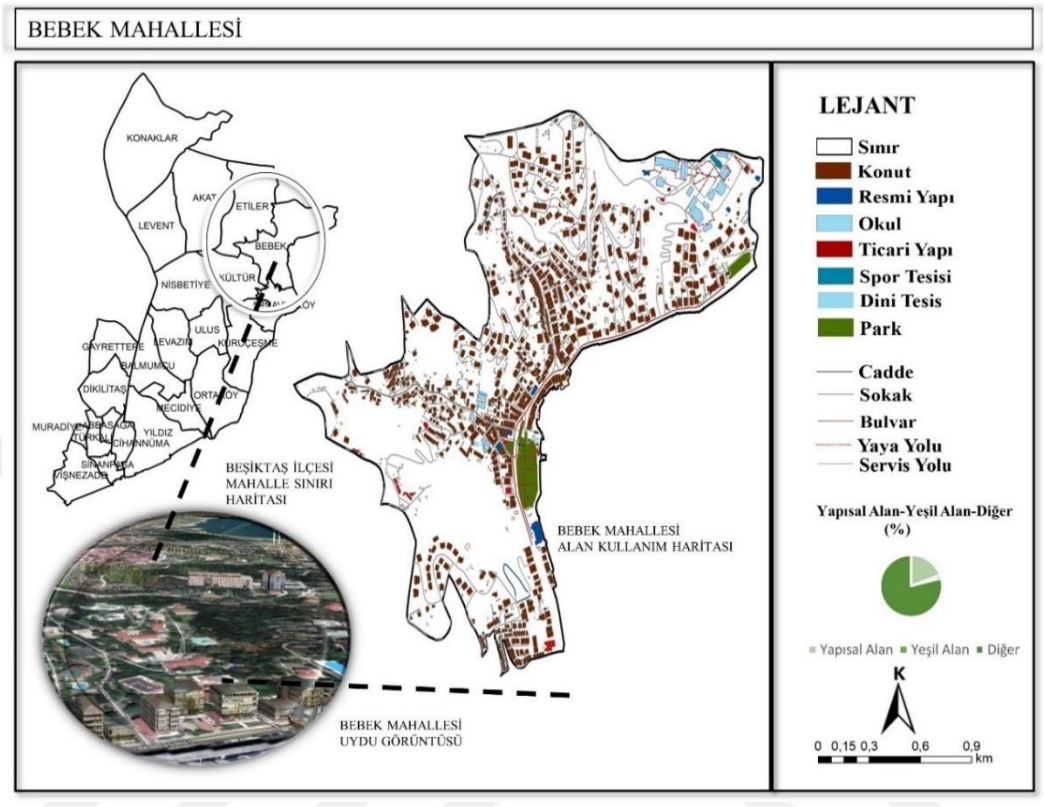

Şekil 4.45.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

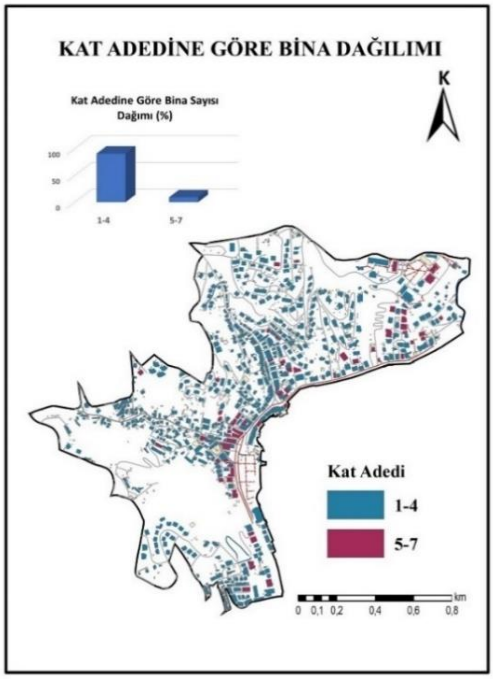
4.1.2.5.Bebek Mahallesi

Bebek mahallesi Beşiktaş'ın eski yerleşimlerinden biridir. Farklı tipte konut özelliklerini burada görmek mümkündür. Burası da Arnavutköy gibi farklı niteliklere sahip olması nedeniyle kullanıcı yoğunluğu değişkenlik gösteren bir mahalle olarak değerlendirilebilmektedir. Bebek mahallesi; Etiler mahallesi, Kültür mahallesi ve Arnavutköy mahallesi ile sınır komşusudur. Mahallenin %19,2'sini yapısal alan oluşturmaktadır. Park alanı mahallenin %1,73'ünü oluşturmaktadır (Şekil 4.46). Bebek mahallesinin topoğrafik durumuna bakıldığında, kıyı kesimi dışında eğim derecesinin %12'den fazla olduğu hatta çoğu noktada %20'nin de üzerinde olduğu görülmektedir. Bebek mahallesi, bina kat adedine göre yüksek katlı olmayan yapıların

olduğu bir mahalledir. Yoğun olarak 1-4 katlı (%90,8) yapıların var olduğu görülmektedir (Şekil 4.47).

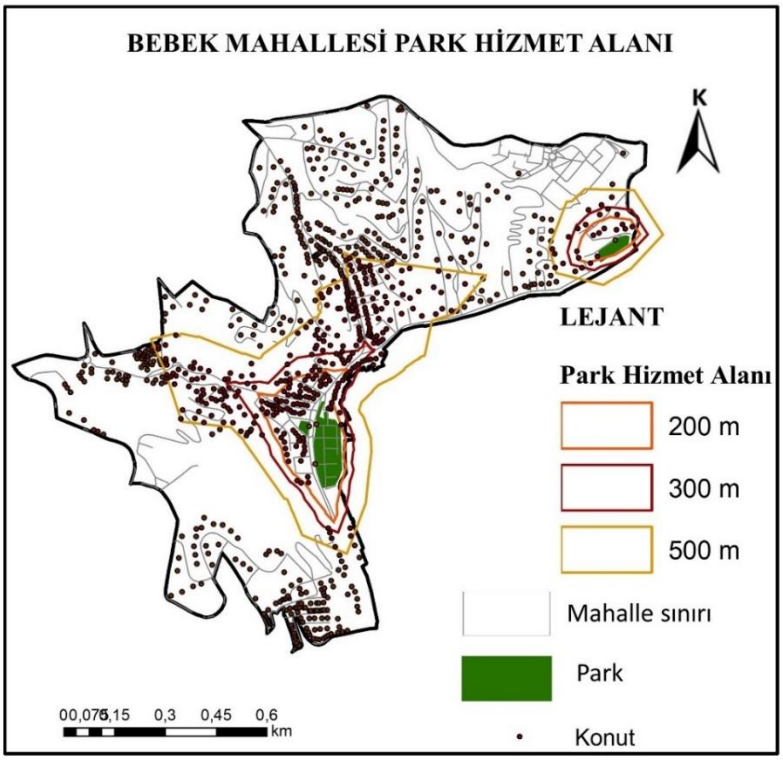

Şekil 4.46. Bebek Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.47. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

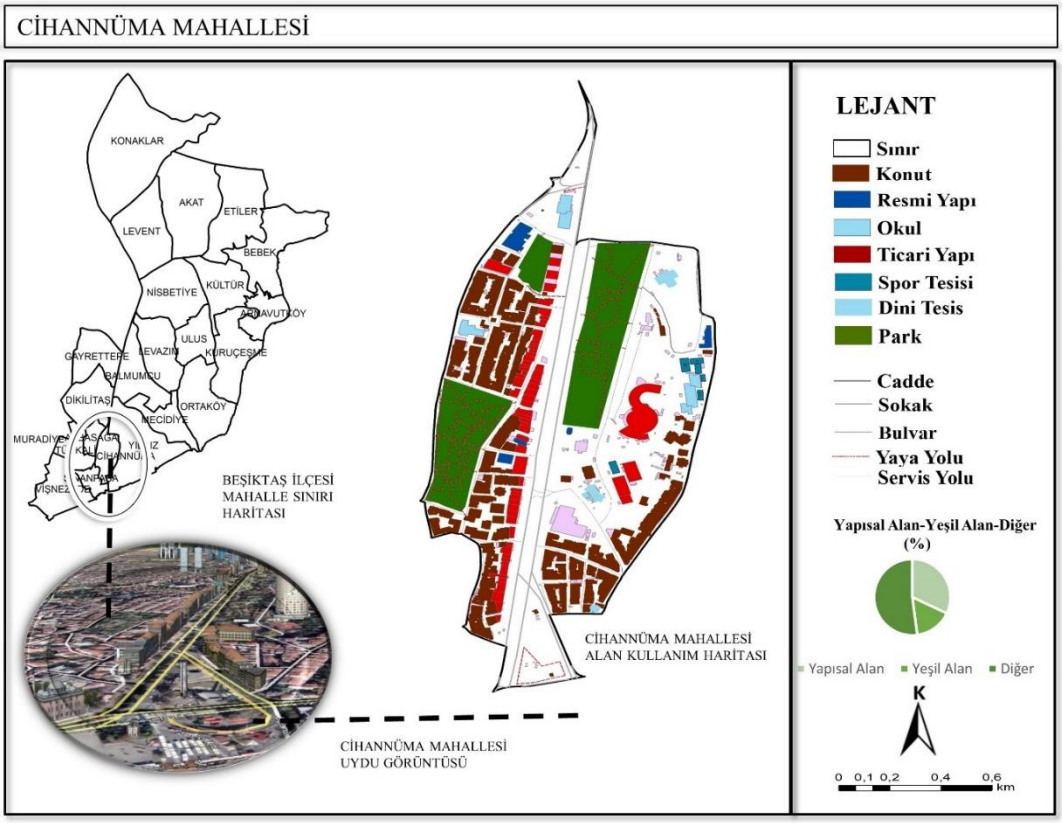
Bebek mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; topoğrafik durum göz ardı edildiğinde dahi önemli bir miktarda nüfusun mahalle sınırları içinde yer alan parklardan bu mesafeler içinde yararlanamadığı görülmektedir (Şekil 4.48). Park hizmeti 200 m içinde toplam nüfusun %14,5'ine, 300 m içinde %21,2'sine ve 500 m içinde %48,6'sına ulaşmaktadır.

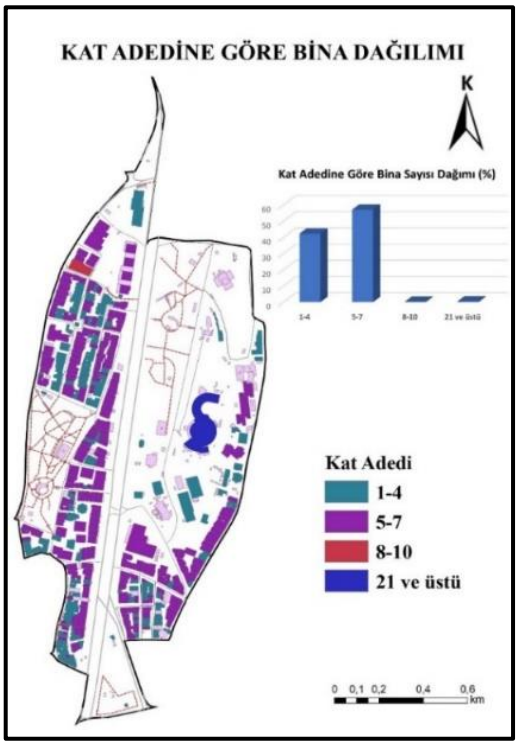
Şekil 4.48. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.6.Cihannüma Mahallesi

Cihannüma mahallesi tarihi yapılarıyla Beşiktaş ilçesinin önemli mahallelerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Cihannüma mahallesi; Abbasağa mahallesi, Yıldız mahallesi, Sinanpaşa mahallesi, Türkali mahallesi ve Dikilitaş mahallesi ile sınır komşusudur. Mahallenin %32'si yapısal alan, %15,9'u ise park alanıdır (Şekil 4.49). Cihannüma mahallesinde %20'lik eğimin üzerinde olan bölgeler nispeten daha az görülmektedir. Genel eğim %12-20 arasındadır. Cihannüma mahallesinde farklı kat yüksekliklerine sahip yapılar görmek mümkündür. En fazla 5-7 (%57) katlı bina yoğunluğu hakimdir (Şekil 4.50).

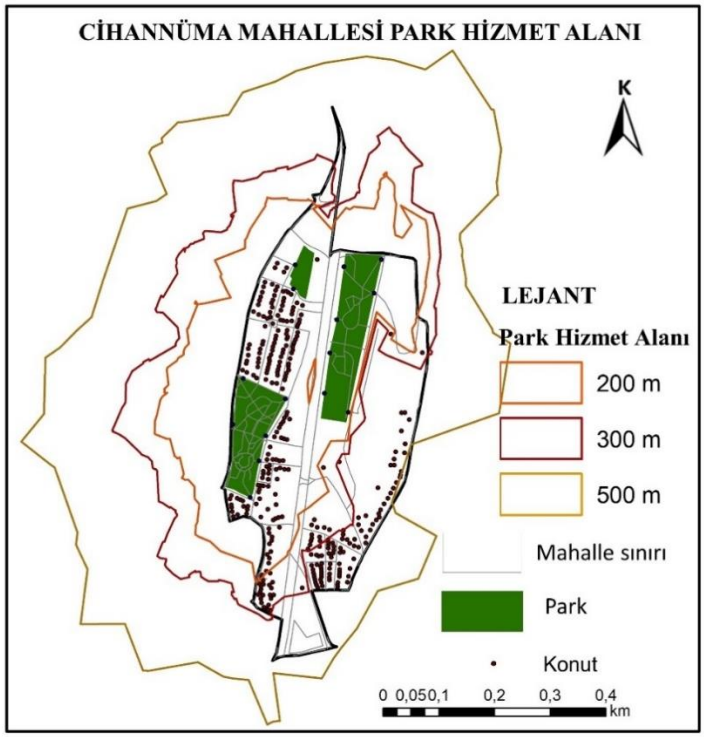

Şekil 4.49.Cihannüma Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.50.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

Cihannüma mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; 500 m'de mahallenin tamamının park hizmet alanı içinde olduğu görülmektedir. Bu oran 200 m mesafe için %60,3, 300 m mesafe için %70,7 oranındadır. Parkların bu mesafeler içinde komşu mahallelere de hizmet verdiği görülmektedir (Şekil 4.51).

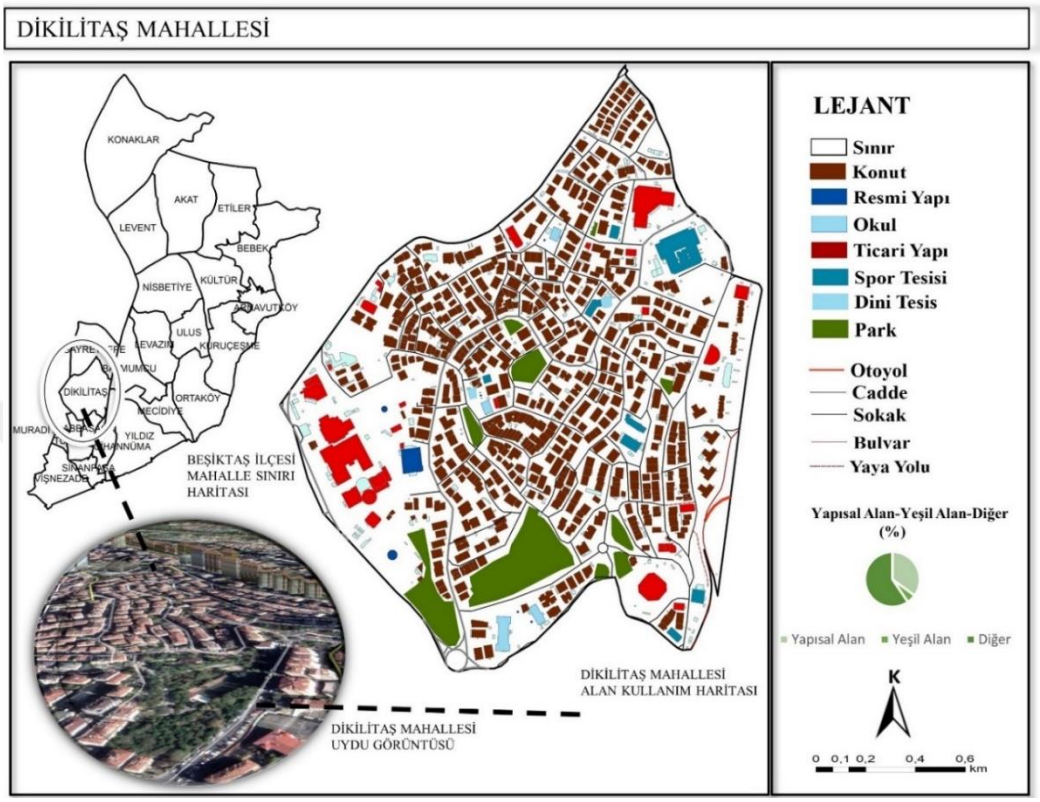

Şekil 4.51.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

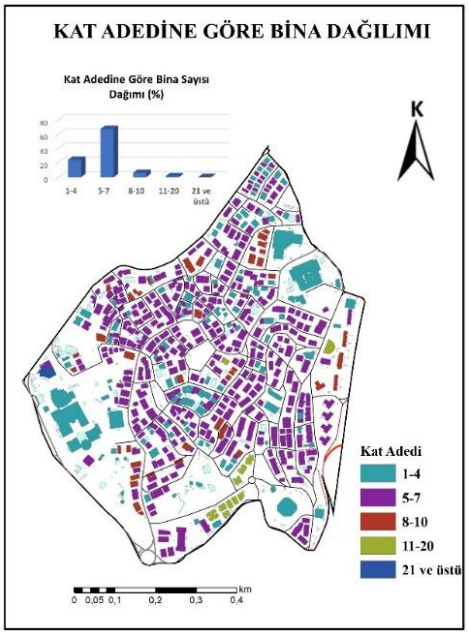
4.1.2.7.Dikilitaş Mahallesi

Dikilitaş mahallesi Osmanlı İmparatorluğu döneminden itibaren gelişmeye başlamıştır. Lüks konutlardan gecekondulara farklı yapı tiplerini bu mahallede görmek mümkündür. Özellikle son dönemlerde kentsel dönüşümle birlikte yenilenen binalar oldukça yüksek fiyatlardan satışa sunulmaktadır. Dikilitaş mahallesi; Gayrettepe mahallesi, Balmumcu mahallesi, Yıldız mahallesi, Abbasağa mahallesi, Türkali mahallesi ve kısmen Cihannüma mahallesi ile komşudur. Mahallenin %35,04'ü yapısal alandan oluşmaktadır. Mahallenin %5,4'ünü park alanı oluşturmaktadır (Şekil 4.52). Dikilitaş mahallesi yapı yoğunluğunun fazla olduğu mahalleler arasındadır. Yapıların kat sayılarına bakıldığında burada; 1-4, 5-7, 8-10, 11-20 ve hatta 20 üstü kata sahip binalar mevcuttur. Yoğun olarak 5-7 (%67,5) arasında kat sayısına sahip yapıları görmek mümkündür (Şekil 4.53). Dikilitaş mahallesi topoğrafyası ise oldukça

eğimlidir. %12-20'lik eğimin hâkim olduğu mahallede oldukça yoğun olarak %20'nin üzerinde eğime sahip alanlar görmek mümkündür.

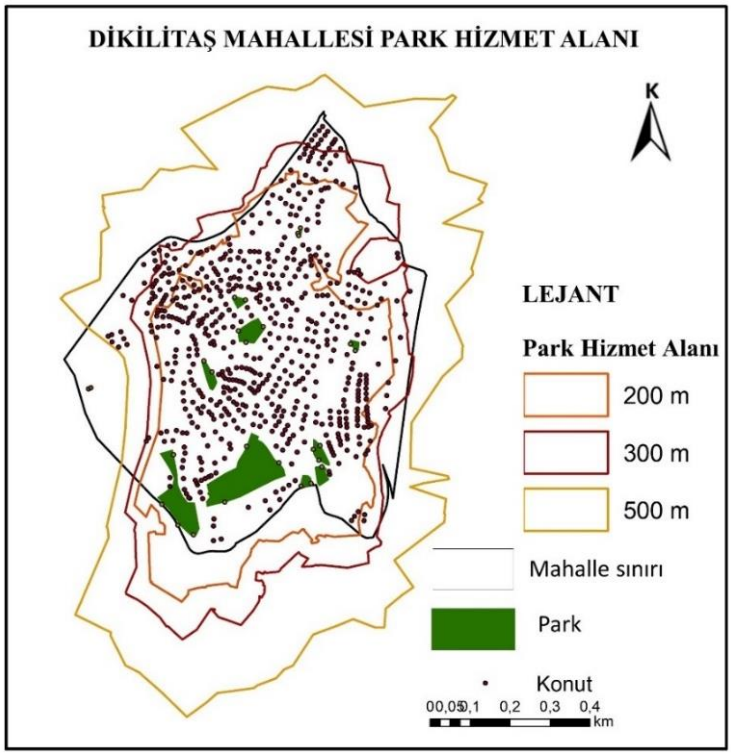

Şekil 4.52. Dikilitaş Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.53. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

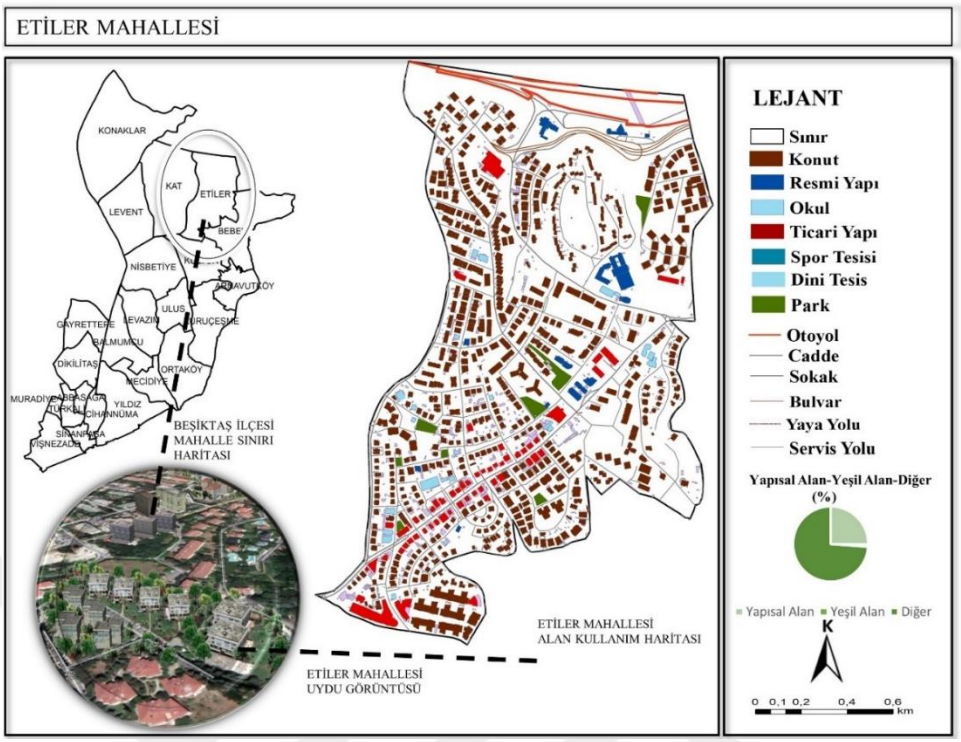
Dikilitaş mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; 200 m'de nüfusun %82,1'i, 300 m'de %94,1'i ve 500 m'de nüfusun %100'üne yakını park hizmet alanı içinde yer almaktadır (Şekil 4.54). Dikilitaş mahallesindeki parkların hizmet alanı içinde özellikle Türkali, Gayrettepe ve Abbasağa mahallelerinin olduğu da görülmektedir.

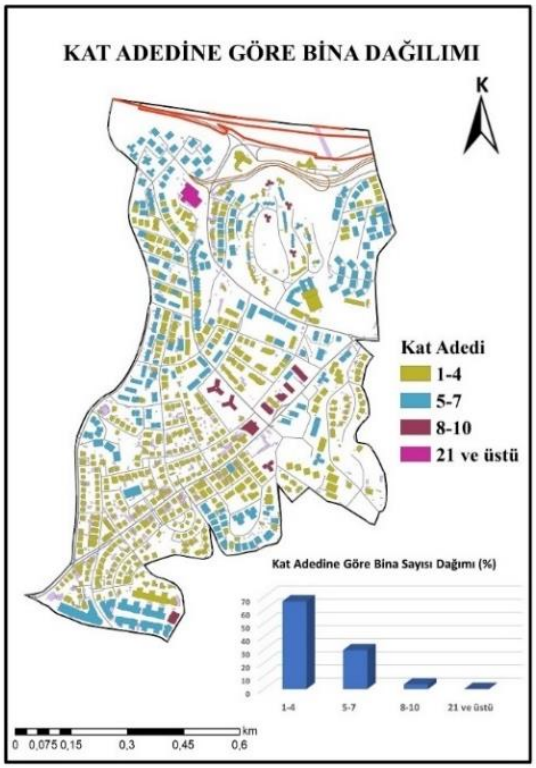
Şekil 4.54. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.8.Etiler Mahallesi

Etiler mahallesi 1. Levent'ten sonra ikinci toplu konut yerleşimi olarak (https://besiktas.bel.tr/sayfa/1659/Etiler-Mahallesi, Erişim Tarihi: 06.05.2021) karşımıza çıkmaktadır. Etiler mahallesi; Bebek mahallesi, Akat mahallesi ve Kültür mahallesi ile sınır komşusudur. Mahallenin yapı yoğunluğu %25,2 oranındadır. Etiler mahallesinde bulunan parkların oranı %1,04'tür (Şekil 4.55). Bina kat sayıları değişkenlik gösterse de sıklıkla 1-4 (%66,6) arasında kat sayısına sahip binalar mahallede hakimdir (Şekil 4.56). Etiler mahallesi topoğrafyası da Beşiktaş ilçesi geneli gibi değişkenlik gösterse de %20'nin üzerinde olan bölge daha azdır. Sıklıkla %6-12 eğime sahiptir.

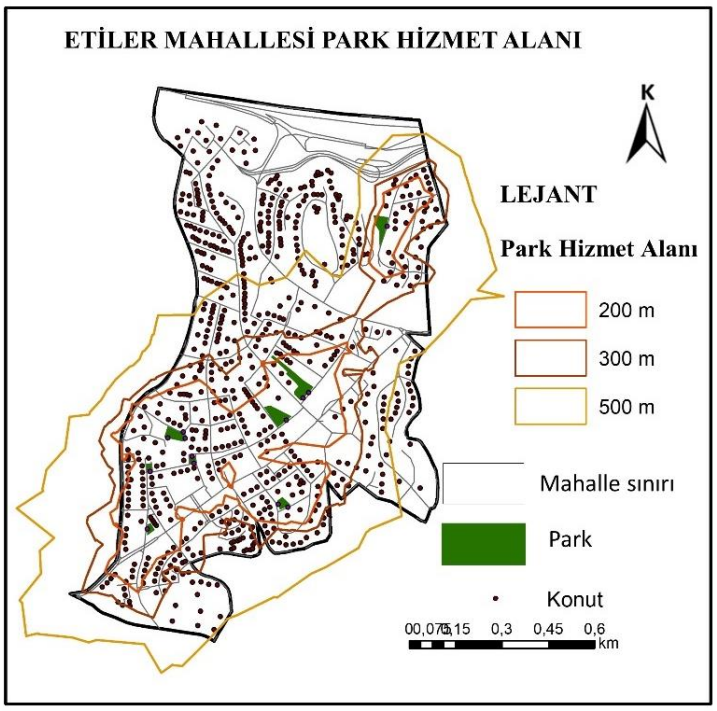

Şekil 4.55. Etiler Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.56.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

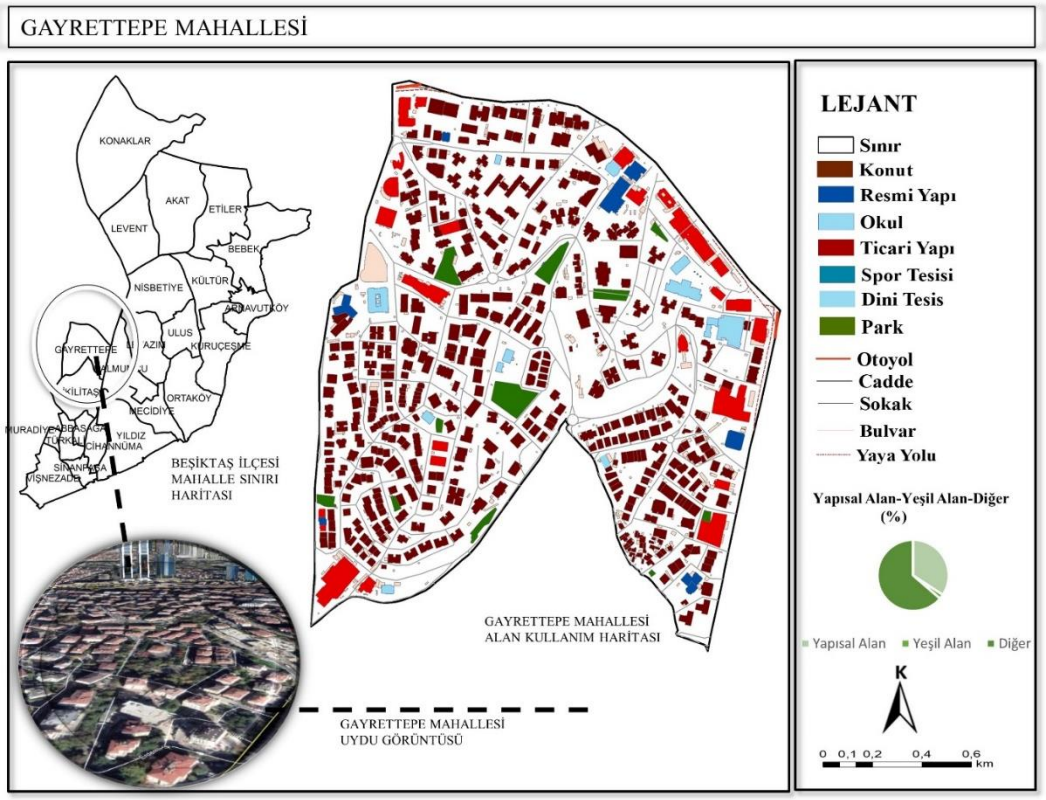
Etiler mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; mahalle nüfusunun %26,6'sı 200 m, %45,9'u 300 m ve %73,2'sinin 500 m mesafe içindeki parka erişim mesafesindedir (Şekil 4.57). 500 m mesafe içinde park hizmeti içinde Bebek, Kültür ve Akat mahalleleri az bir nüfus da olsa park hizmet alanı içinde yer almaktadır.

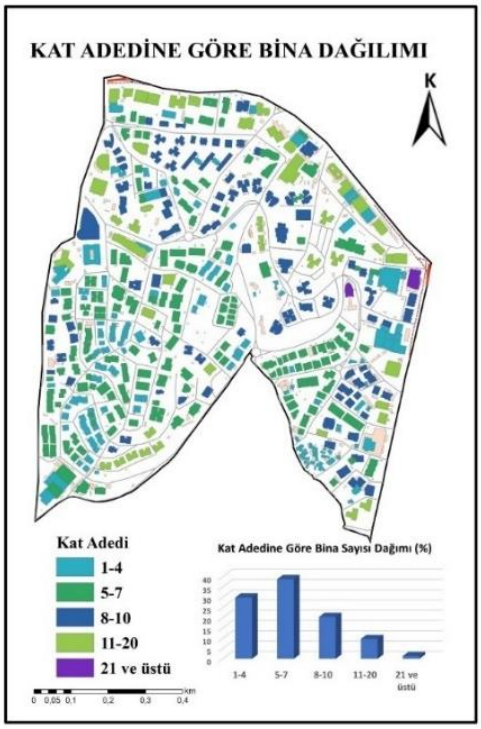
Şekil 4.57.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.9.Gayrettepe Mahallesi

Günümüzde konumu nedeniyle hızlı göç alan bir yer haline gelen Gayrettepe mahallesi, geçmişte dut bahçeleri ile anılmaktadır (https://www.besiktas.bel.tr/sayfa/1660/Gayrettepe-Mahallesi, 06.05.2021). Gayrettepe mahallesinin sınır komşuları Dikilitaş mahallesi ve Balmumcu mahallesidir. Mahallenin yapı yoğunluğu %34,2'dir. Mahalledeki park alanı mahallenin toplam alanının %2,1'idir (Şekil 4.58). Gayrettepe mahallesi sınırları içinde yer alan binaların kat yükseklikleri değişkenlik göstermektedir. 21 ve üstü kat sayısına sahip binaların yanı sıra; 1-4 kat arasında binalar da görmek mümkündür. 5-7 (%38,7) kat sayısı en yoğun olarak karşımıza çıkarken, yine 8-10 kat (%20,4) arasında binalar da yoğun olarak bu mahallede yer almaktadır (Şekil 4.59). Topoğrafik yapısına bakıldığında; Beşiktaş ilçesi genelinde olduğu gibi %20'nin üzerinde eğime sahip olan bölgeler mevcuttur. Ancak ortalama eğim derecesinin %0-12 arasında değiştiği söylenebilir.

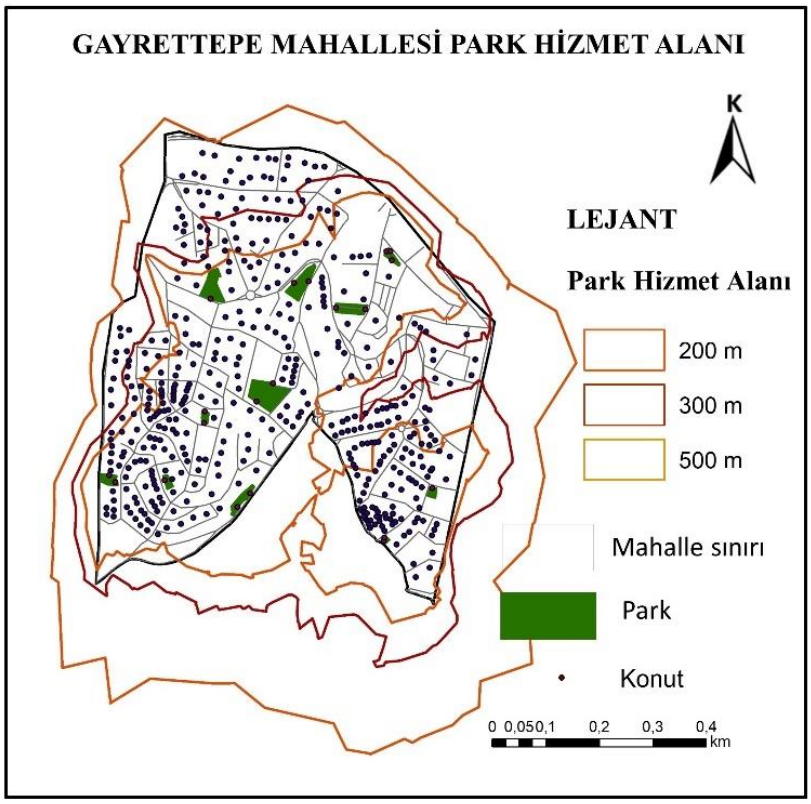

Şekil 4.58.Gayrettepe Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.59.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

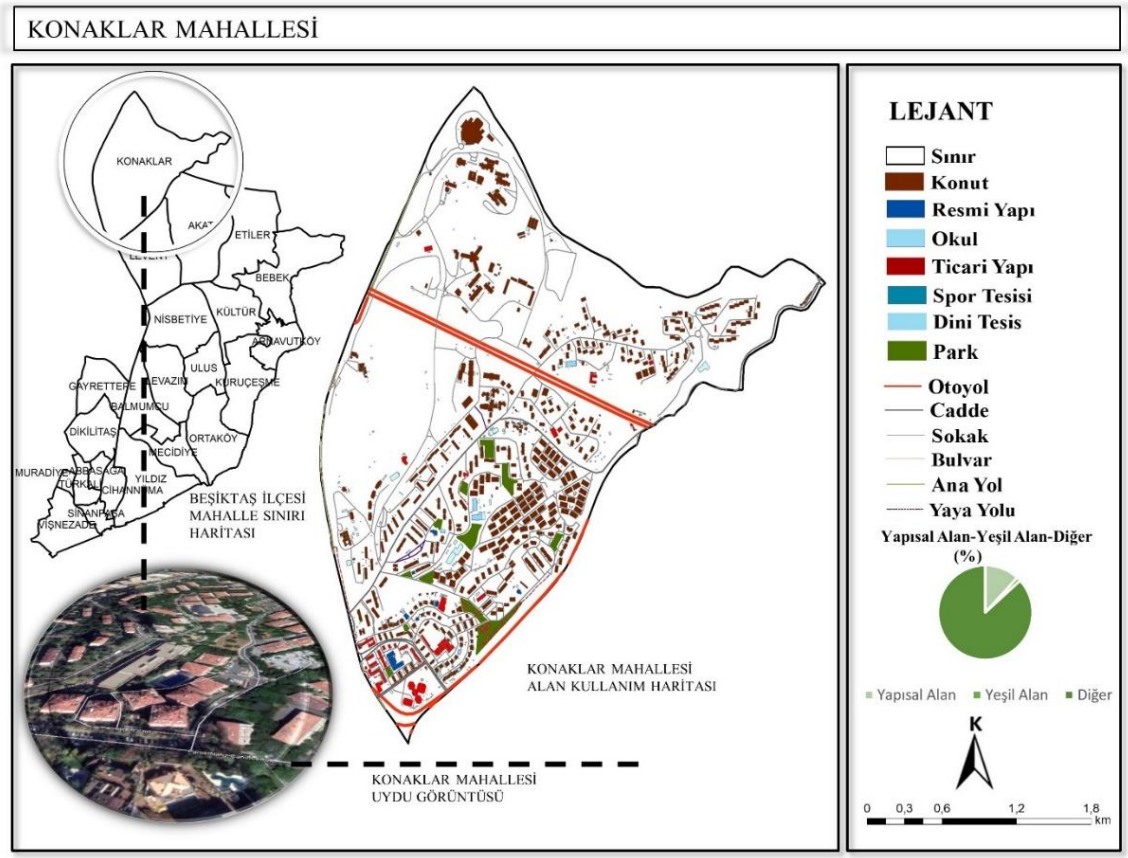
Gayrettepe mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; mahalledeki yerleşik nüfusun park hizmetine ulaştığı görülmektedir (Şekil 4.60). Nüfusun %62,9'u 200 m mesafede, %82,5'i 300 m mesafede ve %100'ü 500 m mesafede bir parkın hizmet alanı içinde yer almaktadır.

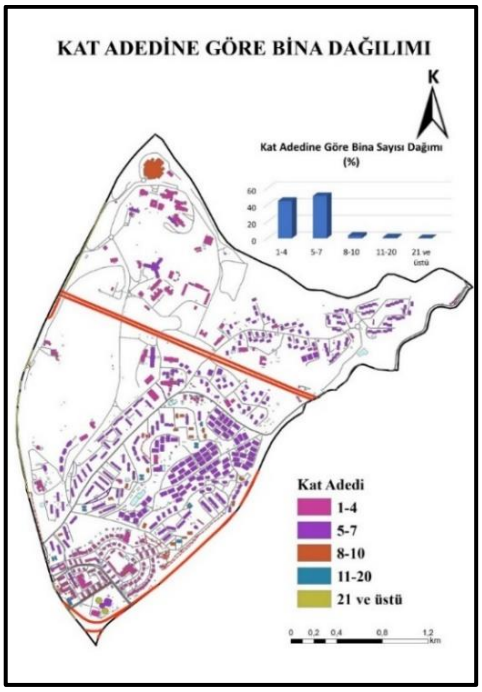
Şekil 4.60.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.10.Konaklar Mahallesi

Konaklar mahallesi, Beşiktaş Belediyesi resmi sayfasından alınan bilgiye göre; 1958 yılında 4. Levent adı altında yerleşime açılmıştır. 1960'larda Ordu Yardımlaşma Kooperatifi'nin kurulmasıyla oluşan Yeni Levent Mahallesi adı ile gelişimini sürdürmüştür. Daha sonra Konaklar adını almıştır. Nüfusun daha yaşlı olduğu bu mahallede sakinlik burada yaşayan kişiler için önemlidir. Toplu konutların yanı sıra askeri lojmanlar da mahallede yer almaktadır. Mahalle Akat mahallesi ve Levent mahallesi ile sınır komşusudur. Mahallenin yapı yoğunluğu %11,8 oranındadır. Park alanı ise tüm mahallenin %1,39'udur (Şekil 4.61). Farklı kat sayılarına sahip binaların olduğu bu mahallede en yoğun 5-7 katlı (%50,6) yapılar yer almaktadır (Şekil 4.62).

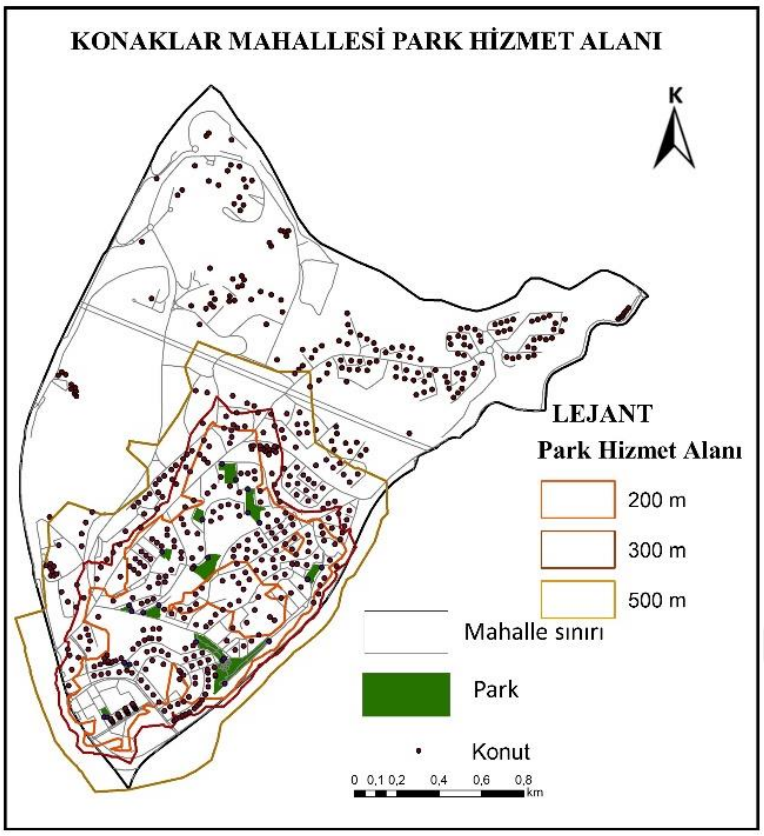

Şekil 4.61.Konaklar Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.62.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

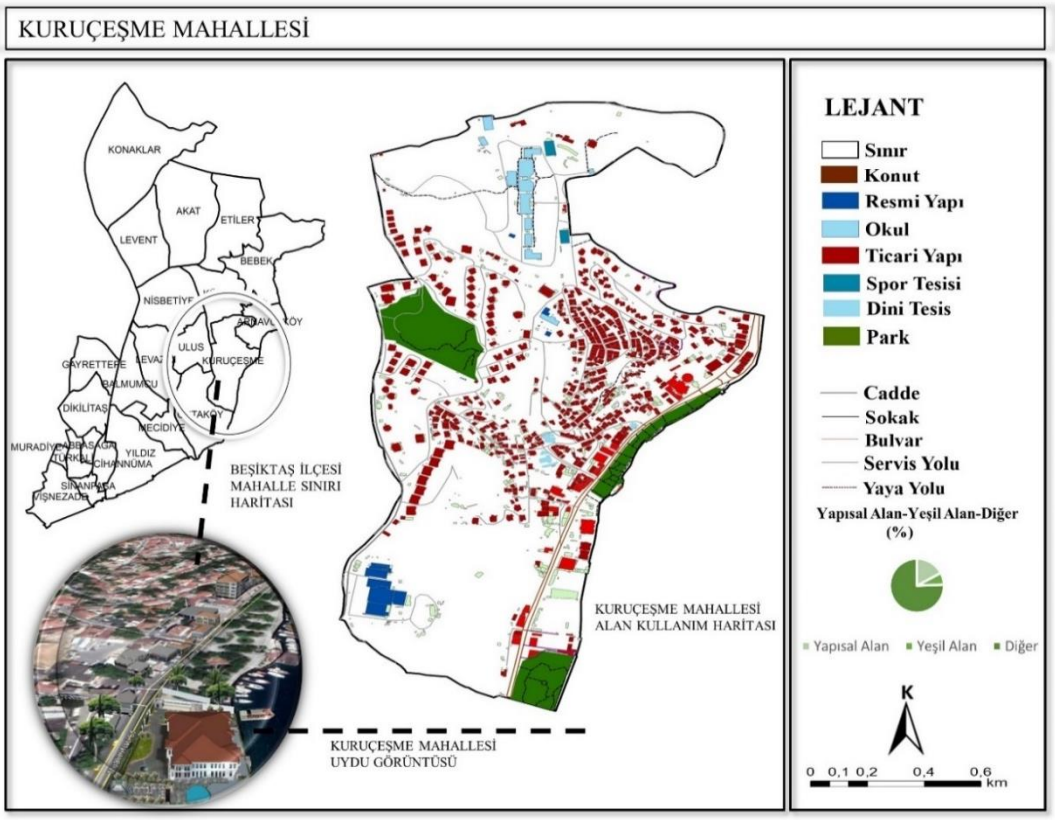
Konaklar mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; mahalle sınırları içindeki parkların tüm mahalleye hizmet etmek için yeterli olmadığı görülmektedir (Şekil 4.63). Nüfusun %38'i 200 m, %58,6'sı 300 m ve %77'si 500 m mesafede park hizmetine erişebilmektedir.

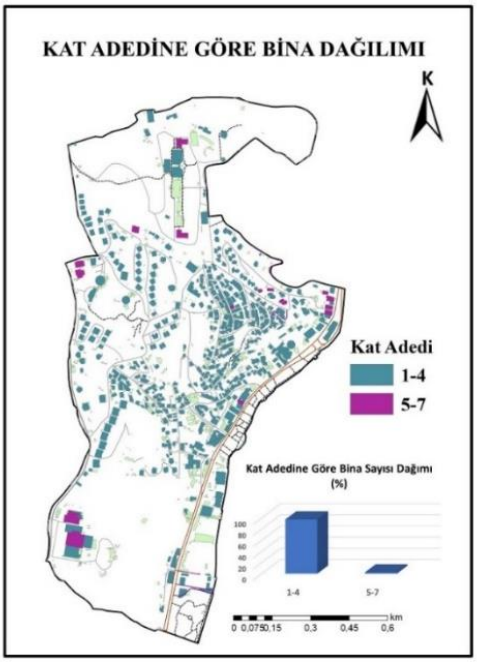
Şekil 4.63.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.11.Kuruçeşme Mahallesi

Tarihsel bir dokuya sahip Kuruçeşme mahallesi Beşiktaş ilçesinin kıyı yerleşimlerinden biridir ve rekreasyonel kullanımı önemli bir oranda desteklemektedir. Bu durum ise; mahalle sakinleri dışında oldukça yoğun bir kullanıcı kitlesine hizmet verdiğini göstermektedir. Kuruçeşme mahallesi; Arnavutköy mahallesi, Kültür mahallesi, Ortaköy mahallesi ve Ulus mahallesi ile komşudur. Mahallenin yapı yoğunluğu %17,2'dir. Park alanı ise mahallenin %7,2'sini oluşturmaktadır (Şekil 4.64). Kıyı kesimler hariç eğimin yoğun olarak %20'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Kuruçeşme mahallesindeki binaların kat sayısı 1-4 kat (%97,5) arasında yoğunluktadır (Şekil 4.65).

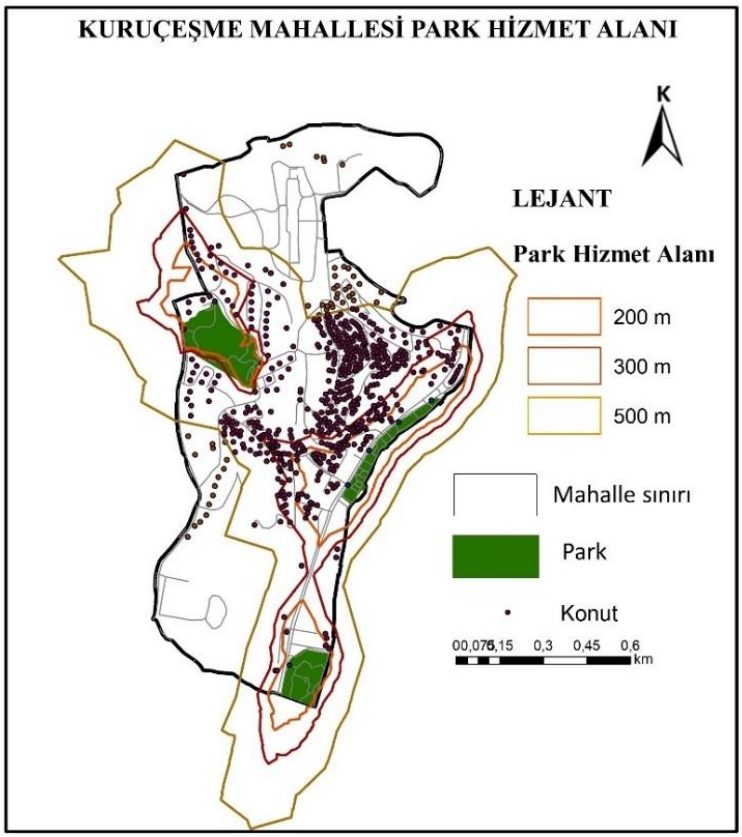

Şekil 4.64.Kuruçeşme Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.65.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

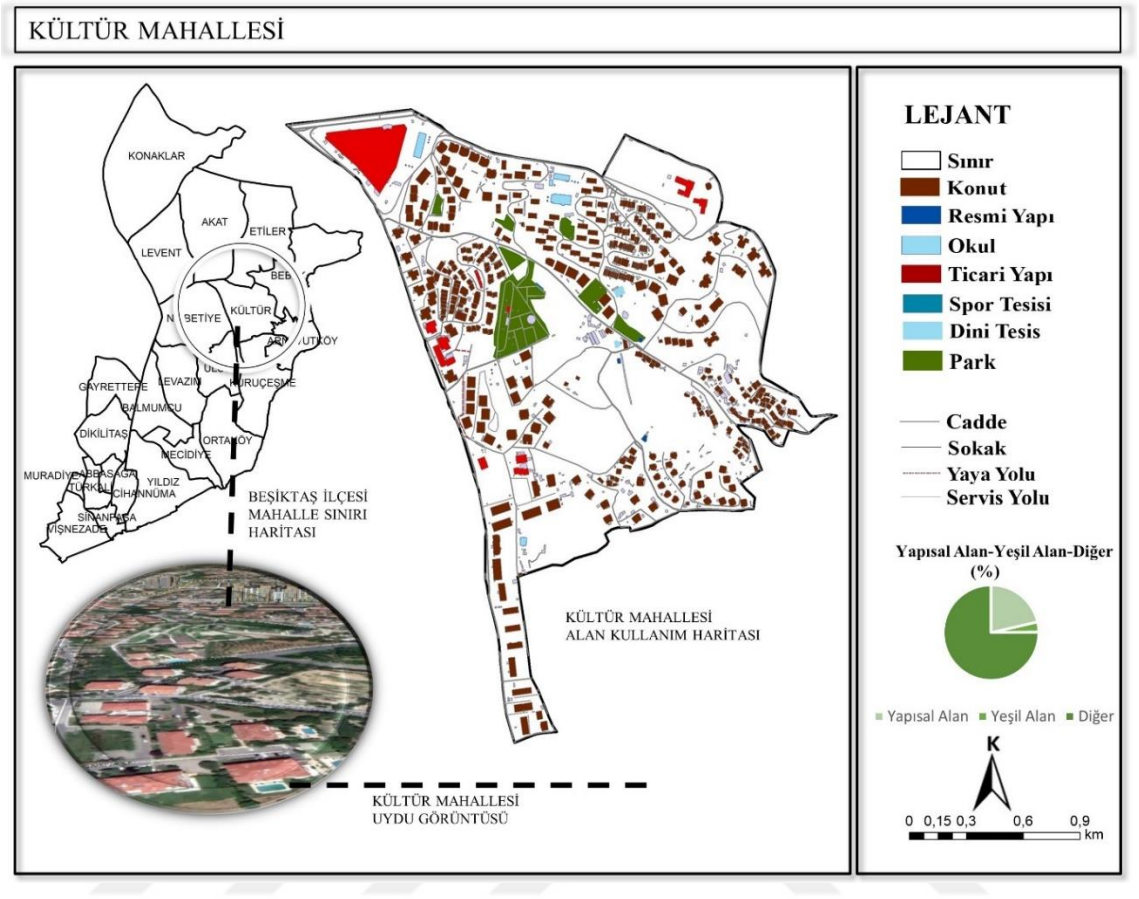
Kuruçeşme mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; 200 m'de nüfusun %18,4'ü, 300 m'de %33,7'si ve 500 m'de %86,6'sı park hizmet alanı içinde yer almaktadır (Şekil 4.66).

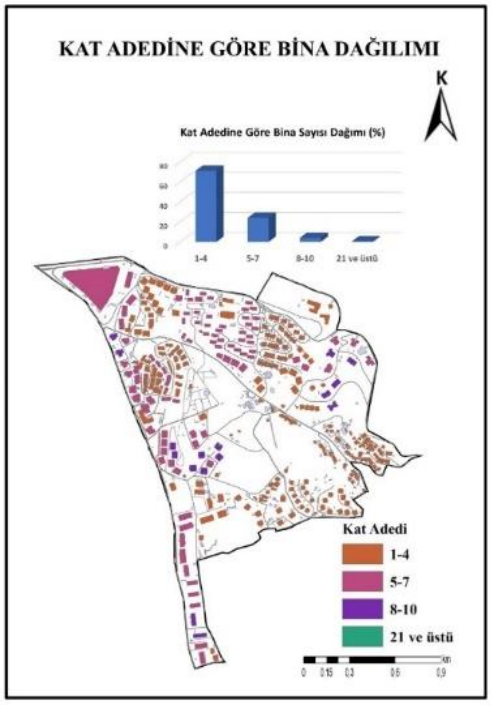
Şekil 4.66.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.12.Kültür Mahallesi

Kültür mahallesi çoğunlukla konutlardan oluşmaktadır. İş yeri yoğunluğunun daha az olması, nispeten kıyıdan uzak olması nüfus hareketliliğinin daha az yaşandığı bir mahalle olmasını sağlamaktadır. Kültür mahallesi pek çok mahalle ile sınır komşusudur. Bu mahalleler; Bebek mahallesi, Etiler mahallesi, Akat mahallesi, Nisbetiye mahallesi, Ulus mahallesi, Kuruçeşme mahallesi ve Arnavutköy mahallesidir. Kültür mahallesi yapı yoğunluğu %21,4'tür. Mahallenin yaklaşık %3,4'ü park alanıdır (Şekil 4.67). Farklı kat sayılarına sahip binalar olsa da yoğun olarak 1-4 kat (%71,1), 5-7 kat (%24,4) arasında sahip binalar görmek mümkündür. Topoğrafyası değişken olan bu mahallede farklı eğim derecelerine sahip alanlar mevcuttur. Yoğun olarak %12-20 ve hatta %20 ve üstü alanlar görülmektedir (Şekil 4.68).

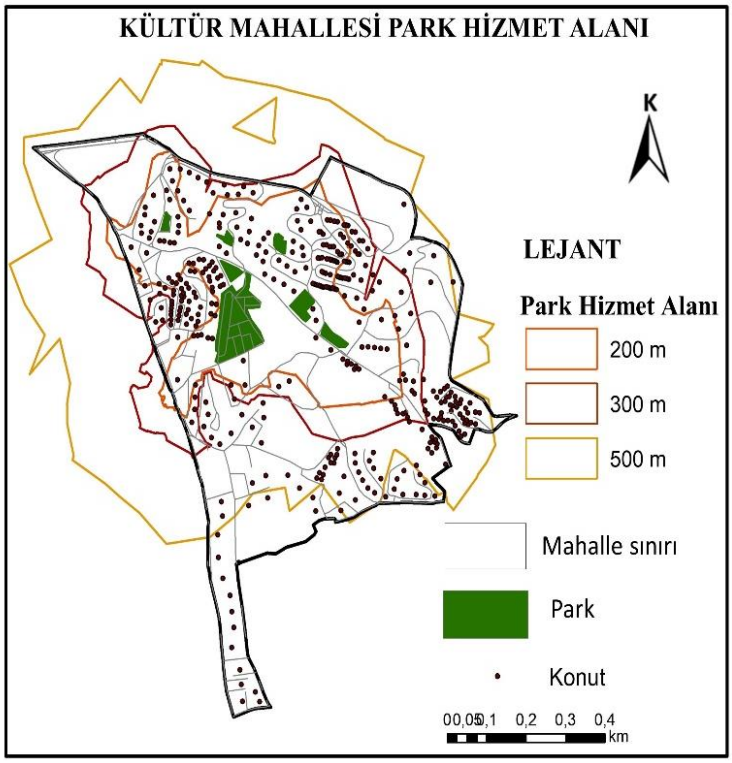

Şekil 4.67.Kültür Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.68.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

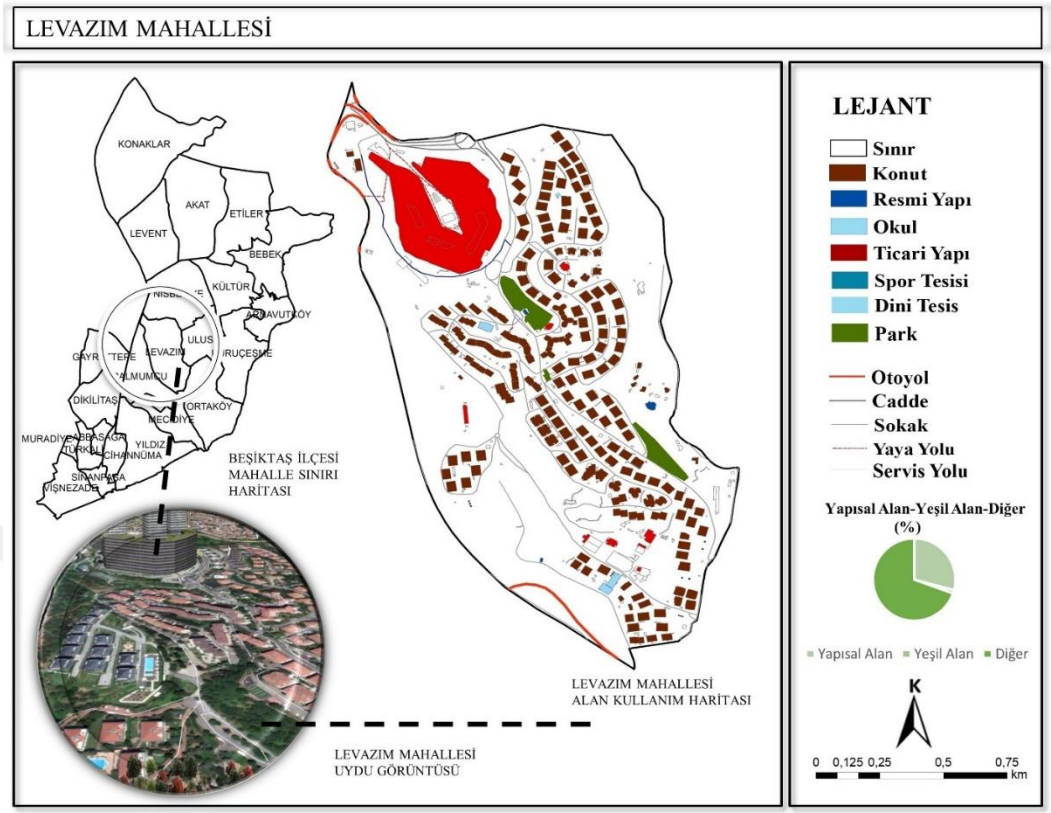
Kültür mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; önemli bir oranda parkların mahalle için hizmet sağladığı görülmektedir. 200 m'de nüfusun %33'ü, 300 m'de %60 ve 500 m'de %85'i park hizmet alanı içinde yer almaktadır. Ancak bu mesafelerde hizmet alamayan konutların varlığı da görülmektedir (Şekil 4.69).

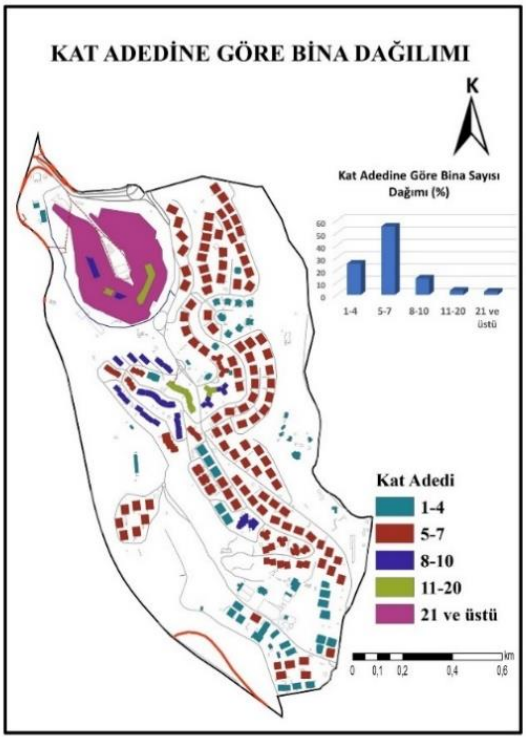
Şekil 4.69.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.13.Levazım Mahallesi

Levazım mahallesi; ilk yerleşimi zamanında askeri atış alanı olarak kullanılmaktadır (https://besiktas.bel.tr/sayfa/1665/Levazim-Mahallesi, Erişim Tarihi: 07.05.2021). Ancak günümüzde; toplu konutların da çoğunlukta olduğu bir mahalledir. Bu mahalleye komşu olan mahalleler; Nisbetiye mahallesi, Ulus mahallesi, Balmumcu mahallesi, Ortaköy mahallesi ve Mecidiye mahallesidir. Yapı yoğunluğu %29,1 olan mahallenin, park alanı %1,3 oranındadır (Şekil 4.70). Levazım mahallesinde farklı kat sayılarına sahip yapılar mevcuttur. 1-4 kat (%25,3) sayısından, 21 kat ve üstüne (%2,5) sahip yapılar karşımıza çıkmaktadır. En yoğun olarak ise 5-7 kata (%55,3) sahip yapılar mevcuttur (Şekil 4.71). Farklı eğim derecelerine sahip olan bu mahallede eğimi %20'nin üzerinde alan yoğunluğu çok fazladır.

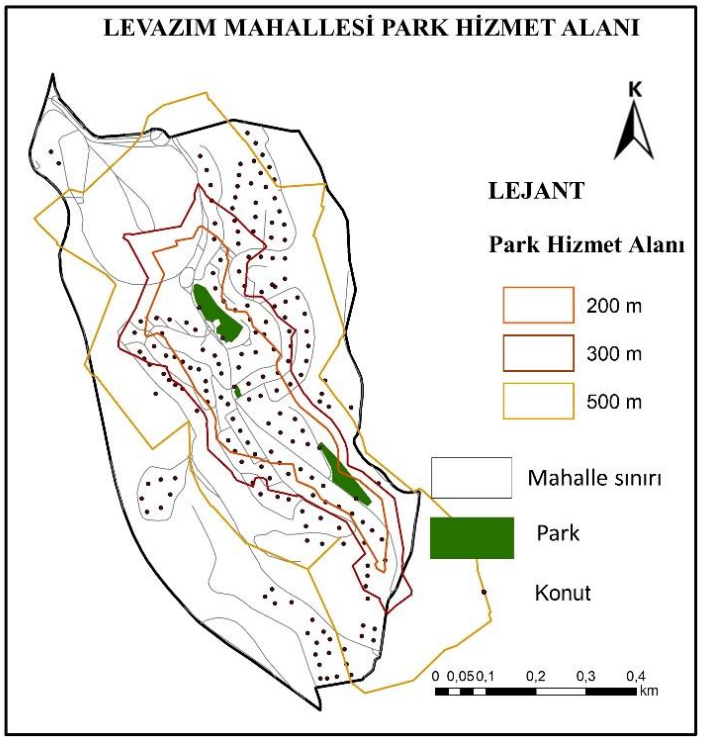

Şekil 4.70.Levazım Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.71.Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

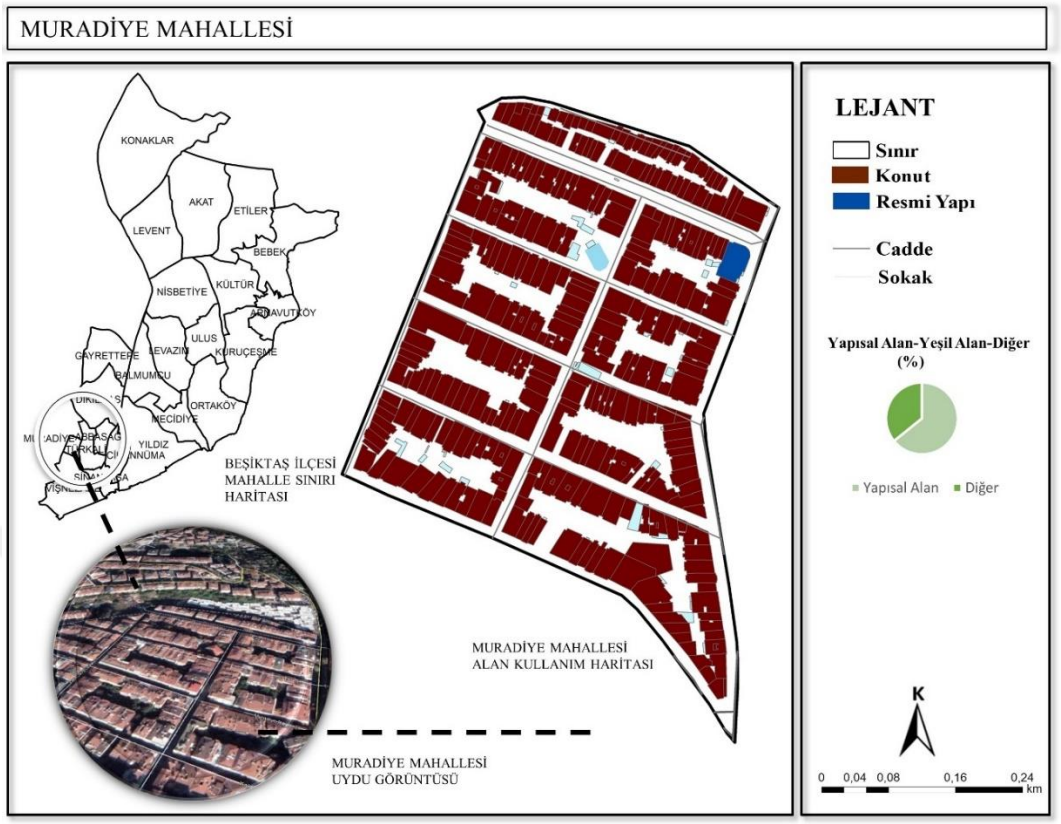
Levazım mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; nüfusun %39,8'i 200 m'de, %57,1'i 300 m'de ve %88'i 500 m'de park hizmeti alanı içinde yer almaktadır (Şekil 4.72).

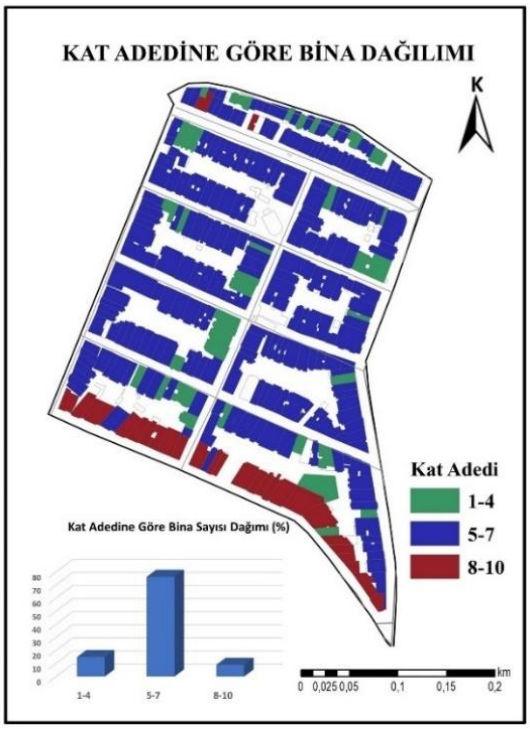
Şekil 4.72.Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.14.Muradiye Mahallesi

Muradiye mahallesi; ismini 1900'lerde yapılan Muradiye Camii'nden almaktadır (https://besiktas.bel.tr/sayfa/1668/Muradiye-Mahallesi, 04.05.2021). Muradiye mahallesi; Türkali mahallesi ve Vişnezade mahallesi ile komşudur. Konut yoğunluğunun oldukça fazla olduğu mahallede yapı yoğunluğu mahallenin %64,2'si kadardır. Mahalle sınırları içinde park yoktur (Şekil 4.73). Muradiye mahallesi 5-7 kat (%76,1) sayısının yoğun olduğu mahallelerden biridir. Eğimi ise %12-20 ve 20 üstü olarak değişkenlik göstermektedir (Şekil 4.74).

Şekil 4.73. Muradiye Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

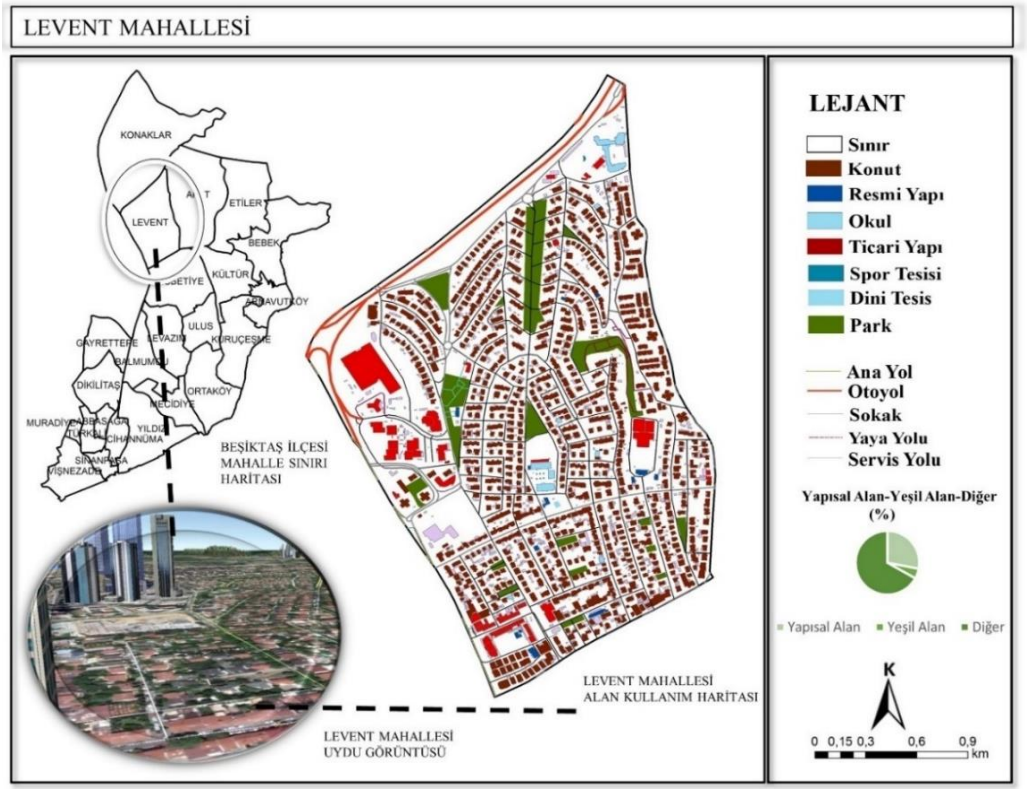

Şekil 4.74. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

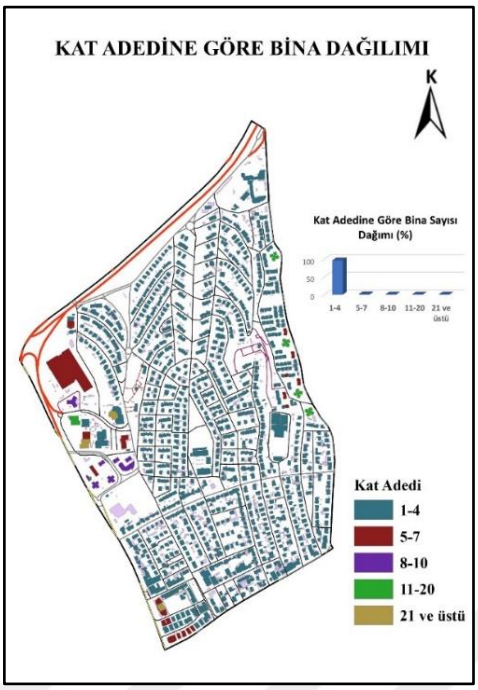
Muradiye mahallesi sınırları içinde park olmadığı halde yakın çevresinde yer alan farklı mahallelerdeki parkların hizmet alanı içinde yer aldığı genel park hizmeti değerlendirmelerinde tespit edilmiştir.

4.1.2.15.Levent Mahallesi

1947'de Levent çiftliği arazisine bahçeli evler düzeninde toplu konut uygulaması yapılması ile Levent mahallesi oluşmuştur (Karahan, 2020). Üst gelir grubuna ait villaların yanı sıra gecekondu yerleşimlerinin de olduğu mahallede, iş merkezleri ve alışveriş merkezleri de yer almaktadır. Levent mahallesi; Akat mahallesi, Nisbetiye mahallesi ve Konaklar mahallesi ile komşudur. Nüfus hareketliliği oldukça yoğun olan bu mahallenin yapı yoğunluğu %28 oranındadır. Park alanları ise mahallenin toplam alanının %5,1'idir (Şekil 4.75). Levent mahallesi de farklı kat sayılarına sahip binalardan oluşmaktadır. Ancak yoğun olarak 1-4 kat (%96,9) arasında yapıların olduğu görülmektedir (Şekil 4.76). Levent %20'lik eğimin en az görüldüğü mahallelerden biridir. Genel olarak %0-12 arasında değişkenlik gösteren eğim derecesine sahiptir.

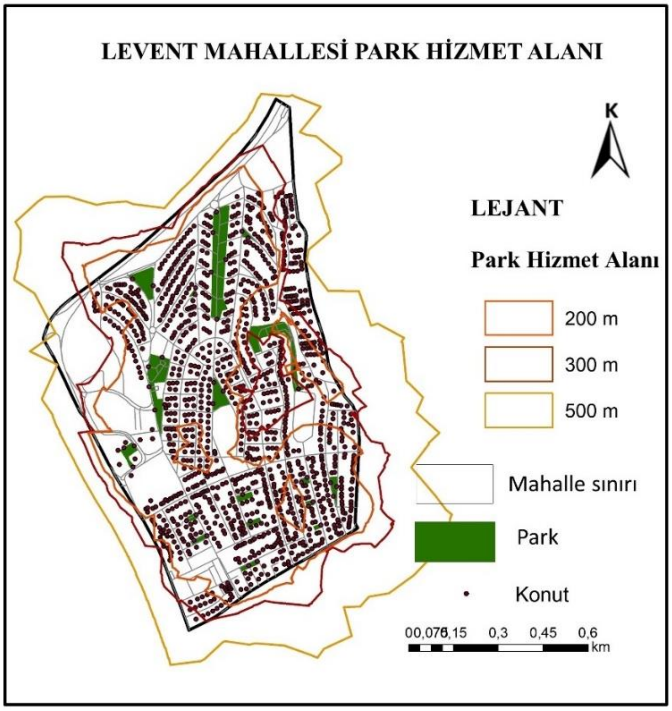

Şekil 4.75. Levent Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.76. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

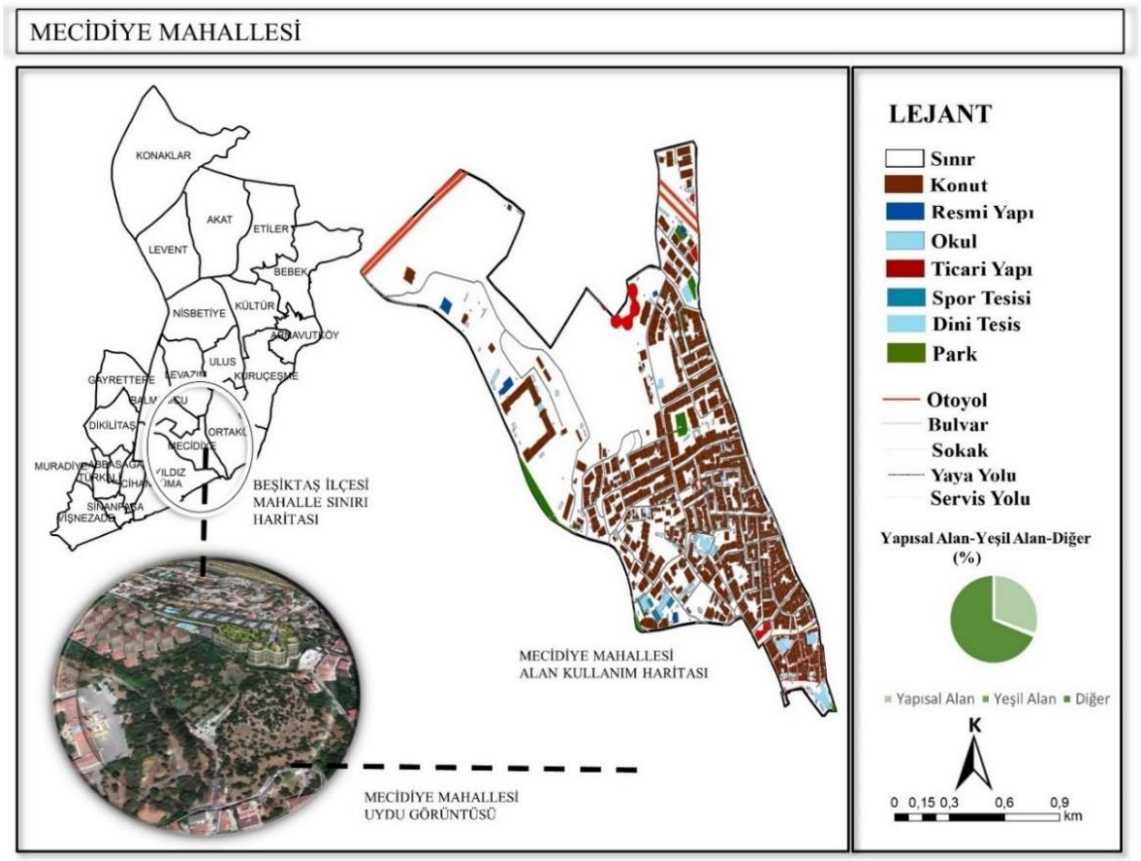
Levent mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; nüfusun %64,5'i 200 m, %83,7'si 300 m ve %100'ü 500 m mesafede park hizmet alanı içinde yer almaktadır (Şekil 4.77).

Şekil 4.77. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.16.Mecidiye Mahallesi

Mecidiye mahallesi, Osmanlı İmparatorluğu döneminden itibaren gelişmeye başlamış bir mahalledir (Yücel, 2020). Farklı konut tiplerine sahip olan bu mahallenin kıyı kullanımı da mevcuttur. Mecidiye mahallesi; Yıldız mahallesi, Ortaköy mahallesi, Balmumcu mahallesi ve Levazım mahalleleri ile komşudur. Mahallenin yapı yoğunluğu %30,5'tir. Park alanı ise %0,7 oranındadır (Şekil 4.78). Bina kat sayıları 1-4, 5-7, 8-10 arasında değişkenlik gösterse de yoğun olarak 1-4 kata (%71,5) sahip yapıların mahallede hâkim olduğu görülmektedir (Şekil 4.79). Ortaköy mahallesi sınırına yakın olan bölgelerde eğim derecesi %6'lardadır. Balmumcu mahallesi sınırına yakın bölgelerde ise %20'nin üzerindedir. Yıldız mahallesi sınırına yakın bölgelerde ise %12-20 arasındadır.

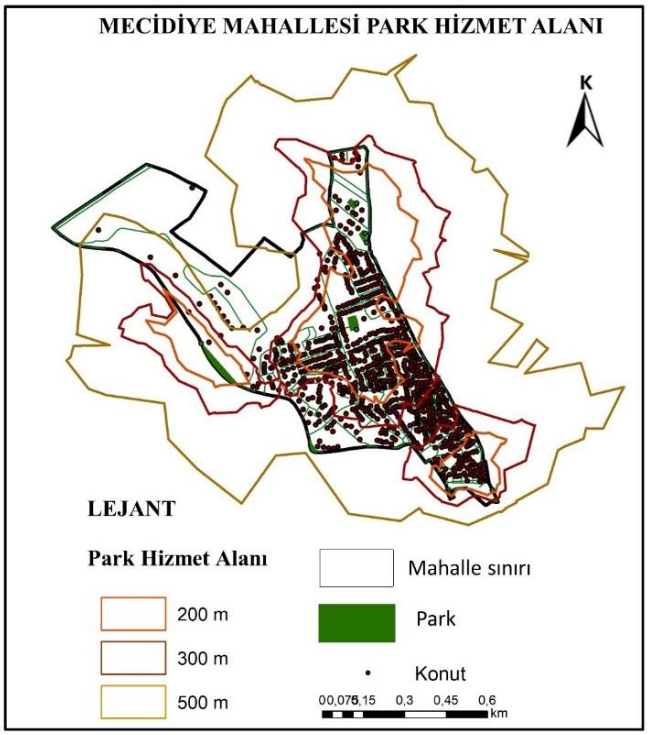

Şekil 4.78. Mecidiye Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.79. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

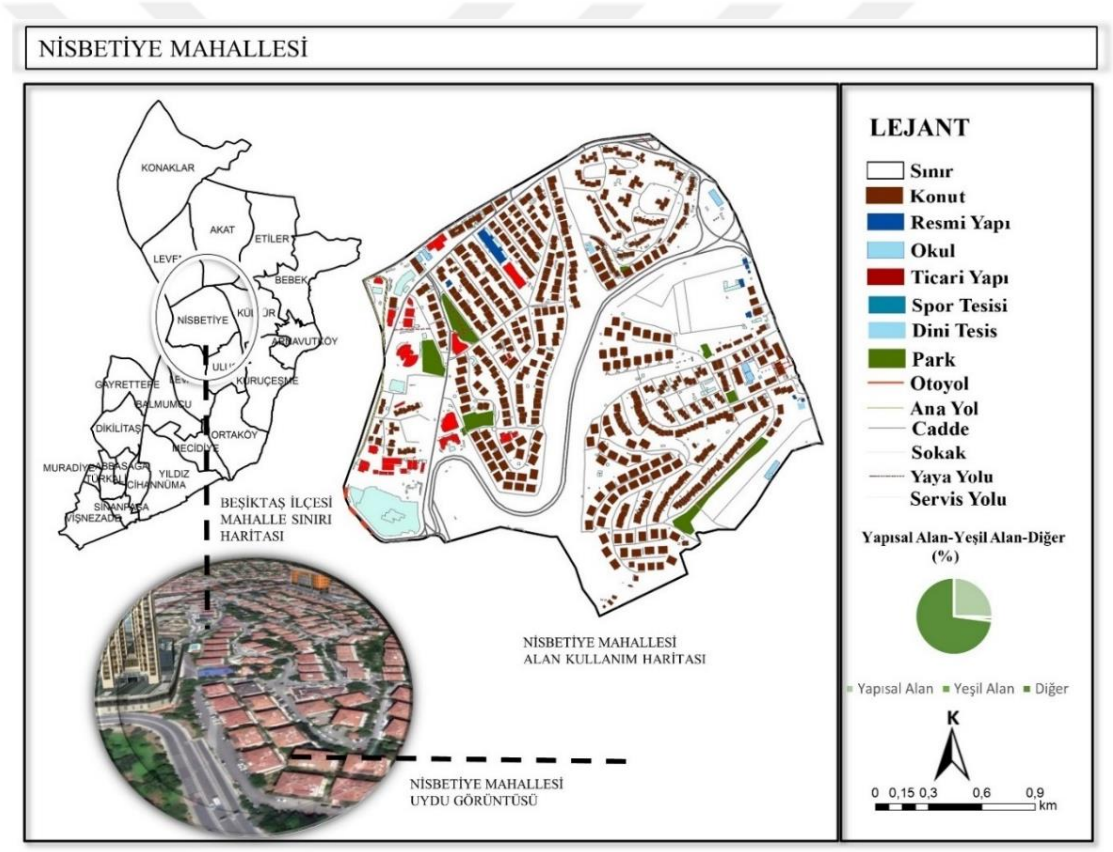
Mecidiye mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; önemli bir oranda hizmet sağladığı görülmektedir. Nüfusun %44'ü 200 m, %76'sı 300 m ve %99'u 500 m mesafe içinde park hizmet alanı içinde yer aldığı görülmektedir. Parkların hizmet alanı içinde farklı mahalleler de yer almaktadır. (Şekil 4.80).

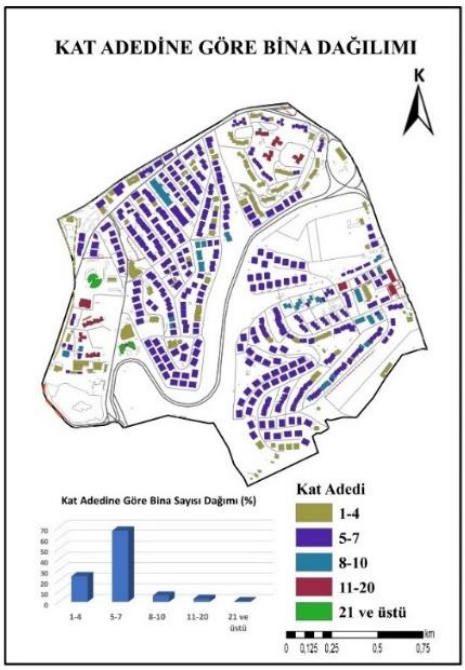
Şekil 4.80. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.17.Nisbetiye Mahallesi

Nisbetiye mahallesi toplu konutların yer aldığı bir yerleşime sahiptir. Bunun yanı sıra iş merkezlerinin de bulunduğu mahallede nüfus yoğunluğu gün içinde farklılaşmaktadır. Nisbetiye mahallesi; Levazım mahallesi, Ulus mahallesi, Kültür mahallesi, Akat mahallesi ve Levent mahallesi ile komşudur. Yapı yoğunluğu %25,4'tir. Park alanı ise; %1,6'dır (Şekil 4.81). Nisbetiye mahallesi de kat sayısı değişkenlik gösteren mahallelerden biridir. Mahallede kat sayısı 21 ve üstü binalar (%0,4) görmek mümkün olsa da 5-7 kata (%66,7) sahip binalar yoğunluktadır (Şekil 4.82). Topoğrafik yapısı itibari ile %6'nın altında eğime sahip alanların yanı sıra, %20'nin üzerinde alanlar da mevcuttur.

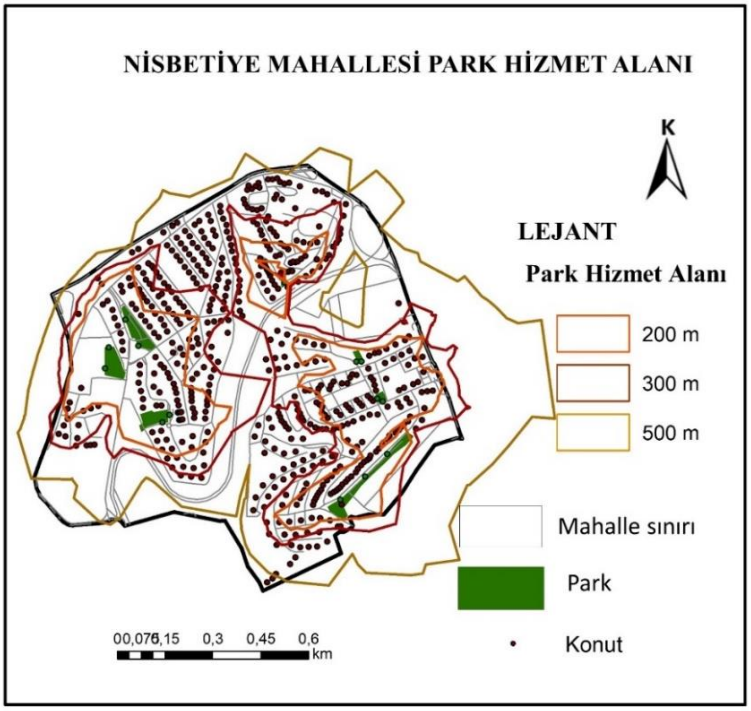

Şekil 4.81. Nisbetiye Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.82. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

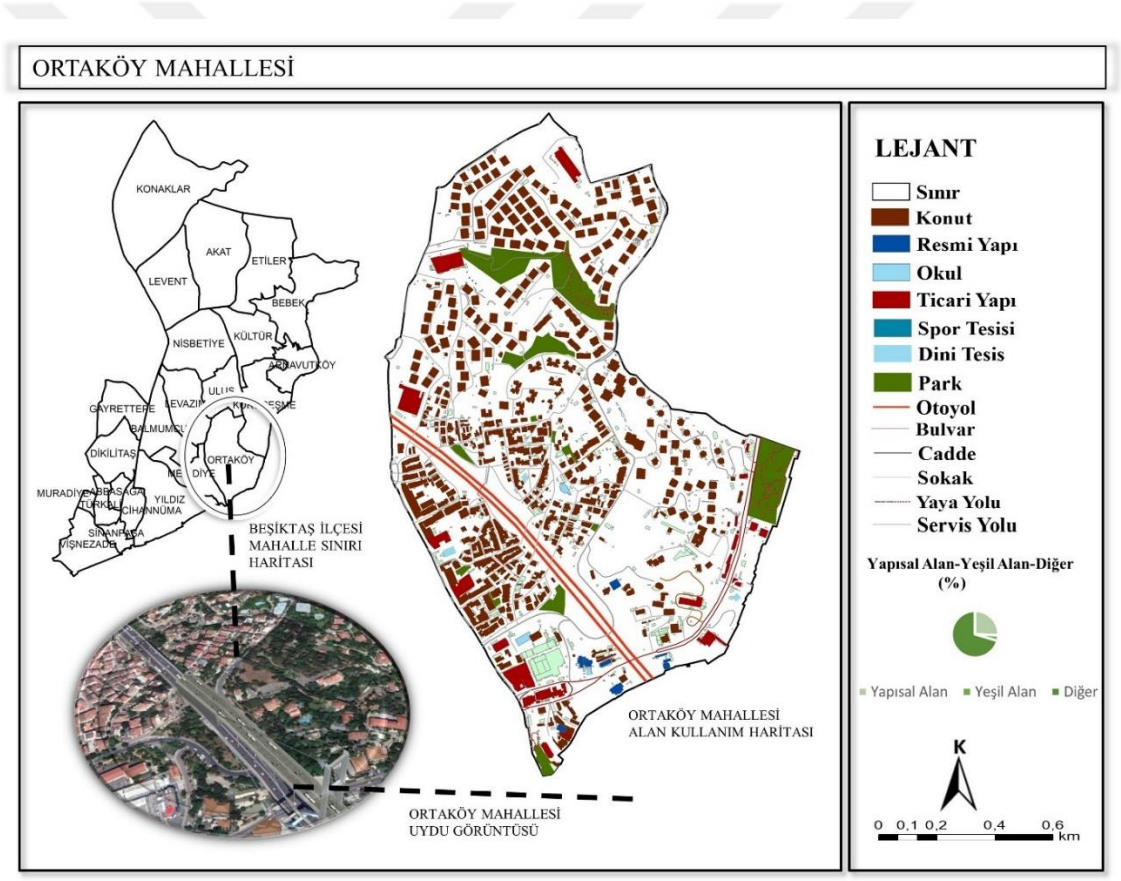
Nisbetiye mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; parkların 200 m'de nüfusunun %40,1'ine, 300 m'de %70'ine, 500 m'de kendi sınırları içindeki konut nüfusunun tamamına hizmet verdiği görülmektedir (Şekil 4.83).

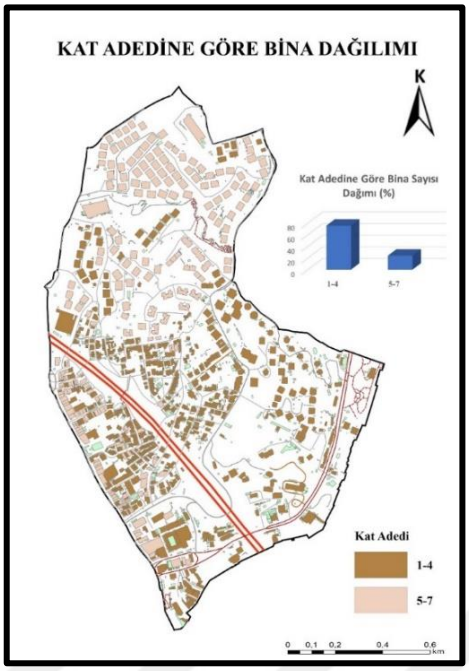
Şekil 4.83. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.18.Ortaköy Mahallesi

Osmanlı ve Bizans İmparatorluklarının önemli yerleşimlerinden biri olan Ortaköy mahallesi farklı konut tiplerine sahiptir. Ortaköy mahallesi özellikle kıyı kullanımının yoğun olması sebebiyle yerleşik nüfusundan daha fazla bir nüfusa hizmet etmektedir. Ortaköy mahallesi; Mecidiye mahallesi, Kuruçeşme mahallesi, Ulus mahallesi ve Levazım mahallesi ile komşudur. Mahallenin yapı yoğunluğu mahallenin %25,7'sini oluşturmaktadır. Park alanı ise %3,9'dur (Şekil 4.84). Bina kat sayısı en yoğun olarak 1-4 kat (%75,8) arasındadır (Şekil 4.85). Beşiktaş'ın değişkenlik gösteren topoğrafik yapısı bu mahallede de görülmektedir. %0-12 arasında eğime sahip alanlar olsa da genel eğim %20'nin üzerindedir.

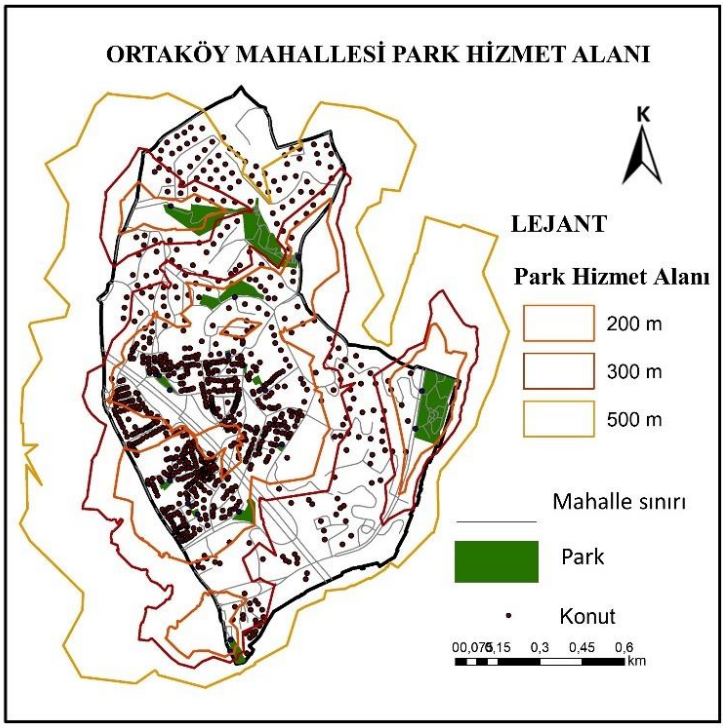

Şekil 4.84. Ortaköy Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.85. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

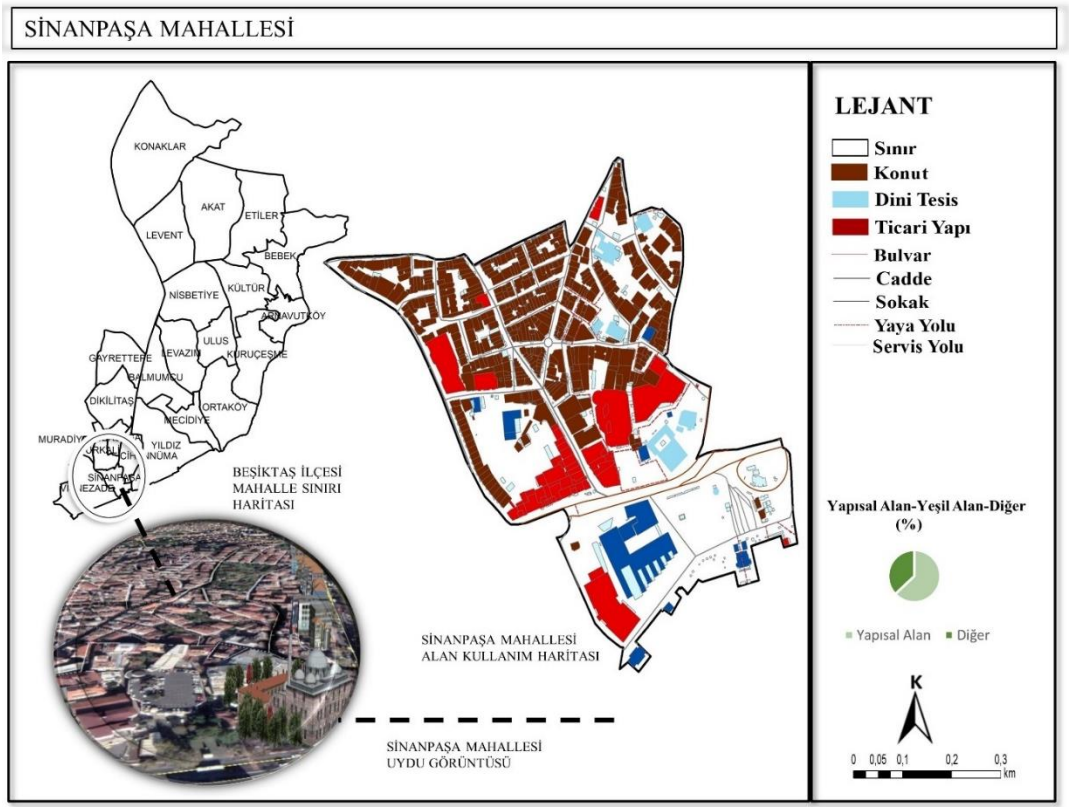
Ortaköy mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; nüfusun %43,5'i 200 m'de, %66,5'i 300 m'de ve %98'i 500 m'de park hizmetine ulaşabilmektedir (Şekil 4.86).

Şekil 4.86. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.19.Sinanpaşa Mahallesi

Sinanpaşa mahallesi, Osmanlı İmparatorluğu döneminden itibaren gelişmeye başlamış yerleşimlerden biridir (Yücel, 2020). Konut yerleşiminin yanı sıra ticaret yapıları da burada yer almaktadır. Merkezi bir konuma da sahip olan bu mahalle yoğun bir nüfusa hizmet vermektedir. Sinanpaşa mahallesi; Türkali mahallesi, Cihannüma mahallesi, Vişnezade mahallesi ve Yıldız mahallesi ile komşudur. Mahallenin yapı yoğunluğu tüm mahallenin %63'ünü oluşturmaktadır. Mahallede park bulunmamaktadır (Şekil 4.87). Bu mahallede 1-4 (%58,9), 5-7 (%39,9), 8-10 kat (%1) sayısına sahip binalar görmek mümkündür. Ancak en yoğun 1-4 kat sayısına sahip binalar bu mahallede yer almaktadır (Şekil 4.88). Topoğrafyası itibari ile yürünebilirliğe en uygun eğim derecesine sahip mahallelerden biridir. %0-6 eğime sahip alanların yanı sıra %6-12 eğim derecesine sahip bölgeler de mevcuttur.

Şekil 4.87. Sinanpaşa Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

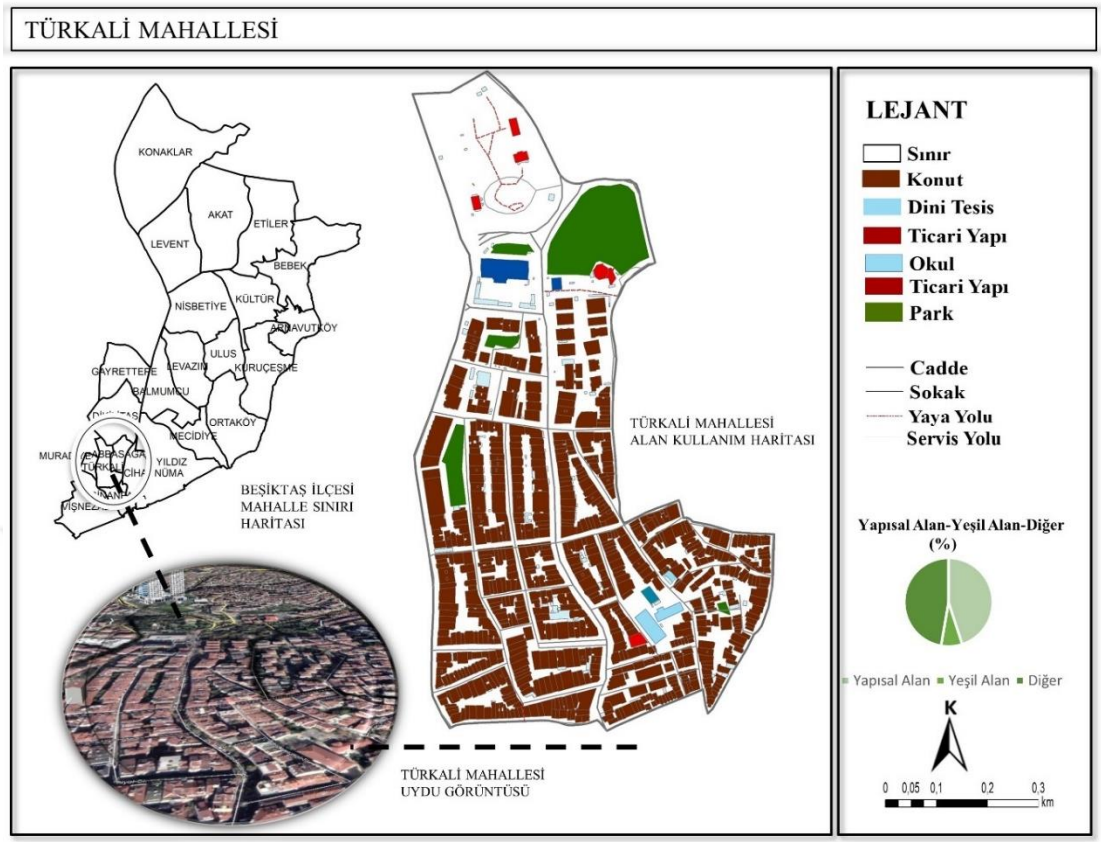

Şekil 4.88. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

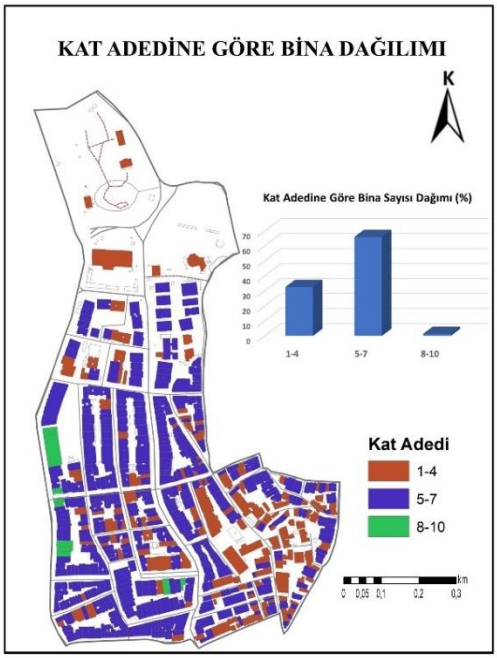
Sinanpaşa mahallesi sınırları içinde park olmadığı halde belirlenen mesafeler içinde yakın çevresinde yer alan farklı mahallelerdeki parklardan nüfusunun bir bölümünün hizmet alabildiği görülmektedir.

4.1.2.20. Türkali Mahallesi

Türkali mahallesi, Osmanlı İmparatorluğu döneminden itibaren gelişme gösteren yerleşimlerden biridir (Yücel, 2020). Beşiktaş Belediyesi verilerine göre; yaşamak için oldukça tercih edilen bu mahallede nüfus giderek artmaktadır. Türkali mahallesi; Muradiye mahallesi, Sinanpaşa mahallesi, Dikilitaş mahallesi, Abbasağa mahallesi, Vişnezade mahallesi ve Cihannüma mahallesi ile komşudur. Mahallenin yapı yoğunluğu tüm mahallenin %45'idir. Park alanı ise mahallenin %7,7'sini oluşturmaktadır (Şekil 4.89). Bina kat sayısı olarak en fazla 5-7 kat (%65,9) arasında binaların yoğunlukta olduğu görülmektedir (Şekil 4.90). Türkali mahallesi eğimi %0-12 arasında değişmektedir. %20'nin üzerinde olan alanlar mevcut olsa da yoğun değildir.

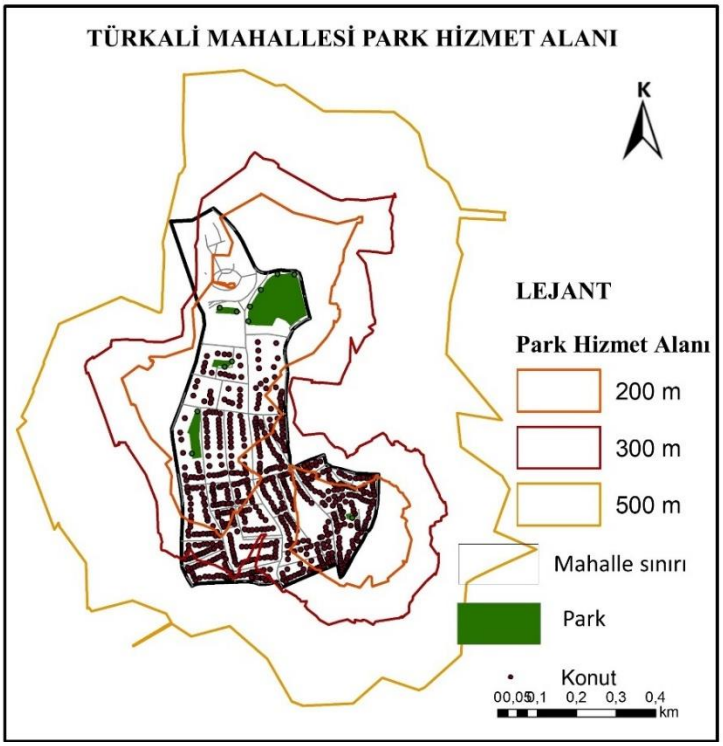

Şekil 4.89. Türkali Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.90. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

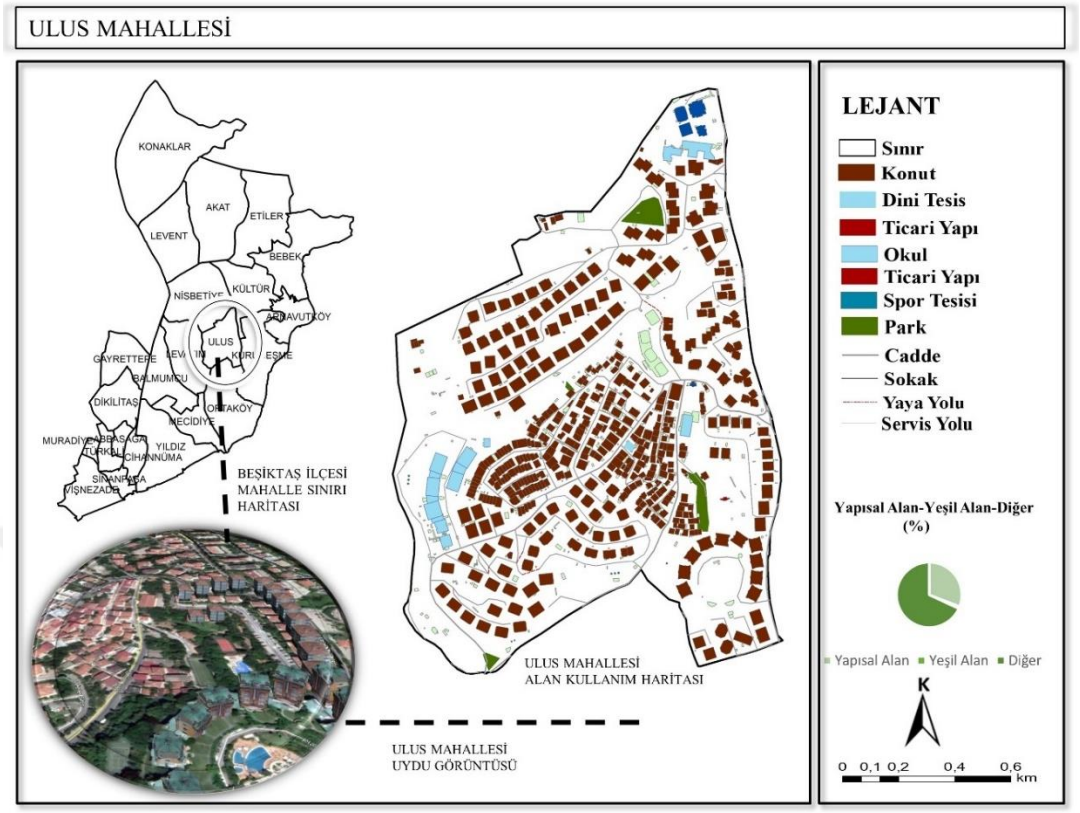
Türkali mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; nüfusun %54,5'i 200 m'de, %92,5'i 300 m'de ve %100'ü 500 m'de park hizmeti alanı içinde yer almaktadır (Şekil 4.91).

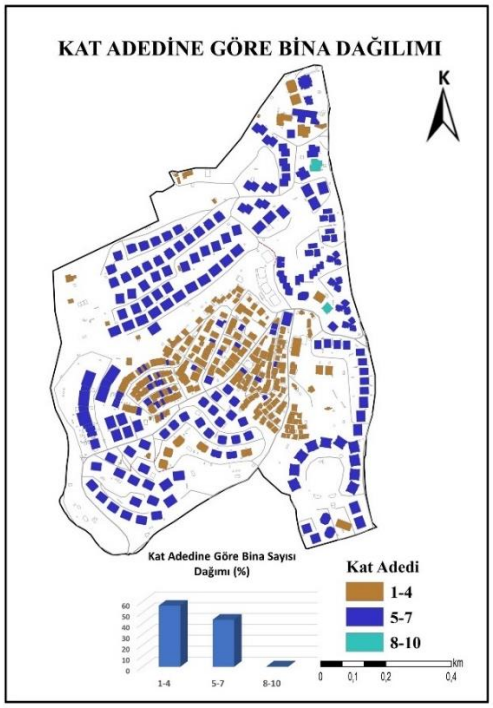
Şekil 4.91. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.21.Ulus Mahallesi

Ulus mahallesi farklı gelir gruplarının yaşadığı bir mahalle olarak dikkat çekmektedir. Toplu konut, apartman dairesi, lüks villalar gibi pek çok konut tipini görmek mümkündür. Ayrıca ticaret ve eğlenceye hizmet eden yapılar da burada yer almaktadır. Ulus mahallesi; Levazım mahallesi, Nisbetiye mahallesi, Kültür mahallesi, Kuruçeşme mahallesi ve Ortaköy mahallesi ile komşudur. Tüm mahallenin %30,8'ini yapı yoğunluğu, %1,1 park alanı oluşturmaktadır (Şekil 4.92). Ulus mahallesinde yer alan binaların kat sayısı en fazla 1-4 kat (%56,2) arasıdır (Şekil 4.93). Ulus mahallesi de değişkenlik gösteren topoğrafyaya sahiptir. Eğim pek çok bölgede %20'nin de üzerindedir.

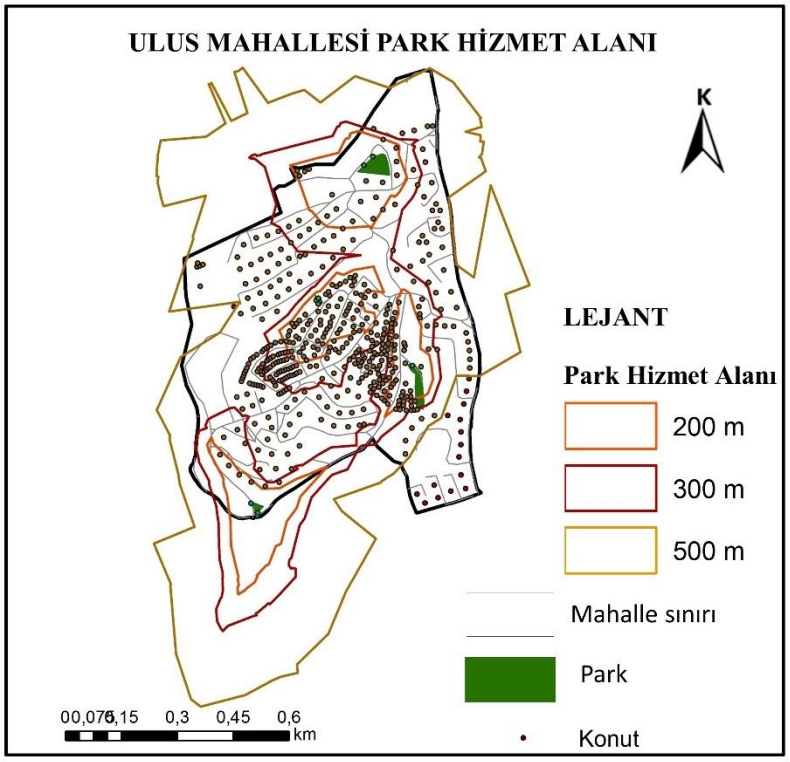

Şekil 4.92. Ulus Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.93. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

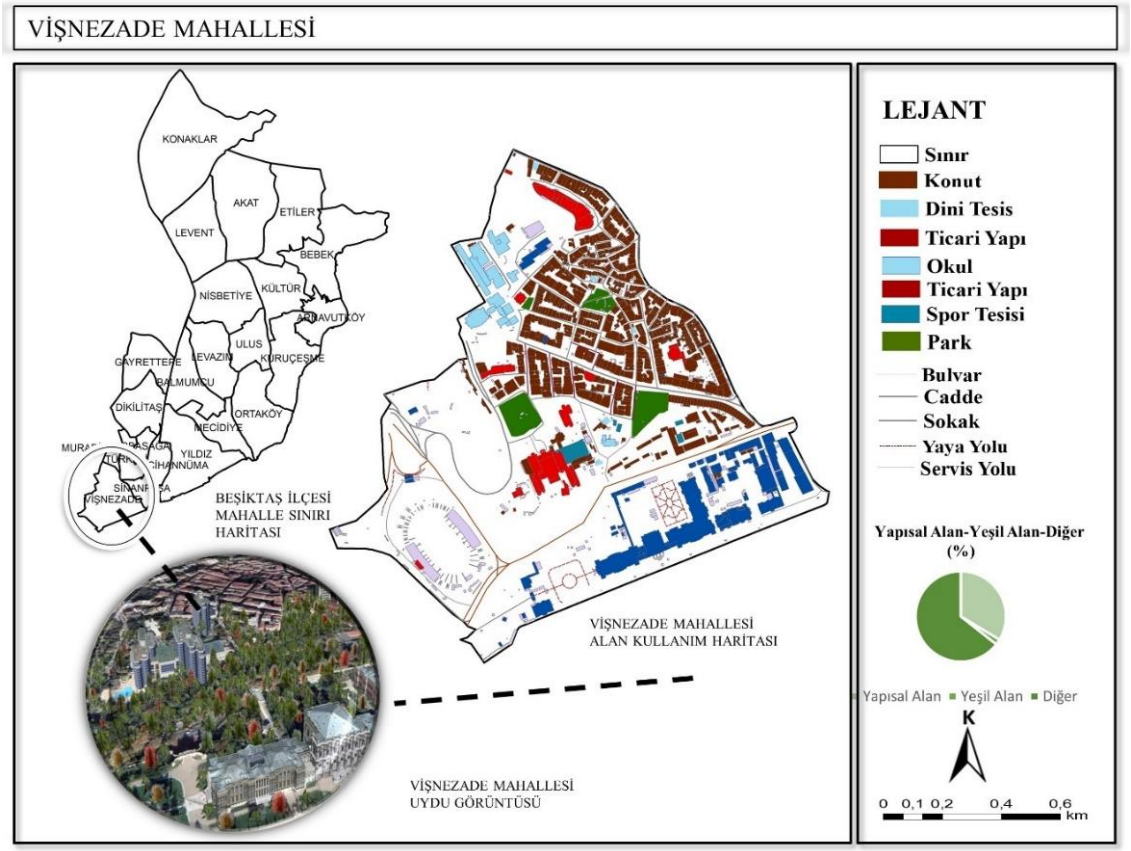
Ulus mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; nüfusun %15,3'ü 200 m'de, %17,1'i 300 m'de ve %92,3'ü 500 m mesafede park hizmet alanı içinde yer almaktadır (Şekil 4.94).

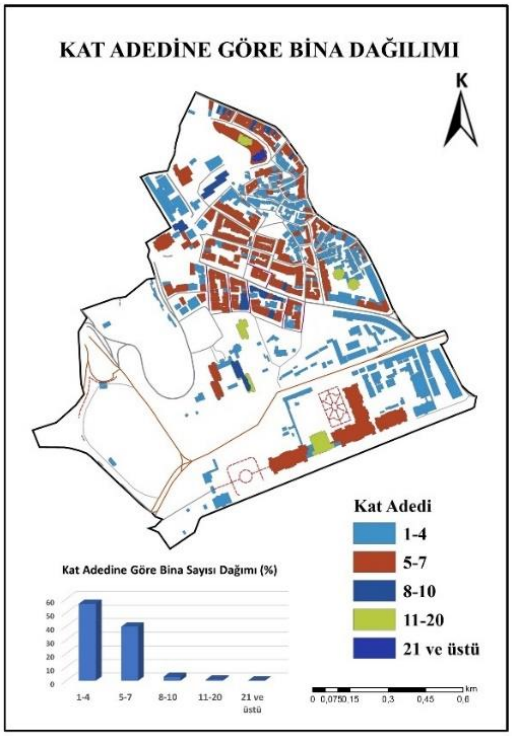
Şekil 4.94. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.22. Vişnezade Mahallesi

Osmanlı döneminden itibaren gelişmeye başlayan bu mahallede yapılaşma yoğundur (Yücel, 2020). Beşiktaş Belediyesi verilerine göre; adını vişne yetiştiren Serasker Mehmet Vişnezade'den aldığı söylenmektedir (https://besiktas.bel.tr/sayfa/1674/Visnezade-Mahallesi, Erişim Tarihi: 03.08.2021). Vişnezade mahallesi; Sinanpaşa mahallesi, Türkali mahallesi ve Muradiye mahalleleri ile komşudur. Vişnezade mahallesi yapı yoğunluğu %33,6'dır. Parklar ise; %2'lik bir alanı oluşturmaktadır (Şekil 4.95). Farklı kat sayılarına sahip binaların olduğu bu mahallede yoğun olarak 1-4 katlı (%56,5), 5-7 katlı (%39,6) binalar görmek mümkündür (Şekil 4.96). Topoğrafyası genellikle %6-12 arasında değişen bir eğime sahiptir. %20'nin üzerinde çok az alan vardır.

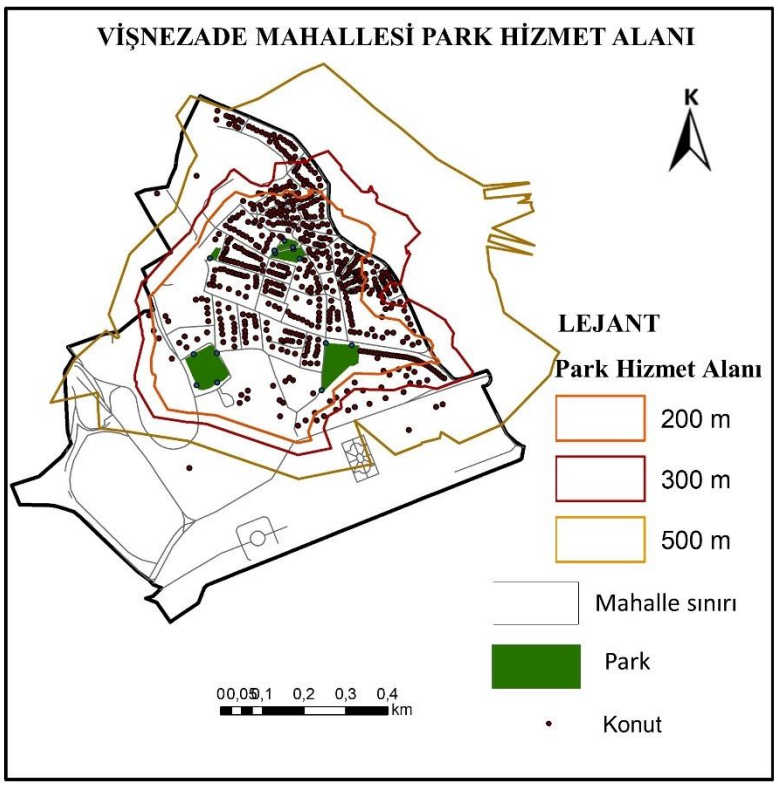

Şekil 4.95. Vişnezade Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

Şekil 4.96. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

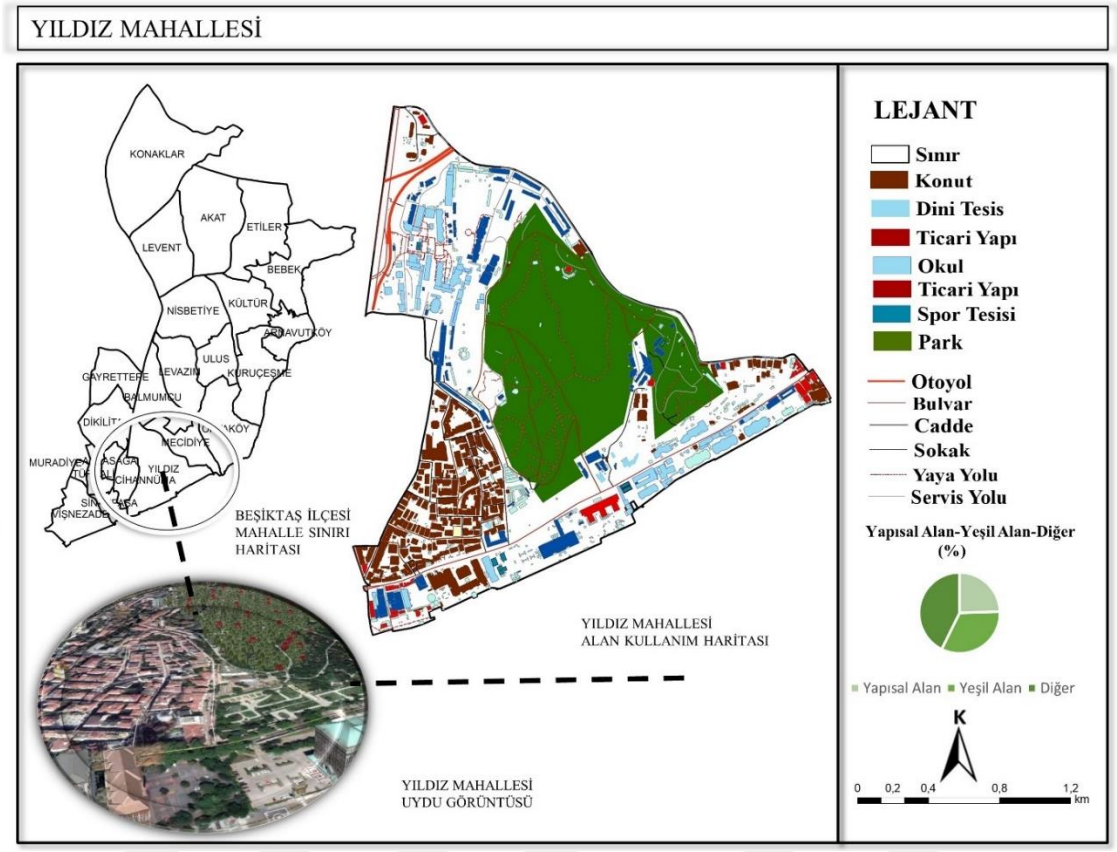
Ortaköy mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan park hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; nüfusun %76,8'i 200 m, %91'i 300 m ve %100'ü 500 m mesafe içinde park hizmet alanında yer almaktadır (Şekil 4.97).

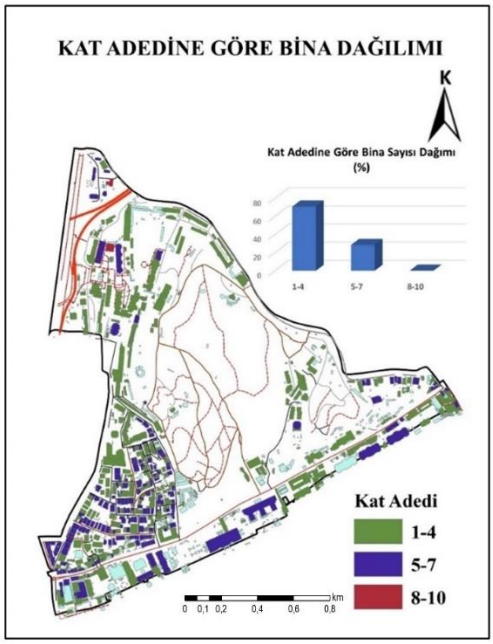
Şekil 4.97. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

4.1.2.23. Yıldız Mahallesi

Yıldız mahallesi, Osmanlı imparatorluğu döneminde gelişmeye başlayan mahallelerden biridir. Tarihi yapıları, ticaret yapılarını ve üniversiteleri bu mahallede görmek mümkündür. Yıldız mahallesi, Mecidiye mahallesi, Balmumcu mahallesi, Dikilitaş mahallesi, Cihannüma mahallesi ve Sinanpaşa mahallesi ile komşudur. Yıldız mahallesinin yapı yoğunluğu %24,5 iken, Yıldız mahallesinin tek parkı olan Yıldız parkı mahalle sınırları içinde %32,8'lik bir alan kaplamaktadır (Şekil 4.98). Yıldız mahallesinde bulunan binaların çoğu 1-4 kat (%71) arasındadır (Şekil 4.99). Genel olarak %0-12 eğime sahip topoğrafyada, %12-20 arasında hatta %20'nin üzerinde alanlar mevcuttur.

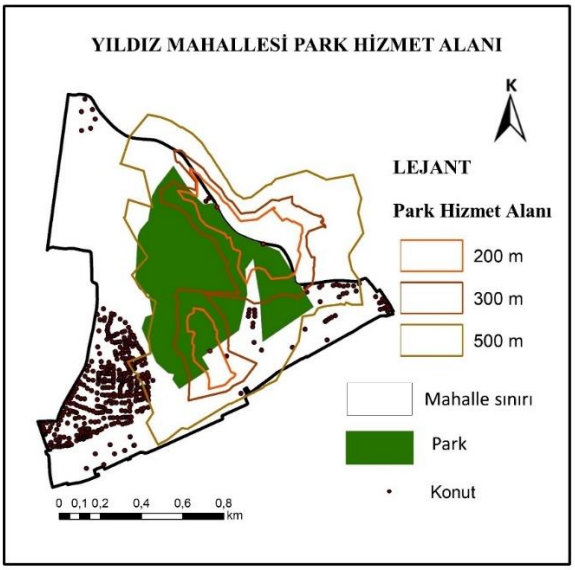

Şekil 4.98. Yıldız Mahallesi Arazi Kullanım Haritası

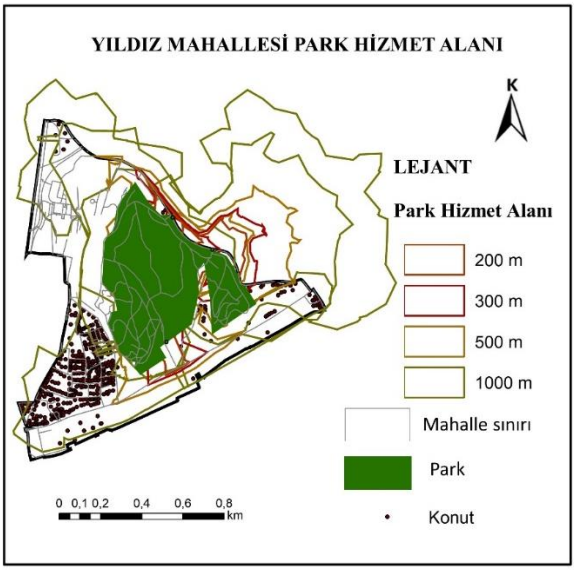

Şekil 4.99. Kat Adedine Göre Bina Dağılımı

Yıldız mahallesi için 200 m, 300 m ve 500 m'de yapılan hizmet alanı değerlendirmesine bakıldığında; mahalle nüfusunun büyük bir kısmının hizmet alamadığı görülmektedir. Nüfusun %0,4'ü 200 m, %0,6 300 m ve %12,5'i 500 m mesafede park hizmetine ulaşabilmektedir. En büyük park burada olmasına karşın, yürünebilir mesafeler olarak kabul edilen mesafeler içindeki hizmet verdiği nüfus Yıldız mahallesi sınırları içinde oldukça azdır (Şekil 4.100). Kent parkı niteliği taşıması nedeniyle diğer parklardan farklı olarak 1000 m mesafede hizmet verdiği nüfus Yıldız mahallesi nüfusunun %99'u kadardır (Şekil 4.101).

Şekil 4.100. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m ve 500 m'de Hizmet Alanı

Şekil 4.101. Mahalledeki Parkların 200 m, 300 m, 500 m ve 1000 m'de Hizmet Alanı

Mahalleler Bazında Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı

Mahalleler bazında en fazla park sayısı Akat mahallesindedir. Yıldız mahallesinde yalnızca bir park (Yıldız Parkı (koru)) olmasına rağmen, kişi başına düşen yeşil alan miktarı en fazla olan mahalle Yıldız mahallesidir.

Toplam park alanı miktarı en fazla olan mahalle yine Yıldız mahallesidir. Akat mahallesi, Kuruçeşme ve Levent mahalleleri de toplam park alanı miktarı diğer mahallelere göre daha fazladır. Kişi başına düşen park alanı miktarına bakıldığında ise; Yıldız mahallesinde, Kuruçeşme mahallesinde, Levent mahallesinde ve Cihannüma mahallesinde kişi başına düşen park alanı miktarı 10 m^2'nin üzerindedir (Tablo 4.1).

Tablo 4.1. Mahalle Bazında Aktif Yeşil Alanlara (park) Ait Genel Özellikler

	Mahalle Adı	**Park Sayısı**	**Toplam Yeşil Alan Miktarı**	**Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı**
1	**Abbasağa**	0	0	0
2	**Akat**	19	70549,87	4,64
3	**Arnavutköy**	2	1397,2	0,36
4	**Balmumcu**	3	6.807,23	1,82
5	**Bebek**	3	20868,01	3,71
6	**Cihannüma**	3	44132,08	11,57
7	**Dikilitaş**	11	34741,38	2,08
8	**Etiler**	8	12721,48	1,09
9	**Gayrettepe**	10	12319,53	0,86
10	**Konaklar**	12	35849,79	2,36
11	**Kuruçeşme**	3	65036,73	21,66

12	**Kültür**	7	24464	5,19
13	**Levazım**	3	10171,62	1,69
14	**Levent**	17	54466,15	17,88
15	**Mecidiye**	3	3468,57	0,32
16	**Muradiye**	0	0	0
17	**Nisbetiye**	8	16910,75	1,39
18	**Ortaköy**	11	38101,87	4,04
19	**Sinanpaşa**	0	0	0
20	**Türkali**	5	18154,75	1,79
21	**Ulus**	4	5568,5	0,79
22	**Vişnezade**	4	13262,46	2,00
23	**Yıldız**	1	368751,42	59,18

Toplam park alanı ve mahalle nüfusları arasında korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan korelasyon analizinin sonucuna göre; p=0,406 olarak elde edilmiştir. Bu sebeple; mahallelerdeki toplam park alanı ile mahalle nüfusları arasında anlamlı bir ilişki yoktur (Tablo 4.2).

Mahallelerin toplam park alanı ve mahallelerin rayiç bedelleri arasında yine korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucunda p=0,726 olarak elde edilmiştir. Bu sebeple; mahallelerin toplam park alanları ile mahallelerin rayiç bedellerine arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 4.2).

Tablo 4.2.Korelasyon Analiz Tablosu

Değişkenler	**Spearman's *rho***	***p***	**Yorum**
Park Alanı-Rayiç Bedel	.077	**.726**	İlişki Yok
Park Alanı-Nüfus	.182	**.406**	İlişki Yok

4.1.3.Bölüm Sonucu

Yapılan analizler sonucunda; kişi başına düşen yeşil alan miktarı ve parkların belirlenen kriterler bağlamında hizmet alanı içinde değerlendirilebilen nüfus özellikleri farklılık göstermektedir. Mahalleler bazında kişi başına düşen yeşil alan miktarı bakımından en az orana sahip mahalleler Abbasağa mahallesi, Sinanpaşa mahallesi ve Muradiye mahallesidir. Bu mahallelerin sınırları içinde hiç park yoktur. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı bakımından Yıldız mahallesi en iyi orana sahiptir.

Mahallelerde bulunan park sayısı bakımından Akat, Konaklar ve Levent mahalleleri diğer mahallelerden daha fazla park sayısına sahiptir. Parkların büyüklükleri tüm mahalleler bazında farklılık göstermektedir. Yine parklar özellikleri bakımından (donatı özellikleri, tasarım, yeşil alan miktarı vb.) birbirinden farklıdır.

Parkların hizmet alanlarına ilişkin yapılan analizlere göre parkların hizmet alanlarına giren nüfus mahalleler bağlamında farklılık göstermiştir (Tablo 4.3). Örneğin; herhangi bir parkın mahalle sınırları içinde hizmet alanına giren nüfusa bakıldığında; en az orana sahip olan mahalleler elbette sınırları içinde hiç park olmayan mahalleler olarak Abbasağa, Muradiye ve Sinanpaşa mahalleleri karşımıza çıkmaktadır. Mahalleler bazında yine aynı duruma ilişkin yapılan değerlendirmede park hizmet alanı içinde en fazla nüfusa sahip mahalleler olarak; Gayrettepe, Nisbetiye ve Vişnezade mahalleleri sayılabilmektedir. Belirlenen mesafeler bakımından yapılan değerlendirmede; 0-200 m mesafede ilçe nüfusunun %47,7'sinin, 0-300 m mesafede %68,8'inin, 0-500 m mesafede %87,5'inin, 0-1000 m mesafede ise %98,4'ünün hizmet aldığı görülmektedir. Parkların hizmet alanları hesaplanırken; mahalle sınırları göz ardı edildiğinden, Abbasağa, Muradiye ve Sinanpaşa mahalleleri gibi sınırları içinde hiç parka sahip olmayan mahalleler için de park hizmeti alan bir nüfusun varlığından söz edilebilmektedir.

0-200 m park hizmet alanı içinde mahallelerin hizmet aldığı nüfus oldukça değişkendir. Örneğin; 0-200 m'de Levent mahallesinin %55,4'ü hizmet alırken, Ulus mahallesinin %2,2'si, Beşiktaş'ın çok önemli bir miktar aktif yeşil alan miktarını sağlayan Yıldız parkının mahalle

sınırları içerisinde olmasına karşın Yıldız mahallesi nüfusunun %2,4'ü için park hizmeti alabilmektedir. 0-200 m hizmet alanının 0-12 eğim derecesi göz önünde bulundurulduğunda hizmet alan nüfus öngörüsü sonucuna göre ise Beşiktaş ilçesi mahallelerinin hepsinde azalma olduğu görülmektedir. Bu oran Abbasağa mahallesinde %68,9, Akat mahallesinde %39,6, Arnavutköy mahallesinde %76,2, Bebek mahallesinde %66,8, Cihannüma mahallesinde %56,5, Etiler mahallesinde %17,6, Gayrettepe mahallesinde %58,9, Konaklar mahallesinde %27,2, Kuruçeşme mahallesinde %61, Kültür mahallesinde %63,4, Levazım mahallesinde %78,3, Levent mahallesinde %16,4, Mecidiye mahallesinde %34,8, Muradiye mahallesinde %100, Nisbetiye mahallesinde %41,2, Ortaköy mahallesinde %55,7, Sinanpaşa mahallesinde %36,6, Türkali mahallesinde %47,2, Ulus mahallesinde %85,8, Vişnezade mahallesinde %50,3 ve Yıldız mahallesinde %15,5'tir. Bu duruma bakıldığında en fazla Muradiye mahallesi, Ulus mahallesi, Levazım mahallesi, Arnavutköy mahallesi, Abbasağa ve Dikilitaş mahallelerinin topoğrafik durumdan etkilendiği söylenebilmektedir.

0-300 m park hizmeti alan nüfusun dağılımı mahalleler bazında değişkenlik göstermektedir. Abbasağa mahallesinin neredeyse tamamı, Dikilitaş, Levent, Mecidiye, Türkali mahallelerinin çok büyük bir kısmı park hizmeti alabildiği görülmektedir. Ancak yine 0-12 eğim derecesi göz önünde bulundurulduğunda yine hizmet alan nüfus için azalmaların olduğu söylenebilmektedir. Abbasağa mahallesinde %72,5, Akat mahallesinde %40,9, Arnavutköy mahallesinde %81,8, Balmumcu mahallesinde %50, Bebek mahallesinde %75,4, Cihannüma mahallesinde %50,2, Dikilitaş mahallesinde %66,3, Etiler mahallesinde %28,9, Gayrettepe mahallesinde %55,3, Konaklar mahallesinde %25,2, Kuruçeşme mahallesinde %76,8, Kültür mahallesinde %55, Levazım mahallesinde %80,9, Levent mahallesinde %24,1, Mecidiye mahallesinde %34,9, Muradiye mahallesinde %99,1, Nisbetiye mahallesinde %41,2, Sinanpaşa mahallesinde %20,3, Türkali mahallesinde %42,1, Ulus mahallesinde %71,4, Vişnezade mahallesinde %55,4 ve Yıldız mahallesinde %17,1 oranında bir azalma olduğu görülmektedir. Özellikle Abbasağa, Dikilitaş, Türkali ve Vişnezade mahalleleri 0-300 m'de %90'ın üzerinde hizmet alan nüfusa sahip gibi görünse de en fazla park hizmeti erişimi bakımından kayıp bu mahallelerde yaşanmıştır. Topoğrafyanın hizmet alanlarında yarattığı değişkenlik bu mesafeler için de tespit edilmiştir.

0-500 m'de park hizmet alanı içindeki nüfus mahalleler bazında değişkenlik göstermektedir. Bu mesafeler içinde Abbasağa, Akat, Cihannüma, Dikilitaş, Gayrettepe, Kültür, Levent,

Mecidiye, Muradiye, Nisbetiye, Ortaköy, Sinanpaşa, Türkali, Ulus, Vişnezade mahalle nüfuslarının %90'dan fazlasının bir parkın hizmet alanı içinde yer aldığı tespit edilmiştir. Ancak 0-12 eğim grubu içinde yer alan hizmet alanı bakımından değerlendirme yapıldığında; Abbasağa mahallesinin park hizmeti alan nüfusunda %72,5, Arnavutköy mahallesinde %85,2, Dikilitaş mahallesinde %66,6, Levazım mahallesinde %80,8, Muradiye mahallesinde %97,4, Ulus mahallesinde %80,1 oranında bir kayıp olduğu görülmektedir. Yine Yıldız mahallesi sakinleri bu mesafe için her iki koşulda da en az park hizmeti alan mahalle durumundadır.

0-1000 m'de park hizmeti aldığı varsayılan nüfus %88-%100 arasında değişkenlik göstermektedir. Neredeyse mahalle nüfuslarının tamamına yakını herhangi bir park hizmetine erişmektedir. Arnavutköy mahallesinin %88'i, Konaklar mahallesinin %89'u park hizmetine ulaşmaktadır. Ancak 0-12 eğim durumu göz önünde bulundurulduğunda; tüm mahalleler bazında hizmet alan nüfusun azaldığı tespit edilmiştir. Hizmet alan nüfus bakımından en fazla azalma gösteren mahalleler; Bebek mahallesi (%81,7), Muradiye mahallesi (%97,4), Ortaköy mahallesi (%72,3), Yıldız mahallesi (%75,6), Ulus mahallesi (%79,3) şeklinde sıralanabilir.

Eğimin göz ardı edildiği, mahalledeki parkların kendi sınırları içindeki hizmetin ulaştığı nüfusa bakıldığında; Abbasağa, Sinanpaşa ve Muradiye mahallelerinin hizmet alamadığı görülmektedir. 500 m mesafede sınırları içinde park olmasına rağmen en az hizmet alan mahalleler ise Bebek ve Yıldız mahalleleridir. Bu mesafelerde %100'e yakın hizmet alan mahalleler ise; Cihannüma, Dikilitaş, Gayrettepe, Levent, Mecidiye, Nisbetiye, Ortaköy, Vişnezade ve Türkali mahalleleridir. Pek çok mahallede kişi başına düşen park alanı miktarı çok az olmasına rağmen, parkların farklı konumlarda olması, mahalle nüfusunun park hizmetine ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Parkların dağılımlarının mahalleler bazında homojen dağılımı park hizmetinin de nüfusa homojen dağılımını sağlayabilecektir.

Tablo 4.3.Park Hizmet Alanına Giren Nüfusun Koşullara Göre Dağılımı

İlçe Genelindeki Parkların Hizmet Alanına Giren Nüfusun Mahalleler Bazında Dağılımı (%)									Mahallelerdeki Parkların Mahalle Bazında Hizmet Verdiği Nüfusun Dağılımı (%)		
Mahalle Adı	0-200 m (0-12 Eğim)	0-200 m	0-300 m (0-12 Eğim)	0-300 m	0-500 m (0-12 Eğim)	0-500 m	0-1000 m (0-12 Eğim)	0-1000 m	200 m	300 m	500 m
Abbasağa	27,2	86,0	27,2	99,0	27,2	99,0	27,2	100	0	0	0
Akat	26,2	43,4	42,1	71,2	57,1	94,5	60,6	100	42,5	63,1	94,7
Arnavutköy	7,9	33,4	10,3	56,6	11,3	75,9	15,3	88	39,0	66,6	94,7
Balmumcu	13,7	19,8	20,9	41,9	31,6	69,8	36,4	99	19,9	43,6	88,3
Bebek	4,6	13,9	5,8	23,5	10,4	47,7	17,3	99	14,5	21,2	48,7
Cihannüma	26,2	60,4	35,2	70,8	43,1	96,5	43,8	100	60,4	70,8	99,2
Dikilitaş	31,1	89,8	33,0	97,9	33,0	98,6	33,0	100	82,2	94,8	99,7
Etiler	21,6	26,3	33,4	47,0	57,9	81,4	64,0	100	26,6	45,9	73,3
Gayrettepe	25,8	62,8	36,2	81,0	44,2	95,3	46,3	100	63,9	82,6	100,0
Konaklar	28,1	38,6	43,4	58,1	53,7	73,3	65,0	89	38,1	58,7	77,1
Kuruçeşme	7,2	18,5	8,1	34,7	11,7	66,3	17,0	100	18,4	33,7	86,6
Kültür	13,0	35,5	30,0	66,7	41,2	93,5	43,9	99	33,3	60,1	85,0
Levazım	8,8	40,7	11,0	57,4	16,7	87,0	17,1	100	39,8	57,2	88,1
Levent	55,4	66,3	73,1	96,3	73,9	97,9	73,9	100	64,6	83,8	97,9
Mecidiye	41,1	63,0	59,2	90,8	62,5	97,8	64,0	100	44,0	75,8	98,6
Muradiye	-	29,9	0,6	66,0	2,6	99,0	2,6	100	0	0	0
Nisbetiye	23,7	40,3	41,3	70,2	50,3	93,5	50,5	100	40,2	69,1	100,0
Ortaköy	22,0	49,7	24,7	71,7	26,6	92,6	27,7	100	43,5	66,6	98,1
Sinanpaşa	11,9	18,8	49,0	61,5	89,2	100,0	89,2	100	0	0	0
Türkali	32,7	62,0	57,3	99,0	57,3	99,0	57,3	100	54,5	92,6	99,0
Ulus	2,2	15,3	11,6	40,4	18,9	94,7	20,7	100	15,4	37,1	92,3
Vişnezade	38,3	77,1	40,6	91,1	43,4	99,9	43,6	100	76,8	90,3	100,0
Yıldız	2,4	2,9	5,0	6,0	15,5	30,4	24,4	100	0,4	0,6	12,5

Park hizmet alanlarına ilişkin genel bir değerlendirme yapıldığında; (mahalle sınırlarının göz ardı edildiği ve en yakın parkın kullanımının tercih edildiği düşünüldüğünde) aslında bazı mahallelerde (Abbasağa mahallesi, Muradiye mahallesi, Sinanpaşa mahallesi) park olmamasına rağmen en az park hizmeti alan mahalle nüfusuna sahip mahalleler Yıldız, Bebek ve Kuruçeşme mahalleleridir.

4.2.UZMAN ANKETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışmada MAXQDA 2020 Analytics Pro programı aracılığı ile yapılan kodlamalar sonucunda güvenilirlik; Cronbach alfa analizi ile değerlendirilmiş ve değer aralığının %84,5-%85,9 arasında değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir. Tüm kodlamalar bağlamında Cronbach alfa değeri %85,5'tir.

4.2.1.Kelime Bulutu

4.2.1.1. Kodlara Göre Kelime Bulutu

Ankete katılan uzmanların vermiş olduğu yanıtların değerlendirilmesi sonucunda oluşturulan kodlara ilişkin MAXQDA Analytics Pro 2020 programı araçlarından *"Kelime Bulutu"* kullanılarak görsel hazırlanmıştır (Şekil 4.102).

Şekil 4.102. Kod ve alt kodlar Kelime Bulutu

4.2.1.2. Belgelerde Sıklıkla Tekrarlanan Kelimelere Göre Oluşturulan Kelime Bulutu

Uzmanların vermiş olduğu yanıtların belgeler bazında değerlendirilmesi sonucunda en sık tekrar edilen kelimeler tespit edilmiş ve *"Kelime Bulutu"* aracı ile yeni bir görsel hazırlanmıştır (Şekil 4.103).

4.2.2.Kodlar ve Değerlendirmeler

Uzman yanıtlarının değerlendirilmesi sonucunda oluşan ana kodlar, sosyal eşitlik ve sosyal adalet konuları ile ilişkilendirilerek oluşturulmuştur. Bunlar; erişilebilirlik, adil park dağılımı, sınıflandırma, kapasite, donatı elemanları, konum, tasarım ve planlama, yönetim, katılım süreci, COVID 19 sürecinde yeşil alan kullanımıdır. Bunlara ek olarak, Beşiktaş Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyelerine ayrı ayrı yöneltilen sorulardan İBB sorumluluk alanına giren parklar ve en yoğun kullanılan parklar bakımından da kodlar ve bunlara bağlı olarak alt kodlar oluşturulmuştur. Çalışmada iki belge bazında toplam 789 adet kodlama yapılmıştır. Yapılan kodlamaların 436 tanesi İBB'ye, 353 tanesi ise Beşiktaş Belediyesi'ne aittir. Kodlara ilişkin yapılan değerlendirmeler aşağıdadır.

4.2.2.1.Erişilebilirlik

Erişilebilirlikle ilgili olarak uzmanlara yöneltilen açık uçlu soruların analizi sonucunda; her iki belediye için toplam 54 adet kodlama yapılmıştır. Bu kodlamaların 18 tanesi İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne (İBB), 36 tanesi ise Beşiktaş Belediyesi'ne (BB) aittir. *"Kod Matris*

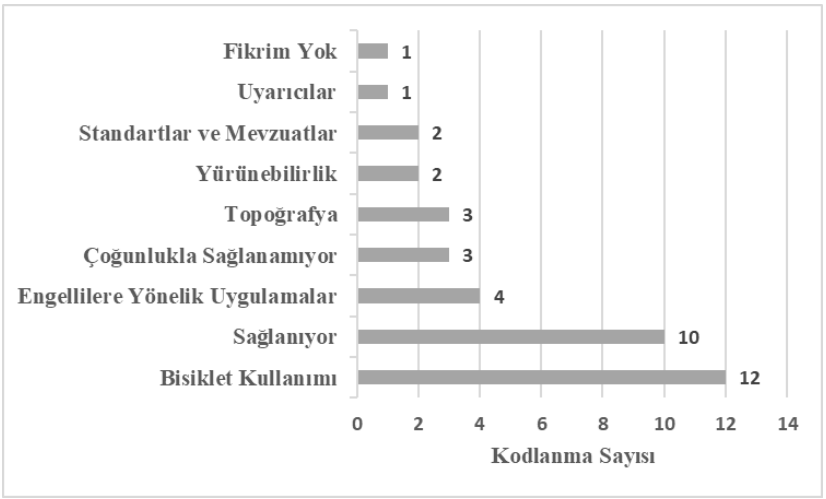
Tarayıcısı" ile yapılan analizin belediyeler bazında hiyerarşik alt kodlara göre karşılaştırmalı tablosuna ait görsel aşağıdadır (Şekil 4.104).

Kod Sistemi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Beşiktaş Belediyesi	TOPLAM
Erişilebilirlik			16
Uyarıcılar			1
Engellilere Yönelik Uygulamalar			4
Fikrim Yok			1
Çoğunlukla Sağlanamıyor			3
Topoğrafya			3
Sağlanıyor			7
Park Büyüklüğü			1
Yeni Yapılan Parklarda			2
Standartlar ve Mevzuatlar			2
Yürünebilirlik			2
Bisiklet Kullanımı			5
Fikrim Yok			2
Sağlanamıyor			4
Yeterli Büyüklükte Değil			1
TOPLAM	18	36	54

Şekil 4.104. Erişilebilirlikle İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

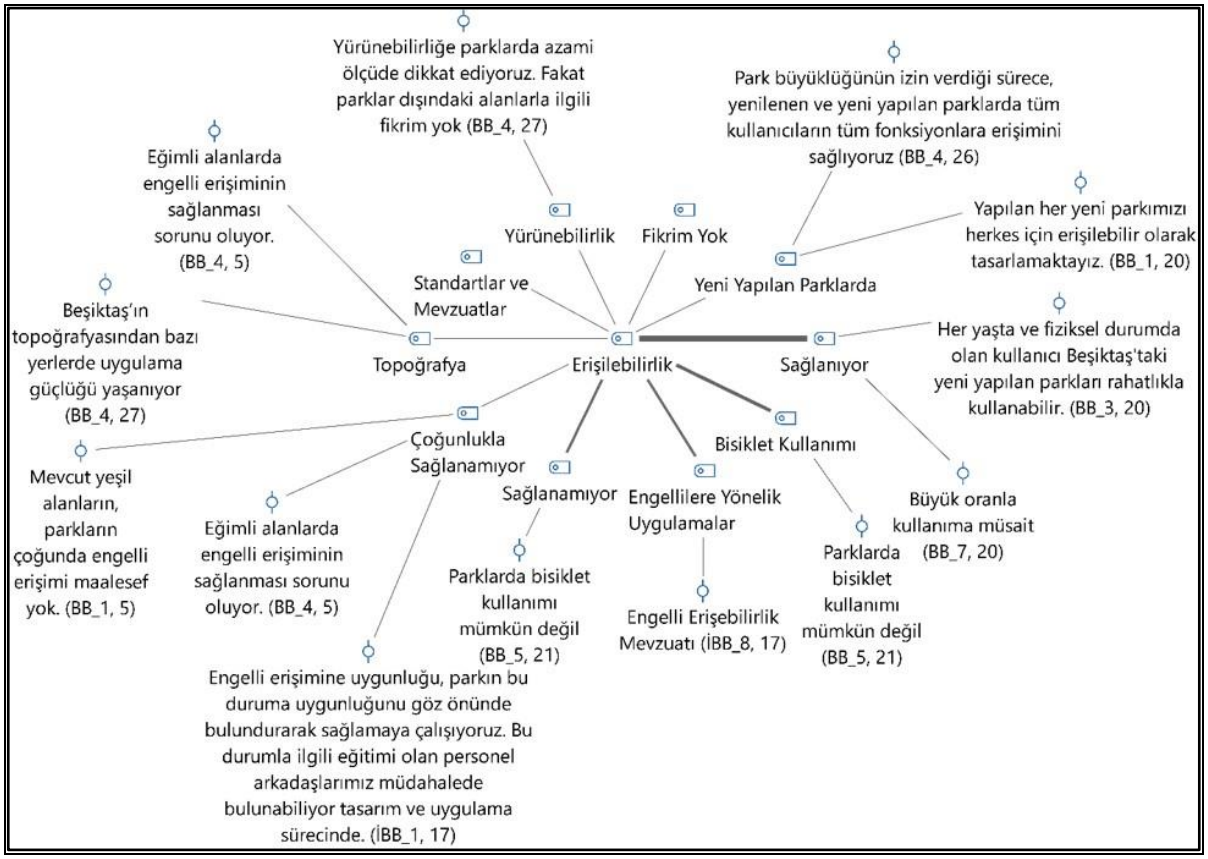
4.2.3.1. Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

Erişilebilirlik başlığı altında yapılan kodlamalara ilişkin sıklık analizine göre; kod ve alt kodlar değerlendirildiğinde en fazla kodlama bisiklet kullanımı, erişilebilirliğin sağlanması ve engellilere yönelik uygulamalarla ilgilidir (Şekil 4.105).

Şekil 4.105. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

Erişilebilirlik başlığı altında topoğrafya, yürünebilirlik, engellilere yönelik uygulamalar, bisiklet kullanımı, uyarıcı donatı elemanları, erişilebilirliğin sağlanması konularına ilişkin alt kodlar oluşturulmuştur (Şekil 4.106).

Şekil 4.106. Erişilebilirlik Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

Verilen yanıtlara göre; erişilebilirliğin sağlanması önemli bir oranda park büyüklüğü (%33,3) ile ilişkilendirilmiştir. Erişilebilirliğin sıklıkla yeni yapılan parklarda sağlandığı şeklinde (%66,7) yanıtlar verilmiştir. Bu çıkarımları destekleyen yanıtlardan bazıları şu şekildedir;

"Her yaşta ve fiziksel durumda olan kullanıcı Beşiktaş'taki yeni yapılan parkları rahatlıkla kullanabilir" (Beşiktaş Belediyesi-3).

"Park büyüklüğü izin verdiği sürece, yenilenen ve yeni yapılan parklarda tüm kullanıcıların tüm fonksiyonlara erişimini sağlıyoruz" (Beşiktaş Belediyesi-4).

"Yapılan her yeni parkımızı herkes için erişilebilir olarak tasarlamaktayız" (Beşiktaş Belediyesi-1).

Beşiktaş ilçesi bağlamında erişilebilirliğin topoğrafya ile ilişkilendirildiği durum; ilçenin genel topoğrafyasının eğimli olması olarak belirtilmiştir. Bu sebepten ötürü, engelli erişiminin sağlanamadığı durumların olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan her yeni parkın herkes için erişilebilir olması konusunda çalıştıklarını dile getirmişlerdir. Parklar içinde yürünebilirliğe dikkat edildiğini ancak parka erişimle ilgili olarak yorum yapamayacaklarını belirtmişlerdir. Bu konulara ilişkin ifadelerden bazıları şu şekildedir;

"Beşiktaş'ın topoğrafyasından bazı yerlerde uygulama güçlüğü yaşanıyor" (Beşiktaş Belediyesi-4).

"Parklarda bisiklet kullanımı mümkün değil" (Beşiktaş Belediyesi-5).

"…Yürünebilirliğe parklarda azami ölçüde dikkat ediyoruz fakat parklar dışındaki alanlarla ilgili fikrim yok. Beşiktaş'ın topoğrafyasından bazı yerlerde uygulama güçlüğü yaşanıyor" (Beşiktaş Belediyesi-4).

Bisiklet kullanımına ilişkin olarak verilen yanıtlardan oluşturulan kodlamalarda, en çok (%71,4) bisiklet kullanımı sağlanamıyor şeklinde yanıt elde edilmiştir. Bu durum; parkların yeterli büyüklükte olmaması ile ilişkilendirilmiştir. Erişilebilirlikle ilgili olarak; "Engelli Erişilebilirlik Mevzuatından" yararlandıklarını belirtmişlerdir. Konuya ilişkin verilen yanıtlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

"Parklarda bisiklet kullanımı mümkün değil" (Beşiktaş Belediyesi-5).

"İlçemizde bir adet bisiklet yolu var yeni bir bisiklet yolu projesi yok. Sahil uygun olduğu için yoğun bir kullanım söz konusu" (Beşiktaş Belediyesi-4).

Erişilebilirlik konusu ile ilişkili olarak verilen yanıtlardan bazıları ise aşağıdaki gibidir;

"Mevcut yeşil alanların, parkların çoğunda engelli erişimi maalesef yok" (Beşiktaş Belediyesi-1).

"Parkın girişine kadar olan trafikle karşılaşma güzergahı o yöreye hitap eden konumundan başlayıp parkın içinde ilerleyen kişinin kafası karışmadan rekreatif faaliyetlerini yerine getirmesi ve bu durumda iken konforunun sağlanması malzeme eğim uyarıcı ve bilgi

panoları ve de evrensel nitelikte herkesin yararlanabilmesi ölçütlerimizdir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

"Parkların erişilebilir olmasına özen gösteriyoruz. Bununla ilgili standartlar ve yükümlü olduğumuz mevzuatları uyguluyoruz. Topoğrafya ve park büyüklüğü izin verdiği sürece, yenilenen ve yeni yapılan parklarda tüm kullanıcıların tüm fonksiyonlara erişimini sağlıyoruz" (Beşiktaş Belediyesi-4).

"Parklarımız bisiklet kullanımları için yeterli büyüklükte değildir. Bu oluşum kaldırım ve yolları da kapsayan bir planlama ile sağlanabilir" (Beşiktaş Belediyesi-1).

"Parkın kullanım planını eğime uygun şekilde (mümkün mertebe rampalar ile) sirkülasyonu oluşturuyoruz. Otopark yeri ve ulaşım ağlarına göre ulaşım belirleniyor" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

"Yer aldığı kentsel dokuyla ulaşım ilişkileri sağlanmaktadır. Park alanı kıyıda ise İstanbul'un su şehri olması sebebiyle kıyıyla buluşan sirkülasyon sistemleri çalışılmaktadır" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-5).

"Engelli erişimine uygunluğu, parkın bu duruma uygunluğunu göz önünde bulundurarak sağlamaya çalışıyoruz. Bu durumla ilgili eğitimi olan personel arkadaşlarımız müdahalede bulunabiliyor tasarım ve uygulama sürecinde" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).

4.2.2.2.Adil Park Dağılımı

Konuya ilişkin verilen uzman yanıtlarının değerlendirilmesi neticesinde oluşturulan kodlardan biri olan "Adil Park Dağılımı"na ilişkin olarak MAXQDA programı modüllerinden *"Kod Matris Tarayıcısı"* ile yapılan analizler sonucunda; her iki belediye bazında 22 adet kodlama yapılmıştır. Adil park dağılımı "*kullanıcı özellikleri*; *kullanıcı yaş dağılımı, kullanıcı profili analizi ve kullanıcı sayısı"* ile ilişkilendirilmiştir.

Adil park dağılımı; "*her kullanıcıya uygun olarak parkları tasarlama, nüfus yoğunluğu, her mahallede park olması, park kullanım ihtiyacı varlığı, yapılaşma yoğunluğu, yeşil alan büyüklüğü, topoğrafya, nüfus-park sayısı ilişkisi"* gibi konularla ilişkilendirilmiştir. Adil park dağımı için sağlanması gereken koşullar bağlamında; *yeşil alan miktarının arttırılması, normların dikkate alınması, imar planları* konuları ile ilişki kurulmuştur.

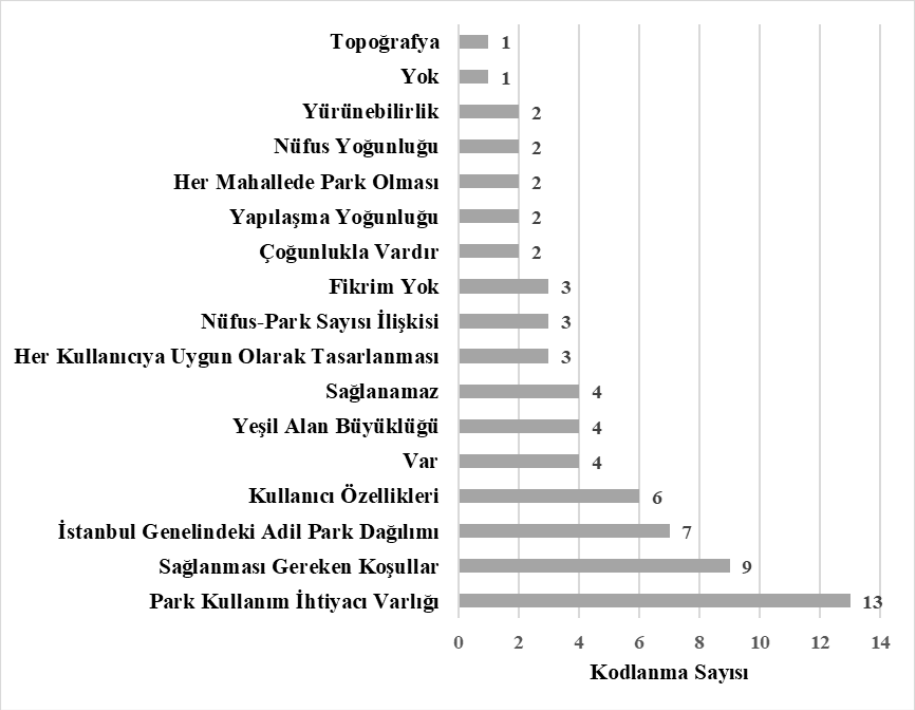
Oluşturulan görselde (Şekil 4.107) İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Beşiktaş Belediyesi'ndeki adil park dağılımı ve alt kodlarına ilişkin sayılar yer almaktadır. Konuya ilişkin İstanbul Büyükşehir Belediyesi için 43, Beşiktaş Belediyesi için 47 adet kodlama yapılmıştır.

Şekil 4.107. Adil Park Dağılımı ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

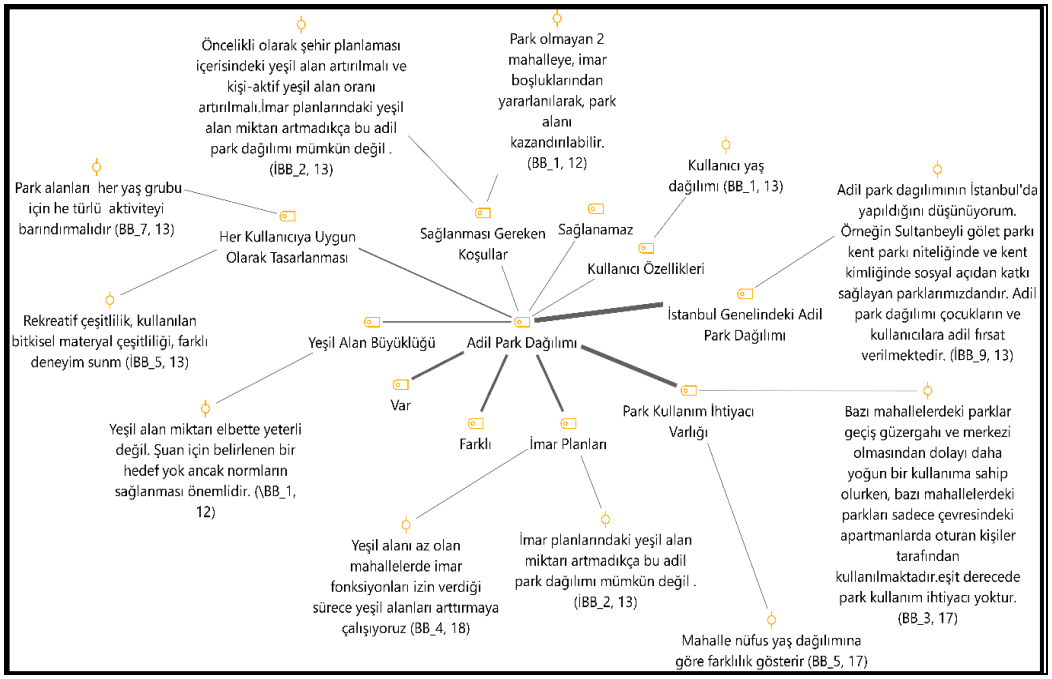
4.2.4.1. Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

Kodlu bölümlere göre yapılan alt kodların istatistiği analizinde en yoğun ilişki park kullanım ihtiyacı varlığı, sağlanması gereken koşullar ve İstanbul genelindeki adil park dağılımı ve kullanıcı özellikleri ile kurulmuştur (Şekil 4.108).

Şekil 4.108. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

Aşağıda yer alan kod alt kod bölümler modeli kodların birbiri ile ilişkisini ifade etmektedir. Yine bu modelde kullanıcıların konulara ilişkin yorumları da ifade edilmektedir. Çizgi kalınlığı kodlar arasındaki ilişkinin artması durumunda kalınlaşmaktadır (Şekil 4.109).

Şekil 4.109.Adil Park Dağılımı Erişilebilirlik Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

Adil park dağılımını parkların her kullanıcıya uygun olarak tasarlanması ile ilişkilendiren ifadelerin bazıları şöyledir;

"Herhangi sosyal eğitim erişim engelli engelsiz ayrımı geliştirilmeden tüm herkesi kucaklayabilen park planlamasının tüm kente eşit haklar ile yapılabilmesidir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

"... park alanları her yaş grubu için her türlü aktiviteyi barındırmalıdır" (Beşiktaş Belediyesi-7).

Adil park dağılımı için sağlanması gereken koşullar bağlamında yapılan yorumlardan biri şöyledir;

"Öncelikli olarak şehir planlaması içerisindeki yeşil alan artırılmalı ve kişi-aktif yeşil alan oranı arttırılmalı. İmar planlarındaki yeşil alan miktarı artmadıkça adil park dağılımı mümkün değil (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

Verilen yanıtlardan adil park dağılımının sağlanması noktasında en güçlü ilişki imar planları ile kurulmuştur. Yapılan yorumlar hem Beşiktaş ilçesi hem de İstanbul geneli ile ilgilidir. Konuya ilişkin verilen yanıtlardan bazıları şöyledir;

"Park olmayan 2 mahalleye, imar boşluklarından yararlanılarak, park alanı kazandırılabilir" (Beşiktaş Belediyesi-1).

"İmar planlarındaki yeşil alan miktarı artmadıkça bu adil park dağılımı mümkün değil" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

"Yeşil alanı az olan mahallelerde imar fonksiyonları izin verdiği sürece yeşil alanları arttırmaya çalışıyoruz" (Beşiktaş Belediyesi-4).

Adil park dağılımının sağlanamaması durumu ise; "*kullanıcı profilinin değişkenliği, üstten bakış ve yöneticilerin bakışı"* ile ilişkilendirilmiştir. Konuya ilişkin yorumlardan bazıları aşağıdaki gibidir;

"*Kullanıcılara yaşadıkları bölgelere göre üstten bir bakış açısıyla bakıldığı sürece 'adil park dağılımı' olabileceğini düşünmüyorum" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).*

"Yöneticilerin (özellikle ilçelerin kendi yöneticileri) bakışı" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).

İstanbul genelinde adil park dağılımı ile ilişkili olarak yapılan yorumlardan birkaçı aşağıdaki gibidir;

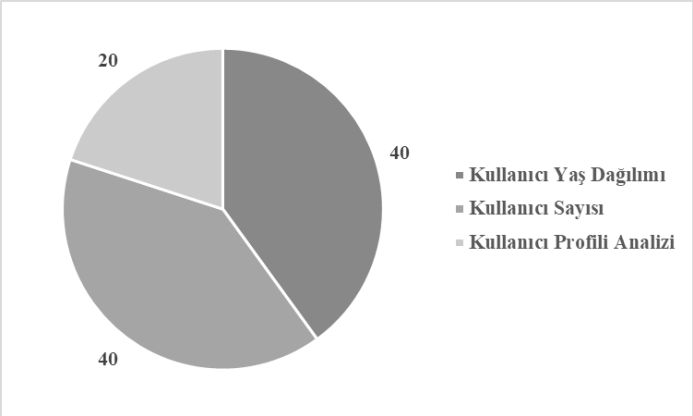
"*Söyleyebilmemiz mümkün değildir. Nedeni İstanbul'un birçok ilçesinin imar durumundan dolayı yeşil alanı bile olmadığı için adil dağılım yapılamamaktadır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-3).*

"*Adil park dağılımının İstanbul'da yapıldığını düşünüyorum. Örneğin Sultanbeyli gölet parkı kent parkı niteliğinde ve kent kimliğinde sosyal açıdan katkı sağlayan parklarımızdandır. Adil park dağılımı ile çocuklara ve kullanıcılara adil fırsat verilmektedir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).*

Konuya ilişkin bir diğer yorum ise şöyledir;

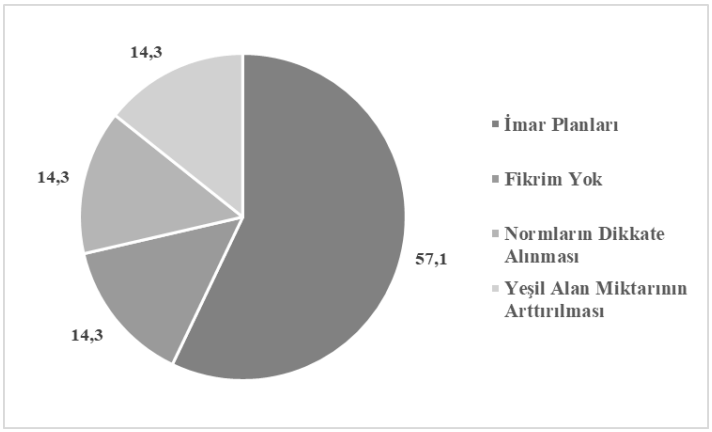
"Her mahallenin yapılaşması farklı olduğu için park yoğunlukları da farklı. Yeşil alanı az olan mahallelerde imar fonksiyonları izin verdiği sürece yeşil alanları arttırmaya çalışıyoruz" (Beşiktaş Belediyesi-4).

Kodların sıklık durumlarına bakıldığında; kullanıcı özellikleri ile kullanıcı yaş dağılımı (%40), kullanıcı sayısı (%40) ve kullanıcı profili analizi (%20) ilişkilendirilmiştir (Şekil 4.110).

Şekil 4.110. Adil Park Dağılımının Sağlanamadığını Düşünenlerin Verdiği Yanıtların Dağılımı

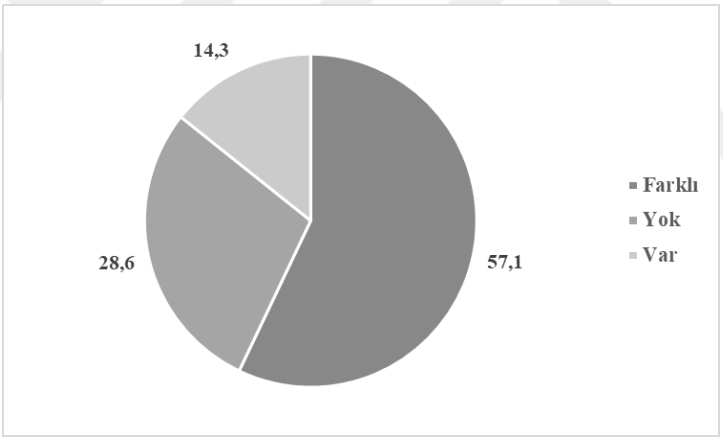
Adil park dağılımın sağlanması konusuna ilişkin (%57,1) imar planları, normların dikkate alınması (%14,3) ve yeşil alan miktarının arttırılması (%14,3) konuları ilişkilendirilmiştir (Şekil 4.111).

Şekil 4.111. Adil Park Dağılımının Sağlanabilmesi İçin Dikkate Alınması Gereken Unsurlar

Park kullanım ihtiyacı varlığı ise farklı (%57,1), yok (%28,6) ve var (%14,3) olarak verilen yanıtlar neticesinde kodlanmıştır.

Park kullanım ihtiyacı ise; büyük oranda farklılık gösterdiği ifadesi kullanılmıştır (Şekil 4.112).

Şekil 4.112. Park Kullanımı İhtiyacına İlişkin Verilen Yanıtların Dağılımı

Adil park dağılımı sağlanamaz fikrini savunan kişiler bunun nedeni olarak; üstten bakış (%33,3), kullanıcı profilinin değişken olması (%33,3) ve yöneticilerin bakışı ile (%33,3) olarak ilişkilendirmişlerdir.

4.2.2.3.Sınıflandırma

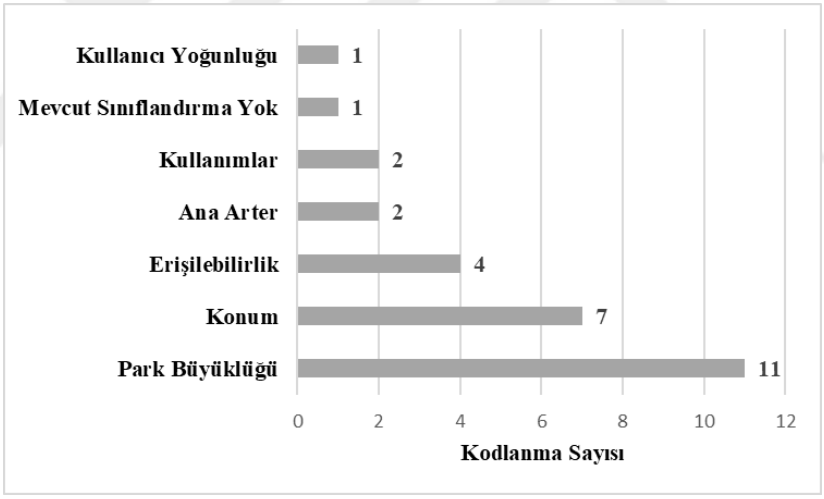
Belediyelerde yapılan park sınıflandırmalarına ilişkin olarak her iki belediye için toplam 45 adet kodlama yapılmıştır. Bu kodlamalardan 29 tanesi İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde, 16 tanesi ise Beşiktaş Belediyesi'nde çalışan uzmanların verdiği yanıtlardan elde edilmiştir (Şekil 4.113).

Kod Sistemi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Beşiktaş Belediyesi	TOPLAM
Sınıflandırma			17
Konum			7
Erişilebilirlik			4
Ana Arter			2
Mevcut Sınıflandırma Yok			1
Park Büyüklüğü			11
Kullanımlar			2
Kullanıcı Yoğunluğu			1
TOPLAM	29	16	45

Şekil 4.113. Sınıflandırma ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

4.2.5.1.Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

Uzmanların verdiği yanıtlar neticesinde sınıflandırma konusu en sık park büyüklüğü ve konumla ilişkili bulunmuştur. Yine daha az olmakla birlikte sınıflandırma; erişilebilirlik, ana arterde bulunması ve kullanımlar ile ilişkilendirilmiştir (Şekil 4.114).

Şekil 4.114. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

Sınıflandırma ve park büyüklüğünü ilişkilendiren yanıtlardan bazıları aşağıdaki gibidir;

"Büyüklüğüne göre sınıflandırırız" (Beşiktaş Belediyesi-6).

"Parkın büyüklüğü, kullanıcı yoğunluğu, konumu ve içinde bulundurduğu aktiviteler ölçütlerinden bir ya da birkaçı birlikte belirleyicidir." (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

Aşağıda yer alan kod alt kod bölümler modeli kodların birbiri ile ilişkisini ifade etmektedir. Yine bu modelde kullanıcıların konulara ilişkin yorumları da ifade edilmektedir. Çizgi kalınlığı kodlar arasındaki ilişkinin artması durumunda kalınlaşmaktadır (Şekil 4.115).

Şekil 4.115. Sınıflandırma Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

"Mevcut planlarda ana arterler sorumluluk alanımızda olduğu için temel aldığımız kıstas bu, sonrasında alanın ulaşım olarak erişilebilir olması temel ölçütlerden" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

Konu ile ilişkili olarak verilen yanıtlardan biri de sınıflandırmanın hiçbir belediyede olmadığı yönünde olmuştur.

"İstanbul'da Beşiktaş Belediyesi de dahil hiçbir belediyenin örneğin semt parkı gibi bir sınıflandırması yok" (Beşiktaş Belediyesi-1.

Sınıflandırma ile ilgili olarak verilen yanıtlardan bazıları ise şöyledir;

"Kent Parkı ölçeğinden küçük ölçeklere (semt parkı, mahalle parkı kamu kurum bahçeleri vb.) inmek" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi -1).

"Konum, erişilebilirlik, büyüklüklerine göre" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi -5).

"Parkın büyüklüğü, kullanıcı yoğunluğu, konumu ve içinde bulundurduğu aktiviteler ölçütlerinden bir ya da birkaçı birlikte belirleyicidir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

"Bölgesel konumları" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-6).

4.2.2.4.Kapasite

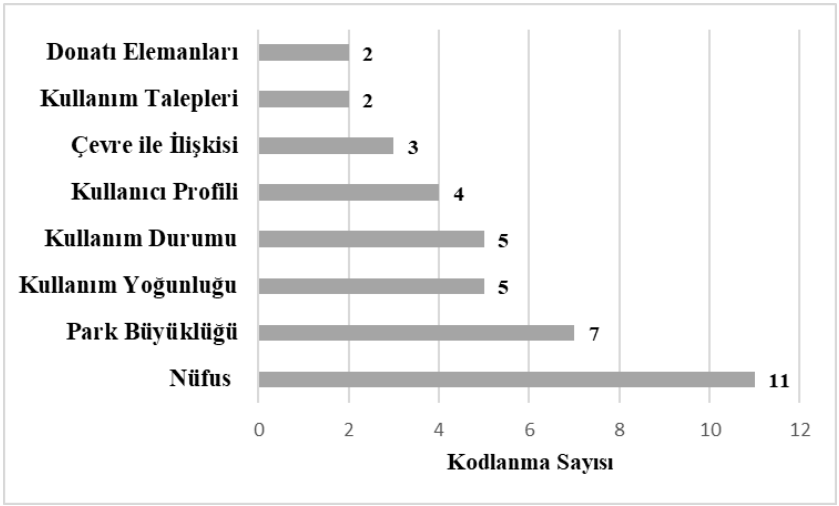
Uzmanların park kapasitesi konusuna verdiği yanıtlar için toplam 56 adet kodlama yapılmıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi için 36, Beşiktaş Belediyesi için ise toplam 20 adet kodlama vardır. Buna göre; oluşturulan kodlamalar ve kodlanma sıklıkları aşağıdaki gibi dağılım göstermektedir (Şekil 4.116).

Kod Sistemi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Beşiktaş Belediyesi	TOPLAM
Kapasite			17
Çevre İle İlişkisi			3
Kullanıcı Profili			4
Donatı Elemanları			2
Nüfus			11
Kullanım Durumu			5
Kullanım Yoğunluğu			5
Kullanım Talepleri			2
Park Büyüklüğü			7
TOPLAM	36	20	56

Şekil 4.116. Kapasite ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

4.2.6.1. Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

Kapasite ile en yoğun nüfus, park büyüklüğü, kullanım yoğunluğu ve kullanım durumu ilişkilendirilmiştir. Bununla birlikte, kullanıcı profili, parkın çevresi ile olan ilişkisi, kullanım talepleri ve donatı elemanları ile de ilişki kurulduğu görülmüştür (Şekil 4.117).

Şekil 4.117. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

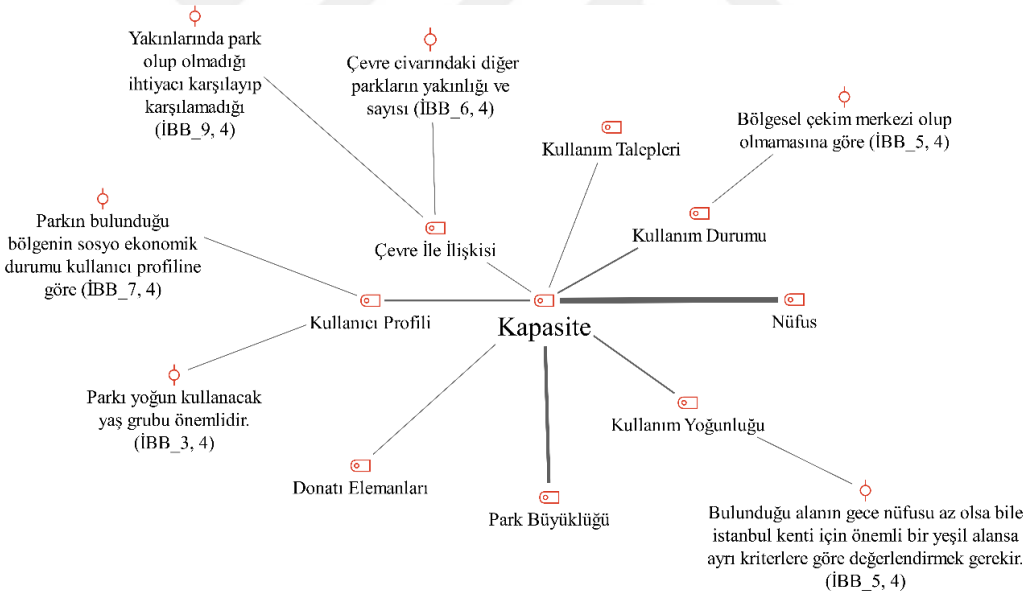
Parkların kapasite hesapları için dikkate alınan ölçütlere ilişkin verilen yanıtlardan bazıları şöyledir;

"O bölgenin nüfusu ve parkı yoğun kullanacak yaş grubu önemlidir (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-3).

"Parkın yüzölçümü, park içinde yer alacak fonksiyon ve kullanım alanları, parkın bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik durumu kullanıcı profiline göre" ((İstanbul Büyükşehir Belediyesi-7).

"Kullanım yoğunluğu, park büyüklüğü, kullanıcı talepleri" (Beşiktaş Belediyesi-4).

Aşağıda yer alan kod alt kod bölümler modeli kodların birbiri ile ilişkisini ifade etmektedir. Yine bu modelde kullanıcıların konulara ilişkin yorumları da ifade edilmektedir. Çizgi kalınlığı kodlar arasındaki ilişkinin artması durumunda kalınlaşmaktadır (Şekil 4.118).

Şekil 4.118. Kapasite Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

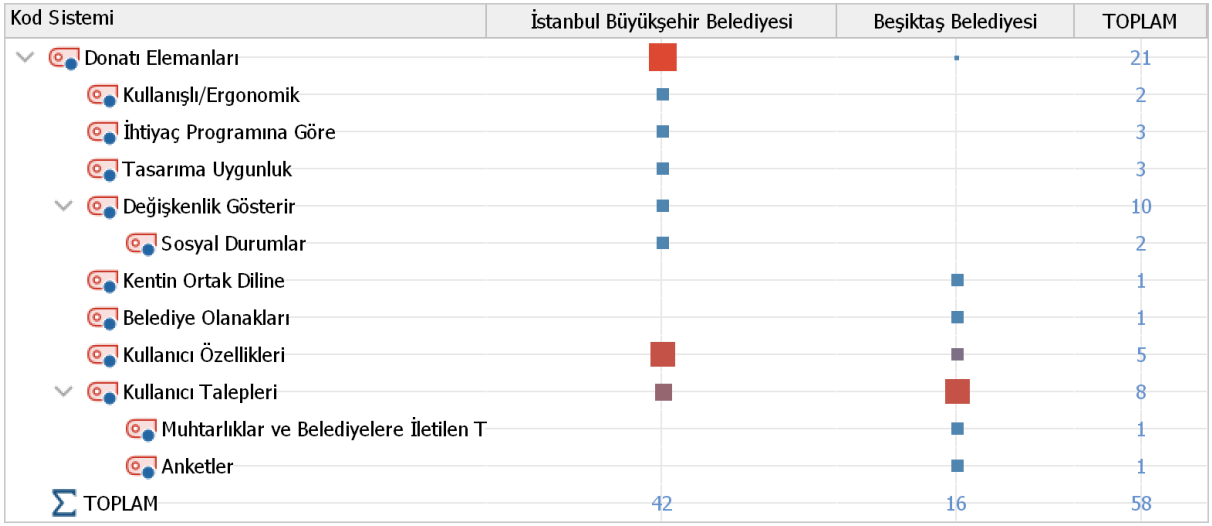
Yine parkların kapasitesi ile ilgili olarak verilen yanıtlardan bazıları şöyledir;

"Parklarımız genel olarak öncesinde de park olarak kullanılması bu konuda bize çok yardımcı oluyor. Parkın bulunduğu ilçenin hatta mahallesinin nüfus yoğunluğu önemli bir etken" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

"Parkların kapasite hesaplarını; yakınlarında park olup olmadığı ihtiyacı karşılayıp karşılamadığı ve kullanıcı yoğunluğunun tahminlerine göre yapabiliriz. Talep de belirleyicidir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

4.2.2.5.Donatı Elemanları

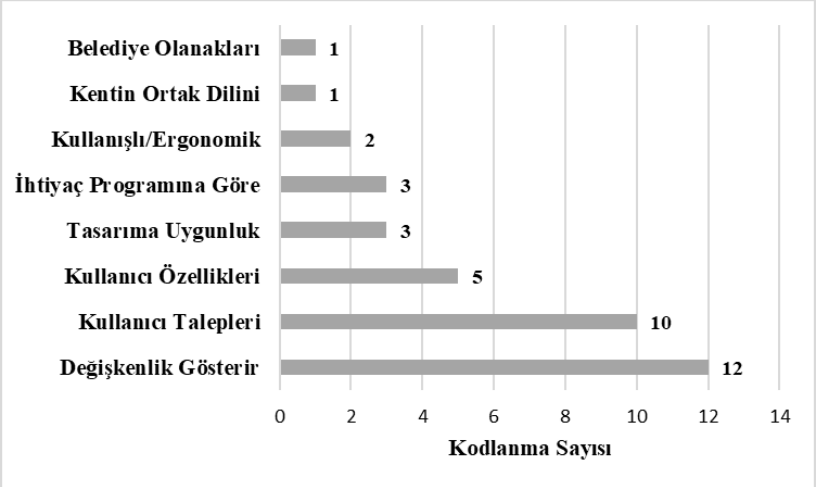
Donatı elemanlarına ilişkin yanıtlara göre her iki belediye için toplam 58 adet kodlama yapılmıştır. Bu kodlardan 42 tanesi İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde 16 tanesi ise Beşiktaş Belediyesi'nde çalışan uzmanların verdiği yanıtlar neticesinde oluşmuştur (Şekil 4.119).

Şekil 4.119. Donatı Elemanları ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

4.2.7.1.Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

Donatı elemanlarının değişkenlik gösterdiği noktasında önemli bir fikir birliği vardır. Donatı elemanları ile kullanıcı talepleri ve kullanıcı özellikleri arasında da ilişki vardır. Daha az ilişkili olmakla birlikte; tasarıma uygun donatı elemanı seçimi, ihtiyaç programının önemsenmesi, donatı elemanlarının kullanışlı/ergonomik olması, kentle uyumu ve belediye olanakları da konu ile ilişkilendirilmiştir (Şekil 4.120).

Şekil 4.120. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

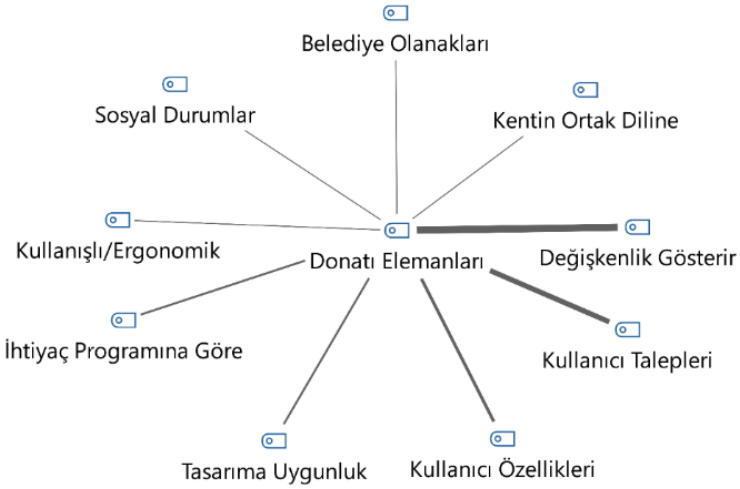
Donatı elemanları değişkenlik gösterir koduyla ilişki kurulan yanıtlardan bazıları şöyledir;

"...sosyal duruma göre donatısal özellikler farklılık göstermekte" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

"...donatısal farklılık göstermektedir. Örneğin, parkın konumuna göre bankın seçimi ve sabitlenmesi söz konusu olmaktadır" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-3).

"...yer alacak donatı elemanları ise kullanıcı talebi ve belediye olanakları dahilinde kararlaştırılır. Parklara ilişkin anket yapılır, talepler muhtarlıklar ve direkt olarak belediyelere iletilir. Bu taleplere göre de mevcut parklarda revizeler yapılır" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).

Aşağıda yer alan kod alt kod bölümler modeli kodların birbiri ile ilişkisini ifade etmektedir. Yine bu modelde kullanıcıların konulara ilişkin yorumları da ifade edilmektedir. Çizgi kalınlığı kodlar arasındaki ilişkinin artması durumunda kalınlaşmaktadır (Şekil 4.121).

Şekil 4.121.Donatı elemanları Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

Donatı elemanlarına ilişkin verilen yanıtlardan bazıları aşağıdaki gibidir;

"Belediyemize iletilen talep ve vatandaş ihtiyaçlarına göre" (Beşiktaş Belediyesi-6)

"Donatı elemanlarını ise, parkın hangi yaş grubuna hizmet edeceğine göre belirliyoruz" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

"Donatı elemanları ise kentin ortak diline uygun şekilde tasarlanıyor/seçiliyor kullanıcı talepleri de baz alınarak" (Beşiktaş Belediyesi-4).

Donatı elemanlarının seçiminde kullanıcı taleplerini önemseyen yanıtlayıcıların %50'si muhtarlıklar ve belediyelere iletilen taleplerin değerlendirildiğini ya da anketlerle (%50) donatı elemanı seçiminde kullanıcıların görüşlerinin alındığını belirtmişlerdir.

"Donatlar için mahalle sakinlerine yapılan anket ve park içerisinde olmasını istedikleri donatılar sorulur alanın m^2'sine göre tasarım yapılır" (Beşiktaş Belediyesi-7).

"Parklara ilişkin anket yapılır" (Beşiktaş Belediyesi-1).

4.2.2.6.Konum

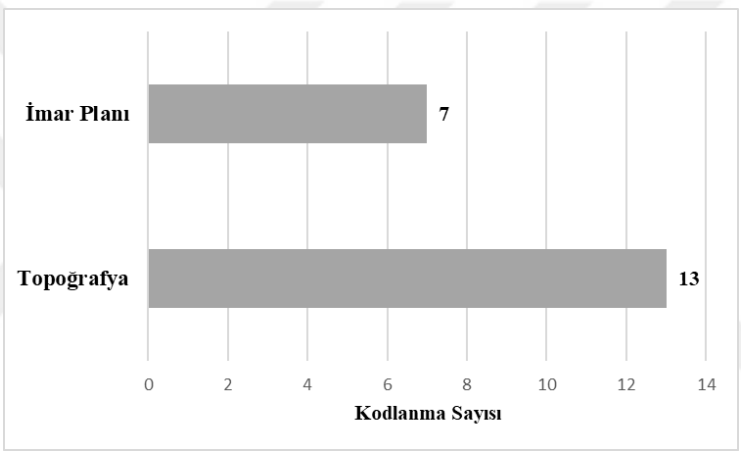
Belediyelerin park konumlarını belirlenmesinde dikkate aldıkları konulara ilişkin sorulara her iki belediyede çalışan uzmanlar yanıt vermiştir. Soruya verilen yanıtlar neticesinde oluşturulan kodlamalar ve kodlanma sıklıkları aşağıdaki gibidir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi için 12 adet, Beşiktaş Belediyesi için 22 adet kodlama yapılmış, tüm belgeler bazında ise 34 adet kodlama yapılmıştır (Şekil 4.122).

Kod Sistemi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Beşiktaş Belediyesi	TOPLAM
Konum			14
Topoğrafya			7
Toprak Yapısı			1
Fikrim Yok			1
Sorun Oluşturuyor			4
İmar Planı			7
TOPLAM	12	22	34

Şekil 4.122. Konum ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

4.2.8.1.Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

Konumla en fazla topoğrafya ve imar planı ilişkilendirilmiştir (Şekil 4.123).

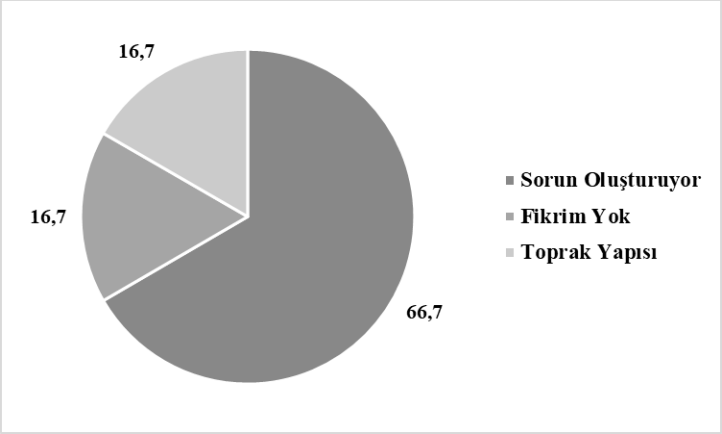
Şekil 4.123. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

Parkların konumlarının belirlenmesinde topoğrafyanın önemli olduğu zaman zaman engel teşkil ettiği ifade edilmektedir.

"Eğimli alanlarda engelli erişiminin sağlanması sorunu oluyor" (Beşiktaş Belediyesi-4).

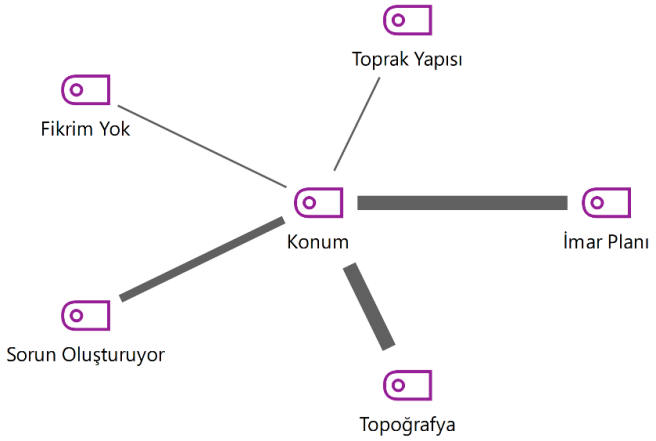
"Beşiktaş ilçesi yerleşik bir düzene sahip. Yeni kamusal alanlar yaratmak güç. Bu nedenle topoğrafik yapı çok önemli bir faktör (Beşiktaş Belediyesi-1).

Topoğrafyanın sorun oluşturduğunu ifade eden kullanıcı %66,7 oranındadır (Şekil 4.124).

Şekil 4.124. Topoğrafyaya İlişkin Verilen Yanıtların Dağılımı

Aşağıda yer alan kod alt kod bölümler modeli kodların birbiri ile ilişkisini ifade etmektedir. Yine bu modelde kullanıcıların konulara ilişkin yorumları da ifade edilmektedir. Çizgi kalınlığı kodlar arasındaki ilişkinin artması durumunda kalınlaşmaktadır (Şekil 4.125).

Şekil 4.125. Konum Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

"...konumları ve büyüklükleri, imar planlarından" (Beşiktaş Belediyesi-1).

"İBB'nin 5000 'lik imar planlarına ve mülkiyet durumuna göre konum ve büyüklük belirlenir (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-3).

"Park konumları imar ve şehircilik müdürlüğünün hazırladığı imar planları doğrultusunda oluşturuyor" (Beşiktaş Belediyesi-6).

4.2.2.7.Tasarım ve Planlama

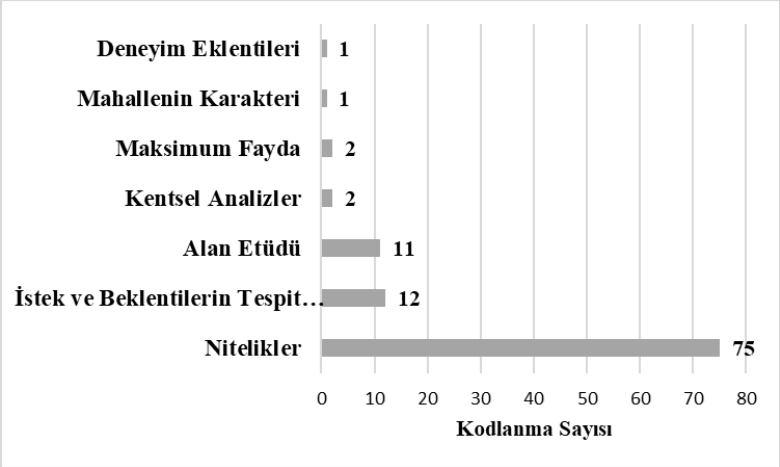
Tasarım ve planlama konularında belediyeler bazında Kod Matris Tarayıcısı ile yapılan analize göre; toplam 127 adet kodlama yapılmıştır. Genel olarak en yoğun kodlama nitelikler, istek ve beklentilerin tespit edilmesi ve alan etüdü konularında yapılmıştır. Kodlamaların 75 tanesi İstanbul Büyükşehir Belediyesinde, 52 tanesi Beşiktaş Belediyesi'nde çalışan uzmanların verdiği yanıtlardan oluşmaktadır (Şekil 4.126).

Şekil 4.126. Tasarım ve Planlama ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

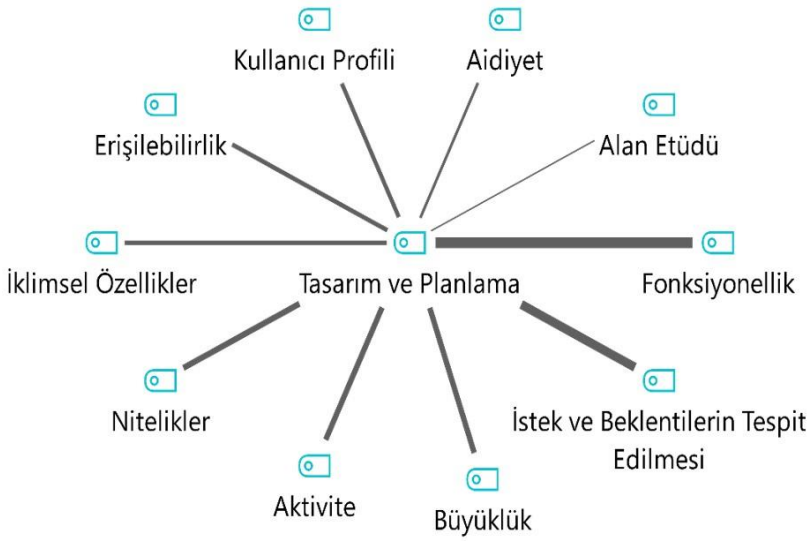
4.2.9.1.Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

Uzmanlar en fazla parkların nitelikleri konusunda yorumlarda bulunmuşlardır. Ayrıca istek ve beklentilerin tespiti ile alan etüdü konuları tasarım ve planlama konusunda en fazla ifade edilen konular olarak karşımıza çıkmaktadır (Şekil 4.127).

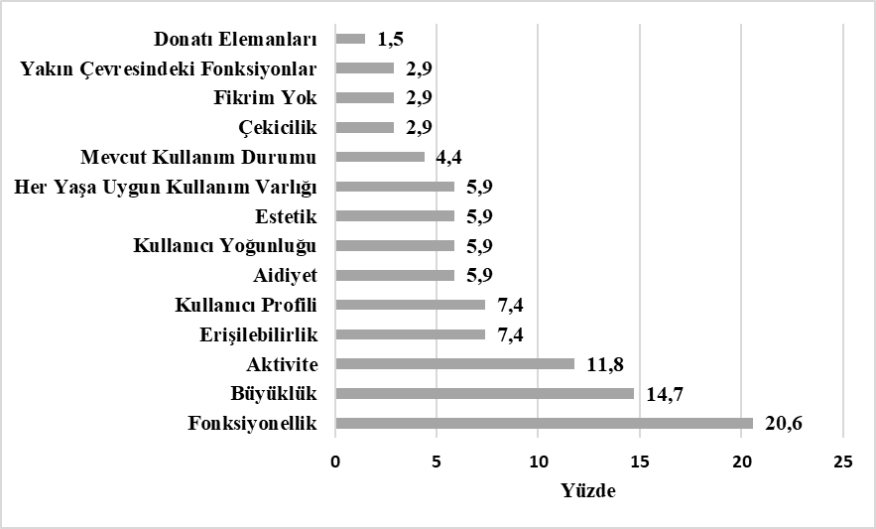
Şekil 4.127. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

Tasarım ve planlama aşamasında; parkların nitelikleri konusunda fonksiyonellik, büyüklük, aktivite, erişilebilirlik ve kullanıcı profili konularının önemi sıklıkla vurgulanmıştır. En az nitelikle ilişki kurulan donatı elemanlarının varlığı olmuştur (Şekil 4.128).

Şekil 4.128. Tasarım ve Planlama Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

Tüm ilişkiler değerlendirildiğinde en fazla planlama ve tasarım aşamasında; (Şekil 4.128) parkların fonksiyonelliği, büyüklüğü, aktivite özellikleri, erişilebilirlik, kullanıcı profili gibi özelliklerle en yoğun ilişkinin kurulduğu görülmüştür (Şekil 4.129).

Şekil 4.129. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

Planlama ve tasarım aşamalarında aidiyet duygusunun, çekicilik gibi kriterlerin göz ardı edilebildiği gibi yorumlarla da karşılaşılmıştır.

"Aidiyet duygusu, çekicilik vb. geri planda kalabiliyor" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).

Kullanıcı profili ile ilişkili olarak her yaşa, her kullanıcı profiline uygun tasarımlar yapıldığı belirtilmiştir.

"Engelli ve küçük yaş grubu çocuklar önceliğimiz" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

Tasarım ve planlama konusunda verilen yanıtlardan bazıları şu şekildedir;

"Büyüklük, çeşitlilik, aktif kullanılma. Proje çizilecek alan belirlenir. Ya yeni bir alandır ya da mevcut parkı revize işidir. O mahallenin talepleri taranır. Buna göre proje oluşturulur. Sonrasında mahalle muhtarına gönderilir. Sakinlerin görüşü alınır. Eğer memnuniyet düzeyi yeterli ise uygulama için sürece başlanır. Anketler genelde başkanın mahalle toplantılarında ya da bilgilendirmeler sosyal medya ile muhtarlar aracılığı ile de yapılabiliyor. Herkes için erişilebilirlik ve fonksiyon çeşitliliği önceliklerimiz oluyor" (Beşiktaş Belediyesi-1).

"Leke planı ile genel kullanım belirleme, alanın topoğrafyası ile uyumlu bir plana dönüştürme, çeşitli deneyim eklentileri kurgulama, çocuk oyun alanı sayısını alan büyüklüğüne göre planlama, kentsel donatı elemanlarını eşit sayılabilecek mesafelerle kullanma gibi temel faktörler olmadan tasarımlar bitirilmiyor" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).

"Sörvey arazi çalışması, avan ve kesin proje, 3 boyutlu modellemeler proje aşamalarıdır. En çok dikkate alınan konular büyüklük aktivite kullanım çeşitliliği estetik ve fonksiyonel olmasıdır" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-4).

"Planlama için ilk aşama, imar planlarının mevzuatın, tarihsel sürecinin incelenmesi, alanın bulunduğu çevreyle kurduğu ilişkiler, kentsel analizler, park özelindeki envanterlerin çıkarılması (bitkisel, mevcut kültür varlığı vs.) gibi analizlerin yapılması ve alanın detaylı çözümlemesinin yapılması gerekmektedir. Sonrasında büyüklükler, rekreatif çeşitlilik, farklı deneyimler sunma gibi konulara tasarımlarda yer verilebilir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-5).

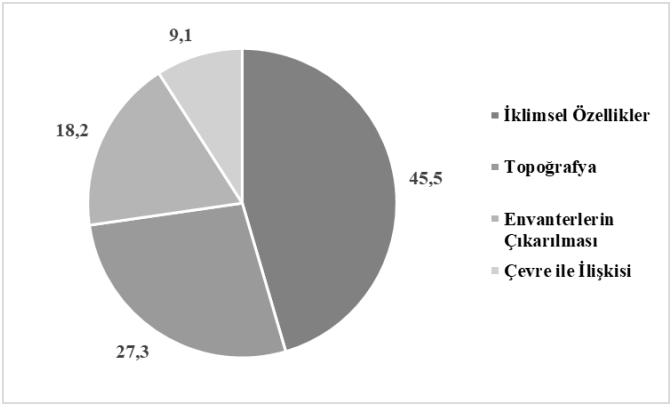
"Alanın topoğrafik özellikleri, iklimsel özellik, kullanıcı ihtiyaçları, nüfus yoğunluğu, aidiyet duygusu, kullanım çeşitliği, estetik özellikler" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-8).

"Park alanlarının erişebilir olması ihtiyacı karşılaması kent kimliğine iyi yönde etki etmesi planlama önceliğimizdir. Alanın topoğrafik durumu büyüklüğü kullanımı ve tercih edilebilirliğinin sağlanması ise tasarımsal önceliklerimizdendir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

"Park tasarlanırken kullanım çeşitliliği, büyüklüğüne göre aktiviteler, iklime uygun bitki çeşitleri seçilmektedir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-10).

"Park çevresindeki fonksiyonlara (konut, ticaret, eğitim vb) bakılıyor. Tasarım yapılırken eski halinin kullanımı gözlemleniyor. Kullanıcı talepleri önemli bir girdi. Parkın yakınında bulunan diğer parkların fonksiyonlarına da bakılıyor. Mesela yakınında bir spor sahası yoksa yeni yapılacak alanda ihtiyaç da varsa ve büyüklüğü uygunsa spor sahası planlanıyor." (Beşiktaş Belediyesi-4).

Planlama ve tasarım aşamasında; iklimsel özellikler, topoğrafya, alana ilişkin envanterlerin çıkarılması ve çevre ile ilişkisinin de önemsenmesi gerekliliği de uzmanlar tarafından belirtilmiştir (Şekil 4.130).

Şekil 4.130. Alan Etüdünde Dikkat Edilen Unsurlar

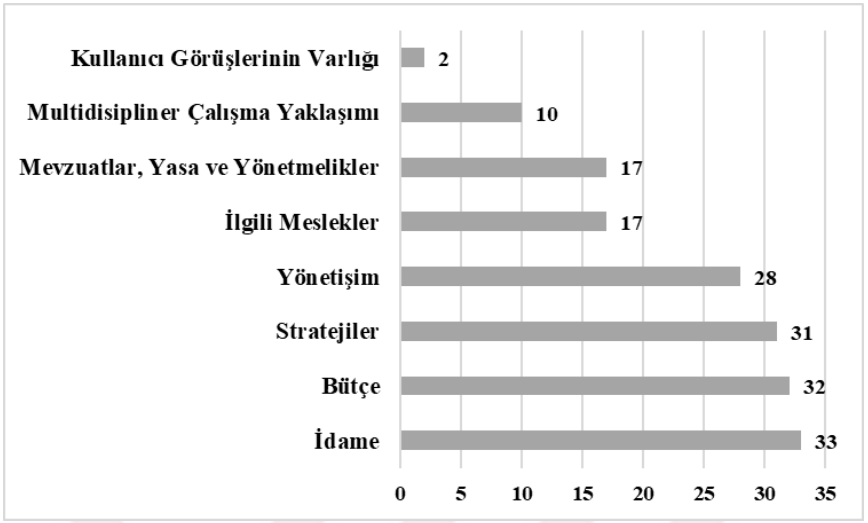
4.2.2.8.Yönetim

Yönetim konusunda belediyeler bazında toplam176 adet kodlama yapılmıştır. Konuya ilişkin olarak 101 adet kodlama İstanbul Büyükşehir Belediyesi uzmanlarının verdiği yanıtlardan, 75 tanesi ise Beşiktaş Belediyesi uzmanlarının verdiği yanıtlardan üretilmiştir (Şekil 4.131).

Kod Sistemi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Beşiktaş Belediyesi	TOPLAM
Yönetim			6
Yönetişim			17
Yetki Alanı Dahilinde			1
İlçe Belediyelerinden Gelen Taleplerin Değerlendirilmesi			5
Herhangi Bir Sorun Yaşanmıyor			2
Taleplerin Yanlış Yerlere İletilmesi			3
Mevzuatlar, Yasa ve Yönetmelikler			17
İdame			17
Sorun Yaşanmıyor			13
Sorun Yaşanıyor			2
Vandalizm			1
Stratejiler			16
Sürdürülebilir Yeşil Alanların Sağlanması			1
Evrensel Tasarıma Uygunluk			1
Mevcut Parkların Yenilenmesi			1
Parkların Kalitesini Arttırmak			1
Yeşil Alan Miktarını Arttırmak			1
Fikrim Yok			10
İlgili Meslekler			17
Multidisipliner Çalışma Yaklaşımı			10
Kullanıcı Görüşlerinin Varlığı			2
Bütçe			17
Kararsız			4
Fikrim Yok			4
Engel Oluşturmuyor			2
Engel Oluşturuyor			5
TOPLAM	101	75	176

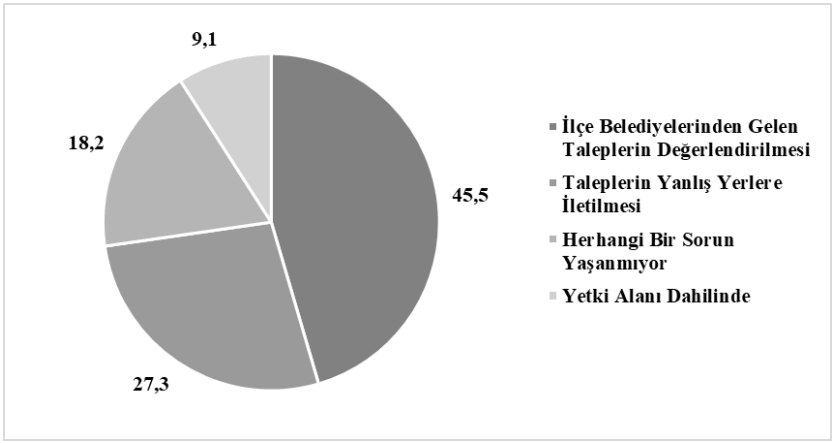
Şekil 4.131. Yönetim ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

4.2.10.1.Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

Şekil 4.132. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Beşiktaş Belediyesi'nin sorumluluğunda olan parkların yönetimi ile ilgili kodlama yönetişim başlığı altında değerlendirilmiş ve toplam 28 adet kodlama yapılmıştır. Bu başlık altında; yetki alanı içinde olunması durumu, ilçe belediyelerinden gelen taleplerin değerlendirilmesi, taleplerin yanlış yerlere iletilmesi ve konuya ilişkin yönetimsel bir sorun olmadığına dair kod başlıkları oluşmuştur (Şekil 4.133).

Şekil 4.133. Yönetimle İlgili Yapılan Kodlamalar

Konuya ilişkin verilen yanıtlardan bazıları şu şekildedir;

"İlçe belediyelerden gelen talep doğrultusunda değerlendirme yapılır, ölçek çok küçük değilse ve destek onaylanırsa ortaklaşa bir çalışma süreci olur" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).

"İBB Belediye başkanlığına gelen talepler doğrultusunda ihtiyaç sırasına göre öncelik belirlenip" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

"İBB ye ilçe belediyelerden gelen talepler doğrultusunda aciliyet durumuna göre park planlaması yapılıyor" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-3).

Yararlanılan mevzuat, yasa ve yönetmelikler ilişkin verilen yanıtlardan bazıları şu şekildedir;

"Belediye kanunu ve kamu ihale mevzuatı" (Beşiktaş Belediyesi-5).

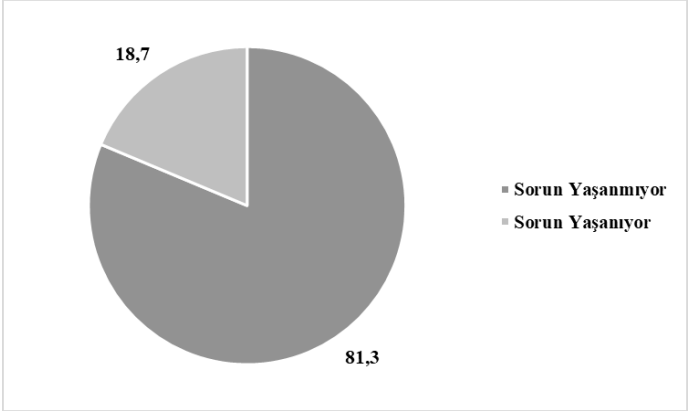
"Alanın kamusal sınırları, içerisinde barındırdığı arkeolojik alan varlığı ya da tarihi kapsamı vb. var ise ona göre değerlendirmeye alınır. İlgili yasa ve yönetmelikler taranıp ilgili müdürlükler ve kamu kurumlarıyla yazışmalar yapılır" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).

"Alana göre değişmektedir. Alanın konumunun imar durumundaki özelliğine bağlı olduğu varsa yasalar (orman kanunu, çevre şehircilik bakanlığı kanunları) veya tarihi sit özelliği varsa koruma kurulu yasaları dikkate alınır" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-4).

"İmar planları, kıyı kanunu, Boğaziçi kanunu, kültür varlıklarını koruma kanun ve yönetmelikleri...vs. Konu özelinde detaylı incelemeler yapılmaktadır" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-5).

"5393 Sayılı Belediye kanunu, 3194 Sayılı İmar Kanunu, 2960 Boğaziçi Kanunu, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, İstanbul İmar Yönetmeliği, Otopark Yönetmeliği, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, Yararlanıldığımız mevzuatlardan bazıları" (Beşiktaş Belediyesi-4).

Parkların idamesi konusunda büyük çoğunluk sorun yaşanmıyor olarak yorumda bulunmuştur (Şekil 4.134).

Şekil 4.134. Parkların İdamesine İlişkin Yanıtlar

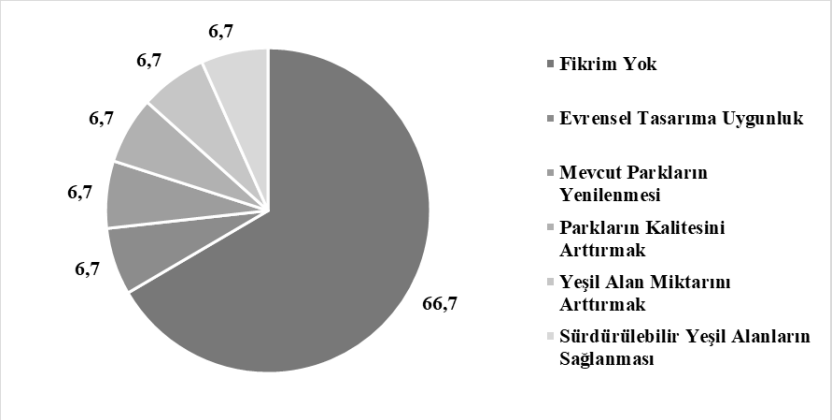
"Parkların yönetimi ve idamesi için bölge şefliklerimiz mevcut genel olarak sıkıntı yaşanmamaktadır. Güvenlik sorunları ve bakım hizmeti sistematik olarak devam etmekte" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

"Yaşamıyoruz. Yılların tecrübe bilgisi ile parkların periyodik bakım ve temizlik faaliyetlerimiz gerçekleşmektedir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

Yaşanan sorun noktasında ise; donatı elemanlarında yaşanan yıpranma ve vandalizm problemleri olduğu söylenmiştir.

"Kullanıma bağlı yıpranmalar dışında vandalizm problemi yaşanıyor. Ahşap donatıların yakılması, oyun gruplarına zarar verilmesi gibi" (Beşiktaş Belediyesi-4).

Belediyelerin stratejileri bağlamında; evrensel tasarıma uygunluk, mevcut parkların yenilenmesi, parkların kalitesinin arttırılması, yeşil alan miktarını arttırmak ve sürdürülebilir yeşil alanların sağlanması fikirleri sunulmuştur. Ancak genel olarak belediyede çalışan uzmanlar kentsel yeşil alanlar bağlamında belediyelerin stratejileri konusunda fikir sahibi değillerdir (Şekil 4.135).

Şekil 4.135. Belediyelerin Stratejilerine İlişkin Verilen Yanıtların Kod Dağılımı

Uzmanların yeşil alanların geliştirilmesi, sürdürülebilmesi konularında belediyelerin stratejilerine ilişkin verdiği yanıtlardan bazıları şöyledir;

"Evrensel tasarım stratejilerimiz devam etmektedir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

"Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarını ve parkların kalitesini arttırmayı hedefliyoruz" (Beşiktaş Belediyesi-4).

Konuya ilişkin ilgili meslekler olarak pek çok yanıt verilmiştir. Bunlardan bazıları;

"...duruma yerine konumuna göre değişmekte olup ; projenin araziye uygulanmasında ziraat mühendisi, orman mühendisi, proje çizim ve tasarımında peyzaj mimarı, aydınlatma kısmında elektrik mühendisi, tesisat kısmında makine mühendisi, ser zemin çalışmalarında inşaat mühendisi, mimarlar bulunmaktadır." (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-10).

"Park alanı harita mühendisleri tarafından sınırları ve eğimleri belirlenerek hazırlanır ve tasarımı peyzaj mimarları tarafından yapılırken park içindeki inşai çözümlemeler inşaat mühendisliği tesisat ilgili alt yapı çalışmaları ya da var ise havuz ilgili makine mühendisleri dahil olurlar. Park yapımında alt yapı çalışmaları yapımı ve kontrolü için inşaat şefliğimiz tesisat kontrollüğü bulunmaktadır. Ayrıca her yapım öncesi diğer ilgili müdürlüklere Yol Bakım Çevre koruma (sit alanında ise proje alanı) Kültür varlıkları (Anıt, Koruma değer ağaç ya da heykel varsa) trafik müdürlüğü vb.gibi dağıtımlı yazı yazılarak alanda çalışmaları olup olmadığı bilgisi olması ve katkıları istenmektedir." (İstanbul Büyükşehir Belediyesi -9).

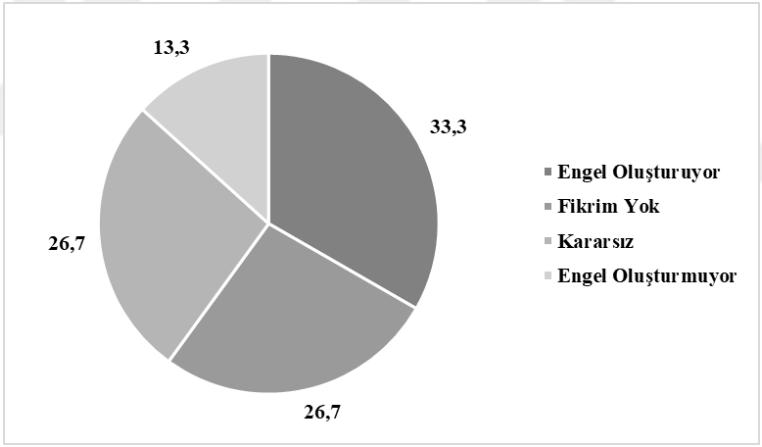
"...planlanması ve tasarımı kısmı peyzaj mimarları, uygulama aşamasında peyzaj mimarı, orman mühendisi ve ziraat mühendisleri yer almaktadır" (Beşiktaş Belediyesi-3).

Belediyedeki uzmanların verdiği yanıtlara göre; multidisipliner çalışma yaklaşımı parkların yönetiminde, planlanması, tasarımında ve idamesinde benimsenmektedir. Konuya ilişkin olarak verilen yanıtlardan bazıları şöyledir;

"Mimari konularda kurumumuzda çalışan mimarlar ile iş birliği yapılmaktadır. Ayrı birimler kurumumuzda bulunmaktadır. Anıtlar kurulu, İski, İBB ve benzeri birçok kurumla ve farklı meslek gruplarıyla çalışmalar yapılmaktadır" (Beşiktaş Belediyesi-4).

"Tüm park planlamaları multidisipliner olarak çalışılmaktadır. Harita mühendisi, şehir plancı, mimar, peyzaj mimarı, orman mühendisi, elektrik mühendisi, makine mühendisleriyle birlikte çalışmalar yürütülür" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-5).

Bütçe bağlamında yapılan kodlamalara göre; %33,3 bütçenin park yapımında engel oluşturduğu belirtilmiştir (Şekil 4.136).

Şekil 4.136. Bütçe Konusuna İlişkin Kod Dağılımı

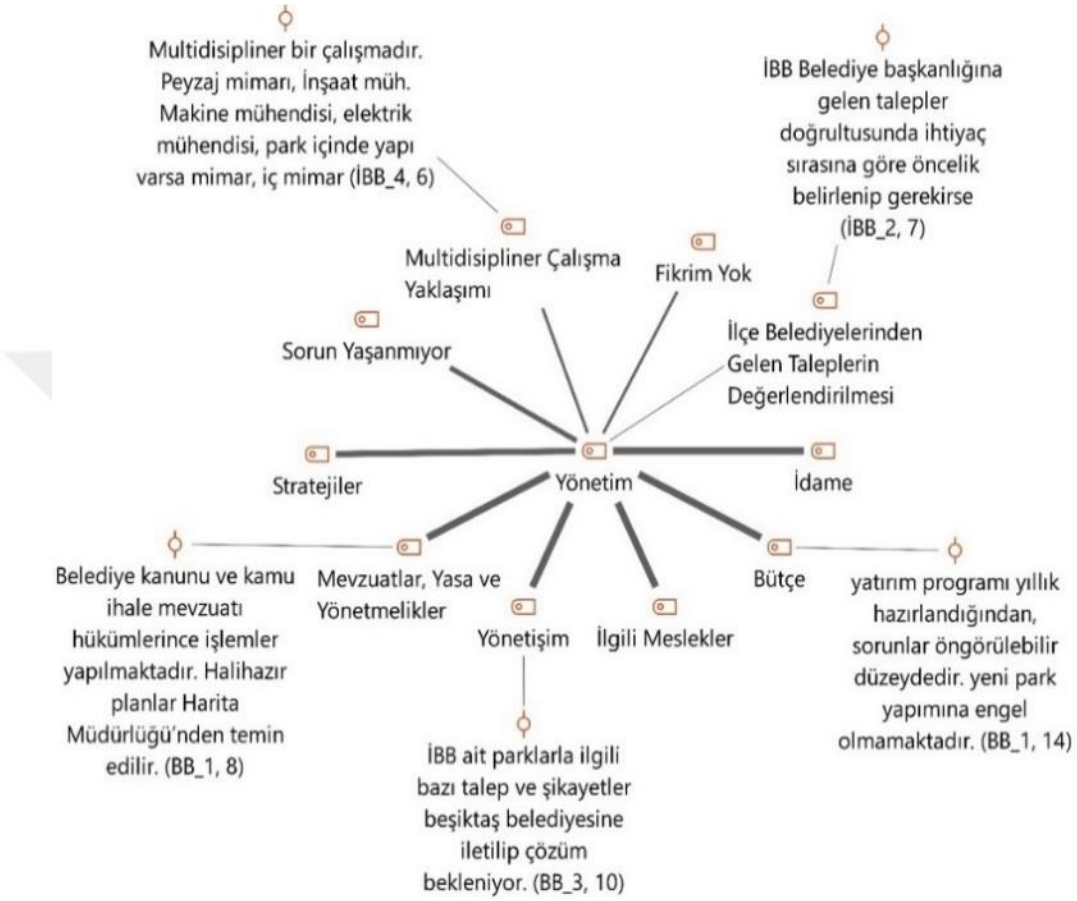
"Bütçe kesinlikle belirleyici bir etken, basite alınmakla beraber maliyeti çok pahalı bir hizmet park yapımı ve sürdürülebilirliği" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

Yine konu ile ilgili olarak fikri olmayan, kararsız olan ve engel oluşturmadığını düşünen uzmanlar mevcuttur. Bu yanıtlardan bazıları şöyledir;

"Yatırım programı yıllık hazırlandığından, sorunlar öngörülebilir düzeydedir. Yeni park yapımına engel olmamaktadır" (Beşiktaş Belediyesi-1).

"Bütçe park yapımının en önemli konusu olduğundan bakım kısmı için yetersiz bütçe olursa bir engel oluşabilir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-4).

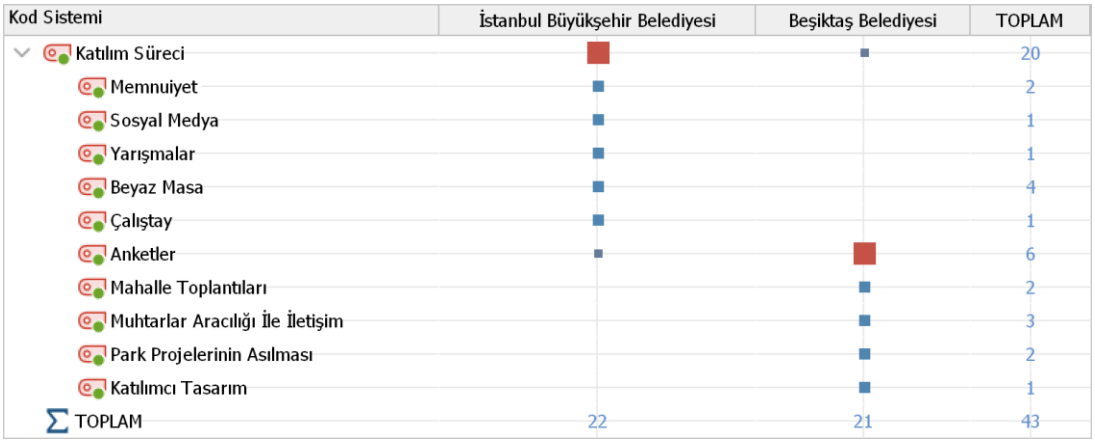
Aşağıda yer alan kod alt kod bölümler modeli kodların birbiri ile ilişkisini ifade etmektedir. Yine bu modelde kullanıcıların konulara ilişkin yorumları da ifade edilmektedir. Çizgi kalınlığı kodlar arasındaki ilişkinin artması durumunda kalınlaşmaktadır (Şekil 4.137).

Şekil 4.137. Yönetim Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

4.2.2.9.Katılım Süreci

Parklarla ilgili olarak yürütülen katılım süreci yaklaşımını belirlemek için uzmanlara yöneltilen soruların manuel olarak kodlandıktan sonra "Kod Matris Tarayıcısı" ile yapılan analizi sonucunda oluşan analiz aşağıdadır. Buna göre; her iki belediye bazında konuya ilişkin verilen yanıtlardan 43 adet kodlama yapılmıştır. Bunlardan 22 adedi İstanbul Büyükşehir Belediyesi uzmanlarının verdiği yanıtlardan, 21 adedi ise Beşiktaş Belediyesi uzmanlarının verdiği yanıtlardan üretilmiştir (Şekil 4.138).

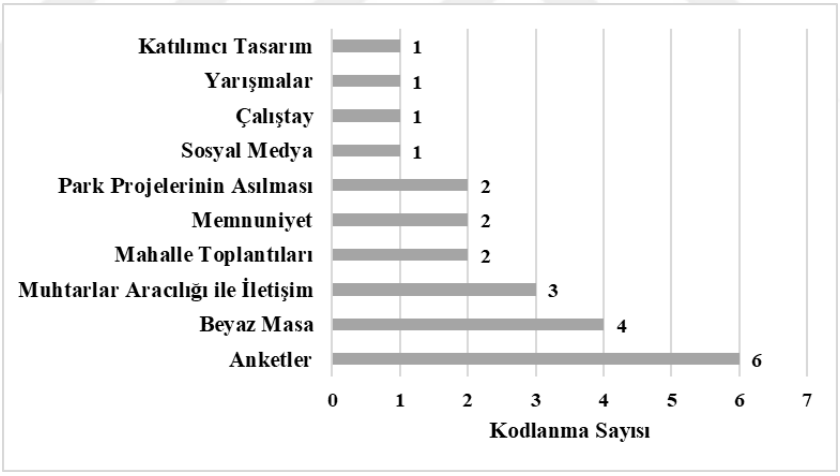

Kod Sistemi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Beşiktaş Belediyesi	TOPLAM
Katılım Süreci			20
Memnuiyet			2
Sosyal Medya			1
Yarışmalar			1
Beyaz Masa			4
Çalıştay			1
Anketler			6
Mahalle Toplantıları			2
Muhtarlar Aracılığı İle İletişim			3
Park Projelerinin Asılması			2
Katılımcı Tasarım			1
TOPLAM	22	21	43

Şekil 4.138. Katılım Süreci ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

Katılım süreci ile paydaşların park planlaması, tasarımı vb. konularda etkinliğini sağlamak için kullandıkları araçlar bağlamında anketler, Beyaz masa, muhtarlar aracılığı ile iletişim, mahalle toplantıları vb. ilişkilendirilmiştir.

4.2.11.1.Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

Şekil 4.139. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

Katılım süreci ile memnuniyet ilişkilendirilmiştir. Yine daha az ilişkili olarak; park projelerinin asılması, sosyal medya, çalıştaylar, yarışmalar, katılımcı tasarım yaklaşımı ile de katılım süreci değerlendirilmiştir.

Konuya ilişkin verilen yanıtlardan bazıları şöyledir;

"Muhtarlar aracılığı ile anket yapılarak park talepleri özellikle yeniden yapılacak ya da revize olacak parklar için alınıp değerlendirilebiliyor" (Beşiktaş Belediyesi-3).

"Arazi çalışmalarında alanın ziyaretçi ve kullanıcıları ile görüşüldüğünden fikirleri alınır" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-7).

"Halkın fikri düşüncesi talebi bizim için önemlidir. Beyaz masa yolu ile istek şikâyet ve görüşler değerlendirilmektedir (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-10).

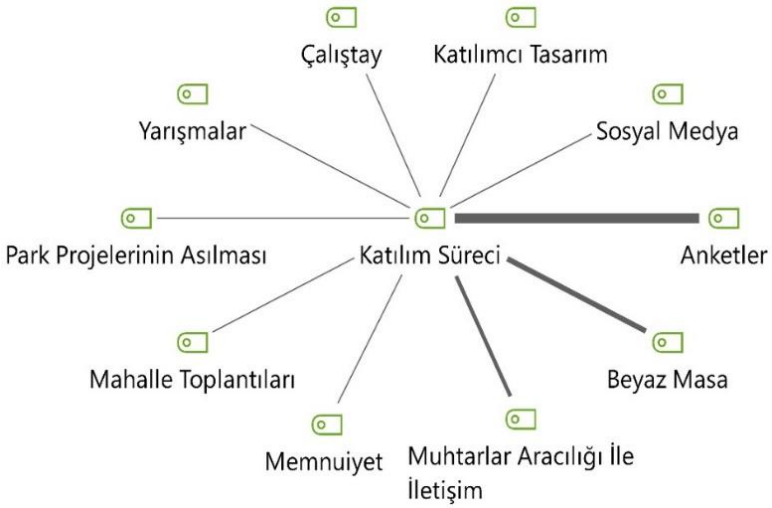
"Mahalle toplantıları ya da anketler yapılarak parklara ilgili görüşler ve talepler toplanır" (Beşiktaş Belediyesi-1).

"Katılımcı tasarım yaklaşımı ile tasarım yapıyoruz" (Beşiktaş Belediyesi-5).

"Olumlu ve olumsuz dönüşler olabiliyor, gene yazılı şekilde (kullanılan kaplama materyalinin beğenilmemesi ya da oluşturulan rotanın çok beğenilmesi vb.) ya da beyaz masa aracılığıyla uzun süre sonra dahi geri dönüş alabiliyoruz" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).

Önceki yönetimlerde halkın etkin katılımı sağlanmamıştı ama şu anda hem söz konusu alanda sözü olan paydaşlar (kurum ve kuruluşlar), STK'lar ve halk katılımı önemsenmektedir. Anket, çalıştay ve İstanbul senin başlığı altında yapılan yarışmalarla katılımcılık ilkesi önemsenmektedir (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-5).

Aşağıda yer alan kod alt kod bölümler modeli kodların birbiri ile ilişkisini ifade etmektedir. Yine bu modelde kullanıcıların konulara ilişkin yorumları da ifade edilmektedir. Çizgi kalınlığı kodlar arasındaki ilişkinin artması durumunda kalınlaşmaktadır (Şekil 4.140).

Şekil 4.140. Katılım Süreci Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

Katılım sürecine ilişkin olarak verilen genel değerlendirmelere ilişkin yanıtlardan bazıları şöyledir;

"Kullanıcı istekleri dikkate alınıyor ancak her kullanıcıya aynı zamanda ulaşmak mümkün olmadığından her zaman değişen talepler ve olumsuz dönüşler olmaktadır" (Beşiktaş Belediyesi-1).

"Kullanıcı taleplerini almak için bazı projelerde anket uygulaması yapılıyor. Bulunduğu mahallenin muhtarı ile görüşülüyor. Uygulama öncesi park projesi alana asılarak proje ile ilgili geri bildirimler alınıyor ve bunlara göre proje revize ediliyor" (Beşiktaş Belediyesi-4).

4.2.2.10.COVID-19 Sürecinde Yeşil Alan Kullanımı

Covid-19 sürecinde yeşil alan kullanımına ilişkin olarak yapılan analizlerin "Kod Matris Tarayıcısı" ile ifadesi aşağıdadır. Buna göre; her iki belediye bazında 17 adet adil konuya ilişkin verilen yanıtlardan kodlama yapılmıştır. Konuya ilişkin toplam 40 adet kodlama yapılmıştır. Bunlardan; 20 adedi İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde çalışan uzmanların verdiği yanıtlardan, diğer 20 adedi ise Beşiktaş Belediyesi'nde çalışan uzmanların verdiği yanıtlardan elde edilmiştir (Şekil 4.141).

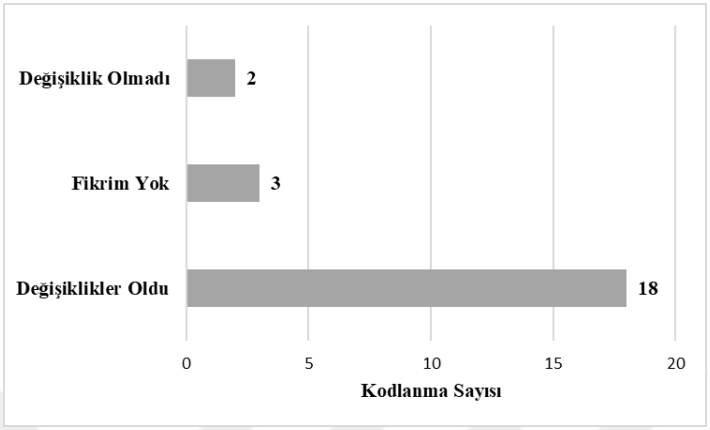
Kod Sistemi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Beşiktaş Belediyesi	TOPLAM
COVID-19 Sürecinde Yeşil Alan Kullanımı			17
Değişiklik Olmadı			2
Fikrim Yok			3
Değişiklikler Oldu			6
Kullanım Yoğunluğu			1
Kullanım İhtiyacı Artacaktır			2
Sosyal Mesafenin Sağlandığı Uygulamaların Olması			5
Donatı Farklılaşması			4
TOPLAM	20	20	40

Şekil 4.141. COVID-19 Sürecinde Yeşil Alan Kullanımı ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

4.2.12.1.Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

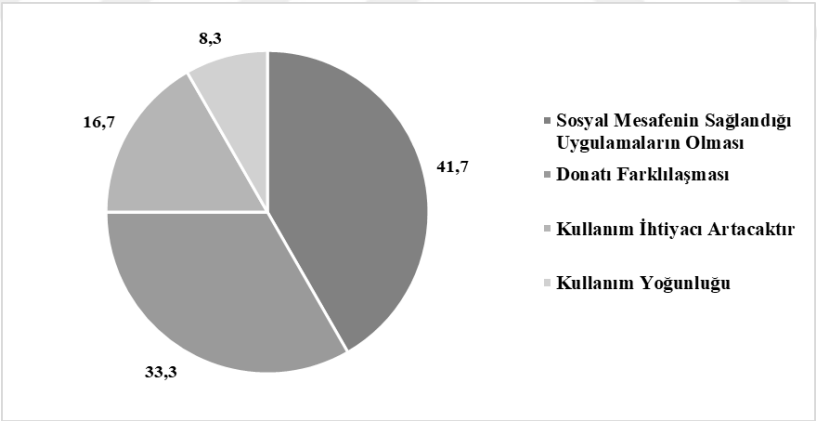
Covid 19 sürecinde yeşil alan kullanımına ilişkin olarak oluşan kodlamalara göre; yoğun bir fikir birliği parklara ilişkin *"değişiklikler oldu"* şeklinde olmuştur.

Alt Kodların İstatistiği (Kodlu Bölümlere Göre)

Şekil 4.142. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

Değişiklikler oldu kodunun alt kodlarında ise; sosyal mesafenin sağlandığı uygulamaların olması (%41,7), donatı farklılaşması (%33,3), kullanım ihtiyacının artması (%16,7), kullanım yoğunluğu (%8,3) ile ilişkilendirilmiştir (Şekil 4.143).

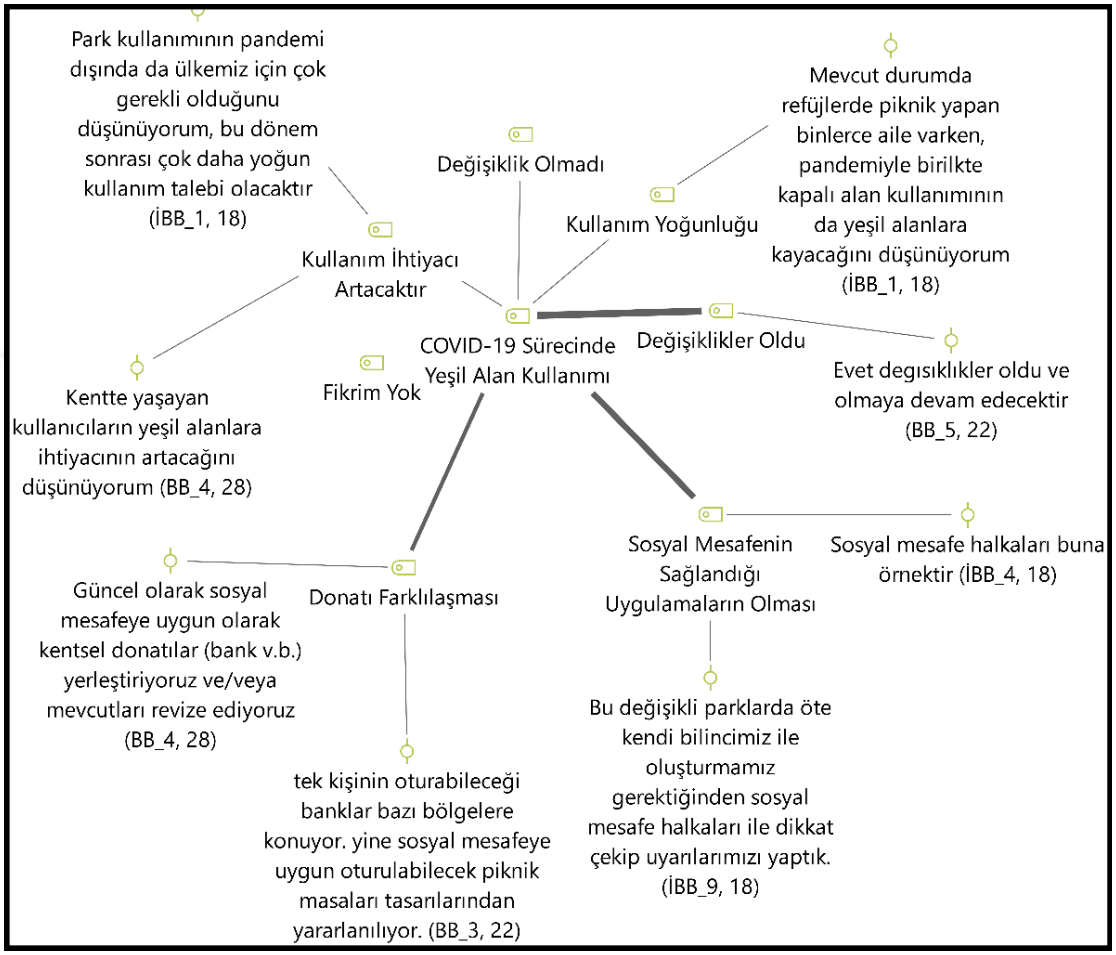
Şekil 4.143. COVID 19 Sürecinde Yeşil Alan Kullanımına İlişkin Verilen Yanıtların Dağılımı

Konuya ilişkin verilen yanıtlardan bazıları şöyledir;

"Açık alanlar pandemi döneminde daha önemli hale gelmiştir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

"Kentte yaşayan kullanıcıların yeşil alanlara ihtiyacının artacağını düşünüyorum" yanıtını vermişlerdir (Beşiktaş Belediyes-4).

Aşağıda yer alan kod alt kod bölümler modeli kodların birbiri ile ilişkisini ifade etmektedir. Yine bu modelde kullanıcıların konulara ilişkin yorumları da ifade edilmektedir. Çizgi kalınlığı kodlar arasındaki ilişkinin artması durumunda kalınlaşmaktadır (Şekil 4.144).

Şekil 4.144.Covid 19 Süreci Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

Covid 19 Sürecinde parklarla ilgili yaşanan değişikliklerin başında donatı farklılaşması ve sosyal mesafenin sağlandığı uygulamaların olduğu yanıtı uzmanlardan alınmıştır.

"Sosyal mesafenin sağlanması için gerekli önlemleri aldık. İlk çalışmamız ise tek kişilik banklar oldu" (Beşiktaş Belediyesi-1).

"Sosyal mesafe halkaları buna örnektir" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-7).

"Evet. Örneğin tek kişinin oturabileceği banklar bazı bölgelere konuyor. Yine sosyal mesafeye uygun oturulabilecek piknik masaları tasarılarından yararlanılıyor" (Beşiktaş Belediyesi-3).

"Park donatılarında değişiklik oluyor, Bank ve piknik masaların da değişlik oldu" (Beşiktaş Belediyesi-7).

"Kentte yaşayan kullanıcıların yeşil alanlara ihtiyacının artacağını düşünüyorum. Güncel olarak sosyal mesafeye uygun olarak kentsel donatılar (bank vb.) yerleştiriyoruz ve/veya mevcutları revize ediyoruz. Uzun vadede yeşil alan ihtiyacı için aktif yeşil alanların miktarını arttırmayı istiyoruz" (Beşiktaş Belediyesi-4).

"Park kullanımının pandemi dışında da ülkemiz için çok gerekli olduğunu düşünüyorum, bu dönem sonrası çok daha yoğun kullanım talebi olacaktır. Mevcut durumda refüjlerde piknik yapan binlerce aile varken, pandemiyle birlikte kapalı alan kullanımının da yeşil alanlara kayacağını düşünüyorum" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).

Konu ile ilgili olarak verilen yanıtlardan birinde, bireysel sorumlulukların da önemli olduğu ifade edilmiştir.

"Açık alanlar pandemi döneminde daha önemli hale gelmiştir. Donatı değişimdense daha geniş yeşil alanlarda bireysel sorumluluk ile mesafe alınarak çözüm sağlanacağını düşünüyoruz. Bu değişikli parklarda öte kendi bilincimiz ile oluşturmamız gerektiğinden sosyal mesafe halkaları ile dikkat çekip uyarılarımızı yaptık" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

4.2.2.11.İBB Sorumluluk Alanına Giren Parklar

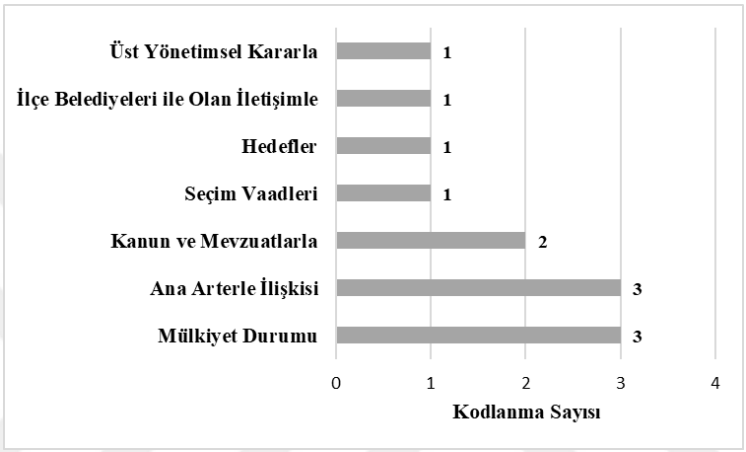
İBB sorumluluk alanına giren parklara ilişkin olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi'de çalışan uzmanların yorumlarına göre oluşan kodların Kod Matris Tarayıcısı ile yapılan analizi aşağıdadır. Tüm uzmanlar konu ile ilgili görüşlerini dile getirmişlerdir ve toplam 22 adet kod oluşmuştur (Şekil 4.145).

Kod Sistemi	İBB_1	İBB_2	İBB_3	İBB_4	İBB_5	İBB_6	İBB_7	İBB_8	İBB_9	İBB_10	TOPLAM
İBB Sorumluluk Alanına Giren Parklar	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	10
Kanun ve Mevzuatlarla						■		■			2
Mülkiyet Durumu				■			■		■		3
Ana Arterle İlişkisi		■	■		■						3
Seçim Vaadleri	■										1
Hedefler	■										1
İlçe Belediyeleri İle Olan İletişimle	■										1
Üst Yönetimsel Kararla	■										1
TOPLAM	5	2	2	2	2	2	2	2	2	1	22

Şekil 4.145. İBB Sorumluluk Alanı ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

4.2.13.1.Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

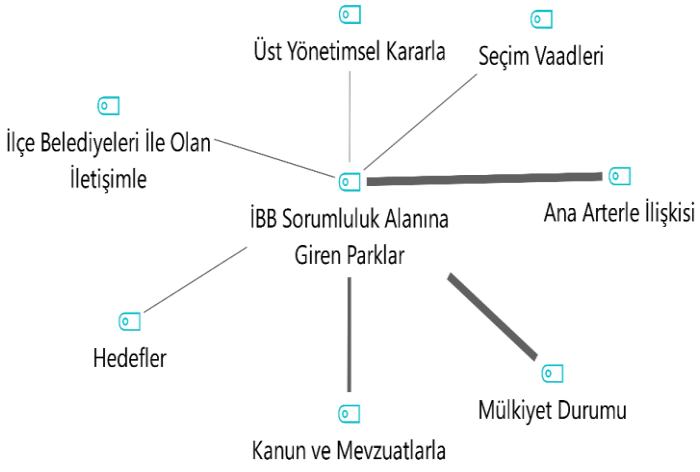
Konuya ilişkin olarak İBB'nin sorumluluğu altında olan parklara mülkiyet durumuna, ana arterle olan ilişkisine, kanun ve mevzuatlarla ilişkisine göre karar verildiği konusunda daha güçlü ilişki vardır. Bunların yanı sıra; seçim vaatleri, hedefler, ilçe belediyeleri ile olan ilişkiler, yönetimsel kararlar da sorumluluk alanına giren parkları belirleyen etmenlerden birkaçı olarak ifade edilmiştir (Şekil 4.146).

Şekil 4.146. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

Aşağıda kodlara göre oluşturulan model yer almaktadır.

Aşağıda yer alan kod alt kod bölümler modeli kodların birbiri ile ilişkisini ifade etmektedir. Yine bu modelde kullanıcıların konulara ilişkin yorumları da ifade edilmektedir. Çizgi kalınlığı kodlar arasındaki ilişkinin artması durumunda kalınlaşmaktadır (Şekil 4.147).

Şekil 4.147. İBB Sorumluluk Alanına Giren Parklar Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

Konu ile ilgili verilen yanıtlardan bazıları ise şöyledir;

"Yetki alanları belirlenmiştir. Ana arterler üzerindeki yeşil alanlar İBB sorumluluğundadır. Bunun dışında orman bakanlığı gibi bakanlık yetki alanlarındaki alanlar için İBB ilgili bakanlıklarla protokol oluşturarak çalışmalarını yürütür" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-5).

"İBB mülkiyetindeki yer alan park alanları bakım ve sorumluluk sahamızdır" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

"Üst yönetimsel kararlarla (seçim vaadi olan projeler, planlanan hedefler gibi) ve müdüriyet ölçeğinde de her yönetim döneminin iletişiminin daha iyi olduğu ilçe belediyelerle olan ilişkileriyle ve buradan doğan arz-talep ilişkisiyle parkların seçimlerin şekillendiğini düşünüyorum. Öncelikle büyük ölçekli projeler ve devamında ihtiyaç doğrultusundaki parkların yapımı şeklinde oluyor" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).

"Ana arterde kalan parklar İBB sorumluluğunda olup diğer parklar bölge şefliklerinin sorumluluğunda olmaktadır" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-3).

4.2.2.12.En Yoğun Kullanılan Parklar

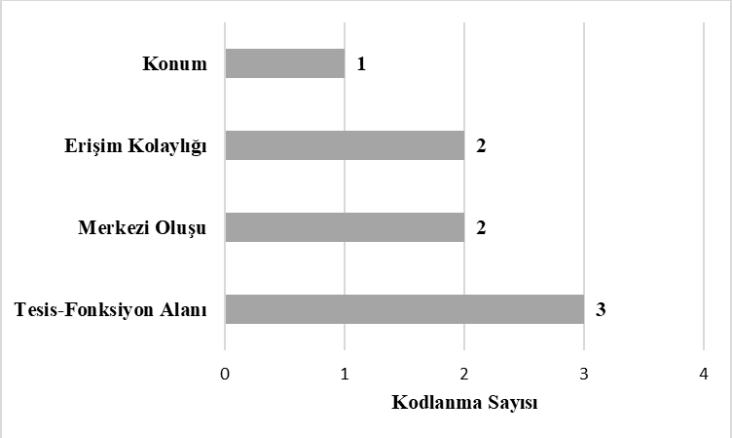
Beşiktaş Belediyesi'nde çalışan uzmanların yorumlarına göre; en yoğun kullanılan parklar parkların konumları, merkezi oluşları, tesis-fonksiyon alanı varlığı ve erişim kolaylığı ilişkilendirilmiştir. Toplam 15 adet kodlama yapılmıştır (Şekil 4.148).

Kod Sistemi	BB_1	BB_2	BB_3	BB_4	BB_5	BB_6	BB_7	TOPLAM
En Yoğun Kullanılan Parklar	■	■	■	■	■	■	■	7
Merkezi Oluşu			■	■				2
Tesis-Fonksiyon Alanı				■	■			3
Erişim Kolaylığı	■		■					2
Konum	■							1
TOPLAM	3	1	3	4	2	1	1	15

Şekil 4.148. En Yoğun Kullanılan Parklar ile İlgili Yapılan Kodlamaların Belediyeler Bazında Dağılımı

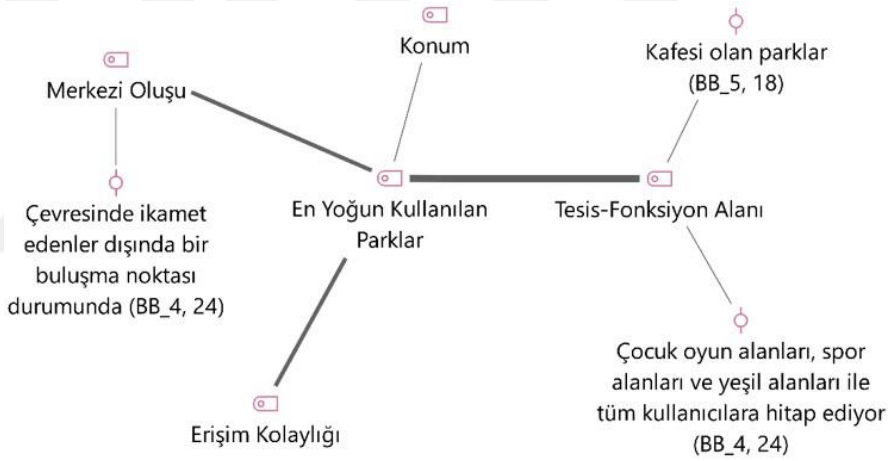
4.2.13.1.Analizler, Kullanıcı Cevapları ve Kod Modelleri

Konu ile ilgili olarak en fazla tesis-fonksiyon alanı ilişki kurulmuştur (Şekil 4.149).

Şekil 4.149. Kodların Sıklığa Göre Dağılımı

Konu ile ilişkili oluşan kodların kod-alt kod bölümlere göre oluşturulmuş modeli aşağıdadır (Şekil 4.150);

Şekil 4.150. En Yoğun Kullanılan Parklar Kod Modeli (Kod-Alt Kod Bölümler Modeli)

Uzmanların verdiği yanıtlardan bazıları ise şu şekildedir;

"İBB'ye ait Türkan Sabancı Bebek Parkı bence en yoğun kullanıma sahip olan park. (Hem konumu hem de erişim rahatlığı nedeni ile)" (Beşiktaş Belediyesi-1).

"Beşiktaş Gündüz hep yoğun olduğu bir ilçe olduğu için birden fazla park sayılabilir. Sanatçılar, Sporcular ve Aykut Barka parkları kuzeyde yoğun kullanılan parklardan. Kafesi, çocuk oyun alanları, spor alanları ve yeşil alanları ile tüm kullanıcılara hitap ediyor. Güneyde sahile yakın olan kısımda ise Abbasağa Parkı yoğun kullanıyor. Yapılaşma yoğun, yeşil alan az, gündüz nüfusu çok yüksek. Çevresinde ikamet edenler dışında bir buluşma noktası

durumunda. Bunlar dışında küçük ölçekli parkların da bazılarında yoğun kullanım söz konusudur" (Beşiktaş Belediyesi-4).

"Kafesi olan parklar en çok kullanılan parklardır" (Beşiktaş Belediyesi-5).

"En yoğun kullanılan Abbasağa parkıdır. Merkezi olması ve geçiş güzergahı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir" (Beşiktaş Belediyesi-3).

Yapılan yorumlardan en fazla Abbasağa parkının yoğun bir biçimde kullanıldığı sonucu çıkarılmıştır. Bunu; Bebek, Sporcular parkı gibi erişim kolaylığı ya da tesis varlığının olduğu parklar izlemektedir.

Beşiktaş ilçesi yeşil alan miktarının İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde çalışan uzmanlar tarafından değerlendirildiği yanıtlar bazıları şöyledir;

"Araç trafiğinin transit yer aldığı ilçelerdeki yeşil alan varlığı diğer ilçelere göre farklılık göstermektedir. Beşiktaş ilçesi 1. köprü güzergahında geçiş sağlayan Araç trafiğinin yoğun olduğu şişli ilçesi transitinde yer alır. Kültür varlıkları meydanları ve Ortaköy gibi geniş sert zemin meydanları bulunmakta ve kent kimliği oluşturmaktadır. Aktif yeşil alanları kıyasla daha az olmakla birlikte koruma bakımı devam eden yeşil alanları ve parkları bulunmaktadır" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-9).

"İstanbul geneline kıyasla yeşil alan miktarına dair net bir bilgim olmasa da tarihi koruları barındırması, nitelikli yeşil alan varlığıyla kişisel görüş olarak çoğu ilçeden oldukça önde olduğunu düşünüyorum" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-1).

"Beşiktaş nüfus yoğunluğuna göre İstanbul geneline kıyasla aktif yeşil alanı fazla ola bir ilçemiz" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-2).

"İstanbul'daki birçok ilçeye kıyasla Yıldız Korusunun da varlığıyla birlikte avantajlı olduğunu düşünüyorum" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-3).

"Yetersiz buluyorum" (İstanbul Büyükşehir Belediyesi-7).

Beşiktaş'ta kişi başına düşen yeşil alan miktarını ise Beşiktaş Belediyesi'nde çalışan uzmanlar yorumlamışlardır. Bu yorumlardan bazıları;

"Şu an için 5,03 m²'dir. İmar planlarında yeşil alan olarak ayrılan alanlar aktif yeşil alan olarak kullanıma kazandırılırsa m² artacaktır" (Beşiktaş Belediyesi-1).

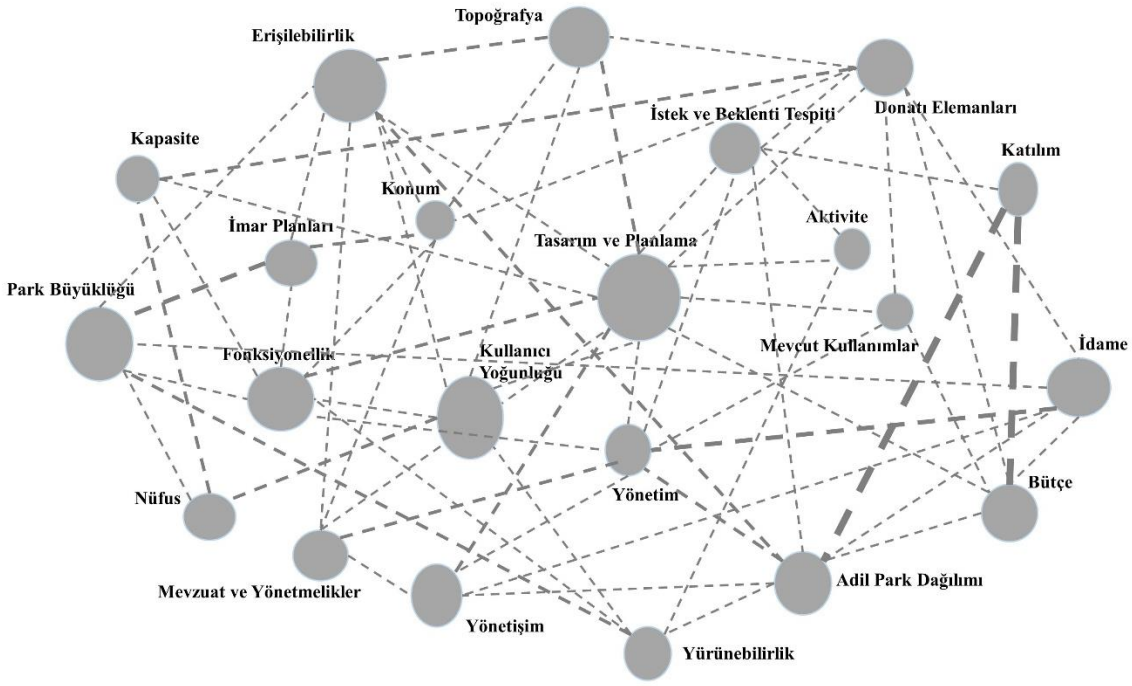
"6 m² civarı, mevzuatlara göre yeterli değil" (Beşiktaş Belediyesi-5).

"Bilmiyorum. Yeterli değil, Mevcut park için imarda bırakılan yeşil alanların imkanlar elverdikçe yeni yeşil alanlar oluşturuluyor" (Beşiktaş Belediyesi-7).

"İBB parkları ile yaklaşık 5 m²'dir. Bu rakam şahsi fikrim olarak İstanbul geneline göre yüksek ama yaşam kalitesi bakımından düşüktür. Tabi ayrıca bu gece nüfusu, gündüz nüfusunun da parkları kullandığını düşünürsek sayı daha aşağı iner. Planlama çalışmaları ile yeni park alanları oluşturarak aktif yeşil alan m²'si artması gerekmektedir" (Beşiktaş Belediyesi-4).

Yapılan kodlamalar sonucunda; bahsi geçen tüm kodların birbiri ile ilişkili olduğu görülmüştür. Bazı kodlar birbiri ile güçlü ilişkiler oluşturmuş, bazı kodlar da nispeten daha az ilişkide olmuşlar ancak sonucunda bahsi geçen planlama, tasarım, yönetim, yeşil alan kullanımı, katılım süreci, idame, konum, donatı elemanları, sınıflandırma, adil park dağılımları gibi konular, kentsel yeşil alanların oluşturulması, sürdürülebilirliği gibi konularda birbirinden ayrı düşünülemeyeceği sonucu çıkarılmıştır. Ana kodların, en yoğun 3 alt kodu ile oluşturulmuş olan kod haritası aşağıdadır.

Kod haritasında çizgi kalınlıkları kodlar arasındaki ilişkinin gücünü temsil etmektedir. Kodların altı tanesi haritada aynı noktadadır. Bunlar; Sınıflandırma, kapasite, katılım süreci, adil park dağılımı, Covid 19 sürecinde yeşil alan kullanımı ve bütçedir. Güçlü bir ilişki kurulmuştur. Erişilebilirlik, idame, donatı elemanları ile ilgili konularda güçlü bir biçimde bu kodlarla ilişkilendirilmiştir. İstek ve beklentilerin tespit edilmesi ile erişilebilirlik güçlü bir ilişki içindedir. Fonksiyonellik ile aktivite arasında ilişki kurulmuştur (Şekil 4.151).

Şekil 4.151. Kod İlişki Haritası (Yazar Tarafından En Fazla Tekrar Edilen Kodlar Baz Alınarak Oluşturulmuştur)

Benzerlik Matrisi

Tüm belgeler bazında benzerlik oranı (Jaccard); %84 çıkmıştır.

4.2.3.Likert Tipi Soruların Değerlendirilmesi

Parklara ilişkin 5'li likert ölçeğinde hazırlanan sorular uzmanlara yöneltilmiş ve puanlama yapmaları istenmiştir. Uzmanlar, çalıştıkları belediyelerdeki uygulama ölçütlerini düşünerek cevaplamışlardır. Uzmanlara yöneltilen yargılar için 1 en düşük, 5 en yüksek öneme sahip olduğu bilgisi iletilmiştir.

4.2.3.1.Beşiktaş Belediyesi Uzmanlarının Değerlendirilmesi

Beşiktaş belediyesinde çalışan 7 uzman da bu yargılar için puanlama yapmıştır. SPSS programında yapılan değerlendirme sonucunda ortaya çıkan tablo aşağıdadır (Tablo 4.4). Bu analizin Cronbach alfa değeri %98,6'dır.

Tablo 4.4. Beşiktaş Belediyesi Uzman Anketi Yanıtları

Yargılar	Sayı	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Parka erişilebilirlik	7	2,00	5,00	4,5714	1,13389
Parkların mahalleler bazında adil dağılımı	7	1,00	5,00	4,1429	1,46385
Mahalleler bazında aktif yeşil alan ihtiyaç hiyerarşisinin oluşturulması	7	2,00	5,00	3,5714	,97590
Parkların uygun konumlarda yapılması	7	1,00	5,00	3,2857	1,49603
Parka yürünebilirliğin arttırılması	7	2,00	5,00	4,1429	1,06904
Parkın konforlu olması (yeterli donatı varlığı)	7	3,00	5,00	4,1429	,89974
Park içi dolaşım kolaylığı	7	2,00	5,00	4,2857	1,11270
Parkın güvenli olması	7	3,00	5,00	4,1429	,89974
Park yoğunluğu	7	2,00	5,00	3,7143	1,38013
İklimsel özelliklere göre parkın sunduğu olanaklar	7	2,00	5,00	3,4286	1,51186
Parkın bakımlı olması	7	3,00	5,00	4,5714	,78680
Parkta farklı bitki türlerine yer verilmesi	7	2,00	5,00	3,7143	1,11270
Parkın gece-gündüz kullanım olanaklarını sağlaması	7	2,00	5,00	4,0000	1,15470
Parkın fonksiyonelliği	7	2,00	5,00	4,1429	1,06904
Parkın aktivite çeşitliliği	7	2,00	5,00	4,1429	1,21499
Parkın estetik özellikleri	7	2,00	5,00	4,0000	1,15470
Parkın dinlenme olanakları	7	2,00	5,00	4,1429	1,06904
Park büyüklüğü	7	2,00	5,00	3,8571	1,06904
Parkın sunduğu etkinlik olanakları	7	2,00	5,00	4,0000	1,00000
Parkın sunduğu duyumsal deneyimler	7	2,00	5,00	3,7143	1,25357
Parkın egzersiz imkanları	7	2,00	5,00	3,7143	1,38013
Parkın farklı yaş grupları için sunduğu imkanlar	7	2,00	5,00	4,5714	1,13389
Parkta oyun grubu varlığı	7	3,00	5,00	4,5714	,78680
Parkın gürültü seviyesi	7	2,00	5,00	4,0000	1,15470
Parkın farklı sosyo-ekonomik seviyedeki insanlar için uygun olması	7	1,00	5,00	3,7143	1,60357
Parkın tasarımında kullanıcı görüşlerinin alınması	7	1,00	5,00	3,8571	1,67616

Parkın kullanımı sonrası kullanıcı deneyimlerine göre iyileştirilmesi	7	2,00	5,00	4,4286	1,13389
Tasarım sonrası halkın değerlendirmeleri	7	1,00	5,00	3,7143	1,60357
Parkların tüm fiziksel özellikteki kullanıcılar için uygun olması	7	2,00	5,00	4,2857	1,11270
Parkların denetimi	7	2,00	5,00	4,4286	1,13389

Parka erişilebilirlik konusunda uzmanların %85,7'si 5 puan, %14,3'ü ise 2 puan vermiştir. Parkların mahalleler bazında adil dağılımının önemine %14,3'ü 1 puan, %28,6'sı 4 puan ve %57,1', 5 puan vermiştir. Mahalleler bazında aktif yeşil alan ihtiyaç hiyerarşisinin oluşturulmasına uzmanların %14,3'ü 2, %28,6'sı 2, %42,9'u 4 ve %14,3'ü 5 puan vermiştir. Parkların uygun konumlarda yapılmasının önemine ilişkin uzmanların %14,3'ü 1, %14,3'ü 2, %28,6'sı 3, %14,3'ü 4 ve %28,6'sı 5 puan vermiştir. Parka yürünebilirliğin arttırılması yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %42,9'u 4, %42,9'u 5 puan vermiştir. Parkların konforlu olması (yeterli donatı varlığı) yargısına uzmanların %28,6'sı 3, %28,6'sı 4 ve %42,9'u 5 puan vermiştir. Park içi dolaşım kolaylığı yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %28,6'sı 4 ve %57,1'i 5 puan vermiştir. Parkın güvenli olması yargısına uzmanların %28,6'sı 3, %28,6'sı 4 ve %42,9'u 5 puan vermiştir. Park yoğunluğu yargısına uzmanların %28,6'sı 2, %14,3'ü 3, %14,3'ü 4 ve %42,9'u 5 puan vermiştir. İklimsel özelliklere göre parkın sunduğu olanaklara uzmanların %42,9'u 2, %14,3'ü 3 ve %42,9'u 5 puan vermiştir. Parkın bakımlı olması yargısına uzmanların %14,'ü 3, %14,3'ü 4 ve %71,4'ü 5 puan vermiştir. Parkta farklı bitki türlerine yer verilmesi yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %28,6'sı 3, %28,6'sı 4 ve %28,6'sı 5 puan vermiştir. Parkın gece ve gündüz kullanım olanakları sağlaması yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %14,3'ü 3, %28,6'sı 4 ve %42,9'u 5 puan vermiştir. Parkın fonksiyonelliği yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %42,9'u 4 ve %42,9'u 5 puan vermiştir. Parkın aktivite çeşitliliği yargısına uzmanların %14,3'ü 2 puan, %14,3'ü 3 puan, %14,3'ü 4 puan ve %57,1'i 5 puan vermiştir. Parkın estetik özellikleri yargısına uzmanların %14,3'ü 2 puan, %14,3'ü 3 puan, %28,6'sı 4 puan ve %42,9'u 5 puan vermiştir. Parkın dinlenme olanakları yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %14,3'ü 3, %28,6'sı 4 ve %42,9'u 5 puan almıştır. Parkın sunduğu etkinlik olanakları yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %71,4'ü 4, %14,3'ü 5 puan vermiştir. Parkın sunduğu duyumsal deneyimler yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %42,9'u 3 ve %42,9'u 5 puan vermiştir. Parkın egzersiz imkanları yargısına uzmanların %28,6'sı 2, %14,3'ü 3, %14,3'ü 4 ve %42,9'u 5 puan vermiştir.

Parkın farklı yaş gruplarına için sunduğu imkanlar yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %85,7'si 5 puan vermiştir. Parkta oyun grubu varlığı yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %14,3'ü 4 ve %71,4'ü 5 puan vermiştir. Parkın gürültü seviyesine uzmanların %28,6'sı 3, %28,6'sı 4 ve %42,9'u 5 puan vermiştir. Parkın farklı sosyo-ekonomik seviyedeki insanlar için uygun olması yargısına uzmanların %14,3'ü 1, %14,3'ü 2, %28,6'sı 4 ve %42,9'u 5 puan vermiştir. Parkın tasarımında kullanıcı görüşlerinin alınması yargısına uzmanların %14,3'ü 1, %14,3'ü 2, %14,3'ü 4 ve %57,1'i 5 puan vermiştir. Parkın kullanım sonrası kullanıcı deneyimlerine göre iyileştirilmesi yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %14,3'ü 4 ve %71,4'ü 5 puan vermiştir. Tasarım sonrası halkın değerlendirmeleri yargısına uzmanların %14,3'ü 1, %14,3'ü 2, %28,6'sı 4 ve %42,9'u 5 puan vermiştir. Parkın tüm fiziksel özellikteki kullanıcılar için uygun olması yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %28,6'sı 4 ve %57,1'i 5 puan vermiştir. Parkların denetimi yargısına uzmanların %14,3'ü 2, %14,3'ü 4 ve %71,4'ü 5 puan vermiştir.

1, 2, 3, puanları daha az önemli ve 4, 5 puanları önemli olarak değerlendirirsek; parkların uygun konumlarda olması, park yoğunluğu ve iklimsel özelliklere göre parkın sunduğu olanaklar daha az önemli diğer tüm yargılar önemli olarak uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir.

4.2.3.2.İstanbul Büyükşehir Belediyesi Uzmanlarının Değerlendirmeleri

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde çalışan 10 uzman da bu yargılar için puanlama yapmıştır. SPSS programında yapılan değerlendirme sonucunda ortaya çıkan tablo aşağıdadır (Tablo 4.5). 27 yargının Cronbach alfa değeri %96,1'dir.

Tablo 4.5.İBB Uzman Anketi Yanıtları

Yargılar	Sayı	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Parka erişilebilirlik	10	2,00	5,00	4,0000	1,05409
Parkların mahalleler bazında adil dağılımı	10	2,00	5,00	3,6000	1,26491
İlçeler bağlamında ihtiyaç hiyerarşinin oluşturulması	10	2,00	5,00	3,7000	,94868
Parkın konforlu olması (yeterli donatı varlığı)	10	3,00	5,00	4,4000	,84327
Park içi dolaşım kolaylığı	10	3,00	5,00	4,5000	,70711
Parkın güvenli olması	10	3,00	5,00	4,6000	,69921
Park yoğunluğu	10	3,00	5,00	4,2000	,63246

İklimsel özelliklere göre parkın sunduğu olanaklar	10	2,00	5,00	3,5000	1,08012
Parkın bakımlı olması	10	3,00	5,00	4,6000	,69921
Parkta farklı bitki türlerine yer verilmesi	10	3,00	5,00	4,5000	,70711
Parkın gece-gündüz kullanım olanaklarını sağlaması	10	3,00	5,00	4,2000	,91894
Parkın fonksiyonelliği	10	3,00	5,00	4,4000	,84327
Parkın aktivite çeşitliliği	10	3,00	5,00	4,5000	,70711
Parkın dinlenme olanakları	10	2,00	5,00	4,3000	1,05935
Park büyüklüğü	10	2,00	5,00	3,9000	,87560
Parkın estetik özellikleri	10	3,00	5,00	4,3000	,82327
Parkın sunduğu etkinlik olanakları	10	3,00	5,00	4,3000	,67495
Parkın sunduğu duyumsal deneyimler	10	2,00	5,00	3,4000	1,07497
Parkın egzersiz imkanları	10	2,00	4,00	3,6000	,69921
Parkın farklı yaş grupları için sunduğu imkanlar	10	3,00	5,00	4,1000	,56765
Parkta oyun grubu varlığı	10	2,00	5,00	4,3000	,94868
Parkın gürültü seviyesi	10	2,00	5,00	3,2000	1,03280
Parkın farklı sosyo-ekonomik seviyedeki insanlar için uygun olması	10	2,00	5,00	3,9000	,99443
Parkın tasarımında kullanıcı görüşlerinin alınması	10	1,00	5,00	3,6000	1,17379
Tasarım sonrası halkın fikirlerinin alınması	10	2,00	5,00	3,6000	1,07497
Parkın kullanımı sonrası kullanıcı deneyimlerine göre iyileştirilmesi	10	3,00	5,00	4,3000	,82327
Parkların denetlenmesi	10	3,00	5,00	4,4000	,69921

Parka erişilebilirlik yargısına uzmanların %10'u 2, %20'si 3 puan, %30'u 4 ve %40'ı 5 vermiştir. Parkların mahalleler adil dağılımı yargısına %30'u 2, %10'u 3, %30'u 4 ve %30'u 5 vermiştir. İlçeler bağlamında ihtiyaç hiyerarşisinin oluşturulması yargısına uzmanların %20'si 2, %70'i 4 ve %10'u 5 vermiştir. Park içi dolaşım kolaylığı yargısına uzmanların %10'u 3, %30'u 4 ve %60'ı 5 vermiştir. Parkın güvenli olması yargısına uzmanların %10'u 3, %20'si 4 ve %70'i 5 vermiştir. Park yoğunluğu yargısına uzmanların %10'u 3, %60'ı 4 ve %30'u 5 vermiştir. İklimsel özelliklere göre parkın sunduğu olanaklar yargısına uzmanların %20'si 2, %30'u 3, %30'u 4 ve %20'si 5 vermiştir. Parkın bakımlı olması yargısına uzmanların %10'u 3,

%20'si 4 ve %70'i 5 vermiştir. Parkta farklı bitki türlerine yer verilmesi yargısına uzmanların %10'u 3, %30'u 4 ve %60'ı 5 vermiştir. Parkın gece gündüz kullanım olanakları sağlaması yargısına %30'u 3, %20'si 4 ve %50'si 5 vermiştir. Parkın fonksiyonelliği yargısına uzmanların %20'si 3, %20'si 4 ve %60'ı 5 vermiştir. Parkın aktivite çeşitliliği yargısına uzmanların %10'u 3, %30'u 4 ve %60'ı 5 vermiştir. Parkın dinlenme olanakları yargısına uzmanların %10'u 2, %10'u 3, %20'si 4 ve %60'ı 5 vermiştir. Park büyüklüğü yargısına uzmanların %10'u 2, %10'u 3, %60'ı 4 ve %20'si 5 vermiştir. Parkın estetik özellikleri yargısına uzmanların %20'si 3, %30'u 4 ve %50'si 5 vermiştir. Parkın sunduğu etkinlik olanakları yargısına uzmanların %10'u 3, %50'si 4 ve %40'ı 5 vermiştir. Parkın sunduğu duyumlar deneyimler yargısına uzmanların %30'u 2, %10'u 3, %50'si 4 ve %10'u 5 vermiştir. Parkın egzersiz imkanları yargısına uzmanların %10'u 2, %20'si 3 ve %70'i 4 vermiştir. Parkın farklı yaş gruplarına sunduğu imkanlar yargısına uzmanların %10'u 3, %70'i 4, %20'si 5 vermiştir. Parkta oyun grubu varlığı yargısına uzmanların %10'u 1, %40'ı 4 ve %50'si 5 vermiştir. Parkın gürültü seviyesi yargısına uzmanların %30'u 2, %30'u 3, %30'u 4 ve %10'u 5 vermiştir. Parkın farklı sosyo-ekonomik seviyedeki insanlar için uygun olması yargısına uzmanların %10'u 2, %20'si 3, %40'ı 4 ve %30'u 5 vermiştir. Parkın tasarımında kullanıcı görüşlerinin alınması yargısına uzmanların %10'u 1, %30'u 3, %40'ı 4 ve %20'si 5 vermiştir. Tasarım sonrası halkın fikirlerinin alınması yargısına uzmanların %20'si 2, %20'si 3, %40'ı 4 ve %20'si 2 vermiştir. Parkın kullanımı sonrası kullanıcı deneyimlerine göre iyileştirilmesi yargısına uzmanların %20'si 3, %30'u 4 ve %50'si 5 vermiştir. Parkların denetlenmesi yargısına uzmanların %10'u 3, %40'ı 4 ve %50'si 5 vermiştir.

Tüm bu yanıtlara göre; iklimsel özelliklere göre parkın sunduğu olanaklar ne önemli ne de önemsiz olarak değerlendirilebilir. Parkın gürültü seviyesi önemsiz olarak değerlendirilmiştir.

4.2.3.3.Benzer Yargıların Ortalama Puanlar Bağlamında Karşılaştırılması

Uzmanların yargılara verdiği puanların ortalamalarının karşılaştırıldığı tablo aşağıdadır (Tablo 4.6).

Tablo 4.6. İBB-Beşiktaş Belediyesi Anket Sonucu Karşılaştırması

Ortalama (Beşiktaş Belediyesi)		**Ortalama (İstanbul Büyükşehir Belediyesi)**
4,5714	Parka erişilebilirlik	4,0000
4,1429	Parkların mahalleler bazında adil dağılımı	3,6000
4,1429	Parkın konforlu olması (yeterli donatı varlığı)	**4,4000**
4,2857	**Park içi dolaşım kolaylığı**	**4,5000**
4,1429	Parkın güvenli olması	**4,6000**
3,7143	Park yoğunluğu	**4,2000**
3,4286	İklimsel özelliklere göre parkın sunduğu olanaklar	3,5000
4,5714	**Parkın bakımlı olması**	**4,6000**
3,7143	Parkta farklı bitki türlerine yer verilmesi	**4,5000**
4,0000	Parkın gece-gündüz kullanım olanaklarını sağlaması	**4,2000**
4,1429	Parkın fonksiyonelliği	**4,4000**
4,1429	Parkın aktivite çeşitliliği	**4,5000**
4,0000	Parkın estetik özellikleri	**4,3000**
4,1429	Parkın dinlenme olanakları	**4,3000**
3,8571	Park büyüklüğü	3,9000
4,0000	Parkın sunduğu etkinlik olanakları	**4,3000**
3,7143	Parkın sunduğu duyumsal deneyimler	3,4000
3,7143	Parkın egzersiz imkanları	3,6000
4,5714	Parkın farklı yaş grupları için sunduğu imkanlar	**4,1000**
4,5714	**Parkta oyun grubu varlığı**	**4,3000**
4,0000	Parkın gürültü seviyesi	3,2000
3,7143	Parkın farklı sosyo-ekonomik seviyedeki insanlar için uygun olması	3,9000
3,8571	Parkın tasarımında kullanıcı görüşlerinin alınması	3,6000
4,4286	**Parkın kullanımı sonrası kullanıcı deneyimlerine göre iyileştirilmesi**	**4,3000**
3,7143	Tasarım sonrası halkın değerlendirmeleri	3,6000
4,4286	**Parkların denetimi**	**4,4000**

4.2.4.Bölüm Sonucu

Bu bölümde yapılan değerlendirmeler sonucunda; uzmanların birbirleri ile benzer ya da farklılık gösteren yanıtlar verdiği görülmüştür. Verilen tüm yanıtların değerlendirilmesi sonucunda en yoğun tekrar edilen kod ve alt kodlar değerlendirilerek oluşturulan kod haritasına

(Şekilx) göre; pek çok konunun aslında doğrudan ya da dolaylı olarak birbiri ile ilişkili olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Özellikle konumuz olan adil park dağılımı, erişilebilirlik, yönetim ve halk katılımı boyutlarında verilen yanıtlar bakımından değerlendirme yapıldığında; adil park dağılımı bütçe, yönetim, yönetişim, istek ve beklentilerin tespiti, yürünebilirlik, erişilebilirlik ve katılım konuları ile, erişilebilirlik; topoğrafya, imar planları, park büyüklüğü, mevzuat ve yönetmelikler, adil park dağılımı ve tasarım ve planlama ile, katılım; tasarım ve planlama, istek ve beklentilerin tespiti, adil park dağılımı ile bütçe ile, yönetim ise; adil park dağılımı, mevzuat ve yönetmelikler, yönetişim, idame, istek ve beklentilerin tespiti, tasarım ve planlama ve bütçe konuları ile ilişkilendirilmiştir.

Uzmanların likert tipi sorulara verdiği puanlara göre; her iki belediye için de en fazla önemsenen konular olarak, parkların denetimi, parkların bakımlı olması, parkta oyun grubu varlığı, park içi dolaşım kolaylığı ile parkların kullanımları sonrasında deneyimlere göre iyileştirilmesi sayılabilmektedir.

4.3.HALK ANKETLERİNİN ANALİZİ

Çalışma için belirlenen anket yanıtlama süresi sonunda 458 kullanıcının anketine ulaşılmıştır. Bu anketlerden 5'i gerekli koşulları sağlamaması nedeniyle değerlendirmeye alınmamıştır. Toplamda 453 park kullanıcısının vermiş olduğu yanıtlar için analizler gerçekleştirilmiştir.

4.3.1.Sosyo-ekonomik Yapıya İlişkin Soruların Sıklık ve Frekans Analizi

Bu bölümde kullanıcılara; cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk varlığı, eğitim, meslek, günlük çalışılan süre, ortalama gelir, konut tipi, engel durumu varlığı, İstanbul'da yaşama süresi ve yaşanılan mahalle konularına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Verilen yanıtlardan elde edilen sıklık ve frekans analizi tablosu aşağıdadır (Tablo 4.7).

Tablo 4.7.Halk Anketi Sosyo-ekonomik Duruma İlişkin Verilerin Dağılımı

		Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	297	65,6
	Erkek	156	34,4
Yaş	15-24	106	23,4
	25-34	194	42,8
	35-54	115	25,4

	55-64	22	4,9
	65 ve üstü	16	3,5
Medeni Durum	Evli	144	31,8
	Bekar	309	68,2
Çocuk Varlığı	Evet	138	30,5
	Hayır	315	69,5
Eğitim Durumu	Okur-yazar	5	1,1
	İlköğretim	4	0,9
	Ortaöğretim	39	8,6
	Üniversite	310	68,4
	Lisansüstü	95	21
Meslek	Öğrenci	78	17,2
	Ev hanımı	19	4,2
	Çalışan	181	40
	Emekli	34	7,5
	İşsiz	26	5,7
	Esnaf	21	4,6
	Diğer	94	20,8
Günlük Çalışılan Süre	0-5 saat	135	29,8
	5-8 saat	113	24,9
	8-10 saat	168	37,1
	10 saatten fazla	37	8,2
Ortalama Gelir	0-2324 TL	110	24,3
	2325-3000 TL	66	14,6
	3001-5000 TL	124	27,4
	5001-10000 TL	112	24,7
	10001 TL ve üstü	41	9,1
Konut Tipi	Apartman	416	91,8
	Toplu Konut Apartman Dairesi	7	1,5
	Müstakil Ev	27	6
	Rezidans	3	0,7

Engel durumu	Var	2	0,4
	Yok	451	99,6
İstanbul'da Yaşama Süresi	0-5 yıl	70	15,5
	6-10 yıl	48	10,6
	11-15 yıl	47	10,4
	16-20 yıl	30	6,6
	21 yıl ve üstü	258	57
Yaşanılan Mahalle	Abbasağa	45	9,9
	Akat	16	3,5
	Arnavutköy	19	4,2
	Balmumcu	3	0,7
	Bebek	30	6,6
	Cihannüma	25	5,5
	Dikilitaş	60	13,2
	Etiler	12	2,6
	Gayrettepe	17	3,8
	Konaklar	11	2,4
	Kuruçeşme	4	0,9
	Kültür	4	0,9
	Levazım	10	2,2
	Levent	19	4,2
	Mecidiye	5	1,1
	Muradiye	16	3,5
	Nisbetiye	22	4,9
	Ortaköy	13	2,9
	Sinanpaşa	15	3,3
	Türkali	51	11,3
	Ulus	4	0,9
	Vişnezade	15	3,3
	Yıldız	37	8,2

Bu tabloya göre;

Cinsiyet; katılımcıların %65,6'sı kadın, %34,4'ü erkektir.

Yaş; 15-24 yaş arası %23,4, 25-34 yaş arası %42,8, 35-54 yaş arası %25,4, 55-64 yaş arası %4,9 ve 65 yaş ve üstü %3,5 dağılım göstermiştir.

Medeni durum; katılımcıların %31,8'i evli %68,2'si bekardır. Ankete katılanların %30,5'inin ***çocuğu var***dır.

Eğitim; katılımcıların %1,1'i okur-yazar, %0,9'u ilköğretim mezunu, %8,6'sı ortaöğretim mezunu, %68,4'ü üniversite mezunu, %21 ise yüksek lisans ya da doktora (lisansüstü eğitim) mezunudur.

Meslek; katılımcılar mesleklerini %17,2'si öğrenci, %4,2'si ev hanımı, %40'ı çalışan, %7,5'i emekli, %5,7'si işsiz, %4,6'sı esnaf ve %20,8'i diğer olarak belirtmişlerdir.

Gün içinde çalışılan süre; katılımcıların %29,8'i 0-5 saat, %24,9'u 5-8 saat, %37,1'i 8-10 saat ve %8,2'si 10 saatten fazla çalışmaktadır.

Ortalama gelir; 0-2324 TL (anketin yapılmaya başlandığı döneme ait asgari ücret dikkate alınmıştır) %24,3, 2325-3000 TL %14,6, 3001-5000 TL %27,4, 5001-10000 TL %24,7 ve 10001 TL ve üstü ise %9,1 oranındadır.

İstanbul'da yaşanılan süre; 0-5 yıl olanlar %15,5, 6-10 yıl olanlar %10,6, 11-15 yıl olanlar %10,4, 16-20 yıl olanlar %6,6 ve 21 yıl ve üstü %57 oranındadır.

Konut tipi; katılımcıların %91,8'i apartman dairesinde yaşamaktadır. Toplu konut apartman dairesinde yaşayanlar %1,5, müstakil evde yaşayanlar %6 ve rezidansta yaşayanlar %0,7 oranındadır.

Engel durumu; kullanıcıların %0,4'ü ***engel durumlarının*** olduğunu belirtmişlerdir.

Yaşadıkları mahalleler; katılımcıların %9,9'u Abbasağa, %3,5'i Akat, %4,2'si Arnavutköy, %0,7'si Balmumcu, %6,6'sı Bebek, %5,5'i Cihannüma, %13,2'si Dikilitaş, %2,6'sı Etiler, %3,8'i Gayrettepe, %2,4'ü Konaklar, %0,9'u Kuruçeşme, %0,9'u Kültür, %2,2'si Levazım, %4,2'si Levent, %1,1'i Mecidiye, %3,5'i Muradiye, %4,9'u Nisbetiye, %2,9'u Ortaköy, %3,3'ü Sinanpaşa, %11,3'ü, Türkali, %0,9'u Ulus, %3,3'ü Vişnezade ve %8,2'si Yıldız mahallelerinde ikamet etmektedir.

4.3.2.Beşiktaş Genelinde Park Kullanımlarına Ait Sorulara İlişkin Değerlendirmeler

Beşiktaş'ta en sık kullanılan parka ulaşım biçimi;

Beşiktaş'ta kullanıcıların %81,4'ü yürüyerek, %10,5'i özel araç ile, %7,4'ü toplu taşıma ile %0,7'si ise (martı, scooter vb.) diğer araçlarla parka ulaşımını sağlamaktadır.

Yaşanılan mahalledeki park varlığı;

Katılımcıların %87,7'si yaşadığı mahallede park olduğunu belirtmiştir.

En sık kullanılan parkın mahallede olma durumu;

Kullanıcıların %55,8'i mahallesindeki parkı en sık kullandığını belirtmiştir.

En sık kullanılan parkın eve olan mesafesi;

En sık kullanılan parkın evine /işine olan uzaklığının 0-500 m olduğunu belirten kullanıcılar %37,6, 500-800 m olduğunu belirtenler %20,8, 800-1000 m olduğunu belirtenler %15,3, 1000-1500 m olduğunu belirtenler %12,7 ve 1500 m'den fazla olduğunu belirtenler %13,6 oranındadır.

En sık kullanılan parkın tercih edilme nedeni;

En sık kullanılan parkı yakın olduğu için tercih edenler katılımların %28,9'unu, güvenilir bulması nedeniyle tercih edenler %10,5'ini, fonksiyonel özellikleri nedeniyle tercih edenler %9'unu, doğal unsurların varlığı nedeniyle tercih edenler %21,9'unu, estetik özellikleri nedeniyle tercih edenler %5,9'unu, her yaştaki kullanıcı için uygun kullanımların varlığı sebebiyle tercih edenler %11,2'sini, sakinliği nedeniyle tercih edenler %7,9'unu ve diğer nedenlerle parkı kullananlar %4,8'ini oluşturmaktadır.

Beşiktaş'ın topoğrafik durumu-erişilebilirlik ilişkisi;

Beşiktaş ilçesinin eğimli topoğrafyasının park kullanım sıklığını etkilediğini söyleyenler katılımcıların %30,2'sini, etkilemediğini söyleyenler %29,1'ini, kısmen yanıtını verenler %34,8'ini ve fikrim yok diyenler %5,9'unu oluşturmaktadır.

Parkların kalabalık bulunması;

Beşiktaş'taki parkları kalabalık bulan kullanıcılar katılımcıların %50,8'ini oluşturmaktadır. Kısmen kalabalık olduğunu söyleyenler %36,5 ve fikrim yok yanıtını verenler %1,8 oranındadır.

Beşiktaş'taki parkların bakımlı olması;

Beşiktaş'taki parkları bakımlı bulanlar %44, bakımlı bulmayanlar %11,6, kısmen bakımlı bulanlar %42,5 ve fikrim yok yanıtını verenler %2 oranındadır.

Parkların kullanım amacı;

Parka gezinti yapmak amacıyla gelen kullanıcılar %15,5, spor yapmak için gelen %7,9, dinlenme amacıyla gelen %16, etkinliklere katılmak için gelenler %1,8, vakit geçirmek için gelenler %28,2, temiz hava almak için gelenler %21,7, piknik amacıyla gelenler %1,3 ve diğer yanıtını verenler %7,7 oranındadır.

Parklarda geçirilen ortalama süre;

Parklarda ortalama 0-2 saat arasında vakit geçirenler katılımcıların %66,3'ünü, 2-4 saat vakit geçirenler %31,3'ünü ve 4-8 saat zaman geçirenler %2,4'ünü oluşturmaktadır.

Parkları kiminle kullanmayı tercih ettiği;

Parka yalnız gelenler %14,7, çocukları ile gelenler %11,6, arkadaşları ile gelenler %50, evcil hayvanıyla gelenler %6,8, ailesi ile gelenler %14,7 ve diğer yanıtını verenler %2,2 oranındadır.

Park kullanım sıklığı;

Parkı her gün kullananlar katılımcıların %16,2'sini, haftada bir kullananlar %23,4'ünü, haftada iki veya daha fazla kullananlar %33'ünü, ayda bir kullananlar %10,1'ini, ayda birkaç defa kullananlar %16'sını, yılda bir kullananlar %0,7'sini ve diğer olarak belirtenler %0,7'sini oluşturmaktadır.

4.3.3.Park Kullanımlarına İlişkin Likert Tipi Soruların Frekans Dağılımı

"Beşiktaş'ta yaşadığınız mahallede size göre yürünebilir mesafede kaliteli (donatı bakımından yeterli, güvenilir, bakımlı vb.) bir parka ulaşabiliyor musunuz?" sorusuna kullanıcıların %62,9'u evet, %13,5'i hayır, %22,1'i kısmen ve %1,5'i fikrim yok yanıtını vermişlerdir (Tablo 4.8).

Tablo 4.8.Frekans Dağılımı (1. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	285	62,9
Hayır	61	13,5
Kısmen	100	22,1
Fikrim yok	7	1,5

"Mahallenizde Bulunan Park ya da parklar her sosyal grup (engelli, yaşlı, genç, çocuk vb.) için erişilebilir durumda mıdır?" sorusuna kullanıcıların %37,7'si evet, %26,3'ü hayır, %32,7'si kısmen ve %3,3'ü fikrim yok yanıtını vermişlerdir (Tablo 4.9).

Tablo 4.9.Frekans Dağılımı (2. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	171	37,7
Hayır	119	26,3
Kısmen	148	32,7
Fikrim yok	15	3,3

"Mahallenizde ya da yakın çevresinde bulunan park ya da parklar tüm sosyal gruplara (yaş grubu, gelir durumu, fiziksel durum vb.) uygun kullanımlara sahip midir?" sorusuna park kullanıcılarının %44,8'i evet, %22,5'i hayır, %30,7'si kısmen ve %2'si fikrim yok yanıtını vermişlerdir (Tablo 4.10).

Tablo 4.10.Frekans Dağılımı (3. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	203	44,8
Hayır	102	22,5
Kısmen	139	30,7
Fikrim yok	9	2,0

"Yaşadığınız mahalledeki ya da yakın çevresindeki park ya da parklar konumları, trafik, gürültü vb. düşünüldüğünde uygun noktalarda mıdır?" sorusuna kullanıcıların %35,1'i evet, %26,9'u hayır, %35,5'i kısmen ve %2,4'ü fikrim yok yanıtını vermişlerdir (Tablo 4.11).

Tablo 4.11.Frekans Dağılımı (4. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	159	35,1
Hayır	122	26,9
Kısmen	161	35,5
Fikrim yok	11	2,4

"Beşiktaş'ta yaşadığınız mahalledeki ya da yakın çevresindeki parkların aktivite ve kullanım olanakları (spor, egzersiz vb.) yeterli midir?" sorusuna kullanıcıların %30,9'u evet, %26,7'si hayır, %37,3'ü kısmen ve %5,1'i fikrim yok yanıtını vermişlerdir (Tablo 4.12).

Tablo 4.12. Frekans Dağılımı (5. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	140	30,9
Hayır	121	26,7
Kısmen	169	37,3
Fikrim yok	23	5,1

"Yaşadığınız çevredeki parkları güvenli buluyor musunuz?" sorusuna kullanıcıların %46,1'i evet, %12,4'ü hayır, %38,6'sı kısmen ve %2,9'u fikrim yok yanıtını vermişlerdir (Tablo 4.13).

Tablo 4.13.Frekans Dağılımı (6. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	209	46,1
Hayır	56	12,4
Kısmen	175	38,6
Fikrim yok	13	2,9

"Yaşadığınız mahallede ya da yakın çevresindeki parklar yeterli büyüklükte midir?" sorusuna kullanıcıların %36,6'sı evet, %28,3'ü hayır, %31,8'i kısmen ve %3,3'ü fikrim yok yanıtını vermiştir (Tablo 4.14).

Tablo 4.14.Frekans Dağılımı (7. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	166	36,6
Hayır	128	28,3
Kısmen	144	31,8
Fikrim yok	15	3,3

"Parkların dağılımları, büyüklükleri, erişilebilirlikleri, nitelikleri bakımından eşitsizliklerin olduğunu düşüyor musunuz?" sorusuna kullanıcıların %54,3'ü evet, %17,2'si hayır, %23,6'sı kısmen ve %4,9'u fikrim yok yanıtını vermiştir (Tablo 4.15).

Tablo 4.15.Frekans Dağılımı (8. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	246	54,3
Hayır	78	17,1
Kısmen	107	23,6
Fikrim yok	22	4,9

"Mahalledeki ya da yakın çevresindeki aktif yeşil alan varlığını (park) yeterli buluyor musunuz?" sorusuna kullanıcıların %24,7'si evet, %50,8'i hayır, %22,1'i kısmen ve %2,4'ü fikrim yok yanıtını vermiştir (Tablo 4.16).

Tablo 4.16.Frekans Dağılımı (9. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	112	24,7
Hayır	230	50,8
Kısmen	100	22,1
Fikrim yok	11	2,4

"Parkların tasarım ve gelişim süreçlerinde Beşiktaş sakinleri söz sahibi olmalı mıdır?" sorusuna kullanıcıların %87,9'u evet, %2,9'u hayır, %8,2'si kısmen ve %1,1'i fikrim yok yanıtını vermişlerdir (Tablo 4.17).

Tablo 4.17.Frekans Dağılımı (10. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	398	87,9
Hayır	13	2,9
Kısmen	37	8,2
Fikrim yok	5	1,1

"Beşiktaş Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Beşiktaş ilçesinde bulunan parklara ilişkin yapılan çalışmalar istek ve beklentilerinizi karşılıyor mu?" sorusuna kullanıcıların %23'ü evet, %24,9'u hayır, %45,5'i kısmen ve %6,6'sı fikrim yok yanıtını vermiştir (Tablo 4.18).

Tablo 4.18.Frekans Dağılımı (11. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	104	23
Hayır	113	24,9
Kısmen	207	45,5
Fikrim yok	30	6,6

4.3.4.Pandemi Sürecinde Park Kullanımı

"Pandemi sürecinde park kullanım sıklığının azalması" durumuna ilişkin olarak yöneltilen soruya kullanıcıların %70,9'u park kullanım sıklığının azaldığı şeklinde yanıt vermiştir. Bu soruya hayır yanıtını veren kullanıcıların oranı %15,7, kısmen yanıtını verenlerin oranı %12,6 ve fikrim yok yanıtını verenlerin oranı %0,9'dur (Tablo 4.19).

Tablo 4.19.Frekans Dağılımı (12. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	321	70,9
Hayır	71	15,7
Kısmen	57	12,6
Fikrim yok	4	0,9

"Pandemi sürecinde parklara olan gereksinimin arttığını söyleyen" kullanıcılar tüm yanıtların %79,5'ini oluşturmaktadır. Bu soruya hayır yanıtını veren kullanıcıların oranı %11,7, kısmen yanıtını verenler %8,6 ve fikrim yok yanıtını verenler %0,2'dir (Tablo 4.20).

Tablo 4.20.Frekans Dağılımı (14. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	360	79,5
Hayır	53	11,7
Kısmen	39	8,6
Fikrim yok	1	0,2

"Pandemi sürecinde ya da sonrasında parklara sosyal mesafe kurallarına uygun kullanımlar getirilmesini ister misiniz?" sorusuna kullanıcıların %82,1'i evet, %4,9'u hayır, %10,8'i kısmen ve %2,2'si fikrim yok yanıtını vermişlerdir (Tablo 4.21).

Tablo 4.21.Frekans Dağılımı (15. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	372	82,1
Hayır	22	4,9
Kısmen	49	10,8
Fikrim yok	10	2,2

"Parklarda sosyal mesafe kurallarına uyulacağını düşünüyor musunuz?" sorusuna kullanıcıların %11,9'u evet, %61,8'i hayır, %24,5'i kısmen ve %1,8'i fikrim yok yanıtını vermiştir (Tablo 4.22).

Tablo 4.22.Frekans Dağılımı (16. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Evet	54	11,9
Hayır	280	61,8
Kısmen	111	24,5
Fikrim yok	8	1,8

"Pandemi sürecinde ve sonrasında mahalle parkı gibi daha küçük ölçekli parklarda mı yoksa kent parkı gibi daha büyük ölçekli parklarda mı vakit geçirmek istersiniz?" sorusuna kullanıcıların %34,4'ü evet, %22,5'i hayır, %42,4'ü değişkenlik gösterir ve %0,7'si fikrim yok yanıtını vermişlerdir (Tablo 4.23).

Tablo 4.23.Frekans Dağılımı (17. Yargı)

	Sayı	Yüzde
Mahalle parkı	156	34,4
Kent parkı	102	22,5
Değişkenlik gösterir	192	42,4
Fikrim yok	3	0,7

4.3.5.Yargıların Değerlendirilmesi

Anketin bu kısmında kullanıcılara bazı yargılar sunulmuş ve bu yargılar için "*kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum"* seçeneklerinden birini seçmeleri istenmiştir. Tabloda yanıtlara göre; yüzde, sayı ve medyan değerine ilişkin veriler yer almaktadır. Bu yargıların Cronbach's alfa değeri %96,7'dir (Tablo 4.24).

Tablo 4.24.Yargılara Verilen Yanıtlara Ait Frekans Tablosu

		Kesinlikle Katılmıyorum		**Katılmıyorum**		**Kararsızım**		**Katılıyorum**		**Kesinlikle Katılıyorum**	
Yargı	**Medyan**	**Sayı**	**Yüzde**	**Sayı**	**Yüzde**	**Sayı**	**Yüzde**	**Sayı**	**Yüzde**	**Sayı**	**Yüzde**
Park erişilebilirliği en önemli kriterdir	4	35	7,7	23	5,1	30	6,6	217	47,9	148	32,7

Parka olan yürüme mesafesi 500 m'yi geçmemelidir	4	34	7,5	54	11,9	68	15	180	39,7	117	25,8
Park büyüklüğü, parka olan mesafeden önemlidir	3	22	4,9	131	28,9	127	28	121	26,7	52	11,5
Parkın kalitesi, parka olan mesafeden önemlidir	4	31	6,8	50	11	74	16,3	178	39,3	120	26,5
Eğimli topoğrafya parklara erişim güçlüğü oluşturur	4	32	7,1	63	13,9	73	16,1	178	39,3	107	23,6
Park içinde dolaşımın devamlılığı sağlanmalıdır	4	33	7,3	12	2,6	30	6,6	237	52,3	141	31,1
Parklar konforlu olmalıdır	4	32	7,1	13	2,9	42	9,3	193	42,6	173	38,2
Kalabalık parkları tercih ederim	2	148	32,7	179	39,5	85	18,8	28	6,2	13	2,9
Sakin (tenha) parkları tercih ederim	4	43	9,5	36	7,9	72	15,9	171	37,7	131	28,9
Parklar her mevsim kullanım için	4	31	6,8	13	2,9	24	5,3	173	38,2	212	46,8

uygun olmalıdır											
Parkların bakımlı olması önemlidir	5	35	7,7	3	0,7	18	4,0	111	24,5	286	63,1
Parkta farklı bitki türlerine yer verilmelidir	4	35	7,7	11	2,4	34	7,5	155	34,2	218	48,1
Parklar gece ve gündüz kullanıma uygun olmalıdır	5	36	7,9	6	1,3	24	5,3	117	25,8	270	59,6
Parkın aydınlatması iyi olmalıdır	5	35	7,7	5	1,1	21	4,6	109	24,1	283	62,5
Parklar yeterli oturma (dinlenme) olanaklarına sahip olmalıdır	5	35	7,7	3	0,7	24	5,3	110	24,3	281	62
Parkta farklı etkinlikler sunulmalıdır	4	38	8,4	19	4,2	79	17,4	157	34,7	160	35,3
Parkın büyüklüğü önemlidir	4	28	6,2	37	8,2	63	13,9	205	45,3	120	26,5
Parkın kullanıcı üzerinde olumlu duygular bırakması (neşe, güven,	5	34	7,5	4	0,9	15	3,3	131	28,9	269	59,4

huzur vb) önemlidir											
Parklar egzersiz imkanları sunmalıdır	4	31	6,8	18	4	70	15,5	152	33,6	182	40,2
Parklar çocuk oyun gruplarına sahip olmalıdır	4	31	6,8	20	4,4	66	14,6	170	37,5	166	36,6
Parkın farklı yaş gruplarına yönelik olanaklar sunması önemlidir	4	31	6,8	10	2,2	40	8,8	161	35,5	211	46,6
Parka erişimdeki trafik yoğunluğu önemlidir	4	34	7,5	25	5,5	67	14,8	190	41,9	137	30,2
Parkların içinde kafe, büfe vb. bulunması önemlidir	3	54	11,9	81	17,9	112	24,7	124	27,4	82	18,1
Park kullanımları belirlenirken halkın fikirleri alınmalıdır	4	37	8,2	5	1,1	45	9,9	143	31,6	223	49,2

"Park erişilebilirliği en önemli kriterdir" yargısına kesinlikle katılmıyorum yanıtını verenler kullanıcıların %7,7'sini, katılmıyorum yanıtını verenler %5,1'ini, kararsızım yanıtını verenler

%6,6'sını, katılıyorum yanıtını verenler %47,9'unu ve kesinlikle katılıyorum yanıtını verenler %32,7'sini oluşturmaktadır.

"Parklara olan yürüme mesafesi 500 m'yi geçmemelidir" yargısına kesinlikle katılmıyorum yanıtını verenler katılımcıların %7,5'ini, katılmıyorum yanıtını verenler %11,9'unu, kararsızım yanıtını verenler %15'ini, katılıyorum yanıtını verenler %39,7'sini ve kesinlikle katılıyorum yanıtını verenler %25,8'ini oluşturmaktadır.

"Park büyüklüğü parka olan mesafeden önemlidir" yargısına kesinlikle katılmıyorum yanıtını verenler anketi yanıtlayanların %4,9'unu, katılmıyorum yanıtını verenler %28,9'unu, kararsızım yanıtını verenler %28'ini, katılıyorum yanıtını verenler %26,7'sini ve kesinlikle katılıyorum yanıtını verenler %11,5'ini oluşturmaktadır.

"Parkın kalitesi parka olan mesafeden önemlidir" yargısına kullanıcıların %6,8'i kesinlikle katılmıyorum, %11'i katılmıyorum, %16,3'ü kararsızım, %39,3'ü katılıyorum ve %26,5'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Eğimli topoğrafya parklara erişim güçlüğü oluşturur" yargısına kullanıcıların %7,1'i kesinlikle katılmıyorum, %13,9'u katılmıyorum, %16,1'i kararsızım, %39,3'ü katılıyorum ve %23,6'sı kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermişlerdir.

"Park içinde dolaşımın devamlılığı sağlanmalıdır" ifadesine kullanıcıların %7,3'ü kesinlikle katılmıyorum, %2,6'sı katılmıyorum, %6,6'sı kararsızım, %52,3'ü katılıyorum ve %31,1'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Parklar konforlu olmalıdır" ifadesine ankete katılanların %7,1'i kesinlikle katılmıyorum, %2,9'u katılmıyorum, %9,3'ü kararsızım, %42,6'sı katılıyorum ve %38,2'si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Kalabalık parkları tercih ederim" ifadesine ankete katılan kullanıcıların %32,7'si kesinlikle katılmıyorum, %39,5'i katılmıyorum, %18,8'i kararsızım, %6,2'si katılıyorum ve %2,9'u kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Sakin parkları tercih ederim" ifadesine ankete katılanların %9,5'i kesinlikle katılmıyorum, %7,9'u katılmıyorum, %15,9'u kararsızım, %37,7'si katılıyorum ve %28,9'u kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Parklar her mevsim kullanım için uygun olmalıdır" yargısına kesinlikle katılmıyorum yanıtını verenler anket sorularını yanıtlayan kullanıcıların %6,8'ini, katılmıyorum yanıtını verenler %2,9'unu, kararsızım yanıtını verenler %5,3'ünü, katılıyorum yanıtını verenler %38,2'sini ve kesinlikle katılıyorum yanıtını verenler %46,8'ini oluşturmaktadır.

"Parkların bakımlı olması önemlidir" yargısına kullanıcıların %7,7'si kesinlikle katılmıyorum, %0,7'sini katılmıyorum, %4'ü kararsızım, %24,5'ini katılıyorum ve %63,1'ini kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Parkta farklı bitki türlerine yer verilmelidir" ifadesine kesinlikle katılmıyorum yanıtını veren %7,7, katılmıyorum yanıtını veren %2,4, kararsızım yanıtını veren %7,5, katılıyorum yanıtını veren %34,2 ve kesinlikle katılıyorum yanıtını veren %48,1 oranındadır.

"Parklar gece ve gündüz kullanımına uygun olmalıdır" ifadesine katılımcıların %7,9'u kesinlikle katılmıyorum, %1,3'ü katılmıyorum, %5,3'ü kararsızım, %25,8'i katılıyorum ve %59,6'sı kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Parkın aydınlatması iyi olmalıdır" ifadesine kullanıcıların %7,7'si kesinlikle katılmıyorum, %1,1'i katılmıyorum, %4,6'sı kararsızım, %24,1'i katılıyorum, %62,5'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Parklar yeterli oturma (dinlenme) olanaklarına sahip olmalıdır" ifadesine ankete katılanların %7,7'si kesinlikle katılmıyorum, %0,7'si katılmıyorum, %5,3'ü kararsızım, %24,3'ü katılıyorum ve %62'si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Parkta farklı etkinlikler sunulmalıdır" ifadesine kullanıcıların %8,4'ü kesinlikle katılmıyorum, %4,2'si katılmıyorum, %17,4'ü kararsızım, %34,7'si katılıyorum ve %35,3'ü kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Park büyüklüğü önemlidir" yargısına kullanıcıların %6,2'si kesinlikle katılmıyorum, %8,2'si katılmıyorum, %13,9'u kararsızım, %45,3'ü katılıyorum ve %26,5'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Parkların kullanıcılar üzerinde olumlu duygular bırakması (neşe, güven, huzur vb.) önemlidir" ifadesine kullanıcıların %7,5'i kesinlikle katılmıyorum, %0,9'u katılmıyorum, %3,3'ü kararsızım, %28,9'u katılıyorum ve %59,4'ü kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Parklar egzersiz imkanları sunmalıdır" ifadesine ankete katılan katılımcıların %6,8'i kesinlikle katılmıyorum, %4'ü katılmıyorum, %15,5'i kararsızım, %33,6'sı katılıyorum ve %40,2'si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Parklar çocuk oyun gruplarına sahip olmalıdır" ifadesine ankete katılan katılımcıların %6,8'i kesinlikle katılmıyorum, %4,4'ü katılmıyorum, %14,6'sı kararsızım, %37,5'i katılıyorum ve %36,6'sı kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Parkın farklı yaş gruplarına yönelik olanaklar sunması önemlidir" ifadesine anketi yanıtlayan katılımcıların %6,8'i kesinlikle katılmıyorum, %2,2'si katılmıyorum, %8,8'i kararsızım, %35,5'i katılıyorum ve %46,6'sı kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Parka erişimdeki trafik yoğunluğu önemlidir" ifadesine kesinlikle katılmıyorum yanıtını veren kullanıcılar %7,5, katılmıyorum yanıtını verenler %5,5, kararsızım yanıtını verenler %14,8, katılıyorum yanıtını verenler %41,9 ve kesinlikle katılıyorum yanıtını verenler %30,2 oranındadır.

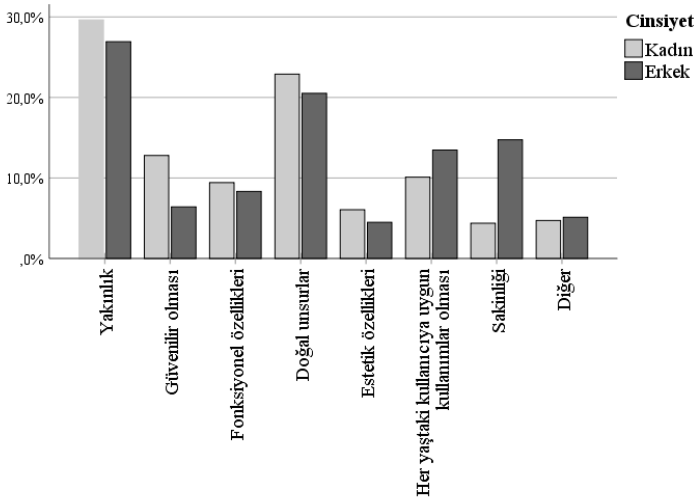
"Parkların içinde kafe, büfe vb. bulunması önemlidir" ifadesine kullanıcıların %11,9'u kesinlikle katılmıyorum, %17,9'u katılmıyorum, %24,7'si kararsızım, %27,4'ü katılıyorum ve %18,1'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

"Park kullanımları belirlenirken halkın fikirleri alınmalıdır" ifadesine kullanıcıların %8,2'si kesinlikle katılmıyorum, %1,1'i katılmıyorum, %9,9'u kararsızım, %31,6'sı katılıyorum ve %49,2'si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

4.3.6.Kikare Analizleri

4.3.6.1.Cinsiyet-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni

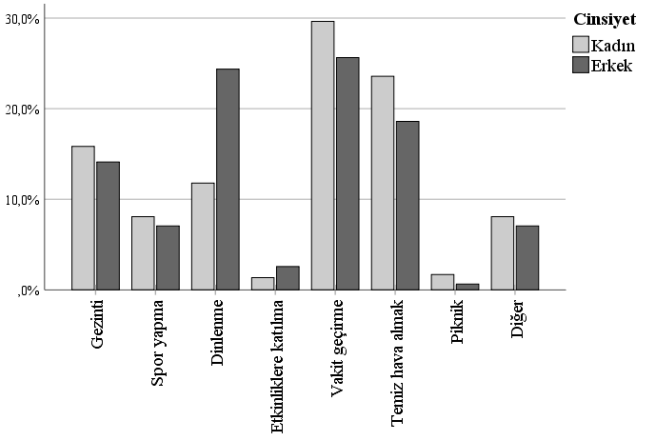
Cinsiyetle, en sık kullanılan parkın tercih edilme nedeni çaprazlandığında (p=0,006) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre; kadınların %29,6'sı yakınlık, %12,8'i güvenilir olması, %9,4'ü fonksiyonel özellikleri, %22,9'u doğal unsurlar, %6,1'i estetik özellikleri, %10,1'i her yaştaki kullanıcıya uygun kullanımlar olması, %4,4'ü sakinliği, %4,7'si diğer nedenlerle en sık kullandıkları parkı tercih etme nedenlerini belirtmişlerdir. Erkeklerin %26,9'u yakınlık, %6,4'ü güvenilir olması, %8,3'ü fonksiyonel özellikleri, %20,5'i doğal unsurlar, %4,5'i estetik özellikleri, %13,5'i her yaştaki kullanıcıya uygun kullanımlar olması, %14,7'si sakinliği ve %5,1'i diğer nedenlerle en sık kullandıkları parkı tercih etme nedenlerini belirtmişlerdir. Genel olarak bakıldığında; yakınlık yanıtı verenlerin %67,7'si, güvenilir olması yanıtı verenlerin %79,2'si, fonksiyonel özellikleri yanıtı verenlerin ise %68,3'ü kadındır. Sakinlik yanıtı verenlerin ise %63,9'u erkektir (Şekil 4.152). Buna göre; kadınlar için güvenilir olması ve fonksiyonel özellikleri daha önemli iken; erkek için parkın sakin olması ve her yaştaki kullanıcıya uygun kullanımlar olması daha önemlidir.

Şekil 4.152. Cinsiyet-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni

4.3.6.2.Cinsiyet-Park Kullanım Amacı

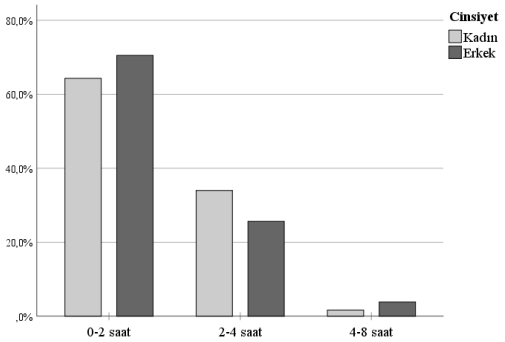
Cinsiyetle, park kullanım amacı çaprazlandığında (p=0,052) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur. Kadınların %15,8'i gezinti, %8,1'i spor yapma, %11,8'i dinlenme, %1,3'ü etkinliklere katılma, %29,6'sı vakit geçirme, %23,6'sı temiz hava alma, %1,7'si piknik, %8,1'i diğer nedenlerle park kullanım amacını belirtmişlerdir. Erkeklerin %14,1'i gezinti, %7,1'i spor yapma, %24,4'ü dinlenme, %2,6'sı etkinliklere katılma, %25,6'sı vakit geçirme, %18,6'sı temiz hava almak, %0,6'sı piknik ve %7,1'i diğer nedenlerle parkı kullanmaktadır (Şekil 4.153).

Şekil 4.153. Cinsiyet-Park Kullanım Amacı

4.3.6.3.Cinsiyet-Parkta Geçirilen Süre

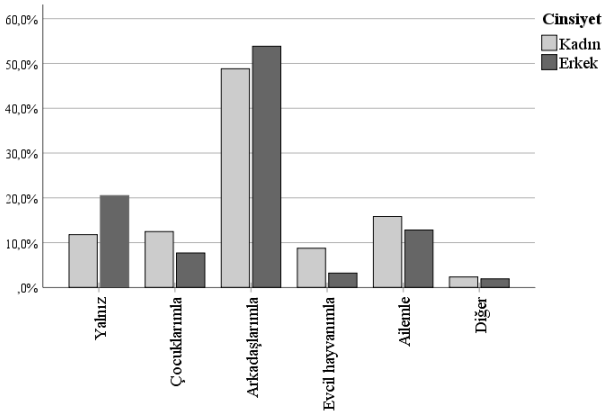
Cinsiyete göre; parklarda geçirilen süre arasında (p=0,088) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur. Kadınların %64,3'ü 0-2 saat, %34'ü 2-4 saat, %1,7'si 4-8 saat arasında, erkeklerin %70,5'i 0-2 saat, %25,6'sı 2-4 saat ve %3,8'i 4-8 saat arasında parkta vakit geçirmektedir. Kadınların da erkeklerin de büyük çoğunluğu 0-2 saat zaman aralığında parkta vakit geçirmektedir (Şekil 4.154).

Şekil 4.154. Cinsiyet-Parkta Geçirilen Süre

4.3.6.4.Cinsiyet-Parkın En Sık Kiminle Kullanıldığı

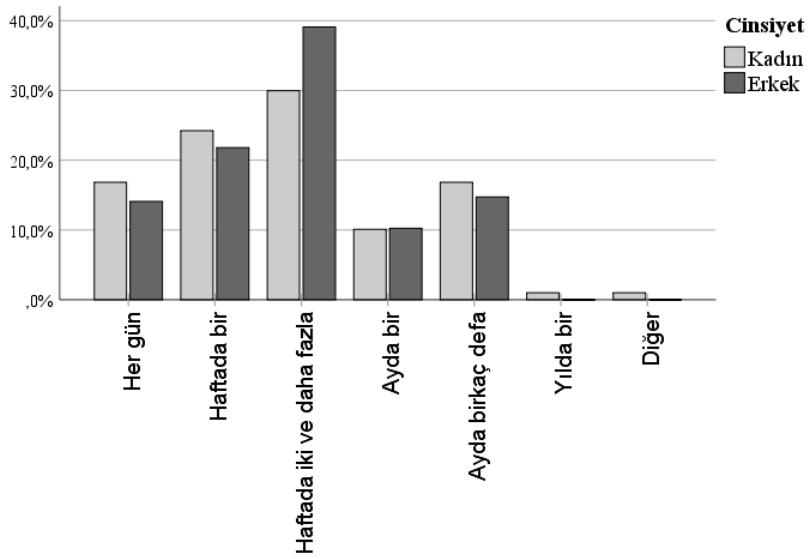
Cinsiyetle parka en sık kiminle gelindiği durumu arasında (p=0,021) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kadınların %11,8'i yalnız, %12,5'i çocukları ile, %48,8'i arkadaşları ile, %8,8'i evcil hayvanları ile, %15,8'i ailesi ile ve %2,4 diğer olarak tercihlerini belirtmişlerdir. Erkeklerin %20,5'i yalnız, %7,7'si çocukları ile, %53,8'i arkadaşları ile, %3,2'si evcil hayvanı ile, %12,8'i ailesi ile ve %1,9'u diğer olarak tercihlerini belirtmişlerdir (Şekil 4.155).

Şekil 4.155. Cinsiyet-Parkın En Sık Kiminle Kullanıldığı

4.3.6.5.Cinsiyet-Park Kullanım Sıklığı

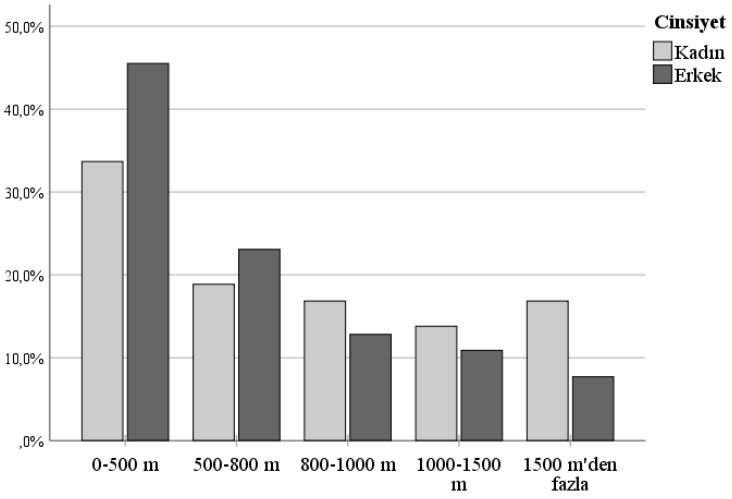
Cinsiyetle park kullanım sıklığı arasında (p=0,344) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur. Kadınların %16,8'i her gün, %24,2'si haftada bir, %30'u haftada iki ve daha fazla, %10,1'i ayda bir, %16,8'i ayda birkaç defa, %1'i yılda bir, %1'i diğer; erkeklerin %14,1'i her gün, %21,8'i haftada bir, %39,1'i haftada iki ve daha fazla, %10,3'ü ayda bir, %14,7'si ayda birkaç defa olarak park kullanım sıklıklarını ifade etmektedir. Ankete katılan kadın ve erkek kullanıcılar en sık haftada iki ve daha fazla parka gitmeyi tercih etmektedir (Şekil 4.156).

Şekil 4.156. Cinsiyet-Park Kullanım Sıklığı

4.3.6.6.Cinsiyet-En Sık Kullanılan Parkın Eve-İşe Uzaklığı

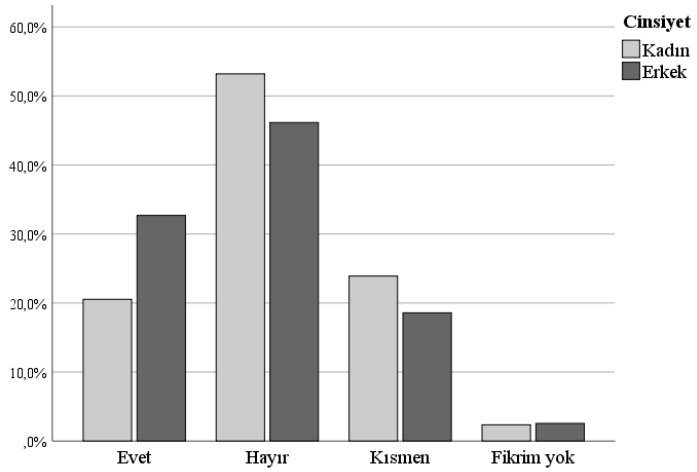
Cinsiyete göre en sık kullanılan parkın eve ya da işe uzaklığı konusu arasında istatistiksel olarak anlamlı (p=0,013) bir ilişki vardır. Kadınların %33,7'si 0-500 m arasındaki uzaklıkta, %18,9'u 500-800 m arasındaki uzaklıkta, %16,8'i 800-1000 m arasındaki uzaklıkta, %13,8'i 1000-1500 m arasındaki uzaklıkta ve %16,8'i 1500 m'den fazla uzaklıkta olan parklara daha sık gitmeyi tercih etmektedir. Erkeklerin ise; %45,5'i 0-500 m, %23,1'i 500-800 m, %12,8'i 800-1000 m, %10,9'u 1000-1500 m ve %7,7'si 1500 m'den fazla olan uzaklıkta bir parka gitmeyi en sık tercih etmektedir (Şekil 4.157).

Şekil 4.157. Cinsiyet-En Sık Kullanılan Parkın Eve-İşe Uzaklığı

4.3.6.7.Cinsiyet-Mahalledeki Aktif Yeşil Alan Miktarı Yeterliliği

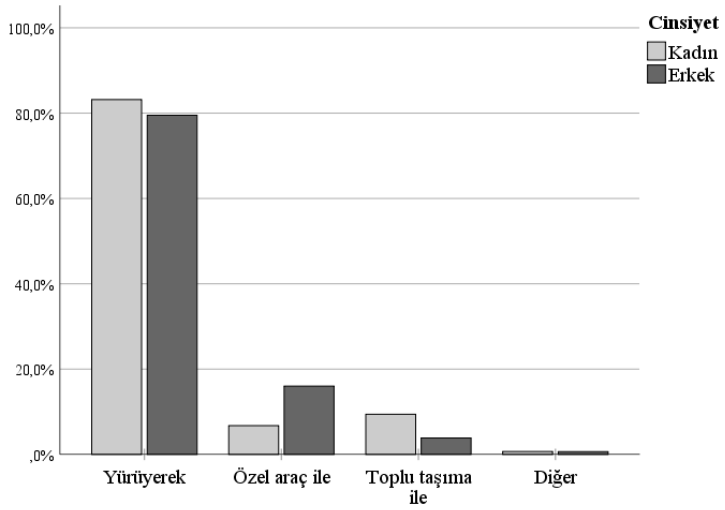
Cinsiyetle yaşanılan mahalledeki aktif yeşil alan miktarının (park) yeterliliğine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı (p= 0,038) bir ilişki bulunmaktadır. Kadınların %20,5'i bu konuya evet, %53,2'si hayır, %23,9'u kısmen ve %2,4'ü fikrim yok yanıtını, erkeklerin ise %32,7'si evet, %46,2'si hayır, %18,6'sı kısmen ve %2,6'sı fikrim yok yanıtını vermişlerdir. Buna göre; mahallesindeki yeşil alan miktarını erkekler kadınlara göre daha yeterli bulmaktadır. Genel duruma bakıldığında ise; aktif yeşil alan miktarını yeterli bulan (evet yanıtını verenlerin) %54,5''i kadın, %45,5'i erkektir (Şekil 4.158).

Şekil 4.158.Cinsiyet-Mahalledeki Aktif Yeşil Alan Miktarı Yeterliliği

4.3.6.8.Cinsiyet-Parka Ulaşım Şekli

Kadınların %83,2 yürüyerek, %6,7'si özel araçla, %9,4'ü toplu taşıma ile %0,7'si diğer (scooter vb.) olarak, erkeklerin %79,5'i yürüyerek, %16'sı özel araç ile, %3,8'i toplu taşıma ile, %0,6'sı diğer olarak en sık kullandıkları parka ulaşımlarını sağlama şekillerini ifade etmişlerdir. Kadınlar da erkekler de daha sık yürüyerek parka ulaşımı tercih etmektedir (Şekil 4.159).

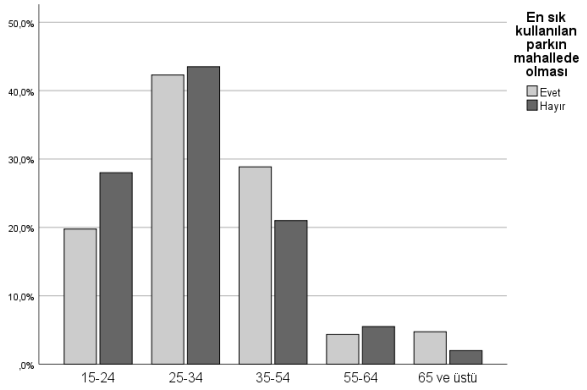

Şekil 4.159. Cinsiyet-Parka Ulaşım Şekli

Kadınların %87,2'si, erkeklerin %88,5'i yaşadıkları mahallede park olduğunu belirtmişlerdir.

4.3.6.9.Yaş-En Sık Kullanılan Parkın Mahallede Olma Durumu

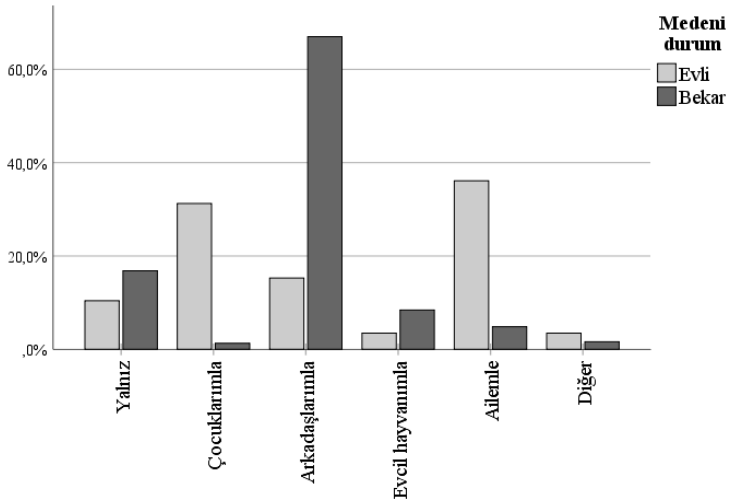
Yaşla en sık kullanılan parkın mahallede olması durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı (p=0,070) bir ilişki yoktur. En sık kullandığı parkın mahallesinde olduğunu söyleyenlerin %19,8'i 15-24 yaş, %42,3'ü 25-34 yaş, %28,9'u 35-54 yaş, %4,3'ü 55-64 yaş ve %4,7'si 65 yaş ve üstüdür (Şekil 4.160).

Şekil 4.160. Yaş-En Sık Kullanılan Parkın Mahallede Olma Durumu

4.3.6.10.Medeni Durum-Parka En Sık Kiminle Gelindiği

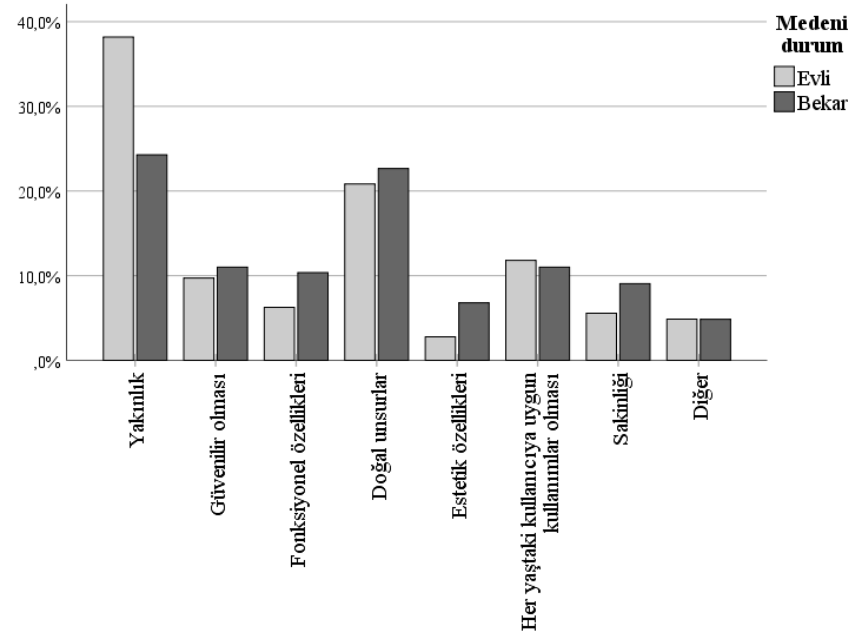
Medeni durumla parkların en sık kiminle kullanıldığı arasında istatistiksel olarak (p=0,000) arasında anlamlı bir ilişki vardır. Evlilerin %10,4'ü yalnız, %31,3'ü çocukları ile, %15,3'ü arkadaşları ile, %3,5'i evcil hayvanı ile, %36,1'i ailesi ve %3,5'i diğer olarak yanıt vermişlerdir. Bekarların ise; %16,8'i yalnız, %1,3'ü çocukları ile, %67'si arkadaşları ile, %8,4'ü evcil hayvanı ile, %4,9'u ailesi ile ve %1,6'sı diğer olarak yanıtlamışlardır. Buna göre; bekarlar evlilere göre daha fazla yalnız parka gelmeyi tercih etmektedirler. Bekarların büyük çoğunluğu arkadaşları ile parka gelirken, evliler ise en sık aileleri ile parka geldiklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.161).

Şekil 4.161. Medeni Durum-Parka En Sık Kiminle Gelindiği

4.3.6.11.Medeni Durum-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni

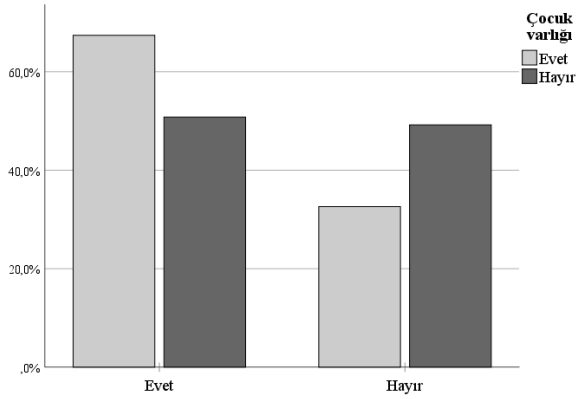
Medeni durumla en sık kullanılan parkın tercih edilme nedeni arasında istatistiksel olarak anlamlı (p=0,067) bir ilişki yoktur. Evlilerin %38,2'si yakınlık, %9,7'si güvenilir olması, %6,3'ü fonksiyonel özellikleri, %20,8'i doğal unsurların varlığı, %2,8'i estetik özellikleri, %11,8'i her yaştaki kullanıcıya uygun kullanımların varlığı, %5,6'sı sakinliği ve %4,9'u diğer özellikleri nedeniyle parkı tercih etme nedenlerini belirtmişlerdir. Bekarların %24,3'ü yakınlık, %11'i güvenilir olması, %10,4'ü fonksiyonel özellikleri, %22,7'si doğal unsurlar, %6,8'i estetik özellikleri, %11'i her yaştaki kullanıcıya uygun kullanımların varlığı, %9,1'i sakinliği ve %4,9'u diğer nedenlerle parka gelmeyi tercih etmektedirler (Şekil 4.162).

Şekil 4.162. Medeni Durum-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni

4.3.6.12.Çocuk Varlığı-En Sık Kullanılan Parkın Nerede Olduğu

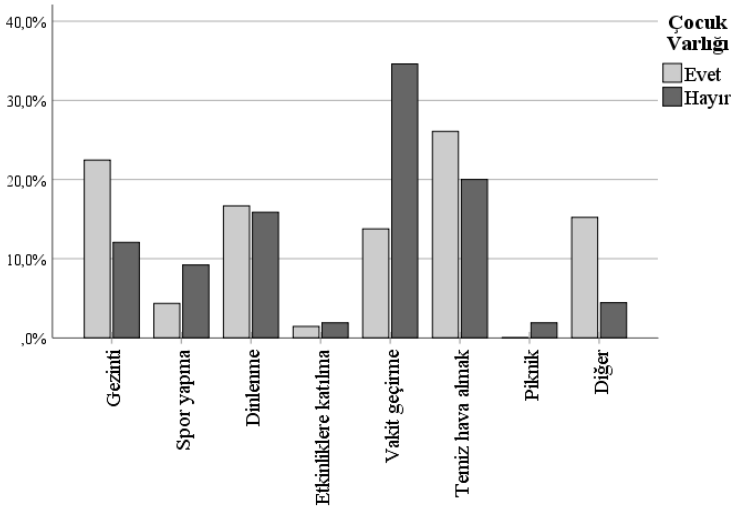
Çocuk varlığı ile en sık kullanılan parkın yaşanılan mahallede olup olmama durumu arasında istatistiksel olarak (p=0,001) anlamlı bir ilişki vardır. Çocuk sahibi olanların %67,4'ü mahallesinde bulunan parka daha sık gittiğini, çocuk sahibi olmayan kullanıcıların %50,8'i mahallesinde bulunan parka daha sık gittiğini ifade etmiştir (Şekil 4.163).

Şekil 4.163.Çocuk Varlığı-En Sık Kullanılan Parkın Nerede Olduğu

4.3.6.13.Çocuk Varlığı-Parkın Hangi Amaçla Kullanıldığı

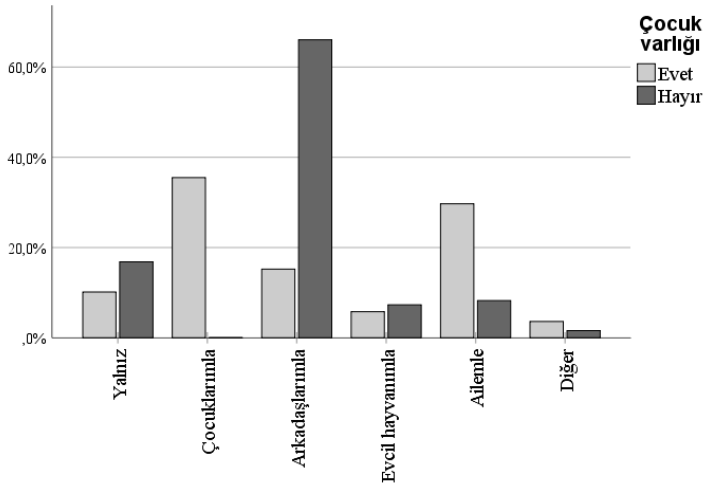
Çocuk varlığı ile parkın hangi amaçla kullanıldığı arasında istatistiksel olarak (p=0,000) arasında anlamlı bir ilişki vardır. Çocuk sahibi olanların %22,5'i gezinti, %4,3'ü spor yapma, %16,7'si dinlenme, %1,4'ü etkinliklere katılma, %13,8'i vakit geçirme, %26,1'i temiz hava almak ve %15,2'si diğer nedenlerle parka gelmektedir. Çocuk sahibi olan hiç kimse piknik yapmak için parka gelmemektedir. Çocuk sahibi olmayanların %12,1'i gezinti, %9,2'si spor yapma, %15,9'u dinlenme, %1,9'u etkinliklere katılma, %34,6'sı vakit geçirme, %20'si temiz hava almak, %1,9'u piknik ve %4,4'ü diğer nedenlerle parkı kullanmaktadır (Şekil 4.176). Buna göre; çocuk sahibi olanlar parka en sık temiz hava almak için, çocuk sahibi olmayanlar ise vakit geçirme amacıyla parka gelmektedir (Şekil 4.164).

Şekil 4.164. Çocuk Varlığı-Parkın Hangi Amaçla Kullanıldığı

4.3.6.14.Çocuk Varlığı-Parka En Sık Kiminle Gelindiği

Çocuk sahibi olanların parka kiminle en sık geldiği konusu arasında istatistiksel olarak (p=0,000) anlamlı bir ilişki vardır. Çocuk sahibi olanların %35,5'i çocukları ile, %29,7 ailesi ile, %15,2'si arkadaşları, %10,1'i yalnız, %5,8'i evcil hayvanı, %3,6'sı diğer olarak belirtmiştir. Çocuğu olmayan kullanıcılar %66'sı arkadaşları ile, %16,8'i yalnız, %7,3'ü evcil hayvanı ile, %8,3'ü çocukları ile ve %1,6'sı diğer şeklinde parkı en sık kiminle kullandıklarını belirtmişlerdir (Şekil 4.165).

Şekil 4.165. Çocuk Varlığı-Parka En Sık Kiminle Gelindiği

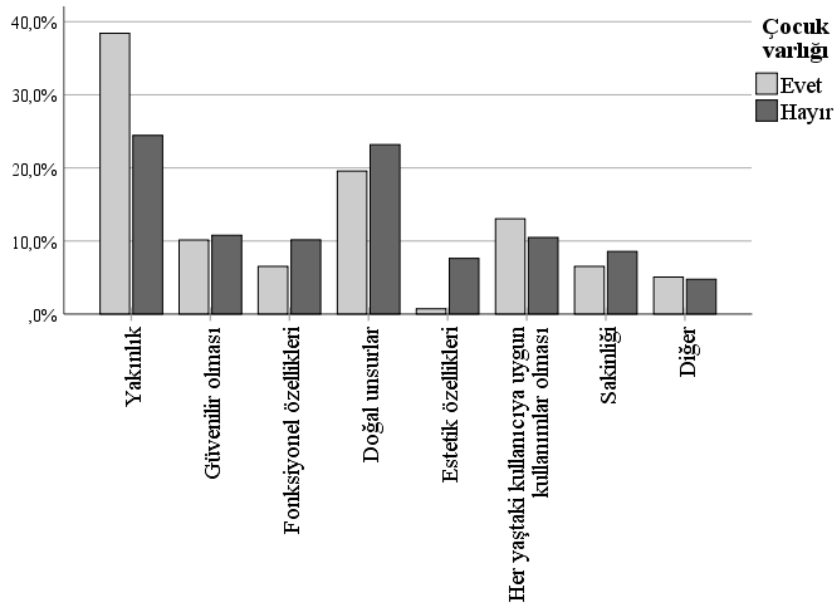
4.3.6.15.Çocuk Varlığı-Parkta Geçirilen Süre

Çocuk sahibi olanların parkta geçirdiği süre ile çocuk sahibi olmayanların parkta geçirdiği süreler arasında istatistiksel olarak (p=0,057) anlamlı bir fark yoktur. Çocuk sahibi olanların %71'i olmayanların %64,3'ü 0-2 saat arasında parkı kullanmaktadır.

4.3.6.16.Çocuk Varlığı-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni

Çocuk sahibi olma ile en sık kullanılan parkın tercih edilme nedeni arasında istatistiksel olarak anlamlı (p=0,013) bir ilişki vardır. Çocuk sahibi olanların %38,4'ü yakınlığı, çocuk sahibi olmayanların %24,4'i yakınlığı sebebiyle park tercihlerini belirlemektedir. Buna göre; yakınlık çocuk sahibi kişiler için daha önemli bir unsur olarak yorumlanabilmektedir. Çocuk sahibi olan kullanıcıların %10,1'i güvenilir olması, %6,5'i fonksiyonel özellikleri, %19,6'sı doğal unsurlar, %0,7'si estetik özellikleri, %13'ü her yaştaki kullanıcıya uygun kullanımlar olması, %6,5'i sakinliği ve %5,1'i diğer nedenlerle parkı kullanmaktadır. Çocuğu olmayan kullanıcıların ise;

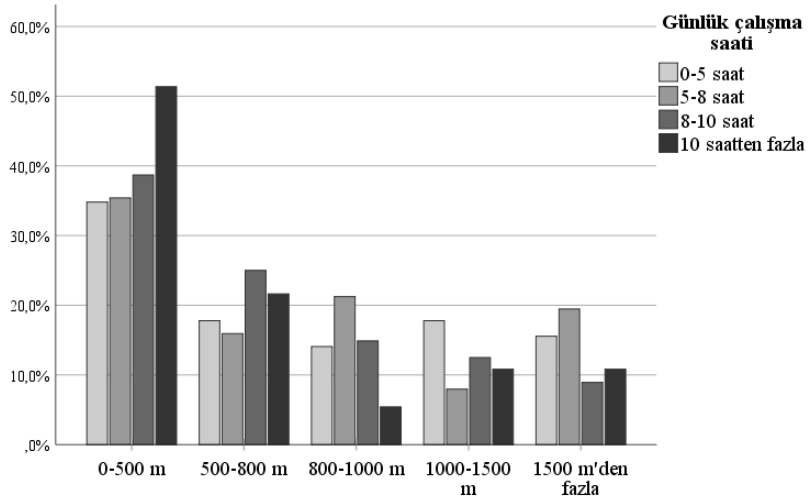
%10,8'i güvenilir olması, %10,2'si fonksiyonel özellikleri, %23,2'si doğal unsurlar, %7,6'sı estetik özellikleri, %10,5'i her yaştaki kullanıcıya uygun kullanımlar olması, %8,6'sı sakinliği, %4,8'i diğer nedenlerle parkı kullanmaktadır (Şekil 4.166).

Şekil 4.166. Çocuk Varlığı-En Sık Kullanılan Parkın Tercih Edilme Nedeni

4.3.6.17.Günlük Çalışma Süresi-En Sık Kullanılan Parkın Eve İşe Uzaklığı

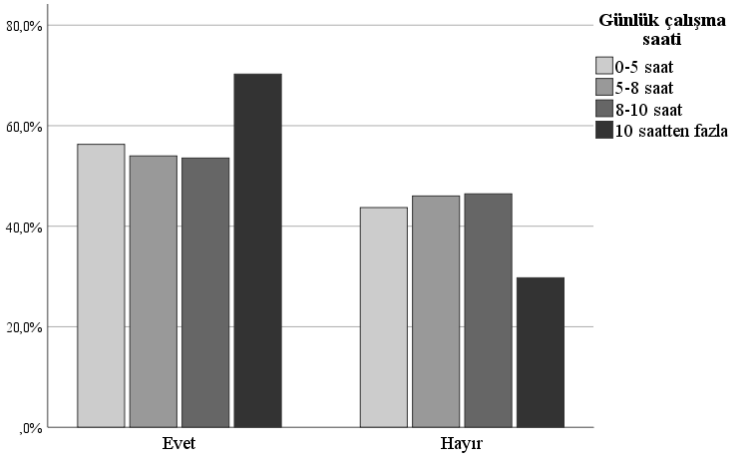
Kullanıcıların gün içinde çalıştıkları süre ve en sık kullandıkları parkın evlerine ve işlerine yakınlığı durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı (p=0,042) bir ilişki vardır. Buna göre; günlük 0-5 saat arasında olan kullanıcıların %34,8'i, 5-8 saat olan kullanıcıların %35,4'ü, 8-10 saat olan kullanıcıların %38,7'si ve 10 saatten fazla olan kullanıcıların %51,4'ü 0-500 m mesafede olan parka gitmeyi tercih etmektedir. 0-5 saat çalışan kullanıcıların %17,8'i 500-800 m, %14,1'i 800-1000 m, %17,8'i 1000-1500 m ve %15,6'sı 1500 m'den fazla mesafede olan parkı tercih etmektedir. 5-8 saat çalışan kullanıcıların %15,9'u 500-800 m, %21,2'si 800-1000 m, %8'i 1000-1500 m ve %19,5'i 1500 m'den fazla mesafede parka gitmektedir. Çalışma saati 8-10 saat olan kullanıcıların %25'i 500-800 m, %14,9'u 800-1000 m, %12,5'i 1000-1500 m, %8,9'u 1500 m'den fazla mesafedeki parklara gitmeyi tercih etmektedir. 10 saatten fazla çalışan kullanıcıların %21,6'sı 500-800 m, %5,4'ü 800-1000 m, %10,8'i 1000-1500 m ve %10,8'i 1500 m'den fazla mesafedeki parka gitmeyi tercih etmektedir (Şekil 4.167). Buna göre; kullanıcıların çoğunluğu yakın mesafedeki parka gitmeyi tercih etmektedir.

Şekil 4.167. Günlük Çalışma Süresi-En Sık Kullanılan Parkın Eve İşe Uzaklığı

4.3.6.18.Günlük Çalışma Süresi-En Sık Kullanılan Parkın Yaşanılan Mahallede Olması

Kullanıcıların gün içinde çalıştıkları süre ile en sık kullandıkları parkın yaşadıkları mahallede olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı (p=0,302) bir ilişki yoktur. En sık kullandığı park mahallesinde olduğunu söyleyenlerin %30'u 0-5 saat, %24,1'i, 5-8 saat, %35,6'sı 8-10 saat ve %10,3'ü 10 saatten fazla çalışmaktadır (Şekil 4.168).

Şekil 4.168. Günlük Çalışma Süresi-En Sık Kullanılan Parkın Yaşanılan Mahallede Olması

4.3.7.Korelasyon Analizleri

Bu bölümde; iki değişken arasındaki ilişkinin büyüklüğünü ortaya koymak amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır.

Park kullanım sıklığı ile park yeterliliği arasında $r(453)=.100$, $p<.01$ çok zayıf ilişki,

Park kullanım sıklığı ile mahalle çevresi yeşil alan memnuniyeti $r(453)=.244$, $p<.05$ arasında zayıf ilişki,

Park kullanım sıklığı ile yürünebilir mesafede kaliteli park varlığı arasında $r(453)=.199$, $p<.01$ çok zayıf,

Park kullanım sıklığı ve parkların konumlarının memnuniyeti $r(453)=.133$, $p<.01$ çok zayıf,

Park kullanım sıklığı ile kullanım ve aktivite olanakları memnuniyeti $r(453)=.183$, $p<.05$ çok zayıf ilişki vardır (Tablo 4.25).

Tablo 4.25.Korelasyon Analiz Tablosu

Değişkenler	**Spearman's *rho***	***p***	**Yorum**
Park Kullanım Sıklığı-Park Yeterliliği	.100*	.034	Çok zayıf
Park Kullanım Sıklığı-Mahalle Çevresi Yeşil Alan Memnuniyeti	.244**	.000	Zayıf
Park Kullanım Sıklığı-Yürünebilir Mesafede Kaliteli Park	.199**	.000	Çok Zayıf
Park Kullanım Sıklığı-Park Konumu Memnuniyeti	.133**	.005	Çok Zayıf
Park Kullanım Sıklığı-Kullanım ve Aktivite Olanakları Memnuniyeti	.183**	.000	Çok Zayıf

**p<0.05, **p<0.01*

Yaş ve sosyal gruplar için erişilebilirlik arasında negatif yönde $r(453)=-.131$, $p<.01$ çok zayıf korelasyon vardır. Yaş ve mahalle çevresi park alanları memnuniyeti arasında negatif yönde $r(453)=-.136$, $p<.01$ çok zayıf korelasyon vardır. İstanbul'da yaşama süresi ile parklardan duyulan memnuniyet arasında negatif yönlü $r(453)=.149$,$p<.01$ çok zayıf korelasyon vardır (Tablo 4.26).

Tablo 4.26. Korelasyon Analiz Tablosu

Değişkenler	Spearman's *rho*	*p*	Yorum
Yaş-Sosyal Gruplar İçin Erişilebilirlik	-.131**	.005	Çok zayıf
Yaş-Memnuniyet	-136.**	.004	Çok zayıf
İstanbul'da yaşama süresi-Memnuniyet	-.149	.001	Çok zayıf

*p<0.05, **p<0.01

4.3.8.Bölüm Sonucu

Beşiktaş'ta ikamet eden ve park kullanan kişilerle yapılan anket sonucunda cinsiyete göre park kullanım tercihlerinde bazı konularda farklılıklar olduğu görülmüştür. Özellikle cinsiyete göre; parklara en sık kiminle gelindiği, parkın kullanım amacı, en sık kullanılan parkın tercih edilme nedeni, en sık kullanılan parkın yaşanılan yere olan uzaklık tercihi, en sık kullanılan parkın yaşanılan yerde olması ya da olmaması durumu farklılık göstermektedir. Medeni duruma göre; parka en sık kiminle gelindiği konusu farklılık göstermektedir. Çocuk varlığı ile en sık kullanılan parkın mahallede olma durumu, en sık kullanılan parkın kullanım amacı, parka en sık kiminle gelindiği, en sık kullanılan parkın tercih edilme nedeni arasında farklılıklar vardır. Çalışma süresi ile parkın yaşanılan yere uzaklığı konusu da istatistiksel olarak farklılık göstermektedir.

Yine kullanıcıların yargılara vermiş olduğu yanıtlardan; en fazla önemsedikleri konular olarak, parkların bakımlı olması, gece ve gündüz kullanımları için uygun olması, parkların insanlar üzerinde olumlu duygular oluşturması, aydınlatma varlığı, dinlenme alanlarının yeterliliği sıralanabilmektedir.

4.4.Beşiktaş Belediyesi Açık Mikrofon Buluşmaları Verilerinin Değerlendirilmesi

Beşiktaş Belediyesi tarafından 2019 yılı Temmuz-Ağustos ayları arasında "*Açık Mikrofon"* buluşmaları düzenlenmiştir. Bu buluşmaların amacının; *"belediyenin karar alma mekanizmasında Beşiktaş sakinlerinin doğrudan katılımlarını sağlamak"* olduğu ifade edilmektedir. Yapılan etkinliğe dair bilgilendirmeler çeşitli internet kanalları, farklı noktalarda yer alan afişler aracığı ile yapılmıştır.

Beşiktaş sakinleri hem söz hakkı alarak hem de dağıtılan anketlerle beklenti ve isteklerini dile getirmişlerdir (Şekil 4.169). Bu toplantılar sakinlerin katılımlarını da teşvik etmek amacıyla olduğu düşünülen sinema gösterimleri ile desteklenmiştir. Toplantıların büyük kısmı mahallelerin park alanlarında gerçekleşmiştir (Şekil 4.170).

Şekil 4.169. Açık Mikrofon Buluşmalarından Bir Görüntü
(https://besiktas.bel.tr/Sayfa/26334/acik-mikrofon-bulusmalari)

Şekil 4.170. Açık Mikrofon Buluşmalarından Bir Görüntü (Yazar tarafından fotoğraflanmıştır, 2019)

Beşiktaş Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü Beşiktaş ilçesi park ve yeşil alanları ile ilişkili olan anket sonuçlarını paylaşmıştır. Anket sonuçlarının; MAXQDA programında kodlamaları yapılarak kelime bulutu elde edilmiş ve yorumlanmıştır (Şekil 4.171).

Şekil 4.171. Kelime Bulutu

Beşiktaş ilçesinde yaşayan park kullanıcılarının beklenti ve istekleri değerlendirildiğinde en fazla parkların bakımı, parklardaki fonksiyonların her yaştaki kullanıcılar için düşünülmesi, parktaki kullanım alanlarının ayrılması (köpek gezdirme vb.), bitkilerin bakımının yapılması, eksik olan donatıların giderilmesi, parkların bir kısmının yenilenmesi gerekliliği, yeni parkların eklenmesi ve güvenlik ile ilgili konulardan bahsedilmiştir. Bu konu başlıklarına göre ifadelerden bazıları aşağıdaki gibidir;

Konu 1; her yaştaki kullanıcıların ihtiyaçları

Beşiktaş'ta ikamet eden bir sakin mahallesindeki eksiklik olarak gördüğü durumu şu şekilde ifade etmiştir;

"Yaşlılara ilişkin hobi alanlarının yokluğu"

Bir diğer sakin;

"Biz yaşlılara dinlenmesi için bir yer düzenlemenizi rica ediyorum" ifadesini kullanmışlardır.

Bir başka kullanıcı kadınlar ve çocukların ihtiyaçlarını şu şekilde ifade etmiştir;

"Kadınlara ve çocuklara yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi ve bu konuda da parkların yeniden düzenlenmesi talebi"

Konu 2; sakinlerin beklenti ve ihtiyaçlarından biri de parkların kullanım alanlarına ayrılmasıdır. Özellikle parkların hayvanlarla ortak kullanımı konusunda fikirlerini beyan etmişlerdir;

Bir mahalle sakini;

"*Çocuk oyun alanları ile köpek oyun alanlarının ayrılması gerek"*

Bir diğer mahalle sakini kullandığı parkın ismini de vererek, beklentisini ifade etmiştir.

"Barış parkında her yer köpek pisliğiyle dolu çocuklarımız rahatça oynayamıyor".

Bir başka mahalle sakini konuya ilişkin olarak;

"2-3 yıldır parkta rahat değiliz, hayvan severler ile tartışıyoruz (parklarda tasmasız hayvanlar var). Güvenlik işini iyi yapmıyor, sayıları artsın. Ayrıca çocuk alanlarında alkol kullanımı yasaklansın" şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Konu 3; yeni parkların oluşturulması konusunda, Türkali, Bebek, Arnavutköy, Dikilitaş, Etiler mahallesi sakinlerinden park sayısının yetersiz oluşu, yeni park yapımı ihtiyacına yönelik yorumlar gelmiştir.

Konu 4; çocuk oyun parklarının yetersizliği konusunda özellikle Arnavutköy, Bebek, Türkali ve Muradiye mahallelerinden görüş sunulmuştur.

Konu 5; mahalle sakinlerin parkların daha bakımlı ve temiz olması yönünde görüşlerini bildirdikleri de görülmektedir. Ayrıca mahalle sakinleri parkların donatı açısından zenginleştirilmesini talep etmektedir. Özellikle aydınlatma konusunda önemli eksiklikler olduğunu ifade etmişlerdir. Güvenlik eksikliği, farklı kullanıcı tiplerinin parkta rahatsızlık verdiği, bazı parklarda güvenlik sebebiyle çocukların rahatlıkla parkı kullanamadıkları belirtilmektedir.

Mahalle sakinlerinden bazılarının bu konularla ilgili görüşleri şu şekildedir;

"Parkın yenilenmesini ve aydınlatmasının arttırılması ve kamera konulmasını istiyoruz"

"Beşiktaş'taki parkların güvenliği ile ilgi çalışma yapılması talebi"

"Parklara akşamları güvenlik konulması"

"Park ve oyun gereçlerinin yenilenip yetişkinler için spor aletleri"

"Park aydınlatmalarının az olması"

"Beşiktaş çevresinde parklarda ve yeşil alanlarda mangal yakılmaması, yakanların uyarılması".

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

İyi tasarlanmış halka açık alanlar, fiziksel aktiviteler ve sosyal etkileşimler için fırsat yaratan rekreasyon karışımının önemli bir bileşenidir (Giles-Corti ve diğ., 2005). Kentsel altyapının ve kamusal alanın önemli bölümleri olan kentsel yeşil alanlardan parklar; mahallelerden tüm kente kadar sosyal altyapının oluşması ve gelişmesi bakımından değerlidirler. Dünyada bu kaynakların eşit ve adil dağılımlarına ilişkin sorgulama hükümetler ve araştırıcılar için ortak bir endişe paydası oluşturmaya başlamıştır. Özellikle İstanbul gibi farklı ekonomik seviyelerdeki insanların bir arada yaşadığı, kentleşmenin hızlı olduğu ve çoğu zaman planlanmadığı, kamusal açık alan ihtiyacının her geçen gün arttığı ve bu ihtiyacın da sık sık kentliler tarafından dile getirildiği kentlerde bu kavramların varlığının sorgulanması da aslında kaçınılmazdır.

Sosyal eşitlik ve sosyal adalet kavramlarının parklarla ilişkisini incelemek amacıyla İstanbul ili Beşiktaş ilçesi örnek alan olarak seçilmiştir. Beşiktaş; İstanbul'un birçok ilçesinde olduğu gibi farklı sosyo-ekonomik seviyelerdeki insanların yaşadığı, farklı yerleşim tiplerine sahip ilçelerinden biridir. Beşiktaş, tüm bu özelliklerinin yanı sıra; merkezi konumu, ticaret yapıları, eğitim kurumları, eğlence yerleri, tarihi yapıları, kıyı kullanımı ile mevcut nüfusundan daha fazla bir nüfusa hizmet vermesi gereken bir ilçedir. Çalışmada; ürün olarak değerlendirilen parkların mevcut durumu ortaya konulmuş, parkların idamesi ve yönetiminden sorumlu belediyelerin parklara ilişkin yaklaşımları, görüşleri, öncelikleri konu ile ilgili birimlerde çalışan kişilerin görüşleri doğrultusunda ortaya konmuş ve park kullanıcıları olarak halkın parklara ilişkin görüşleri, beklentileri, önerileri, öncelikleri tespit edilmiştir.

5.1.Mevcut Durum Değerlendirmesi

Kentsel yeşil alanlar fiziksel, psikolojik ve sosyal sağlığı desteklediği birçok fayda sağlasa da çoğu durumda bu faydaların çeşitlilik gösteren kent nüfusunda eşit faydalar dağıtamadığı söylenmektedir (Jennings ve diğ., 2016). Bu bağlamda Beşiktaş ilçesinde bulunan parkların mevcut durumu ilçe ve mahalleler kapsamında detaylandırılmıştır. Beşiktaş ilçesi İstanbul'un en eski ve yerleşik ilçelerindendir. İlçede farklı sosyo-ekonomik ve kültürel yapıda insan yaşamaktadır. Bunun yanı sıra ilçede ticaret alanları, eğlence merkezleri, farklı rekreasyon özellikleri sunan alanlar, eğitim kurumları yer almaktadır. Ulaşım bakımından pek çok alternatif de sunan bu ilçe konumu itibari ile hem yerleşik nüfusa hem de günübirlik nüfusa

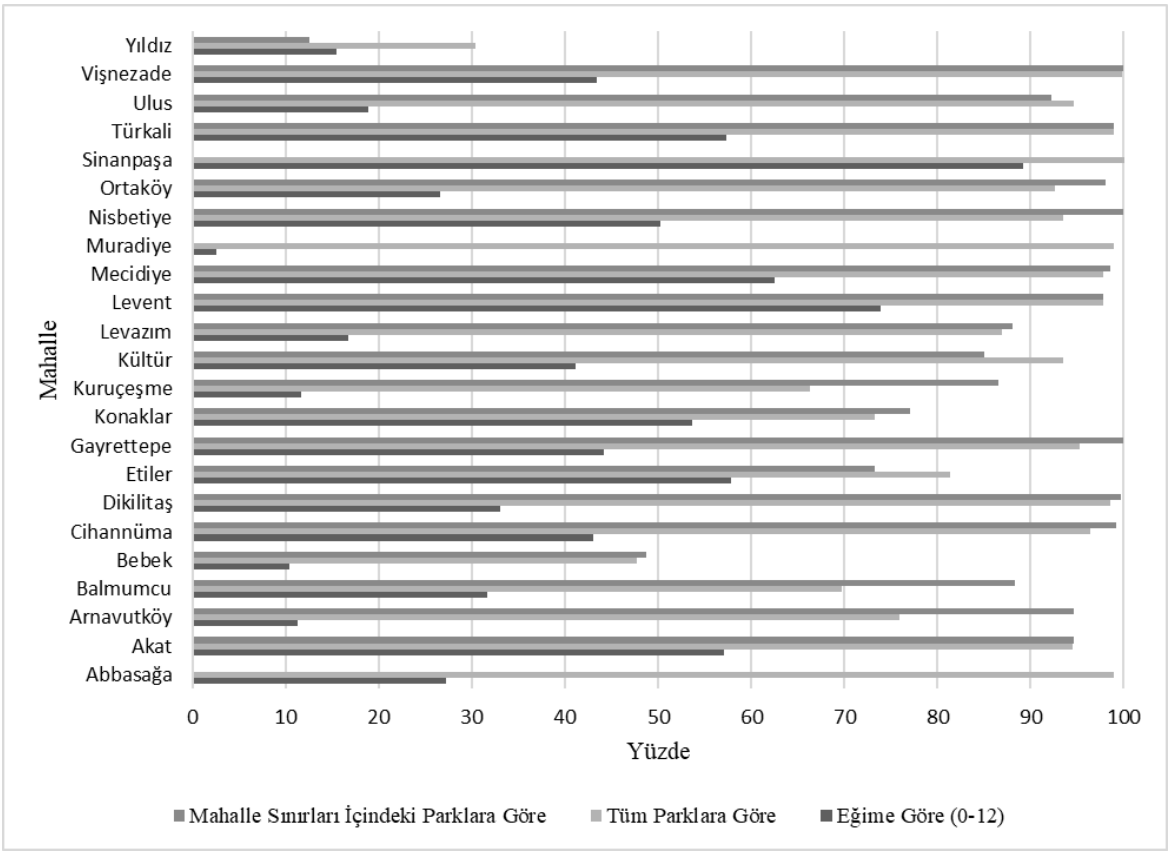
hizmet etmektedir. İlçe konumuz olan parklar açısından değerlendirildiğinde; parkların dağılımları, büyüklükleri, nitelikleri farklılık göstermektedir.

Parklar ilçe bazında değerlendirildiğinde; kişi başına düşen park alanı miktarı 4,73 m^2'dir. Mahalleler bağlamında değerlendirildiğinde ise; kişi başına düşen park alanı miktarı 4,73 m^2'nin üzerinde olan 4 mahalle mevcuttur. Bu mahalleler; Cihannüma mahallesi, Kuruçeşme mahallesi, Levent mahallesi ve Yıldız mahallesidir. Beşiktaş'ın park alanı miktarını arttıran park; kent parkı niteliğinde olan Yıldız Parkıdır. Mahallelerde bulunan parkların büyüklükleri, içinde bulundurdukları donatılar vb. gibi özellikleri birbirinden oldukça farklıdır. Parkların hizmet alanlarına ilişkin değerlendirmeler yapıldığında, mahalle sınırlarının göz önünde bulundurulmadığı ve konuta en yakın parkın kullanıldığı varsayıldığında kişi başına düşen yeşil alan miktarının bu mahalleler bağlamında da azaldığı ve ilçedeki bazı parkların nüfus baskısı altında olabileceği düşünülmektedir. Bu durum Dikilitaş mahallesi ile örneklendirilebilir. Dikilitaş mahallesinde kişi başına düşen park alanı miktarı 2,08 m^2'dir. Mahallede 11 adet park bulunmaktadır ve farklı konumlardadır. Özellikle sınırının yakın olduğu konumlarda bulunan parklar sebebiyle diğer mahallelerden de nüfus etkileşimi alabilecektir. Bu da parklarda hizmet ettiği varsayılan mahalle nüfusundan daha fazla bir nüfus baskısı oluşturacaktır. Özellikle bu bakımdan da parkların mahalleler bazında dağılımlarının homojenliğinin ve parkların konut alanlarının yoğunluğuna göre dağılımlarının önemli bir durum olduğu düşünülmektedir.

Mahallelerin sahip olduğu park miktarı ile mahallelerin rayiç bedelleri arasında bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu iki değişken arasında ilişki olmamasının nedenleri arasında; konut fiyatlarının yüksek olduğu bölgelerde daha fazla konuta ait yeşil alan varlığı, yapıların daha yeni olması, farklı konut tiplerinin varlığı, manzara vb. gibi etkenlerden söz edilebilir. Parkları; insanları bir araya getiren, sosyalleşmeye katkı sağlayan önemli kent alanları olarak değerlendirdiğimiz çalışmamızda; bu durum aslında istenenin aksine toplumdaki farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip insanların ayrışmasına sebebiyet verebilecektir. Çünkü ülkemizde müstakil yapılar ya da site özellikli konutlar sosyo-ekonomik durumu daha yüksek olan kesimler tarafından satın alınabilmektedir.

Parkların hizmet alanlarına ilişkin olarak belirlenen kriterler çerçevesinde yapılan analizlere göre; park dağılımının ilçede ikamet eden kullanıcılar açısından eşit olmayan bir kullanım oluşturduğu görülmektedir. Genel bir değerlendirme açısından, haritaya üstten bakıldığında aslında neredeyse Beşiktaş ilçesi nüfusunun en az 500 m mesafe içinde bir parka erişiminin

olduğu fikri oluşabilmektedir (Şekil 5.1). Ancak Beşiktaş ilçesi yapılan arazi çalışmalarında da tespit edildiği üzere, oldukça değişken bir topoğrafyaya sahiptir. Bu durum yapılan analizler sonucunda da ortaya çıkmıştır. Yürünebilir olarak kabul edilen eğim dereceleri içinde park hizmeti alan nüfusun oldukça farklı olduğu ve eğimin göz ardı edildiği duruma göre; parkların daha az bir nüfus için hizmet sağladığı sonucuna varılmaktadır.

Şekil 5.1.500 m Mesafe İçinde Park Hizmet Alanının Farklı Koşullar Bağlamında Dağılım Yüzdesi

Beşiktaş ilçesindeki parklar büyüklükleri bakımından oldukça değişkendir. İlçedeki en büyük park Yıldız mahallesinde bulunan Yıldız parkıdır. Kent parkı niteliğinde olan bu park için önemli ve vurgulanması gereken bir konu; Yıldız mahallesi sakinlerinin bu parka belirlenen yürüme mesafesinde erişen nüfusunun oldukça düşük olduğudur. Yıldız mahallesi (eğim durumu göz ardı edildiğinde) nüfusunun bir kısmının Dikilitaş, Balmumcu ve Cihannüma mahalleleri parklarına erişim mesafesinde olduğu sonucu çıkmaktadır. Yıldız mahallesi ise Mecidiye mahallesindeki nüfusa en fazla hizmet vermektedir. Bu da aslında parkların hizmet alanlarının mahalle sınırları gibi kesin ve net bir biçimde ayrılmadığı ya da ayrılamayacağını göstermektedir. Öte yandan; farklı büyüklüklerde olan ancak farklı noktalarda konumlanan

1’den fazla parka sahip Levent, Akat, Gayrettepe mahalleleri açısından değerlendirme yapıldığında; aslında daha kısa mesafelerde daha fazla bir nüfusun hizmet aldığı görülmektedir. İmar planlarında park alanı olarak ayrılan alan miktarına bakıldığında (Beşiktaş Belediyesi Verileri); pek çok mahallede bu miktarın altında kalan uygulanma varlığından bahsedilebilmektedir. Akat, Arnavutköy, Balmumcu, Etiler, Gayrettepe, Kültür, Levazım, Mecidiye, Nisbetiye, Ortaköy, Sinanpaşa, Ulus, Vişnezade mahalleleri uygulanma oranı bakımından %50’lik oranın altında kalmaktadır. Yıldız, Kuruçeşme, Bebek mahallelerinde park olarak ayrılan alanın uygulanma oranı ise %100’dür.

Genel bir değerlendirme açısından; mevcut durum değerlendirilmesindeki başlıklardan kişi başına düşen park alanı miktarı (m^2), mahalle toplam park sayısı (adet), 0-500 m’de (optimum yürüme mesafesi) eğim durumuna göre (%), mahalle sınırının etkin olmadığı (%) ve mahalle sınırındaki parkın mahalledeki parka hizmet ettiği nüfusun (%) dağılımına ilişkin bir tablo oluşturulmuştur. Mahalleler içinde değerlendirilen başlıklar altında yapılan sıralamada en fazla orana ya da sayıya sahip olan ya da en az oran/miktar/adet sahip olan beş mahalle işaretlenmiştir.

Tüm maddelerin değerlendirilmesi sonucunda en fazla Yıldız, Sinanpaşa, Muradiye, Bebek ve Abbasağa mahallelerinde ilgili başlıklar altında en olumsuz durumda oldukları görülmektedir. Bu maddeler bazında diğer mahallelerden daha iyi bir oran, miktar ya da sayıya sahip mahalleler Levent ve Türkali mahalleleri olarak görülmektedir (Tablo 5.1).

Tablo 5.1.Genel Değerlendirme

Mahalle	Kişi Başına Düşen Park Alanı (m^2)	Park Sayısı (adet)	0-500 m[a] Yüzde (%)	0-500 m[b] Yüzde (%)	500 m[c] Yüzde (%)	Değerlendirme
Abbasağa	0	0	27,2	99	0	-
Akat	4,64	19	57,1	94,5	94,7	x
Arnavutköy	0,36	2	11,3	75,9	94,7	x
Balmumcu	1,82	3	31,6	69,8	88,3	x
Bebek	3,71	3	10,4	47,7	48,7	-
Cihannuma	11,57	3	43,1	96,5	99,2	x
Dikilitaş	2,08	11	33	98,6	99,7	x
Etiler	1,09	8	57,9	81,4	73,3	x
Gayrettepe	0,86	10	44,2	95,3	100	x

Konaklar	2,36	12	53,7	73,3	77,1	x
Kuruçesme	21,66	3	11,7	66,3	86,6	x
Kültür	5,19	7	41,2	93,5	85	x
Levazım	1,69	3	16,7	87	88,1	x
Levent	17,88	17	73,9	97,9	97,9	+
Mecidiye	0,32	3	62,5	97,8	98,6	x
Muradiye	0	0	2,6	99	0	-
Nisbetiye	1,39	8	50,3	93,5	100	x
Ortaköy	4,04	11	26,6	92,6	98,1	x
Sinanpaşa	0	0	89,2	100	0	-
Türkali	1,79	5	57,3	99	99	+
Ulus	0,79	4	18,9	94,7	92,3	x
Vişnezade	2	4	43,4	99,9	100	x
Yıldız	59,18	1	15,5	30,4	12,5	-
Olumsuz (-)	Kriterlere göre en az orana, yüzdeye ya da sayıya sahip mahalle					
Olumlu (+)	Kriterlere göre ez fazla orana, yüzdeye ya da sayıya sahip mahalle					
Belirlenmemiş (x)	En fazla-en az orana ya da sayıya sahip mahalleler dışında kalan mahalleler					

[a] = 0-12 eğim grubuna göre parkların 500 m mesafe içinde hizmet verdiği nüfusun dağılımı (mahalle sınırlarının ihmal edildiği durumda)
[b] = Parkların 500 m mesafe içinde hizmet verdiği nüfusun dağılımı (mahalle sınırlarının ihmal edildiği durumda)
[c] = Parkların hizmet alanının 500 m mesafe içinde hizmet verdiği nüfusun mahalle bazında dağılımı (yalnızca mahalle sınırları içindeki nüfusa hizmet verdiği varsayıldığında)

5.2.Yönetim Durumuna İlişkin Değerlendirme

Beşiktaş ilçesi parkları Beşiktaş Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından idame edilmektedir. Her bir belediyenin ilçe sınırları içinde idamesini sağladığı parklar birbirinden farklıdır. Parkların hangi belediye tarafından idame edileceği konusu alınan kararlarla, mevzuat ve yönetmeliklerle vb. belirlenmektedir. Parkların yönetimi ve idamesi konusunda bahsi geçen belediyeler arası iletişim süreklilik arz etmektedir. Her iki belediyede uzmanlarla yapılan açık uçlu sorulardan oluşan anketlerin yanıtlarından elde edilen değerlendirmeye göre; yönetimsel anlamda benzerlikler oldukça yoğun bir biçimde görülmektedir.

Konum; Her iki belediye de parkların konumlarını imar planı ve topoğrafya ile ilişkilendirmiştir. Topoğrafya İstanbul'un pek çok ilçesinde ve özellikle de Beşiktaş ilçesinde parkların yapımı konusunda önemli bir sorun oluşturmaktadır. Aslında parkların günlük yaşam deneyimleri içindeki yerini almasını sağlayabilmek için özellikle yerleşimlerin yoğun olduğu

noktaların tespit edilmesi önemlidir. ***Kapasite;*** Belediyeler, parkların kapasitesini belirlerken mevcut nüfus, çevre ile ilişkisi, kullanıcı profili, kullanıcı istekleri dikkate alınmaktadır. Burada önemli bir nokta olarak, parkın çevresinde park varlığı konusu, bu parkın çevresi için yeterli olup olmaması gibi konular detaylandırılmaktadır. ***Sınıflandırma;*** parkların sınıflandırılması konusunda, İstanbul genelinde ve Beşiktaş ilçesi özelinde konum, erişilebilirlik, parkların büyüklüğü, ana arterlerle ilişkisi, kullanıcı yoğunluğu, kullanımlar dikkate alınmaktadır. Ancak Beşiktaş ilçesinde ve İstanbul genelinde park sınıflandırmasının olmadığı ifade edilmiştir. Sınıflandırma sosyal eşitlik ve sosyal adalet konularında doğrudan etkin değilmiş gibi görünse de bazen içerdikleri donanımlar, büyüklükleri itibari ile farklı kullanım ve deneyim imkânı sunabilmektedir. Park sınıflandırmaları literatürde; tesisler, boyut, işlev, aktiviteler, arazi kullanım geçmişi, yönetim, güvenlik, konum, durum, kullanıcılar, doğallık, kalkınma felsefesi ile de ilişkilendirilmiştir (Byrne ve Sipe, 2010). Verilen yanıtlar literatürle benzerlik gösterse de göz ardı edilen ölçütler olduğu düşünülmektedir. Ülkemiz açısından konu ile ilgili en büyük eksiklik park sınıflandırmanın yönetimler tarafından göz ardı edilmesi olarak söylenebilmektedir. ***Tasarım ve planlama;*** erişilebilirlik, donatı elemanlarının yeterliliği, fonksiyonellik, her yaşa uygun kullanımların varlığı, kullanıcı profilinin analizi, yakın çevre fonksiyonları, kullanıcı yoğunluğu, aktivite çeşitliliği, nitelikler olarak değerlendirilmiştir. Özeleştiri; çekicilik, aidiyet gibi başarılı bir kamusal alan oluştururken beklenen kriterler arasında değerlendirilen bu niteliklerin yeterince dikkate alınmadığı ya da alınamadığı konusunda yapılmıştır. Yine İstanbul Büyükşehir Belediyesinin öncelikleri fonksiyonellik, aktivite ve park büyüklüğü konularında iken, Beşiktaş Belediyesi tasarım ve planlama aşamasında her kullanıcıya uygun tasarım oluşturmaya, istek ve beklentilerin tespitine, mevcut kullanım ve ihtiyaç durumunun tespitine daha fazla dikkat etmektedir. ***Erişilebilirlik;*** erişilebilirlik konusu uyarıcılar, engellilere yönelik uygulamalar, standartlar ve mevzuatlar, yürünebilirlik, bisiklet kullanımı konularında detaylandırılmıştır. Aslında Beşiktaş ilçesi genelinde topoğrafyanın birçok noktada erişilebilirliği etkilediği söylenmektedir. Parklar özelinde ise; park büyüklüklerinin yeterli olduğu ve özellikle de yeni yapılan parklarda azami ölçüde erişilebilirliğe dikkat edildiği ifade edilmektedir. Parkların kullanımının yalnızca park içi kullanımdan ibaret olmadığı, erişimin bir bütün olarak ele alındığı düşünüldüğünde; uzmanların aslında net bir görüş ifade edemediği, birçoğunun erişimin devamlılığının sağlanamaması konusunu dile getirdikleri görülmüştür. Günümüz koşullarında; pandemi sürecini de göz önünde bulundurduğumuzda yaya ulaşımında artış olacağı öngörülmektedir.

Hatta yapılan bir çalışma İsrail, İtalya gibi ülkelerde kentsel yeşil alanlara erişimde yayaların artışından söz etmektedir (Ugolini ve diğ., 2020). Kullanıcıların kent içindeki parkları kullanabilmesi, buralardaki etkinlik fırsatlarından faydalanabilmesi için var olan kaynaklara makul bir biçimde erişebilir olması gerekliliği de göz ardı edilmemelidir (Reyes ve diğ., 2014). Yani burada parkları fiziksel olarak topluluklara daha iyi bağlamanın gerekliliği önemsenmelidir. ***Donatı elemanları;*** donatı elemanlarının seçiminde özellikle donatının ergonomik, kullanışlı olması, ihtiyaç programına göre temin edilmesi, mevcut tasarımla uygun özelliklere sahip olması, kentin diline uygunluğu, kullanıcı özellikleri, kullanıcı talepleri ve belediye olanakları göz önünde bulundurulmaktadır. Donatı elemanlarının her tasarıma göre değişkenlik gösterdiği, bunun ise sosyal durumlarla ilgili olduğu belirtilmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi donatı seçiminde kullanıcı özellikleri ile tasarıma uygunluk konusunda daha fazla görüş belirtirken, Beşiktaş Belediyesi talepler ve belediye olanakları konusunda fikir beyan etmiştir. ***Yönetim;*** başlığı altında ele alınan yönetişim konusunda İBB ve Beşiktaş Belediyesi'nin ilçe sınırları içinde parkların idamesi ve yönetimi konusunda söz sahibi olması yönetimsel anlamda bir sorun oluşturmamaktadır. Ancak halk, parkların yetki alanlarının hangi belediyeye ait olduğunu bilmediğinden; talepler zaman zaman yanlış yerlere iletilmektedir. Bu durum belediyelerin çözüm hızını etkileyebilmektedir. İdame konusunda; aslında çoğunlukla sorun yaşanmadığı belirtilmektedir. Sorun yaşanabilen durum ise vandalizmdir. Parkların tasarım, planlama ve yönetiminde multidisipliner çalışma yaklaşımlarının belirlendiği, projelendirmeden, yönetime, idameye kadar pek çok uzmanın çalışma konuları ile ilişkili olacak şekilde dahil olduğu iletilmektedir. Kullanıcı görüşlerinin varlığı yönetimin önemsediği bir konudur. Bütçe konusunda fikir ayrılıkları vardır. Görüşler zaman zaman bütçenin parkların idamesi vb. konularda engel oluşturduğu yönündedir. Parklara ilişkin stratejiler konusunda uzmanların bir kısmı fikir beyan edemese de sürdürülebilir yeşil alanların sağlanması, evrensel tasarıma uygun tasarım anlayışı, mevcut parkların yenilenmesi, parkların kalitesini ve yeşil alan miktarını arttırmak stratejiler arasında sayılabilmektedir. Kenti yeşillendirme yönünde uygulanan politikaların varlığı, refahtaki eşitsizlikleri azaltmanın da bir yoludur (Liotta ve diğ., 2020) ve bu durum da göz ardı edilmemelidir. Burada stratejilerle ilgili olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi sürdürülebilirlik ifadeleri ya da evrensel tasarım gibi günümüzde sıklıkla ifade edilen kavramlar üzerinden görüş bildirdiği, Beşiktaş Belediyesinin ise parkların yenilenmesi ve yeşil alan miktarını arttırmak gibi daha genel ifadeler kullandığı görülmüştür. ***Katılım süreci;*** katılım sürecini her iki belediye de önemsemektedir. Katılım süreci doğrudan

memnuniyet ile ilişkilendirilmiştir. Özellikle büyükşehir ölçeğinde yapılan çalıştay ve proje yarışmaları günümüzde sıklıkla karşılaştığımız katılım yaklaşımlarından olmuştur. Yine ilçe belediyelerinin düzenlediği (pandemi öncesi süreçte) mahalle toplantılarında belediye hem yaptığı çalışmaları sunmakta görüşmeler ve yaptığı anketlerle halkın görüş, öneri ve şikayetlerine ulaşmaya çalışmaktadır. Büyükşehir Belediyesi daha büyük kitlelere hitap eden katılım süreçleri yönetmeye başlamıştır. Beşiktaş Belediyesi daha fazla anketler ve mahalle muhtarlıkları ile iletişim gibi daha küçük ölçekte katılım süreçleri yönetmektedir. Elbette bu durum belediyelerin planladıkları alanın kente, ilçeye ya da mahalleye hitap etmesi bakımından farklıdır. İBB'nin kurmuş olduğu Beyaz Masa birimi oldukça etkin bir iletişim aracıdır. Günümüzün en önemli iletişim kaynaklarından sosyal medya da katılım için önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Her ne kadar talepler toplanıyor olsa da ne kadarının gerçekleştirilebildiği, sunulan çözümlerin yeterli bulunduğu vb. gibi konular net değildir. Alp ve Ekşi (2021); halkın görüş ve önerilerinin paylaşsalar da aslında yöneticiler tarafından dikkate alınmayacağına dair fikirlerin varlığından söz etmektedir. Bunun olmaması için de süreçlerin öncesinde ve sonrasında paylaşımların ve etkileşimin devam etmesi gereklidir. Yapılan çalışmaların birçoğu, çeşitli nedenlerle katılımın yeşil alanları gerçekten iyileştirip iyileştirmediği ya da sadece dahil olan kişilerin mi yararına olduğu konusu belirsiz olsa da (Fors ve diğ., 2015), etkili toplum katılımı uygulamalarının sosyal sürdürülebilirlik üzerinde olumlu yönde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Bouzguenda ve diğ., 2019).

Adil park dağılımı; kullanıcı yaş dağılımı, kullanıcı profili ve kullanıcı sayısı bakımından değerlendirildiği ifade edilmektedir. Adil park dağılımında her kullanıcıya uygun olarak tasarlanması, her mahallede park olması, yürünebilir parklar konuları ilişkilendirilmiştir. Park kullanım ihtiyacı varlığının farklı olabileceği Beşiktaş Belediyesi uzmanları tarafından ifade edilmiştir. Yapılaşma yoğunluğu, nüfus, topoğrafya adil park dağılımı konusunda etkili konulardır. Nüfus ve park sayısı ilişkisi adil park dağılımının varlığının sorgusunda önemli bir çıktı sunmaktadır. Adil park dağılımın sağlanması ile ilgili konuda yeşil alanların arttırılması İBB'nin stratejisi olarak ifade edilmiştir. Normların dikkate alınması ve imar planları ise Beşiktaş Belediyesi uzmanlarının dikkate aldığı konular olarak karşımıza çıkmıştır. İBB kullanıcı profilinin değişken olmasının adil park dağılımının sağlanabilmesi konusunda olumsuzluk yarattığını ifade etmektedir. Üstten bakışın (ki bunu araziyi, çevreyi, kullanıcı kitlesini tanımadan park tasarımlarının yapılması ve uygulanması olarak ifade edebiliriz) ve yöneticilerin bakışının adil park kullanımının sağlanmasında sorun oluşturabileceği ifade

edilmiştir. İstanbul genelinde adil park dağılımı konusunda en büyük etken imar planları olarak değerlendirilmektedir. Ancak yönetimin konu ile ilgili olarak çalışmalarının olduğu ve bu adaletsizliğin giderilmesi konusunda yeni dönem planları olduğu ifade edilmektedir. Kamusal alanların arttırılması, yeşil alan arttırılması, rekreasyon ihtiyacının kullanıcı beklenti ve isteklerini de dikkate alarak karşılanması yönetimin sıklıkla tekrar ettiği söylemleri arasındadır. ***COVID 19 Süreci;*** tüm dünyanın yaşadığı pandemi sürecinde sokağa çıkma konusunda kısıtlamalar ülkemiz de dahil pek çok ülkede yaşanmıştır. COVID 19 sürecinde sosyal mesafenin (Hall (1974); sosyal mesafeyi (social distance): Vücuttan 1,25 m ile 3,70 m arası bölgeyi kapsar. Hiç kimse birbirine dokunmaz ve dokunma beklentisi yoktur olarak ifade eder (Göregenli, 2018)) sağlanması içi birtakım uygulamalar yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir. Örneğin; sosyal mesafe halkaları, tek kişilik banklar belediyelerin ilk uygulamalarıdır. Yeşil alanlara olan ihtiyacın artacağı öngörülmektedir. Uzmanların birçoğu COVID 19 sürecinde yeşil alan kullanımı konuları ile ilgili olarak fikir beyan etmemişlerdir. COVID 19 sürecine ilişkin olarak kentsel yeşil alan kullanımı, kullanıcı ihtiyaçları gibi konularda çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Süreçle ilgili olarak toplu kullanımlardan ziyade daha bireysel uygulamaların da yapıldığı yeşil alan uygulamaları söz konusu olabileceği düşünülmektedir. Örneğin bir çalışmada; COVID 19 sürecinin takım sporları yerine kişiselleştirilmiş spor alanlarının oluşturulması gerekliliğinin doğabileceği savunulmuştur (Honey-Rosés ve ark., 2020). Çalışmanın yapıldığı dönemde pandemi süreci çok yenidir ve tam olarak hangi noktalarda yenilikler yapılabileceğine dair görüşler netleşmemiştir. İlerleyen süreçte pandemi etkisinin parklara ilişkin olarak varsa yapılması gereken değişiklikler ve yenilikler için yönetimlerin bakış açılarının netleşmiş olacağı düşünülmektedir. ***En yoğun kullanılan parklar;*** en yoğun kullanılan parklar olarak belirtilen parklar merkezi oluşları, konumları, erişimlerinin kolaylığı ve tesis-fonksiyon varlığı ile daha sık tercih edildiği ifade edilmektedir.

5.3.Kullanıcı Değerlendirmeleri

Bu bölümde 453 park kullanıcısı ile yapılan anket çalışmasının sonuçları tartışılmaktadır. Kullanıcılara iletilen anket beş bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde genel park kullanımlarına ilişkin sorular, ikinci bölümde mahalle ve yakın çevresinde yer alan parklara ilişkin sorular, pandemi sürecinde park kullanımı, likert tipi sorulardan oluşan bölüm ve son olarak sosyo-ekonomik yapıya ilişkin sorular yer almıştır. Anket sorularının analizinde SPSS programı kullanılmıştır.

Çalışmaya farklı ***sosyo-ekonomik*** yapıya sahip kullanıcılar katılmıştır. Katılımcıların çoğu 25-54 yaş aralığındadır. 65 yaş üstü kullanıcıların katılım oranı anket sürecinin yürütüldüğü dönemde özellikle bu yaş grubu için getirilen kısıtlamaların olması sebebiyle daha azdır. Çalışmaya katılanların çoğu üniversite mezunudur. Ardından lisansüstü eğitim ve ortaöğretim eğitim seviyelerine sahip kullanıcıların görüşleri gelmektedir. Daha fazla çalışan, öğrenci ve ardından emekli katılımcılar sorulara yanıt vermişlerdir. Ankete katılan katılımcıların çoğu 8-10 saat aralığında çalışmaktadır. Ortalama gelirleri en fazla 3001-5000 TL'dir. 5001-10000 TL ve 0-2324 TL gelire sahip kullanıcılar da hemen bu gelirin ardından gelmektedir ve neredeyse bu gelire sahip kişilerin sayıları aynıdır. Katılımcıların çoğunluğu apartman dairesinde yaşamaktadır. İstanbul'da yaşam süresi 21 yıl ve üstü olan kullanıcı sayısı en fazla oranı oluşturmaktadır. En fazla Dikilitaş, Abbasağa, Yıldız ve Türkali mahallelerinde ikamet eden katılımcılar ankete katılmıştır.

Beşiktaş ilçesi genelindeki parklara ***ulaşımlarına*** ilişkin verilen yanıtlara göre; katılımcıların büyük çoğunluğu parka yürüyerek gitmeyi tercih etmektedir. Daha az bir oranda özel araç kullanımı olduğu görülmektedir. Alternatif ulaşım için belediyelerin bisikletleri, mobiletleri vb. gibi ulaşım araçları tercih edilmeye başlanmıştır.

Mahallelerdeki park varlığına ilişkin olarak; Kullanıcıların büyük bir kısmının (%87,7) yaşadığı mahallede park olmasına karşın; %55,8'inin yaşadığı yerdeki parkı kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. ***Erişilebilirlik, ulaşılabilirlik konularına ilişkin olarak;*** en sık kullanılan parkların 0-500 m mesafe içinde yer aldığını söyleyen kullanıcıların oranı oldukça yüksektir. 1000 m'den fazla mesafedeki parkın tercih edilme sıklığı %26,3 oranındadır. Yani 1000 m'ye kadar olan park mesafesi Beşiktaş ilçesinde yaşayan kişiler için daha tercih edilebilirdir. En sık kullanılan parkın tercih edilme nedenleri arasında yakınlık ifade edilmiştir. Kullanıcıların önemli bir kısmı (%62,9) mahallelerinde yürünebilir bir mesafede güvenilir buldukları, donatı elemanları bakımından yeterli, bakımlı vb. gibi bir parka ulaşabildiklerini ifade etmektedir. Ancak önemli bir kısmı da bu ifadeye katılmamaktadır. Park kullanım sıklığını değiştirebilen/etkileyen bir konu olarak Beşiktaş ilçesinin mevcut topoğrafyası söylenebilmektedir. ***Parkların genel özelliklerine ilişkin olarak;*** parklar genellikle kalabalık bulunmaktadır. Katılımcılar aslında daha sakin olan parkları tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Genel olarak parklar kullanıcılar tarafından bakımlı bulunmaktadır. ***Parklardaki aktivite tercihlerine, kullanım sıklığına, kullanıcım tercihlerine ilişkin olarak;*** katılımcılar parklara

daha sık gezinti yapmak, vakit geçirmek, temiz hava almak için gelmeyi tercih etmektedir. Spor yapmak vb. gibi daha aktif bir rekreasyon için parka gelmeyi tercih eden kişilerin sayısı çok daha azdır. Burada kullanıcıların parka gelmeye ihtiyaç duyduğu ancak; daha az fiziksel aktivite gerektiren tercihlere sahip olduğu sonucu çıkarılabilmektedir. Kullanıcılar genellikle parkta 0-2 saat arasında zaman geçirmeyi tercih etmektedirler. Sakinler genellikle arkadaş, aile ya da evcil hayvanları ile parka gelmektedirler. Parka yalnız gelmeyi tercih eden kullanıcıların sayısı buna göre daha azdır. Beşiktaş ilçesi sakinleri genellikle parka haftada birden fazla gelmektedir. Her gün parka gelen kullanıcılar hiç de az değildir (%16,2).

Önemli bir konu olarak, mahallelerinde bulunan park ya da parkları engelli, yaşlı, çocuk vb. kullanıcılar bakımından yürünebilir bulup bulmama konusudur. Burada kullanıcılar çok büyük bir oranda aslında bu durumun sağlanamadığına dair görüş bildirmektedir. Kullanımlar açısından da benzer bir şekilde olumsuz yanıt alınmıştır. Çok fazla fiziksel aktivite gerektirmeyen rekreasyon tercihleri olan Beşiktaşlı sakinlerin aslında parkları aktivite ve kullanım olanakları (spor, egzersiz vb.) açısından eksik bulduğu söylenebilmektedir. Parkların dağılımları, büyüklükleri, erişilebilirlikleri, nitelikleri bakımından ise aslında eşitsizliklerin olduğunu ifade etmişlerdir. Büyük çoğunluk mahallesinde park olduğunu ifade ettiği halde park miktarını yeterli bulmadığı görülmüştür. Belediyelerin parklarla ilgili talep ve önerileri konusunda geri dönüşlerini kısmen yeterli bulan Beşiktaş ilçesi sakinleri, parkların tasarım ve gelişim süreçlerinde söz hakkına sahip olma gibi bir beklenti içindedir. ***Pandemi sürecine ilişkin olarak;*** Beşiktaşlı sakinlerin bu süreçte parklara olan gereksiniminin çok büyük oranda arttığı görülmektedir. Sürecin getirmiş olduğu sosyal mesafe kurallarına uygun kullanımların getirilmesi konusunda çok büyük bir kitle olumlu görüş bildirmiştir. Sosyal mesafe kurallarına uyulacağını büyük bir kitle düşünmemektedir. Pandemi sürecinde ve sonrasında mahalle ya da kent parkı kullanım tercihlerinin değişkenlik göstereceğini daha fazla kullanıcı ifade etmiştir. Ancak önemli bir sayıda ilçe sakini ise mahalle parkına gitmeyi tercih edeceğini ifade etmiştir. Bu da aslında küçük ölçekli fakat mesafe bakımından daha yakın parkları tercih etme olasılığının artacağını göstermektedir. Kullanıcıların ***likert tipi yargılara*** verdiği yanıtlarda erişilebilirlik konusunun önemi ortaya çıkmaktadır. Parka olan mesafenin 500 m'yi geçmemesinin gerekliliği ifade edilmektedir. Parka olan mesafe ile parkın büyüklüğü karşılaştırmasında da park büyüklüğünün parka olan mesafeden daha az önemli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak parkın kaliteli olması, parkın mesafesinden daha önemli olarak değerlendirilmektedir. Kalabalık parklar aslında tercih edilmek istenmemektedir. Parkların

bakımlı olması, parkta her mevsim kullanıma uygun olması, parkların gece ve gündüz kullanımı, parkların aydınlık olması, parkta farklı bitki türlerinin olması, yeterli dinlenme olanaklarının olması, farklı etkinlikler sunması, parkta çocuk oyun gruplarına yer verilmesi, egzersiz imkanlarının varlığı, parkın kişilerde olumlu duygular bırakması, farklı yaş gruplarına yönelikler olanakların varlığı gibi park kalite parametreleri kullanıcılar açısından önemlidir. Hatta parkın bakımlı olması, bıraktığı olumlu duygular, donatı elemanlarının varlığı (oturma birimleri, aydınlatma elemanları vb.), gece ve gündüz kullanımına uygun olması kullanıcılar açısından en önemli kriterler olarak değerlendirilmektedir. Özellikle Beşiktaş Belediyesi'nin düzenlediği toplantılarda ifade edilen aydınlatma yetersizliği konusu dikkati çekmektedir. Aydınlatma yeterliliğini güvenlik hissini arttırmaktadır (Çelik, 2018). ***Kullanıcıların sosyo-ekonomik özelliklerine göre tercih durumları;*** kadın kullanıcılar için parkların güvenilir olması ve fonksiyonel bir park daha önemli kriterlerken, erkekler için parkın sakin olması ve her yaştaki kullanıcıya uygun kullanımlara sahip olması daha önemlidir. Kadınlar da erkekler de parka daha sık vakit geçirmek ve dinlenmek için gelmeyi tercih etmektedir. Parklara piknik yapmak amaçlı gelmek genellikle tercih edilmemektedir. Her iki cinsiyet için de spor yapma daha az tercih edilme yönünden benzerlik göstermektedir. Kadınlar da erkekler de aslında en fazla arkadaşları ile parka gelmeyi tercih etmektedir. Erkekler bu tercihten sonra en fazla yalnız gelmeyi, kadınlar ise en fazla çocukları ile parka gelmeyi tercih etmektedir. Mahallelerde bulunan yeşil alan miktarlarına ilişkin olarak erkekler kadınlara göre yeşil alan miktarını daha yeterli bulmaktadır.

Bunlara ek olarak; çocuk sahibi bireylerin olmayanlara göre daha sık parka geldikleri sonucuna ulaşılmıştır. Parka gelen bireylerin medeni durumları, cinsiyetleri, yaş durumları vb. konulara göre parka geliş sıklıkları, parka kiminle geldikleri, parkta yaptıkları etkinlikler farklılıklar göstermektedir. Örneğin; parka yakınlık çocuk sahibi bireyler için önemlidir. Bu durum günlük çalışma süreleri bakımından değerlendirildiğinde de katılımcıların büyük bir kısmının konutlarına yakın mesafelerdeki parka gitmeyi tercih ettikleri sonucu çıkarılmaktadır. Yaş arttıkça parklardan duyulan memnuniyet azalmaktadır. Yine İstanbul'da yaşama süresi arttıkça parklardan duyulan memnuniyet azalmaktadır. Yaşla erişilebilirlik arasında ise negatif bir ilişki bulunmaktadır.

Genel bir değerlendirme yapıldığında; ülkemizde sürdürülebilirlik, sosyal adalet, sosyal eşitlik konuları çok yenidir. Aslında sosyal, çevresel ve ekonomik açıdan tam olarak

odaklanılan bir yön olduğu da söylenemez. Ancak kaynakları sınırlı olan metropollerde azami şartların sağlanmasının gerekliliği nettir ve otoritelerce gündeme gelmeye başlamıştır. Kentleşmenin en büyük etkilerinden insan-doğa dengesinin sağlanamamasının sonuçlarından biri olarak da görülen son dönemde tüm dünyayı etkileyen ve halen ülkemizde de mücadelesi devam eden yeni tip Koronavirüs Covid-19 olarak adlandırılan virüs sebebiyle de sosyal yaşamda ve ihtiyaçlarda farklılıklar olacağı tartışılmaktadır; yeşil alan varlığının önem kazanmasının yanı sıra aslında farklı sosyalleşme çözümlerinin aranacağı yeni kamusal yeşil alanların oluşacağı öngörülmektedir. Öte yandan; özellikle pandemi sürecinin de kent kaynaklarının değerini bir kez daha gösterdiği günümüzde bunu göz ardı etmenin yanlışlığı otoritelerce ifade edilmektedir. Ayrıca bu durum halkın da gündemindedir. Her pandemi sürecinin kentsel reformu ve yeniden planlamayı teşvik ettiği (Xie ve diğ., 2020) düşüncesi de dikkate alınarak, bu durumun kaynakları yeniden değerlendirebilmeyi düşündürmesi ihtiyacı, sürecin yarattığı yegâne fırsattır.

Sürdürülebilirlik çağdaş planlama girişimlerinin ön safhalarında yer aldığı görülürken daha sıklıkla son yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, sosyal yönlerin büyük ölçüde ihmal edildiği, sıklıkla çevresel ve ekonomik yönlere odaklanıldığı dikkat çekmektedir (Cuthill ve diğ., 2019). Aykan (2014)'ın Yeni İstanbul Çalışmaları Sınırlar, Mücadeleler, Açılımlar kitabında yerel ölçekte sürdürülebilirliği tanımlamak maddesinde; *"genel geçer bir ekonomi-ekoloji-sosyal yapı üçlemesinin ötesine geçerek belediyeler bazında sürdürülebilirlik kavramının ne anlama geldiğinin, kent yaşamının hangi boyutlarının sürdürülebilirlik üzerinde ne tip etkilerinin olduğunun belirlenmesi gerekmektedir"* şeklinde ifade etmiştir. Yine aynı metinde *"yerel gerçeklik"* tanımlar arasında bağlantı kurulabilmesi için kentin tüm bileşenlerinin sürece dahil edilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Ülkemizde sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda değerlendirme yapmak oldukça güçtür. Özellikle bu değişkenler bağlamında yapılacak çalışmalar için ilgili kurumlarda detaylı verilerin olmaması çalışmaların ilerleyişi ve kapsamı bakımından büyük bir sorun teşkil etmektedir. Çalışmaların daha kapsamlı yapılabilmesi için ilgili kurumların ivedilikle belirli detaylarda verileri sağlaması gerekmektedir. Ayrıca verilerin kolay temin edilmesi, çalışmanın ilerleyişi açısından önemlidir.

Kentsel tasarımla ilgili çalışanlar yeşil alanlarda meydana gelen kentsel gelişimin "yeşil" için her daim kötü sonuçlanmadığını bilir (Stahle, 2010). Ülkemiz için de iyi yeşil alanlar oluşması

için çok farklı paydaşların etkisi vardır, yeşil için kötü sonuçlanmaması açısından da iyi analiz etmenin önemini göz ardı etmemek gereklidir. İstanbul ili için konumuz olan parkların dağılımları, nitelikleri açısından farklılıklar ve eşitsizliklerin varlığından söz edilebilmektedir. Giderek azalan yeşil alan miktarına karşın yapı yoğunluğunun artması, evlerin küçülmesi ve hatta dış mekanla bağ kuran balkonların dahi olmaması günümüz metropollerinde özellikle daha az geliri olanlar bakımından temel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnızca kişi başına düşen yeşil alan miktarı açısından bakıldığında maalesef adil bir oluşumun varlığından söz edebilmek mümkün değildir. Beşiktaş ilçesi nispeten yeşil alan miktarı açısından İstanbul'daki diğer ilçelerden daha iyi durumdadır. Ancak elbette bu durum Beşiktaş ilçesinde adaletli bir park alanı dağılımının var olduğunu göstermemektedir. İlçenin pek çok mahallesinin sahip olduğu park alanı miktarının imar planlarında belirtilen kişi başına düşen yeşil alan miktarının çok altında olduğu görülmektedir. Çalışmada özellikle park varlığı, kişi başına düşen yeşil alan miktarı gibi konularda imar planları ile ilişki kurulmuştur. Beşiktaş'taki en büyük sorunlardan biri; imar planlarında görülen park miktarının aslında henüz uygulanmamış olmasıdır. Pek çok mahallede belirtilen miktarın altında bir uygulamanın olduğu görülmektedir. Bütçe elbette uzmanların yanıtlarından da görüldüğü üzere zaman zaman sorun teşkil etmektedir. Öncelik; bütçe dahilinde konut yoğunluğunun fazla olduğu ve en az park miktarına sahip olan mahallelere verilebilir. İhtiyaç hiyerarşisinin oluşturulması noktasında destek halktan alınabilir. Beşiktaş sakinlerinin istek ve beklenti tespiti noktasında katılımcı bir yaklaşıma olumlu baktığı görülmektedir. Çalışmaların karşılıklı etkileşimle ilerlemesi hem parkın kullanımı hem sahiplenilmesi noktasında önemlidir. Ayrıca katılım süreçlerine dahil olan insanlar etkileşimin sonuçlarına göre daha katılımcı olacak, hatta her yeni çalışma için daha istekli, inançlı ve kolay ulaşılabilir olacaklardır. Katılımın ne şekilde olacağından ziyade sürecin çıktılarının ne şekilde halka sunulacağı konusu da önemlidir. Aslında bu *Ürün-İdare ve Kullanıcı arasındaki ilişki nasıl olursa sosyal eşitlik ve sosyal adalet kamusal açık alanlar (parklar) bağlamında sağlanabilir?* sorusuna verilecek yanıtlardan biri bu olabilir.

Konumuz olan erişilebilirlik açısından bakıldığında; erişilebilirliğin arazi kullanım sistemindeki değişikliklere, yani sağlanan fırsatların miktarı, kalitesi ve mekânsal dağılımı ve bu fırsatlara olan talebin mekânsal dağılımı ve talep ile tedarik arasındaki çatışmalara (rekabet etkileri) duyarlı olmalıdır (Geurs ve Wee, 2004). Erişilebilirliği de bir eşitlik parametresi olarak düşünürsek; adaleti sağlamak hem sürece hem de sonuca dikkat etmeyi gerektirmektedir (Deakin, 1999). Beşiktaş ilçesinin topoğrafik durumu da göz önünde bulundurulduğunda

aslında; genel olarak parklara erişiminin tam olarak sağlanamadığı sonucu çıkarılmaktadır. Özellikle Beşiktaş gibi topoğrafik durumu farklı ve yürünebilirlik için coğrafyası genellikle uygun olmayan yerlerde yeterli bir dağıtım adaleti yaklaşımı oluşturmak kolay olmayabilir. Yerleşim düzenleri de elbette aynı olmayacaktır. Bu noktada aslında her bir yerleşim biriminin mevcut nüfusunu ve coğrafyasını da düşünerek ilerlemek, genel ifadelerden ziyade daha yerel çözümler ve stratejiler geliştirmek önemlidir. Harvey (2003); sosyal adalet ve şehir kitabında bazı işlevlerin metropol düzeyinde örneğin; ulaşım sistemleri, park alanı hizmetleri, ancak bazılarının örneğin; oyun alanları, çocuk bakımı merkezleri gibi en iyi yerel düzeyde halledilebileceğini söylemektedir. Elbette normlara uygunluğu sağlamak önemlidir. Ancak tek başına sağlanması anlamlı değildir. Erişilebilirlik yalnızca park içindeki erişim olarak değerlendirilmemelidir. Uzmanların sıklıkla belirttiği gibi erişilebilirliğin yeni yapılan parklarda sağlanması ya da erişilebilir olması için park büyüklüğü ile ilişkilendirilmesi yeterli değildir. Erişilebilir olmak parka olan erişimin de sağlandığı durumlarda değerlidir. Bu anlamda bu bütünlüğü sağlayacak yaklaşımları çalışmak, sahaya inmek ya da belirli analiz araçlarından yardım almak gerekecektir.

Parkların konumlandırılmaları noktasında yerleşim yerlerine yakınlık önemlidir. Yakınlık; günümüz şartlarında ve çalışmamız çıktılarında önemli bir kalite parametresi olarak görülmektedir. Özellikle metropollerde çalışmak zorunda olan insanların yoğun ve uzun çalışma saatleri, seyahat süresi uzunluğu insanlara kişisel ihtiyaçları için daha sınırlı zaman kalmasına neden olmaktadır. Öte yandan yeşile ihtiyaç artmaktadır. Zamanı verimli kullanma ihtiyacı kent sakininin yakınlığa olan ihtiyacını arttırmaktadır. Çalışma kapsamında da özellikle yoğun çalışan insanların ya da çocuklu bireylerin yakınlık konusuna daha fazla önem verdiği çıkarımı yapılmaktadır. Yine halk anketinden elde edilen sonuca göre; 500 m mesafe optimum yürüme mesafesi olarak değerlendirilebilmektedir. Yakınlık ile yürünebilirlik aynı ölçütler değildir. Öte yandan erişim; parka giden yaya yolları, araç yolları, bisiklet yolları, engeller, tümsekler, çukurlar, trafik işaretleri ile bir bütündür. Yürünebilir olana kolay erişilebilmek de günümüz koşullarında araç trafiğini azaltacaktır. Bu koşulların sağlanması için farklı disiplinler ve birimlerin birlikte çalışması gerekiyorsa, daha planlamanın en başında karar verilmeli ve ortak projeler üzerinde en doğru çözümlerin yapılması sağlanmalıdır. Özellikle Beşiktaş genelinde yapılan gözlemlerde ve insanların çeşitli toplantı vb. gibi yerlerde ifade ettiği üzere Beşiktaş oldukça kalabalık bir yerleşimdir. Kaldırımlar sıklıkla kafelerin masaları ile kapatılmış, kaldırım rampaları arabalar tarafından işgal edilmiş durumdadır. Beşiktaş ilçesinin

günlük kullanıcı sayısı da yerel halkın çok üstündedir. Erişilebilirlik çözümlerinin hızlı bir şekilde gerçekleşmesi için yöneticilerin şikâyet ve talepleri dinlemelerinin ötesinde çözüm de üretmelerinin gerekliliği göz ardı edilmemelidir. Aslında çalışmamızın sonucunda; erişilebilirlik hem uzmanlar tarafından hem de halk tarafından önemli bir kriter olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bunun sağlanması için tek bir alana değil, tüm çevre bileşenlerine bakmak gereklidir.

Parkların hizmet verdiği alanların içinde pek çok farklı yapıyı bir arada görmek mümkündür. Sosyo-ekonomik gelir seviyesi daha yüksek insanların oturduğu konutların çoğunun kendisine ait bir yeşil alanı vardır. Ancak parklar herkese açıktır ve bu yerleşim birimlerindeki yeşil alan varlığı parkların nitelik ya da nicelik bakımından eksik olmasını haklı çıkarmaz. Mahalle parkları büyüklük olarak benzerlik gösterse dahi, konumları, içerdiği tesisler, farklı tasarımları sebebiyle farklı kullanım özellikleri oluşturacaktır. Literatürde; sosyo-ekonomik yapı değişkenliğinin sorgulandığı çalışmalarda pek çok adaletsiz ve eşit olmayan yaklaşım sonuçlarını görmek mümkün olmaktadır. Örneğin; azınlık nüfusunun yüksek olduğu, çocuk ve yetişkinlerin yoğunluğunun yüksek olduğu, aşırı kalabalıklaşma düzeyinin yüksek olduğu, yoksulluk içindeki hane halkının daha yoğun olduğu Los Angeles şehri için de daha varlıklı vadiye göre kişi başına düşen mahalle parklarının çok daha düşük yüzölçümünün var olduğu, bakım ve temizlik seviyelerinin daha geride olduğu, farklı kullanımlar olarak değerlendirildiği tespitine varılmıştır (Loukaitou-Sideris ve Stieglitz, 2002). Beşiktaş'taki parklar bakım ve temizlik açısından değerlendirildiğinde; halkın beklentisi yüksek oranda karşılanıyor olsa dahi, özellikle nitelik ve nicelik bakımından eksiklikler olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Öte yandan; Aksoy ve Akpınar (2011); parklarda güvenliğin sağlanması ile farklı aktivite mekanları arasında ilişki kurmuşlardır. Buna göre; farklı aktivite türleri olmayan park mekanları kullanılmayacak, kullanılmayan parkların ise güvensiz ortamlara dönüşebileceği ifade edilmektedir. Ayrıca yine burada önemli bir konu olarak parka giden yolların da güvenilir olmasına ihtiyaç vardır. Literatürde 200 m mesafede belirli bir yaş grubundaki çocukların tek başlarına bir parka gidebileceği düşünülürken, günümüz şartlarında bunun gerçekleşe bilirliği konusunda ciddi endişe duyulmaktadır. Araştırılması ve önemsenmesi gereken bir konudur.

Parkların yer seçim süreçleri sonrasında kullanıcı profili ve isteklerine göre ortaya çıkacak yönlendirmeler parkların hizmet kalitesi değerlendirilmelerinde kullanılabilecek parametrelerden olabilir. Aslında vatandaş katılımı sosyal bir zorunluluktur. Değişen planlama

süreçleri fikir birliğinin önemini arttırmaktadır. Bu durumun gerekliliği olarak daha geniş katılımlı süreçler sosyal adalete ve daha geniş kapsamlı bir eşitliğe doğru önemli ve değerli bir başlangıç sağlayacaktır. Karar verme süreçlerinde halkın beklentilerini tespit edebilmek ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve nihayetinde kaliteli, doğru ürün ve hizmet verebilmek için toplumun sesine kulak vermek önemlidir. Süreçlerin öncesi kadar süreç sonrası insanlarla etkileşim koparılmamalı, dinamik, değişen ve gelişen kamusal alanlar üretme noktasında halkın varlığı ve deneyimleri göz ardı edilmemelidir.

Parklar kalite kriterleri bakımından uzmanlar ve halk tarafından farklı öncelikler düşünülerek değerlendirilmiştir. Bazı durumlarda kalite parkın konumu, yakınlığı, bazı durumlarda donatı elemanı varlığı, bazı durumlarda bakımlı olmasıdır. Ancak hangi özellik daha öncelikli olarak değerlendirilirse değerlendirilsin kalite aslında değişim ve dönüşüme açık mekanlar oluşturup, farklı bakış açılarının değerini kazanabilmektir. Mekânın kalitesi zaman zaman donatı elemanının değiştirilmesi, iyileştirilmesi ile zaman zaman da halkın bir araya geldiği etkinliklerin düşünülmesi ile sağlanabilecektir. Mevcudu planlamanın yanında potansiyel nüfus artışı, beklenti ve ihtiyaçları da öngörebilmek önemlidir. Plancının da bu koşullarda iyi bir gözlemci olabilmesi gerekmektedir. Çıkabilecek sorunlar, farklılıklar bu sayede en aza indirgenebilecektir. İnsanların mekân yapanlardan daha fazla mekân yapabildiği (Peters ve diğ., 2010) düşüncesi de göz ardı edilmemelidir.

Kamusal alanlarda eşitlik ve adalet söylemleri aynı olsa da farklı değerlendirme ve uygulama kriterleri gerektirdiği göz ardı edilemez. Kentleşmedeki en büyük yanlışlardan biri olan yapı yoğunluğunu arttırıp, yeşil alan varlığının gerekliliğini göz ardı eden, yapılardan arda kalan alanları yeşil alanlar olarak kabul eden ve yapılan uygulamalar doğru sonuçlar vermemektedir. Bunun yanı sıra kentsel-kamusal yeşil alanların dağılımlarının yeteri adaletli ve eşitlikçi olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu noktada; kentsel planlama politikası hem kentsel ölçekte hem de mahalle ölçeğinde kamuya açık alanın miktarını ve kalitesini arttırarak, kalkınma önceliklerinden biri olarak kamusal açık alanlara yerleştirilmelidir (Nasution ve diğ., 2014).

Kentlilerin kamusal alanlardan beklentileri aynı değildir. Çalışmamızda da gördüğümüz üzere bazı konularda beklentiler benzerlik gösterse de aslında insanların öncelikleri ve bu alanlardan beklentileri yaş, eğitim durumu, medeni durum, ekonomik durum, çocuk varlığı vb. konular bakımından farklılaşabilmektedir. Ancak asıl olan insanların sosyalleşebilecekleri, güvenilir,

ihtiyaçlarına büyük ölçüde yanıt verebilecek mekanlar oluşturmaktır. Örneğin; Gilliland ve ark., (2006); kentteki çocuklar ve gençler arasındaki fiziksel aktiviteyi teşvik etmek için, şehir planlamacıları ve sağlık politikası analistlerinin mevcut rekreasyon fırsatlarının coğrafi dağılımını dikkatlice düşünmesi ve en çok ihtiyaç duyulan mahallere ise kamu tarafından finanse edilen yeni rekreasyon alanlarının sağlanması gerekliliğini vurgulamışlardır. Bu sayede hem politika yapıcılar hem de kentte yaşayanlar için ortak çözüm önerileri sunmak mümkün olabilecektir. Bu bağlamda; Beşiktaş'ta yapılacak her yeni park için halkın önem verdiği kalite parametrelerinden biri olan fonksiyonelliğin arttırılması sağlanmalıdır. Parkların farklı noktalarda konumlandırılmasının parkın hizmet alanını parkın büyüklüğünden bağımsız olarak arttırdığı görülmektedir. Ancak özellikle uzmanların yanıtlarından yola çıkıldığında parkların büyüklüğü park içi erişimin sağlanması noktasında önemli bir konu olarak değerlendirilmektedir. Özellikle pandemi sürecinin getirdiği sosyal mesafe kuralları sebebiyle daha büyük parklara ihtiyaç artmıştır. İnsanlardan beklenen sosyal mesafenin sağlanması için farklı noktalarda, birbirine yakın parklar yapılmalı ya da parklar daha büyük olmalıdır. Özellikle Beşiktaş'ta pek çok park ya oldukça küçük ya da fonksiyonellik bakımından yeterli değildir. Bu sebeple; insanlar sıklıkla uzun seyahat süreleri (yeme-içme, fonksiyonellik vb.) ile karşı karşıya kalabilir ve bu da parkların daha az sıklıkla kullanılmasına sebebiyet verebilir. Bu durum spor ya da yürüyüş amacıyla bir parkı kullanmayı tercih eden kişiler için bir sorun oluşturmasa da çocukları ile gelenler, yaşlılar ya da çok uzun çalışma süreleri içinde kendine vakit ayıracak zamanı kısıtlı olan bireyler için sorun oluşturabilir. O sebeple hem parkların dağılımları, fonksiyonellikleri ve büyüklüklerine ilişkin kararlar alırken pek çok etkenin var olduğunu göz ardı etmemek gerekir.

İmar planlarının ya da topoğrafyanın engel olduğu düşüncesi, yeni ve etkin çözüm arayışlarına girmeyi engellemektedir. Öte yandan dünya koşullarında karar verme süreçlerinde gözlemci olmanın ve paydaşları sürece dahil etmenin yanı sıra birtakım analiz araçlarını da kullanmanın gerekliliği tartışılmaktadır. Örneğin; Almohamad ve diğ. (2018) "optimum hizmet alanları; ağ analizi kullanımına ek olarak alan boyutu, kamusal yeşil alanların olanakları, ulaşım, odak noktaları ve nüfus yoğunluğunun yanı sıra uygun veri ve hedefleri içermelidir" şeklinde aktarmaktadır. Farklı büyüklüklerde ya da niteliklerde açık yeşil alan sistemlerini teşvik etmek, bunu gerçekleştirmek için de ihtiyaçları iyi analiz etmek, bunu gerçekleştirebilmek için de mevcut politikalarımızı ve planları yeniden düşünmek ve yaratılabilecek olanakları yeniden değerlendirmek gereklidir.

Adil olma, eşit olma söylemlerinin yerini, artık bunun nasıl sağlanabilir ya da uygulanabilir olacağı yönünde atılan adımların alması gerekmektedir. Kaynakların tüm toplum için adil bir biçimde dağılımını sağlamak farklı görüşlerin, düşüncelerin, deneyimlerin birlikte değerlendirileceği doğru planlama politikalarının araştırılması, geliştirilmesi ile olabilecektir. Tatmin edici ve etkili bir açık alan kümesini güvence altına alma düşüncesi temelinde yalnızca planlamaya dayandırmak olmamalıdır; açık alan planlamasına dahil olan kurumsal sistemlerin ve düzenlemelerin kapsamlı bir şekilde anlaşılması ve kontrol edilmesi de gereklidir (Maruani, ve Amit-Cohen, 2007).

Önceden yapılan kentsel politika ve planlama, siyasi karar vericilerin ve profesyonel kentsel planlamacıların imtiyazı olarak kullanıldığı belirtilse de genel olarak kentsel sosyal sorunların çözümünün sosyal grupların ve onların örgütlerinin katılımını gerektirdiği bilinmektedir (Enyedi, 2002). Her ne kadar artık farklı bir dünyaya eviriliyoruz gibi görünse de örneğin; Zürih'in seçilmiş mahallelerinde ve yakınlarında yapılan çalışma sonucunda; neslin siber dünyaya yöneldiği söyleniyor olsa dahi, kamusal açık alan kişisel etkileşimler ve yüz yüze iletişim için hala egemen bir alan olarak görülmektedir (Seeland ve diğ., 2009), yani değerlidir ve değeri aslında pandemi süreci ile daha da anlaşılmıştır.

İhtiyaçlardan ortaya çıkan sonuca göre; kamusal alanları ki konumuz olan parkları fiziksel olarak topluluklara bağlamak gereklidir. Yakınlık yalnızca mesafe olarak algılanmaktan ötededir. Parklar günlük yaşam içinde varlığı ile de yer edinmelidir. Park dağılımlarının homojenliği park kullanımını arttırmak bakımından da teşvik edici olabilir. Yani aslında sadece beklenti üzerine yapılan bir çalışma değil, kentlisini düşünen bir yönetici de aynı hassasiyette olabilmeli, ihtiyaçları en az kentli kadar görüp, benimseyebilmelidir. Dağıtımdaki eşitliğin giderilmesi bunu misyon edinmekle başlayabilir. Parkların dağılımları ile parka olan erişim birbirinden ayrı değildir. Bağımsız iki unsur olarak değerlendirilmemelidir.

Kamusal parkların oluşturulmasında; hem yapılan kamusal yeşil alanların benimsenmesi, ihtiyaçlara daha kolay cevap verebilmesi, sonrasında yaşanacak çatışmaların engellenmesi için, tasarım öncesi, tasarım süreci ve sonrasında önemli paydaş olan halkın düşüncelerine yer verilmesi gereklidir. Bunların yanı sıra; sosyologların olduğu ekiplerle tasarım sürecinin şekillenmesi önemlidir. Tüm bunlarla halkın isteklerini anlamak, tanımak, tasarım ve planlama projeleri ve yönetim için önemli girdiler elde etmek hedeflenmektedir. Yaşanabilecek eşitsizliklerin giderilmesi için yakınlık, büyüklük, kalite parametreleri, hedef kitle gibi

parametrelerin birlikte düşünülerek peyzaj planlama stratejileri oluşturmak önemlidir. Özellikle hareketli hayatın olduğu, trafik, plansız yapılaşma, kalabalık, tüketim yoğunluğu gibi nedenlerle de yaşaması oldukça zorlaşan kentlerde kullanıcı ihtiyaç ve beklentilerine yönelik açık ve yeşil alan sistemleri oluşturmak hem kullanılabilirliği arttıracak hem de şehre işlevsel olarak katkı sunacaktır.

Parklar sosyal eşitlik ve adalet bakımından onu yönetenler tarafından üstlenilen önemli bir sorumluluktur. Parklara ve rekreasyon alanlarına erişim aslında eşit değildir. Farklı sosyo-ekonomik ve kültürel yapılarda olan insanların bu alanları kullanım biçimleri farklıdır. Ancak hangi sosyo-ekonomik yapıya sahip olursa olsun parklar herkes için erişilebilir, güvenli, bakımlı olmalıdır. Parklar bir topluluğun yaşam kalitesinin oluşturulması ve sürdürebilmesi bakımından değerlidir. Hatta aynı kent içinde farklı topografyaya sahip farklı yerleşim yapılarına farklı sosyal isteklere sahip olabilecek mahallelerinde de ayrı değerlendirmeler yapılmalıdır. Her birey yaşlı, genç, çocuk ya da engelli fark etmeksizin erişilebilir, kaliteli bir kent içi yeşil alana ulaşabilmelidir.

Birçok ülke kentsel yeşil alanlarına ilişkin strateji ve hedeflerini belirlemiş, çözümcü yaklaşımlar için katılımcı çalışmalarına devam ederken, ülkemizde yalnızca yapılan parkların büyüklüklerini dile getirmemiz, tekrar eden tasarım yaklaşımlarını benimsememiz, değerlendirilmeyen katılımcı yaklaşım çıktılarını dikkate alınıyormuş gibi davranmamız yeterli ve doğru olmayacaktır. Geldiğimiz noktada; kent yöneticilerinin ve kenti kullananların birlikte hareket etmesi kaçınılmazdır. *Eşitlikçi, bağlantılı, çeşitli ve demokratik* bir mekân ancak mevcudu iyi analiz ederek, gözlemci ve istekli bir yönetim anlayışını benimseyerek ve halkın istek ve beklentilerinin gerçekten önemseyerek sağlanabilecektir.

KAYNAKLAR

- 2020-2024 Yılları Beşiktaş Belediyesi Stratejik Planı, 2019, http://besiktas.bel.tr/Resimler/file/Be%C5%9Fikta%C5%9F%20Belediyesi%202020-2024%20Stratejik%20Plan%C4%B1.pdf, Erişim: 14.02.2020).
- 23804 sayılı "İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23804.pdf (Erişim Tarihi: 18.12.2019 saat:11.46).
- 30113 sayılı "Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/07/20170703-8.htm (Erişim Tarihi: 18.12.2019 saat:11.32).
- Abbasi, A., Alalouch, C. ve Bramley, G., 2016, Open Space Quality in Deprived Urban Areas: User Perspective and Use Pattern, Elsevier (ScienceDirect), 194-205.
- Aksoy, Y. ve Akpınar, A., 2011, Yeşil Alan Kullanımı ve Yeşil Alan Gereksinimi Üzerine Bir Araştırma İstanbul İli Fatih İlçesi Örneği.
- Aksoy, Y., 2014, Türkiye'de Yeşil Alanlarla İlgili Yasal Düzenlemeler, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi, Sayı: 26 S. 1-20.
- Almohamad, H., Knaack, A. L., ve Habib, B. M., 2018, Assessing Spatial Equity and Accessibility of Public Green Spaces in Aleppo City, Syria. Forests, 9(11), 706.
- Alp, M.A. ve Ekşi, M. 2021, Kamusal Açık Yeşil Alanların Toplumsal Beklentiler Yönünden Değerlendirilmesi: Maltepe, Orhangazi Şehir Parkı Örneği, Peyzaj Araştırmaları ve Uygulamaları Dergisi 3(1) (2021) 1-11.
- Atanur, G. ve Arın, S., 2015, Kent Konseyleri ve Kentsel Tasarım Kararlarına Vatandaş Katılımı: Nilüfer Kent Konseyi Örneği, Cilt 11 sayı:2, ISSN: 1305-7979.
- Avrupa Kentli Hakları Deklerasyonu, http://www.mimarlarodasiankara.org/?id=964 (Erişim Tarihi: 12.07.2020).
- Aykan, S., 2014, Yeni İstanbul Çalışmaları (Sınırlar, Mücadeleler, Açılımlar), Kitapta Bölüm: İstanbul'da Kentsel Sürdürülebilirlik, Sayfa:241, ISBN-13:978-975-342-972-6.

- Bakan, K., Konuk, G., 1987, Türkiye'de Kentsel Dış Mekanların Düzenlenmesi, TÜBİTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, Ankara.
- Barbosa, O., Tratalos, J. A., Armsworth, P. R., Davies, R. G., Fuller, R. A., Johnson, P., & Gaston, K. J., 2007, Who Benefits From Access to Green Space? A Case Study From Sheffield, UK. Landscape and Urban planning, 83(2-3), 187-195.
- Berke, P. R. ve Conroy, M. M., 2000, Are We Planning for Sustainable Development? An Evaluation of 30 Comprehensive Plans. Journal of the American planning association, 66(1), 21-33.
- Beşikci, İ., 2018, Urban Regeneration Projects from The Perspective Of Social Sustainability and Public Particıipation: Belgium and Turkey, Yüksek lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Beşiktaş İnsani Gelişme Vakfı, (https://ingev.org/dokuman/IGE-I_2020_Sunum.pdf), (Erişim Tarihi: 03.09.2021).
- Beşiktaş Kaymakamlığı, http://www.besiktas.gov.tr/idari-yapi (Erişim tarihi: 09.01.2020).
- BM, 2004, Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment, https://www.un.org/esa/socdev/enable/designm/.
- Boone, C. G., Buckley, G. L., Grove, J. M. ve Sister, C., 2009, Parks and People: An Environmental Justice Inquiry in Baltimore, Maryland. Annals of the Association of American Geographers, 99(4), 767-787.
- Bouzguenda, I., Alalouch, C., ve amp; Fava, N., 2019, Towards Smart Sustainable Cities: A Review of The Role Digital Citizen Participation Could Play in Advancing Social Sustainability. Sustainable Cities and Society, 50, 101627.
- Brown, G., 2008, A Theory of Urban Park Geography. Journal of Leisure Research 40, 589-607.
- Byrne, J. ve Sipe, N., 2010, Green and Open Space Planning for Urban Consolidation–A Review of the Literature and Best Practice.
- Chang, H. S. ve Liao, C. H., 2011, Exploring an Integrated Method for Measuring the Relative Spatial Equity in Public Facilities in the Context of Urban Parks. Cities, 28(5), 361-371.

- Cheng, L., Caset, F., De Vos, J., Derudder, B., & Witlox, F., 2019, Investigating walking accessibility to recreational amenities for elderly people in Nanjing, China. Transportation Research Part D: Transport and Environment, 76, 85-99.
- Chiesura, A., 2004, The Role of Urban Parks for the Sustainable City, Landscape and Urban Planning, 68(1), 129-138.
- Choumert, J., & Salanié, J., 2008, Provision of Urban Green Spaces: Some Insights from Economics. Landscape Research, 33(3), 331-345.
- Cuthill, N., Cao, M., Liu, Y., Gao, X., & Zhang, Y., 2019, The Association Between Urban Public Transport İnfrastructure and Social Equity and Spatial Accessibility within the Urban Environment: An İnvestigation of Tramlink in London. Sustainability, 11(5), 1229.
- Çakır, Ö., 2002, Sosyal Dışlanma, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 4, Sayı 3.
- Çelik, F., 2018, Kentsel açık-yeşil alanlarda güvenlik, İdealkent, 9(23), 58-94.
- Day, K., 2006, Active Living and Social Justice: Planning for Physical Activity in Low-Income, Black, and Latino Communities, Journal of the American Planning Association, 72(1), 88-99.
- Deakin, E., 1999, Social Equity in Planning, Berkeley Planning Journal, 13(1).
- Dede, O. M., Dikmen, Ç. B. ve Ayten, A. M., 2012, A New Approach for Participative Urban Design: An Urban Design Study of Cumhuriyet Urban Square in Yozgat Turkey. Journal of Geography and Regional Planning, 5(5), 122.
- Demir Kahraman, M., 2014, İnsan İhtiyaçları ve Mekânsal Elverişlilik Kavramları Perspektifinde Yaşanılırlık Olgusu ve Mekânsal Kalite, Planlama Dergisi, 24(2), 74-84.
- Dempsey, N., Bramley, G., Power, S. ve Brown, C., 2011, The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability, Wiley & Sons, Ltd and ERP Environment Oxford Institute for Sustainable Development, Sustainable Development Sust. Dev. 19, 289–300, DOI: 10.1002/sd.417.
- Durguter, H., 2012, Kent Modelleri ve Sürdürülebilir Kent Yönetimi. Electronic Turkish Studies, 7(3).

- Ekşi, M. ve Çizmecioğlu, N., 2018, Toplumsal Farkındalık Açısından Yeşil Çatı Sistemlerinin Değerlendirilmesi, 9. Ulusal Çatı&Cephe Konferansı, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Ekşi, M. ve Türk, E., 2020, "Beşiktaş İlçesi Sokak Adlarının Peyzaj Terimleri Açısından İncelenmesi," Avrasya Terim Dergisi , vol.8, no.3, pp.131-136.
- Emür S.H. ve Onsekiz, D., 2007, Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi–Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 22 Yıl : 2007/1 (367-396 s.).
- Enyedi, G., 2002, Social Sustainability of Large Cities. Ekistics, 142-144.
- Erdönmez, E. ve Çelik, F., 2016, Kentsel mekanda kamusal alan ilişkileri, Kültür Envanteri, 14(14).
- Ersoy, M., 2009, Kentsel Planlamada Arazi Kullanım Standartları, BRC Basım ve Matbaacılık, Ankara, S. 113.
- Erturan, A.G., 2011, Kentsel Kamusal Alan Oluşturmada Bir Yöntem Denemesi: İstanbul Yel değirmeni Mahallesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 111 sayfa.
- Feng, S., Chen, L., Sun, R., Feng, Z., Li, J., Khan, M. S., & Jing, Y., 2019, The Distribution and Accessibility of Urban Parks in Beijing, China: Implications of Social Equity. International Journal of Environmental Research and Public Health, 16(24), 4894.
- Fors, H., Molin, J., Murphy, M. ve Bosch, C., 2015, User Participation in Urban Green Spaces-For the people or the parks?, Elsevier (Urban Forestry and Urban Greening).
- Geng, D. C., Innes, J., Wu, W. ve Wang, G., 2021, Impacts of COVID-19 Pandemic on Urban Park Visitation: A Global Analysis, Journal of Forestry Research, 32(2), 553-567.
- Geurs, K. T., & Van Wee, B., 2004, Accessibility Evaluation of Land-Use and Transport Strategies: Review and Research Directions. Journal of Transport Geography, 12(2), 127-140.
- Ghahramanpouri, A., Lamit, H. ve Sedaghatnia, S., 2013, Urban Social Sustainability Trends in Research Literature. Asian Social Science, 9(4), 185.

- Gibson, S., Loukaitou-Sideris, A. ve Mukhija, V., 2019, Ensuring Park Equity: A California Case Study. Journal of Urban Design, 24(3), 385-405.
- Giles-Corti, B., Broomhall, M. H., Knuiman, M., Collins, C., Douglas, K., Ng, K., ve Donovan, R. J., 2005, Increasing Walking: How İmportant İs Distance To, Attractiveness, And Size Of Public Open Space? American Journal of Preventive Medicine, 28(2), 169-176.
- Gilliland, J., Holmes, M., Irwin, J. D. ve Tucker, P., 2006, Environmental Equity is Child's Play: Mapping Public Provision of Recreation Opportunities in Urban Neighbourhoods, Vulnerable Children And Youth Studies, 1(3), 256-268.
- Gomez, E., Baur, J. Ve Georgiev, S., 2015, Urban Parks and Psychological Sense of Community, Journal of Leisure Research, Vol. 47, pp. 388-398.
- Gökgür, P., 2017, Kentsel Mekânda Kamusal Alanın Yeri, ISBN: 978-975-8803-88-0, Bağlam Yayıncılık, 2. Basım, İstanbul.
- Göregenli, M., 2018, Çevre Psikolojisi: İnsan Mekân İlişkileri, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 4. Baskı.
- Hampton, G., 1999, Environmental Equity and Public Participation. Policy Sciences, 32(2), 163-174.
- Harvey, D., 2003, Sosyal Adalet ve Şehir, Moralı (Ed.), Metis Yayınları.
- Honey-Rosés, J., Anguelovski, I., Chireh, V. K., Daher, C., Konijnendijk van den Bosch, C., Litt, J. S., ... & Nieuwenhuijsen, M. J., 2020, The Impact of COVID-19 on Public Space: An Early Review of the Emerging Questions–Design, Perceptions and Inequities. Cities & Health, 1-17.
- Hörnsten, L., ve Fredman, P., 2000, On the Distance to Recreational Forests in Sweden, Landscape and Urban Planning 51: 1-10.
- Huang, S., 2010, The Impact of Public Participation on the Effectiveness of, and Users' Attachment to, Urban Neighbourhood Parks, Landscape Research, ISSN:0142-6397.
- Ibes, D. C., 2015, A Multi-Dimensional Classification and Equity Analysis of an Urban Park System: A Novel Methodology and Case Study Application, Landscape and Urban Planning, 137, 122-137.
- Irvin, R. A. ve Stansbury, J., 2004, Citizen Participation in Decision Making: Is It Worth the effort?. Public Administration Review, 64(1), 55-65.

- Jennings, V., Larson, L. ve Yun, J., 2016, Advancing Sustainability Through Urban Green Space: Cultural Ecosystem Services, Equity, and Social Determinants of Health, International Journal of Environmental Research and Public Health, 13(2), 196.
- Johnson, A. J. ve Glover, T. D., 2013, Understanding urban public space in a leisure context. Leisure Sciences, 35(2), 190-197.
- Karahan, E., 2020, Sürdürülebilirlik, Enerji Etkin Bina Tasarımı ve Beşiktaş İlçesinin Değerlendirilmesi, Aksu ve Suri (Ed.), Kentsel Peyzaj Planlama ve Sürdürülebilirlik, Cinius yayınları, ISBN 978-625-7113-49-6, İstanbul.
- Karataş, A. ve Kılıç, S., 2017, Sürdürülebilir Kentsel Gelişme ve Yeşil Alanlar. Journal of Faculty of Political Science, (56).
- Kent95, http://harita.kent95.org/istanbul (Erişim tarihi: 12.02.2020).
- Koçan, N., 2012, Çocuk oyun alanlarının yeterliliği üzerine bir araştırma: Uşak kenti Kemalöz mahallesi örneği, Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Dergisi, 28(4), 315-321.
- Küçük, M.E., 2019, İstanbul'da Park ve Bahçelerin Kullanımı ve Toplumsal Cinsiyet. ISSN 2587-2508, 48-50.
- Lara-Valencia, F. ve García-Pérez, H., 2015, Space For Equity: Socioeconomic Variations in the Provision of Public Parks in Hermosillo, Mexico, Local Environment, 20(3), 350-368.
- Lefebvre, H., 1967, Şehir Hakkı, Çeviri: 2015, Sel Yayıncılık: 760, ISBN: 978-975-57-776-I.
- Liotta, C., Kervinio, Y., Levrel, H. ve Tardieu, L., 2020, Planning for Environmental Justice-Reducing Well-Being İnequalities Through Urban Greening. Environmental Science & Policy, 112, 47-60.
- Lloyd, K. ve Auld, C., 2003, Leisure, Public Space and Quality of Life in the Urban Environment, Urban Policy and Research, 21(4), 339-356.
- Loukaitou-Sideris, A., & Stieglitz, O., 2002, Children in Los Angeles Parks: A Study of Equity, Quality and Children's Satisfaction with Neighbourhood Parks. Town planning review, 73(4), 467-489.

- Macedo, J. ve Haddad, M. A., 2016, Equitable Distribution of Open Space: Using Spatial Analysis to Evaluate Urban Parks in Curitiba, Brazil. Environment and Planning B: Planning and Design, 43(6), 1096-1117.
- Madanipour, A., 1999, Why are the Design and Development of Public Spaces Significant for Cities?, Environment and Planning B: Planning and Design, 26(6), 879-891.
- Manning, R. E., Valliere, W. A., ve Minteer, B. A.,1996, Environmental Values and Ethics: An Empirical Study of the Philosophical Foundations for Park Policy, In The George Wright Forum (Vol. 13, No. 2, pp. 20-31), George Wright Society.
- Maruani, T., & Amit-Cohen, I., 2007, Open Space Planning Models: A Review of Approaches and Methods. Landscape and Urban Planning, 81(1-2), 1-13.
- McKenzie, S. (2004), Social Sustainability: Towards Some Definitions.
- Mears, M., Brindley, P., Maheswaran, R., & Jorgensen, A., 2019, Understanding the Socioeconomic Equity of Publicly Accessible Greenspace Distribution: The Example of Sheffield, UK. Geoforum, 103, 126-137.
- Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 29030, 14.06.2014, https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.19788&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=PLAN%20YAPIMINA%20A%C4%B0T%20ESASLARA%20DA%C4%B0R%20Y%C3%96NET, (Erişim Tarihi: 02.10.2019).
- Melcher, K., 2013, Equity, Empowerment, or Participation Prioritizing Goals in Community Design. Landscape Journal, 32(2), 167-182.
- Mertes, J. D. ve Hall, J. R., 1996, Park, Recreation, Open Space and Greenway Guidelines. National Recreation and Park Association.
- Metin, H., 2010, Sosyal Adalet Bağlamında Örgütsel İtibar Kavramına Bakış, Dumlupınar Üniversitesi, (27), 139.
- Nasution, A. D., & Zahrah, W., 2012, Public open space privatization and quality of life, case study Merdeka Square Medan, Procedia-Social and Behavioral Sciences, 36, 466-475.
- Nasution, A. D., & Zahrah, W., 2014, Community Perception on Public Open Space and Quality of Life in Medan, Indonesia, Procedia-Social and Behavioral Sciences, 153, 585-594.

- Nemeth, F. ve Schmidt, S., 2011, Publicly Accessible Space and Quality of Life: A Tool for Measuring the Openness of Urban Spaces, Springer, Chapter 4.
- Öztan, Y., 1968, Ankara Şehri ve Çevresi Yeşil Saha Sisteminin Peyzaj Mimarisi Prensipleri Yönünden Etüd ve Tayini, Ziraat Fakültesi Yayınları:344, Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Öztürk, S., 2013, Kentsel Açık ve Yeşil Alanların Yaşam Kalitesine Etkisi "Kastamonu Örneği". Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 13(1), 109-116.
- Peschardt, K. K., Schipperijn, J., & Stigsdotter, U. K., 2012, Use of Small Public Urban Green Spaces (SPUGS), Urban Forestry & Urban Greening, 11(3), 235-244.
- Peters, K., Elands, B. ve Buijs, A., 2010, Social Interactions in Urban Parks: Stimulating Social Cohesion?. Urban Forestry & Urban Greening, 9(2), 93-100.
- Pickett S T A, Buckley GL, Kaushal SS, et al., 2011, Social-ecological Science in the Humane Metropolis. Urban Ecosystems 14: 319–339.
- Polese, M., ve Stren, R., 2000, Social Sustainability of Cities: Diversity and the Management of Change, University of Toronto Press, Toronto.
- Reich, Y. Suresh L. ve Levy, S., 1996, Varieties and Issues of Participation and Design, Elsevier, 16-180.
- Reyes, M., Páez, A. ve Morency, C., 2014, Walking Accessibility to Urban Parks by Children: A Case Study of Montreal. Landscape and Urban Planning, 125, 38-47.
- Schebella, M., Weber, D., Brown, G., ve Hatton MacDonald, D.,2012, The Importance of Irrigated Urban Green Space: Health and Recreational Benefits Perspectives. Goyder Institute for Water Research, technical report series, (14/2).
- Seeland, K., Dübendorfer, S. ve Hansmann, R., 2009, Making Friends in Zurich's Urban Forests and Parks: The Role of Public Green Space for Social Inclusion Of Youths From Different Cultures, Forest Policy and Economics, 11(1), 10-17.
- Shuib, K. B., Hashim, H., ve Nasir, N. A. M., 2015, Community Participation Strategies in Planning for Urban Parks. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 168, 311-320.

- Ståhle, A., 2006, Sociotope Mapping: Exploring Public Open Space and Its Multiple Use Values in urban and Landscape Planning Practice, Nordic journal of Architectural Research, 19(4), 59-71.
- Ståhle, A., 2010, More Green Space in a Denser City: Critical Relations Between User Experience and Urban Form, Urban Design International, 15(1), 47-67.
- Stanley, B. W., Stark, B. L., Johnston, K. L., & Smith, M. E., 2012, Urban open Spaces in Historical Perspective: A Transdisciplinary Typology and Analysis. Urban Geography, 33(8), 1089-1117.
- Story, M. F., 2001, Principles of Universal Design, Universal Design Handbook.
- Talen, E., 2003, Neighborhoods as Service Providers: A Methodology for Evaluating Pedestrian Access. Environment and Planning B: Planning and Design, 30(2), 181-200.
- Talen, E., 2008, New Urbanism, Social Equity, and The Challenge of Post-Katrina Rebuilding in Mississippi. Journal of Planning Education and Research, 27(3), 277-293.
- Talen, E., 2010, The Spatial Logic of Parks. Journal of Urban Design, 15(4), 473-491.
- Tan, P. Y. ve Samsudin, R., 2017, Effects of Spatial Scale on Assessment of Spatial Equity of Urban Park Provision. Landscape and Urban Planning, 158, 139-154.
- Tanyeli, U., 2017, Yıkarak Yapmak (Anarşist Bir Mimarlık Kuramı İçin Altlık), Metis Yayınları: ISBN-13:978-605-316-085-4.
- Taşçı, H., 2014, Bir Hayat Tarzı Olarak Şehir, Mekan, Meydan, Kaknüs Yayınları: 640 ISBN: 978-975-256-424-4.
- Taylor, B. T., Fernando, P., Bauman, A. E., Williamson, A., Craig, J. C. ve Redman, S., 2011, Measuring the Quality of Public Open Space Using Google Earth. American journal of preventive medicine, 40(2), 105-112.
- Taylor, D. E., 1999, Central Park as a Model for Social Control: Urban Parks, Social Class and Leisure Behavior in Nineteenth-Century America, Journal of Leisure research, 31(4), 420-477.
- Timperio, A., Ball, K., Salmon, J., Roberts, R. ve Crawford, D., 2007, Is Availability of Public Open Space Equitable Across Areas?, Health & Place, 13(2), 335-340.

- Tonnelat, S., 2010, The sociology of urban public spaces. Territorial evolution and planning solution: experiences from China and France, 84-92.
- TS 12576, 2012, Şehir İçi Yollar - Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları.
- Turan, S. Ö., Pulatkan, M., Beyazlı, D., ve Özen, B. S., 2016, User Evaluation of the Urban Park Design Implementation with Participatory Approach Process. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 216, 306-315.
- TÜİK, 2018, Nüfus Verileri.
- Ugolini, F., Massetti, L., Calaza-Martínez, P., Cariñanos, P., Dobbs, C., Ostoić, S. K., …& Sanesi, G. (2020), Effects of the COVID-19 Pandemic on the Use and Perceptions of Urban Green Space: An İnternational Exploratory Study. Urban Forestry & Urban Greening, 56, 126888.
- United Nations Human Settlements Programme, 2004, The state of the world's cities: globalization and urban culture, Sterling, Va.:Earthscan.
- Vallance, S., Perkins, H. C. ve Dixon, J. E., 2011, What is Social Sustainability? A Clarification of Concepts. Geoforum, 42(3), 342-348.
- Var, E., 2015, Kentsel Yenileme ve Sosyal Sürdürülebilirlik: Trabzon Ortahisar Örneği, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- WHO, (2016), Urban Green Spaces and Health (A review of evidence). https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/321971/Urban-green-spaces-and-health-review-evidence.pdf.
- Wolch, J. R., Byrne, J., ve Newell, J. P., 2014, Urban Green Space, Public Health, and Environmental Justice: The challenge of making cities ‘just green enough’. Landscape and urban planning, 125, 234-244.
- Wolch, J., Wilson, J. P., & Fehrenbach, J., 2005), Parks and Park Funding in Los Angeles: An Equity-Mapping Analysis. Urban Geography, 26(1), 4-35.
- World Cities Culture Forum, (http://www.worldcitiesculturefor um.com/data/of-public-green-space-parks-and-gardens, Erişim tarihi: 08.02.2020, 14.50).
- Xie, J., Luo, S., Furuya, K. ve Sun, D., 2020, Urban Parks as Green Buffers During the COVID-19 Pandemic. Sustainability, 12(17), 6751.

- Yazıcıoğlu, Y., Erdoğan, S., 2004, SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yung, H. K. E., ve Chan, H. W. E., 2012, Critical Social Sustainability Factors in Urban Conservation. Facilities.
- Yücel, S., 2020, Kullanıcı Profili ve Tasarıma Etkisinin Örnek Alan Üzerinde İrdelenmesi. Aksu ve Suri (Ed.), Kentsel Peyzaj Planlama ve Sürdürülebilirlik, Cinius yayınları, ISBN 978-625-7113-49-6, İstanbul.
- Zhou, X. ve Rana, M. P., 2012, Social benefits of Urban Green Space.Management of Environmental Quality: An International Journal.

EKLER

EK 1.HALK ANKETİ SORULARI

Bu anket çalışması *"Sosyal Eşitlik ve Sosyal Adalet Kavramlarının Kamusal Açık Alanlar Kapsamında İncelenmesi"* başlıklı doktora tezinin bir bölümüdür. Anket çalışması; Beşiktaş İlçesi'nde bulunan parklara ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Elde edilen bilgiler bilimsel amaçla kullanılacaktır.

Zaman ayırdığınız, ilginiz ve desteğiniz için çok teşekkür ederiz.

*** Gerekli**

1. Beşiktaş'ta en sık kullandığınız parka nasıl ulaşıyorsunuz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Yürüyerek
- Özel araç ile
- Bisikletle
- Tolu taşıma ile
- Diğer (Lütfen Belirtiniz)……

2. Yaşadığınız mahallede park var mı? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Evet
- Hayır

3. En sık kullandığınız park oturduğunuz mahallede mi bulunuyor? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Evet
- Hayır

4. En sık kullandığınız park evinize/işinize kaç metre (m) uzaklıktadır? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- 0-500 m
- 500-800 m

- 800-1000 m
- 1000-1500 m
- 1500 m'den fazla

5. En sık kullandığınız parkı tercih etme nedeninizi belirtir misiniz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Yakınlık
- Güvenilir olması
- Fonksiyonel özellikleri
- Doğal unsurlar
- Estetik özellikleri
- Her yaştaki kullanıcıya uygun kullanımlar olması
- Sakinliği
- Diğer (Lütfen Belirtiniz)……

6. Beşiktaş'ın topoğrafyası (eğim) erişilebilirlik noktasında park kullanım sıklığınızı etkileyen bir durum oluşturmakta mıdır? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

7. Beşiktaş'taki parkları kalabalık buluyor musunuz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

8. Beşiktaş'taki parkları bakımlı buluyor musunuz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

9. Parkı en sık hangi amaçla kullanırsınız? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Gezinti
- Spor yapma
- Dinlenme
- Etkinliklere katılma
- Vakit geçirme
- Temiz hava almak
- Piknik
- Diğer (Lütfen Belirtiniz)……..

10. Parklarda ortalama ne kadar süre geçirirsiniz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- 0-2 saat
- 2-4 saat
- 4-8 saat
- 8-10 saat

11. Parkları en sık kiminle kullanırsınız? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Yalnız
- Çocuklarımla
- Arkadaşlarımla
- Evcil hayvanımla
- Ailemle
- Diğer (Lütfen Belirtiniz)……..

12. Park kullanım sıklığınız nedir? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Her gün
- Haftada 1
- Haftada 2 ve daha fazla
- Ayda bir
- Ayda birkaç defa
- Yılda bir

- Diğer (Lütfen Belirtiniz)…….……

2. Bölüm/ Mahallenizde yer alan parklara ilişkin sorular

Lütfen bu başlık altındaki soruları yaşadığınız mahalle ve yakın çevresinde bulunan parkların özelliklerini düşünerek yanıtlayınız.

13. Beşiktaş'ta yaşadığınız mahallede size göre yürünebilir mesafede kaliteli (donatı bakımınan yeterli, güvenilir, bakımlı vb) bir parka ulaşabiliyor musunuz?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

14. Beşiktaş'ta yaşadığınız mahalledeki tüm parklar her sosyal grup (engelli, genç, çocuk vb) için erişilebilir durumda mıdır?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

15. Beşiktaş'ta yaşadığınız mahallede bulunan parkların tüm sosyal gruplara (yaş grubu, gelir durumu, fiziksel durum vb) uygun kullanımlara sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

16. Beşiktaş'ta yaşadığınız mahalledeki parkların konumları trafik, gürültü vb bakımından uygun konumlarda olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

17. Beşiktaş'ta yaşadığınız mahallede kullandığınız parkların aktivite ve kullanım olanakları (spor, egzersiz vb) yeterli midir?

- Evet
- Hayır
- Kısmen

- Fikrim yok

18. Beşiktaş'ta yaşadığınız mahalledeki parkları güvenli buluyor musunuz?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

19. Beşiktaş'ta yaşadığınız mahalledeki parklar yeterli büyüklükte midir?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

20. Beşiktaş'taki mahalleleri düşündüğünüzde parkların dağılımları, büyüklükleri, erişilebilirlikleri, nitelikleri bakımından eşitsizlikler olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

21. Beşiktaş'ta yaşadığınız mahalledeki aktif yeşil alan miktarını (park) yeterli buluyor musunuz?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

22. Parkların tasarım ve gelişim süreçlerinde Beşiktaş sakinlerinin söz sahibi olması sizce gerekli midir?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

23. Beşiktaş Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Beşiktaş ilçesinde bulunan parklara ilişkin yaptığı çalışmalar istek ve beklentilerinizi karşılıyor mu?

- Evet
- Hayır

- Kısmen
- Fikrim yok

3. Bölüm/Pandemi sürecinde park kullanımı

24. Pandemi süreci park kullanım sıklığınızı azalttı mı?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

25. Pandemi sürecinde parklara olan gereksinimiz arttı mı?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

26. Pandemi sürecinde ya da sonrasında parklara sosyal mesafe uyum kurallarına uygun kullanımlar getirilmesini ister misiniz?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

27. Pandemi sürecinde ve sonrasında parklarda sosyal mesafe kurallarına uyulacağını düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok

28. Pandemi sürecinde ve sonrasında mahalle parkı gibi küçük ölçekli parklarda mı yoksa kent parkı gibi büyük ölçekli parklarda mı vakit geçirmek istersiniz?

- Mahalle parkı
- Kent Parkı
- Değişkenlik gösterir
- Fikrim yok

4. Bölüm/ Genel kriterlere ilişkin değerlendirmeler (

Bu başlıkta yer alan ifadeler için size uygun olan *"kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum"* seçeneklerinden lütfen bir tanesini işaretleyiniz.

Her satırda yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Yargı	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
Park erişilebilirliği en önemli kriterdir					
Parklara olan yürüme mesafesi 500 m'yi geçmemelidir					
Park büyüklüğü, parka olan mesafeden önemlidir					
Parkın kalitesi, parka olan mesafeden önemlidir					
Eğimli topoğrafya parklara erişim güçlüğü oluşturur					
Park içinde dolaşımın devamlılığı sağlanmalıdır					
Parklar konforlu olmalıdır					
Kalabalık parkları tercih ederim					
Sakin (tenha) parkları tercih ederim					

Parklar her mevsim kullanım için uygun olmalıdır
Parkların bakımlı olması önemlidir
Parkta farklı bitki türlerine yer verilmelidir
Parklar gece ve gündüz kullanıma uygun olmalıdır
Parkın aydınlatması iyi olmalıdır
Parklar yeterli oturma (dinlenme) olanaklarına sahip olmalıdır
Parkta farklı etkinlikler sunulmalıdır
Parkın büyüklüğü önemlidir
Parkın kullanıcı üzerinde olumlu duygular bırakması (neşe, güven, huzur vb) önemlidir
Parklar egzersiz imkanları sunmalıdır
Parklar çocuk oyun gruplarına sahip olmalıdır
Parkın farklı yaş gruplarına yönelik olanaklar sunması önemlidir
Parka erişimdeki trafik yoğunluğu önemlidir
Parkların içinde kafe, büfe vb bulunması önemlidir

Park kullanımları belirlenirken halkın fikirleri alınmalıdır

5. Bölüm/ Sosyo-ekonomik yapı

31. Cinsiyet *

- Kadın
- Erkek

32. Yaşınız *……..……..

33. Medeni Durumunuz *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Evli
- Bekar

34. Çocuğunuz var mı? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Evet
- Hayır

35. Eğitim Durumunuz *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Okur-yazar değil
- Okur-yazar
- İlköğretim mezunu
- Ortaöğretim mezunu
- Üniversite mezunu
- Yüksek lisans/doktora

36. Mesleğiniz *

- Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Öğrenci
- Ev hanımı
- Çalışan
- Emekli
- İşsiz
- Esnaf
- Diğer (Lütfen Belirtiniz)……

37. Günlük çalışma saatiniz nedir? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- 0-5 saat
- 5-8 saat
- 8-10 saat
- 10 saatten fazla

38. Ortalama geliriniz *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- 0-2324 TL
- 2325-3000 TL
- 3001-5000 TL
- 5001-10000 TL
- 10001TL ve üstü

39. Kaç yıldır İstanbul'da yaşıyorsunuz *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- 0-5 yıl
- 6-10 yıl
- 11-15 yıl
- 16-20 yıl
- 21 ve üstü

40. Hangi mahallede oturuyorsunuz? (Mahalle isimleri alfabetik olarak sıralanmıştır) *

- Abbasağa Mahallesi
- Akat Mahallesi
- Arnavutköy Mahallesi
- Balmumcu Mahallesi
- Bebek Mahallesi

- Cihannüma Mahallesi
- Dikilitaş Mahallesi
- Etiler Mahallesi
- Gayrettepe Mahallesi
- Konaklar Mahallesi
- Kuruçeşme Mahallesi
- Kültür Mahallesi
- Levazım Mahallesi
- Levent Mahallesi
- Mecidiye Mahallesi
- Muradiye Mahallesi
- Nisbetiye Mahallesi
- Ortaköy Mahallesi
- Sinanpaşa Mahallesi
- Türkali Mahallesi
- Ulus Mahallesi
- Vişnezade Mahallesi
- Yıldız Mahallesi

41. En sık kullandığınız parkın adını yazar mısınız *…….

42. Konut tipiniz nedir? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Apartman dairesi
- Toplu konut apartman dairesi
- Müstakil ev
- Gecekondu
- Rezidans
- Diğer (Lütfen Belirtiniz)…….

43. Engel durumunuz var mı? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Evet
- Hayır

EK 2. BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ UZMAN ANKETİ

Bu çalışma; İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı doktora programında devam etmekte olan *"Sosyal Eşitlik ve Sosyal Adalet Kavramlarının Kamusal Açık Alanlar Kapsamında İncelenmesi"* başlıklı doktora tezinin bir bölümüdür. Elde edilen bilgiler bilimsel amaçla kullanılacaktır.

Sorular bu formda üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde; açık uçlu sorular yer almaktadır. Sorunun sizin çalışma konunuzla ilgili olmadığını düşünüyorsanız lütfen "fikrim yok" olarak belirtiniz.

İkinci bölümde; size yöneltilen önermeleri puanlayarak tamamını lütfen yanıtlayınız.

Üçüncü bölüm; mesleğiniz, çalıştığınız birim, mesleki tecrübenize vb ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Kişisel bilgileriniz gizli kalacaktır.

Lütfen formu kendi mail adresinizden doldurduktan sonra gönder butonuna basmayı unutmayınız. İstenildiği takdirde yanıtların bir kopyası formu doldurduğunuz mail adresinize (şahsi/kurumsal) otomatik olarak gönderilecektir.

Beşiktaş Belediyesi çalışanları olarak doktora tez çalışmasına vakit ayırdığınız, ilginiz ve katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Doç Dr. Mert EKŞİ (Tez danışmanı)

Arş. Gör. Muhibe Aslı ALP

Her türlü sorunuz için muhibe.alp@istanbul.edu.tr mail adresinden ya da …numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

1. Bölüm

1. Beşiktaş Belediyesi olarak parkları (kent parkı, mahalle parkı, semt parkı vb) sınıflandırırken hangi ölçütlere dikkat edersiniz?

2. Parklar için kapasite hesaplarını hangi ölçütleri (nüfus, donatı elamanı varlığı vb) düşünerek yaparsınız?

3. Parkların konumlarını, büyüklüklerini, park içinde yer alacak donatı elemanlarının özelliklerini nasıl belirlersiniz?

4. Park tasarımlarının oluşturulması noktasında hangi kullanım özelliklerinin varlığına dikkat edersiniz?

5. Beşiktaş'ın topoğrafik durumu parkların konumlarının belirlenmesinde bir sorun oluşturuyor mu?

6. Park planlama ve tasarım aşamalarınız nelerdir? Bu aşamada en çok dikkate aldığınız konular ve önceliklerini̇z (büyüklük, aktivite, kullanım çeşitliliği, estetik özellikler, iklimsel özellikler, çekicilik, aidiyet duygusu oluşturma, olumlu duyumsal deneyimler sunma vb) nelerdir?

7. Parkların planlama, tasarım ve uygulama aşamasına dahil olan meslek grupları nelerdir? Bu konulara ilişkin ayrı birimler bulunuyor mu? Farklı birimlerle, kurumlarla farklı mesleklerden çalışanlarla multidisipliner çalışmalar yapar mısınız?

8. Planlama ve tasarım aşamasında yararlandığınız mevzuatlar, yasa ve yönetmelikler nelerdir? Bunların; yönetime ya da uygulamaya getirdiği kısıtlamalar var mıdır? Örnek verir misiniz?

9. Belediyenin sorumluluğunda olan parkların yönetiminde ve idamesinde sorun yaşıyor musunuz? Yanıtınız evet ise örnek verir misiniz?

10. Beşiktaş ilçe sınırları içinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin yönetiminde olan parkların olması planlama, yönetim, bakım vb konularda ne gibi avantaj oluşturuyor ya da dezavantaja sebep oluyor?

11. Beşiktaş ilçesinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı nedir? Söylenen miktar yeterli midir? Yeterli bulmuyorsanız; iyileştirmek için yapılan ya da yapılması planlanan çalışmalar nelerdir?

12. Beşiktaş ilçesinde bulunan mahalleler açısından düşündüğünüzde "adil bir park dağılımı" (kişi başına düşen aktif yeşil alan, kullanımlar, park büyüklükleri, yürünebilirlik vb) var mıdır? Adaletli dağılımı sağlamak için yaptığınız ya da yapmayı planladığınız çalışmalar nelerdir?

13. "Adil park dağılımı" konusunu düşünüldüğünde hangi koşulların varlığının önemsenmesi gerektiğini söyleyebilirsiniz?

14. Belediyenin finansal durumu ya da bütçe gibi konular parkların oluşturulması ve idamesi noktasında bir kısıtlamaya sebep oluyor mu?

15. Park planlama, tasarım, uygulama aşamaları öncesinde ve sonrasında halkın fikirlerini alır mısınız? Konuya ilişkin kullandığınız yöntemler nelerdlr?

16. İhtiyaç ve beklentileri farklı olan ve yerleşimleri itibari ile de farklılıklar gösteren mahalleler mevcut mudur? Farklılık gösteren yerleşimlerde uygun park temini modelleri oluşturuyor musunuz?

17. Beşiktaş ilçesinde sizce sosyal farklılaşma var mıdır? Her mahallenin eşit derece park kullanım ihtiyacı olduğunu düşünüyor musunuz?

18. Beşiktaş halkının park kullanım özelliklerine bakıldığında; en yoğun kullanılan park sizce hangisidir? Bu konuyu parkın hangi özelliği ile ilişkilendirebilirsiniz?

19. Parklar her kullanıcı profiline uygun olarak, kullanıcıların istek ve beklentilerine dikkate alarak mı düzenleniyor? Yoksa yapılan parkların sunduğu olanaklara kullanıcıların alışması mı bekleniyor? Yapılan uygulamalara olumlu ya da olumsuz dönüşler alıyor musunuz?

20. Parkların kendi içindeki sirkülasyonu ve parkların erişilebilirliğine ilişkin olarak hangi ölçütleri tasarımınıza dahil ediyorsunuz? Her yaşta ve fiziksel durumda olan kullanıcı Beşiktaş'taki parkları rahatlıkla kullanabilir mi?

21. Bisiklet kullanımının ve yaya ulaşımının (yürünebilirlik) sağlanması ve devamlılığı için yapılan çalışmalar mevcut mudur?

22. Pandemi (COVID-19) sürecinde ve sonrasında parkların kullanım şekilleri, park yoğunlukları, park donatı elemanlarının farklılaşması gibi konularda değişiklikler olacağını düşünüyor musunuz? Öngörüleriniz doğrultusunda ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz/yapacaksınız?

23. Beşiktaş Belediyesi olarak parkların yönetimi, park yeri seçimi, parkların hizmet ettiği hedef kitlesi vb konular bağlamında gelecek dönem için oluşturduğunuz stratejileriniz ve hedefleriniz nelerdir?

2. Bölüm

Aşağıda sıralanan kriterler için Beşiktaş Belediyesi'nin uygulama ölçütlerini düşünerek önem sıralaması yapabilir misiniz? (1 en düşük, 5 en yüksek öneme sahip olduğunu ifade etmektedir)

Önerme	1	2	3	4	5
Parka erişilebilirlik					
Parkların mahalleler bazında adil dağılımı					
Mahalleler bazında aktif yeşil alan ihtiyaç hiyerarşisinin oluşturulması					
Parkların uygun konumlarda yapılması					
Parka yürünebilirliğin arttırılması					
Parkın konforlu olması (yeterli donatı varlığı)					
Park içi dolaşım kolaylığı					
Parkın güvenli olması					
Park yoğunluğu					
İklimsel özelliklere göre parkın sunduğu olanaklar					
Parkın bakımlı olması					
Parkta farklı bitki türlerine yer verilmesi					
Parkın gece-gündüz kullanım olanaklarını sağlaması					
Parkın fonksiyonelliği					
Parkın aktivite çeşitliliği					
Parkın estetik özellikleri					
Parkın dinlenme olanakları					
Park büyüklüğü					
Parkın sunduğu etkinlik olanakları					

Parkın sunduğu duyumsal deneyimler

Parkın egzersiz imkanları

Parkın farklı yaş grupları için sunduğu imkanlar

Parkta oyun grubu varlığı

Parkın gürültü seviyesi

Parkın farklı sosyo-ekonomik seviyedeki insanlar için uygun olması

Parkın tasarımında kullanıcı görüşlerinin alınması

Parkın kullanımı sonrası kullanıcı deneyimlerine göre iyileştirilmesi

Tasarım sonrası halkın değerlendirmeleri

Parkların tüm fiziksel özellikteki kullanıcılar için uygun olması

Parkların denetimi

3. Bölüm (Sosyo-ekonomik Durum)

1. Mesleğiniz……..

2. Kaç yıldır Beşiktaş Belediyesi'nde çalışıyorsunuz?.....

3. Çalıştığınız birim……

4. Cinsiyet……

EK 3. İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ UZMAN ANKETİ

Bu çalışma İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı doktora programında devam etmekte olan "Sosyal Eşitlik ve Sosyal Adalet Kavramlarının Kamusal Açık Alanlar Kapsamında İncelenmesi" başlıklı doktora tezinin bir bölümüdür. Elde edilen bilgiler bilimsel amaçla kullanılacaktır.

Sorular bu formda üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde; açık uçlu sorular yer almaktadır. Sorunun sizin çalışma konunuzla ilgili olmadığını düşünüyorsanız lütfen "fikrim yok" olarak belirtiniz.

İkinci bölümde; size yöneltilen önermeleri puanlayarak tamamını lütfen yanıtlayınız.

Üçüncü bölüm; mesleğiniz, çalıştığınız birim, mesleki tecrübenize vb ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Kişisel bilgileriniz gizli kalacaktır.

Lütfen formu kendi mail adresinizden doldurduktan sonra gönder butonuna basmayı unutmayınız. İstenildiği takdirde yanıtların bir kopyası formu doldurduğunuz mail adresinize (şahsi/kurumsal) otomatik olarak gönderilecektir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi çalışanları olarak doktora tez çalışmasına vakit ayırdığınız, ilginiz ve katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Doç Dr. Mert EKŞİ (Tez danışmanı)

Arş. Gör. Muhibe Aslı ALP

Her türlü sorunuz için muhibe.alp@istanbul.edu.tr mail adresinden ya da …numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

1. İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak parkları (kent parkı, mahalle parkı, semt parkı vb) sınıflandırırken hangi ölçütlere dikkat edersiniz?

2. Parkların konumlarını, büyüklüklerini, park içinde yer alacak donatı elamanlarının özelliklerini nasıl belirlersiniz?

3. Parklar topoğrafya, nüfus, sosyal durum gibi özellikler düşünüldüğünde; konumları, büyüklükleri, donatısal özellikleri vb konularda farklılık gösteriyor mu?

4. Parklar için kapasite hesaplarını hangi ölçütleri (nüfus, donatı elemanı varlığı vb) düşünerek yaparsınız?

5. Park planlama ve tasarım aşamalarınız nelerdir? Bu aşamada en çok dikkate aldığınız konular ve önceliklerini̇z (büyüklük, aktivite, kullanım çeşitliliği, estetik özellikler, iklimsel özellikler, çekicilik, aidiyet duygusu oluşturma, olumlu duyumsal deneyimler sunma vb) nelerdir?

6. Parkların planlama, tasarım ve uygulama aşamasına dahil olan meslek grupları nelerdir? Bu konulara ilişkin ayrı birimler bulunuyor mu? Farklı birimlerle, kurumlarla farklı mesleklerden çalışanlarla multidisipliner çalışmalar yapar mısınız?

7. Parklarla ilgili olarak İstanbul ilçe belediyeleri ile yapılan çalışmalarda süreç nasıl ilerlemektedir?

8. Planlama ve tasarım aşamasında yararlandığınız mevzuatlar, yasa ve yönetmelikler nelerdir?

9. Belediyenin sorumluluğunda olan parkların yönetiminde ve idamesinde sorun yaşıyor musunuz?

10. İBB kendi sorumluluk alanına giren parkları nasıl belirliyor? Konuya ilişkin belirlenen kriterler var mıdır?

11. Beşiktaş ilçesini aktif yeşil alan varlığı açısından İstanbul geneli ile kıyasladığınızda nasıl değerlendirirsiniz?

12. İstanbul ilinde bulunan ilçeler ve mahalleler açısından düşündüğünüzde adil bir park dağılımı (erişilebilirlik, kaliteli yeşil alan, donatı çeşitliliği, her sosyal gruba uygun kullanımlar, kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı vb konularda) olduğunu söyleyebilir misiniz?

13. "Adil park dağılımı" konusunu düşündüğünüzde hangi koşulların varlığının önemsenmesi gerektiğini söyleyebilirsiniz?

14. Finansal durum ya da bütçe gibi konular parkların oluşturulması ve idamesi noktasında bir engel oluşturuyor mu?

15. Park planlama, tasarım, uygulama aşamaları öncesinde ve sonrasında halkın fikirlerini alır mısınız? Konuya ilişkin kullandığınız yöntemler nelerdir?

16. Parklar her kullanıcı profiline uygun, kullanıcıların istek ve beklentilerine dikkate alarak mı düzenleniyor? Yoksa yapılan parkların sunduğu olanaklara kullanıcıların alışması mı bekleniyor? Yapılan uygulamalara olumlu ya da olumsuz dönüşler alıyor musunuz?

17. Parkların kendi içindeki sirkülasyonu ve parkların erişilebilirliğine ilişkin olarak hangi ölçütleri tasarımınıza dahil ediyorsunuz?

18. Pandemi sürecinde ve sonrasında parkların kullanım şekilleri, park yoğunlukları, park donatı elemanlarının farklılaşması gibi konularda değişiklikler olacağını düşünüyor musunuz? Öngörüleriniz doğrultusunda ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz/yapacaksınız?

19. İBB olarak parkların yönetimi, park yeri seçimi, parkların hizmet ettiği hedef kitlesi vb bağlamında gelecek dönem stratejileriniz ve hedefleriniz nelerdir?

2. Bölüm

Aşağıdaki sıralanan kriterler için İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin tasarım, planlama ve uygulama kriterlerini de düşünerek önem sıralaması yapabilir misiniz? (1 en düşük, 5 en yüksek öneme sahip olduğunu ifade etmektedir).

Önerme	1	2	3	4	5
Parka erişilebilirlik					
Parkların mahalleler bazında adil dağılımı					
İlçeler bağlamında ihtiyaç hiyerarşinin oluşturulması					
Parkın konforlu olması (yeterli donatı varlığı)					
Park içi dolaşım kolaylığı					
Parkın güvenli olması					
Park yoğunluğu					
İklimsel özelliklere göre parkın sunduğu olanaklar					
Parkın bakımlı olması					
Parkta farklı bitki türlerine yer verilmesi					
Parkın gece-gündüz kullanım olanaklarını sağlaması					

Parkın fonksiyonelliği

Parkın aktivite çeşitliliği

Parkın dinlenme olanakları

Park büyüklüğü

Parkın estetik özellikleri

Parkın sunduğu etkinlik olanakları

Parkın sunduğu duyumsal deneyimler

Parkın egzersiz imkanları

Parkın farklı yaş grupları için sunduğu imkanlar

Parkta oyun grubu varlığı

Parkın gürültü seviyesi

Parkın farklı sosyo-ekonomik seviyedeki insanlar için uygun olması

Parkın tasarımında kullanıcı görüşlerinin alınması

Tasarım sonrası halkın fikirlerinin alınması

Parkın kullanımı sonrası kullanıcı deneyimlerine göre iyileştirilmesi

Parkların denetlenmesi

3. Bölüm

1. Mesleğiniz

2. Kaç yıldır İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde çalışıyorsunuz?

3. Çalıştığınız birim

4. Cinsiyet